SUPPLEMENTUM

CATALOGI

BIBLIOTHECAE PUBLICAE

HARLEMENSIS.

HARLEMI
APUD
JOHANNEM ENSCHEDÉ ET FILIOS.
CIƆIƆCCCLII.

Continet hoc Supplementum illorum librorum descriptionem, quorum in Catalogo mentio fieri non potuit, quippe qui bibliothecae accesserunt, jam iis Catalogi partibus typorum ope expressis et absolutis, in quibus, argumenti ratione habitâ, illorum recensio facienda fuisset.

In his praecipuum et amplissimum locum occupat musei *Koningiani* quondam pretiosissima pars, splendidissimum illud donum, quo augustissimi Regis, GUILIËLMI I[i], venerandi hujus urbis Magistratûs et humanissimorum Instituti *Teyleriani* Curatorum consociata munificentia bibliothecam ditavit.

Comprehendit illud donum fere omnem illam rariorum librorum copiam, quae librorum, seculo XV° impressorum, s. artis typographicae incunabulorum, ut vocantur, et variorum de hac arte ejusque historiâ scriptorum numerum, hîc proditum, constituit.

Hanc rariorum et exquisitiorum librorum et libellorum copiam si quis conferat cnm illâ ejusdem generis operum et opusculorum, quam Catalogus exhibet, multitudine, fateatur necesse est, bibliothecam hanc nostram, hac saltem in parte, prae aliis plurimis jam ita eminere, ut non indigna habenda sit glorioso Urbis nomine, quae se typographiae matrem, de universo humano genere optime meritam, non amplius infitiando titulo praedicare superbit.

Sed et alia sunt in hoc Supplemento observanda et cum iis, quae in Catalogo notata sunt, conferenda, ut bibliothecae praestantia rite aestimetur et plenius cognoscatur.

Praesertim in historicis magna ejus laus censenda est, si, inspecto et collato utroque indice, animadvertatur, quot et

quanta ad augendam scientiam subsidia offerat hujus studii cultoribus; quot et quanta possideat scripta gravissimi momenti, summae raritatis, magni pretii et amplioris ambitûs, privatis eruditis difficillime comparanda, aut servando incommoda, patriae inprimis historiam illustrantia, interioris hujus scientiae cupidis desideratissima, utilissima, curiosioribus fatorum et factorum indagatoribus vix carenda.

Neque etiam hujus urbis civibus et urbanarum rerum administratoribus ingratam aut inutilem futuram suspicari licet illam, in utroque indice expositam, scriptorum et scriptiuncularum de rebus Harlemensibus congeriem, paucorum annorum spatio, minutissimis, quibus uti licuit, impensis collectam; cujus adaugendae cura quam maxime commendata sit omnibus, qui habeant aliquid, quod huic desit et benevolo moveantur animo ad suum tribuendum, ut Harlemo bibliotheca sit instructissima, civitati et emolumento et ornamento.

His omnibus accedit, hujus bibliothecae visitandae vel minus eruditis etiam peculiare quoddam invitamentum, Poëtarum Belgicorum locuples collectio, a viro optimo ADRIANO VAN DER WILLIGEN donatione testamentariâ bibliothecae addita, cujus recensio huic Supplemento, manuscriptis libris exceptis, non adjecta est, novo additamento condendo reservata. Hujus enim accuratior descriptio, cuivis non plane illiterato sine ullâ difficultate committenda, non tamen sine majori temporis impendio redigi, ordinari, publico usui adaptari et edi potuit, quam hujus Supplementi editionem festinandi causa suadebat.

INDEX SUPPLEMENTI.

SUPPLEMENTUM
CATALOGI
BIBLIOTHECAE PUBLICAE
HARLEMENSIS.

CODICES MANUSCRIPTI
MEMBRANEI.

IN DUODECIMO.

In 12°.

Spieghel onser behoudenisse, de gewone onberijmde Nederduitsche vertaling van het berijmde Latijnsche *Speculum humanae salvationis.* Een net, in **1464**, op perkament geschreven handschrift, geheel volledig, ongeschonden en wel bewaard, groot **231** bladzijden, zonder teekeningen of afbeeldingen; alleen de eerste bladzijde na de inhoudsopgave is ver-

In 12°.

sierd met eene fraai geteekende, gekleurde en vergulde beginletter en zwierigen rand.

Men vindt aan het einde twee onderschriften van navolgenden inhoud:

I. »Dit boec behoert toe Caijmā Janss van Zierichzee, wo-
»nende met dē Carthusers butē Vtrecht. God si gheloeft
»nu eñ in d'ewicheit. Amen."

II. »Dit boec is gheeijndet in 't jaer ons herē MCCCC eñ
»iiij eñ tsestich op te XVI dach in jul." »Een Ave
»Maria voer die Scryver."

Dit handschrift, uit de letterkundige nalatenschap van den vermaarden schrijver *Over de uitvinding van de Boekdrukkunst*, JACOBUS KONING, is van groot belang voor de geschiedenis der Boekdrukkunst, wijl de daarin gevolgde taal en spelling, naauwkeurig vergeleken bij de taal en spelling van de beide eerste drukken der Nederduitsche *Spiegels*, die op goede gronden voor voortbrengsels van COSTERS drukpers gehouden worden, een zeer opmerkelijk en onwederlegbaar bewijs opleveren, dat de laatstgenoemde ouder en reeds vele jaren voor 1464 gedrukt moeten zijn; dat zij niet van Vlaamschen of Zuid-Nederlandschen, maar van echt Oud-Noord-Nederlandschen oorsprong zijn en niet van later tijd kunnen wezen, dan van de eerste helft der XVe eeuw. Zie J. KONING Verhandeling *Over de uitvinding der Boekdrukkunst*, bl. 67—72, en *Bijdragen* tot die Verhandeling, Iste st. bl. 1—13. Het boek wordt bewaard op het Raadhuis dezer stad, op de zoogenaamde *Sacristie*, bij de overblijfsels van COSTERS drukpers.

LIBRI MANUSCRIPTI CHARTÂ VULGARI.

IN FOLIO.

N°. 1.

In F°.

Attestatiën en informatiën van den Hove van Holland in de zaak van Jonkheer Johan van Duivenvoorde, Baillu, Dijkgraaf en Rentmeester Generaal van den lande van *Voorn*, in de overgave van *Haarlem* door de Spanjaarden gevangen, eerst op het Stadhuis, daarna op de hofstede van den Burgemeester *Nicolaas van der Laan*, alwaar de Graaf *van Bossu* gelogeerd was, tot *Schoten* gebragt en eindelijk, nevens de Heeren *Lancelot van Brederode*, *Roussigny* en *Simon Schovel*, op den 18en Aug. 1573, voor den noen, aldaar onthoofd en in een gedolven kuil begraven.

Dit handschrift, behoord hebbende tot de Verzameling van handschriften van *Kornelis van Alkemade* en *van der Schelling*, en op de verkooping daarvan in 1848 te Amsterdam gekocht, 328 bladzijden groot, is voor de geschiedenis der belegering en vermeestering van Haarlem door de Spanjaards zeer belangrijk. Het behelst de geauthentizeerde copijen der Rechterlijke, voor den Hove van Holland afgelegde getuigenissen en verklaringen in de zaak van *Johan van Duivenvoorde*, Colonel der Haarlemsche schutterij gedurende de belegering en een der dapperste verdedigers der stad, betreffende de wijze van zijne gevangenneming en de behandeling, door de Spanjaards hem aangedaan, tot aan de uitvoering van het wreede, over hem uitgesproken vonnis. Zie *Alg. Konst- en Letterbode* voor 1849, N°. 14.

In F°.

N°. 2.

JACOBUS KONING, BESCHRIJVING VAN DE EERSTE EN MERKWAARDIGSTE VOORTBRENGSELEN DER DRUKPERS, bestaande in Bibliographische, Geschied- en Letterkundige aanteekeningen omtrent Boekdrukkers en Boekwerken van het begin der drukkunst tot 1526, toegelicht door bladen en prenten of zeer getrouwe en fraai bewerkte facsimilés van Letters, Bladzijden, Figuren en Platen uit 226 der meestbelangrijke boekwerken, zoo in Nederland als elders gedurende dat tijdperk gedrukt, met een naauwkeurig geschreven Catalogus. Alles door den geleerden Verzamelaar ontworpen, bijeengebragt, gerangschikt, eigenhandig vervaardigd en beschreven, en bestemd voor een voorgenomen zoo veel mogelijk volledig werk over de Geschiedenis van den oorsprong, de uitvinding, verspreiding, verbetering en volmaking der Boekdrukkunst, opgehelderd door prenten, afbeeldingen en afteekeningen. In een portefeuille.

N°. 3.

——————————— ZINNEBEELDEN, ZINSPREUKEN EN MERKEN VAN OUDE EN VERMAARDE BOEKDRUKKERS EN BOEKVERKOOPERS, BEGINNENDE VAN DE XVe EEUW, bijeenverzameld of gefacsimileerd, op afzonderlijke vellen wit papier opgezet, in eene tijdrekenkundige orde gerangschikt en voor het meerendeel van breedvoerige aanteekeningen voorzien, bevattende een beknopt berigt, betreffende de Drukkers en Boekverkoopers en de door hen gedrukte of uitgegeven werken, met eenige portretten versierd, met een bijgevoegden catalogus en voorafgegaan door facsimilés der Merken van oude Plaatsnijders uit het werk van *W. YOUNG OTTLEY History of Engraving*

In F°.
N°. 3.

upon Copper. Onuitgegeven handschrift van den geleerden Verzamelaar. In een portefeuille.

N°. 4.

JACOBUS KONING, NAAMLIJST DER BOEKEN, door *LOURENS JANSZOON COSTER* en diens nakomelingen of opvolgers gedrukt en van de Boekwerken in de XVe eeuw in de Noordelijke Nederlanden in het licht verschenen.

De drie bovengenoemde stukken N°. 2—4 worden bewaard op het Raadhuis dezer stad, op de zoogenaamde *Sacristie*, bij de overblijfselen van *COSTERS* drukpers.

N°. 5.

HET GEESTELIJK HOUWELIK uit *SALOMONS Hooglied* in Nederduitsche tooneelswijse gebragt (door een onbekende).

Dit en alle de volgende handschriften, uitgezonderd N°. 1 en 12 in 4°, behooren tot de Nederduitsche dicht- en taalkundige boeken, door den Heer *ADRIAAN VAN DER WILLIGEN* bij uitersten wil aan de bibliotheek vermaakt.

N°. 6.

PIETER MERKMAN DE JONGE (Haarlemsch dichter, tijdgenoot van *SCHERMER* en *LANGENDIJK*), EZOPISCHE FABELEN VAN FEDRUS, nevens een Aanhangsel van Fabelen, uit het Latijn in Nederduitsche verzen berijmd. Onuitgegeven handschrift.

Van dezen dichter bestaan in druk: een treurspel *Brutus en zijne Zonen*, *Amst.* 1725, eene berijmde vertaling van Prof. *ALBERTI*'s Latijnsche Oratie *Over de nuttigheid der Dichtkunst voor Godgeleerden* en verscheiden gedichten in de dichtverzamelingen van dien tijd. Ook bevindt zich op deze bibliotheek een geheele bundel onuitgegeven gedichten van hem, hierna onder de handschriften in 4° te vermelden, waaruit de vorige bezitter *A. VAN DER WILLIGEN* een levensberigt van den dichter heeft opgemaakt en geplaatst in het IIIe deel der *Vruchten van de aloude Haarlemsche Rederijkkamer: de Wijngaardranken.*

In F°.

N°. 7.

THOMAS ASSELIJN (Amsterdamsch tooneeldichter der XVIIe eeuw), DE DOBBELAAR, blijspel, onuitgegeven.

Van dezen, vooral in het blijspel, verdienstelijken dichter vindt men een aantal van meer dan 20, in druk uitgegeven, zoo treur- als blijspelen, vermeld in de *Naamrol van Nederduitsche Tooneelspellen* van *J. VAN DER MARCK* en in de Catalogen van *Nederlandsche Tooneelspeldichters* van *P. VAN DER KLOOT* en van *Nederduitsche Tooneelspellen* van *K. VAN TONGERLO*.

N°. 8.

ANTHONIE VAN DER HEL, 'T SPEL VAN TROIJEN, gespeelt op de Kamer: *In liefd' bloeijende*. 20 April 1606.

Onder de tooneelspelen in handschrift in f° bij *VAN DER MARCK* en *VAN TONGERLO* vermeld.

N°. 9.

EVERT LUIJDEN, LIST ZONDER VOORDEEL, kluchtspel, gespeeld 30 Decr. 1660.

In druk uitgegeven in 4° te Amsterdam, bij *Pieter Timmers*, 1622.

N°. 10.

THEODORUS RODENBURGH (Agent van de Republiek van *Hamburg* bij den Prins Kardinaal Infant van Spanje te *Brussel*, kleinzoon van moederszijde van *HENRIK LAURENSZ SPIEGHEL*), AURELIA, treur-blijëindendspel, gespeeld door de Rederijkkamer: *In liefd' bloeijende ijver*, op het kasteel van *Nassau*, buiten *Brussel*, 31 Octr. 1631.

Zoo het schijnt, niet in druk uitgegeven, althans niet vermeld op de Naamrol van *VAN DER MARCK*, noch op de Catalogen van *VAN DER KLOOT* en *VAN TONGERLO*. Van *RODENBURGH* zouden, zoo men wil, wel bijkans 300 treurspelen, buiten vele bijzondere feeststukjens of divertissementen in wezen zijn. Zie *BILDERDIJK Over het Treurspel in Nederland vóór J. DE MARRE*, in het *Muzen-album* voor 1849.

In F°.

N°. 11.

ELIAS HERCKMAN (Amsterdammer, Schrijver van twee dichtstukken, *Der Zeevaert lof* en *Encomium Calvitii* of *Lof der Kaalkoppen*, in 1633 en 1634 in 4° in het licht gegeven), TYRUS BELEGERINGHE EN ONDERGANGK, gedagteekend *Amsterdam* anno salutis 1627 idus februarii en opgedragen aan ***PIETER CODDE***, konstschilder te *Amsterdam*. Onuitgegeven.

eigen h.

N°. 12.

CORNELIS DIRKSEN WITTENOOM (Dichter uit de XVIe eeuw, van wien eenige, niet onaardige, dichtstukjens voorkomen in *Apollo's Harp* en dergelijke verzamelingen), THIËSTES EN ANTICLÉA, tragi-comoedie, geschreven te *Amsterdam* 1639. Onuitgegeven.

N°. 13.

MARTEN FRANK BESTEBEN, DE BEDROGEN BEDRIEGERS, treurspel, onderteekend 1646. Onuitgegeven.

Er bestaan van dezen dichter nog eenige treurspelen en andere gedichten in handschrift en een in 1646 gedrukt treurspel, *De Vlissingher Geus*. Zie ***WITSEN GEYSBEEK*** op den naam en de Catalogen van ***VAN TONGERLO*** en ***VAN DER KLOOT***.

N°. 14.

PIETER VAN ZEERIJP, DE EERZUCHTIGE WRAAK, treurspel, gedagteekend 1647, onder de tooneelstukken in f° handschrift bij ***VAN TONGERLO*** vermeld.

Er bestaan van denzelfden dichter 2 treurspelen in druk, *Arfleura en Brusanges*, *Amst.* 1646, en *De dood van Brutus en Cassius*, *Amst.* 1653.

N°. 15.

ABRAHAM KEMP (Schrijver eener *Beschrijving van Gorinchem*, zijne geboorteplaats, in 1626 door

In F°.
N°. 15. zijn zoon *H. KEMP* uitgegeven en van 5 tooneelspelen, van 1623 tot 1665 in 4° in het licht verschenen en in de *Naamrol van VAN DER MARCK* opgeteld), IK KEN JE NIET, kluchtspel, berijmd in 1654, zoo het schijnt, niet in druk.

Een klucht onder denzelfden titel van *JAN BARA*, in 1664 in 4° gedrukt, wordt in de Verzameling van *VAN DER MARCK* vermeld.

N°. 16.

LODEWIJK MEIJER (Regent van den Amsterdamschen schouwburg en schrijver van den bekenden *Woordenschat*), MATHILDA OF DE VERLOOFDE KONINGSBRUID, treurspel, bij *VAN DER MARCK* opgegeven als in 1668 in 4° in druk uitgegeven. Zoo het schijnt eigenhandig klad des dichters.

N°. 17.

JACOB CLEYBURGH (tooneeldichter in het begin der XVIIIe eeuw, van wien op de *Naamrol* van *VAN DER MARCK* 13 gedrukte tooneelstukken in 8° worden opgenoemd), DE RAMPZALIGE GUNSTELING, treurspel, opgedragen aan des dichters zuster, *J. C. A. E. CLEYBURGH.*

Dit handschrift wordt op den Catalogus van *VAN TONGERLO* onder de *Comediën in M. S., die nooit in druk zijn uitgegeven*, vermeld.

N°. 18.

YSBRAND VINCENT (lid van het Amsterdamsche Kunstgenootschap: *Nil volentibus arduum*), SEMIRAMIS, treurspel, gemaakt 1669, en DORILÉA, herderspel, op den Haagschen schouwburg vertoond in 1670, beiden onuitgegeven en in den *Catalogus* van *VAN TONGERLO* onder de tooneelstukken in hand-schrift vermeld.

Er bestaan van dezen dichter 4 blijspelen in druk.

In F°.

N°. 19.

YSBRAND VINCENT, DE SPRINGENDE DOKTER, kluchtspel, of *PIETER ELZEVIERS Springende Dokter*, uitgegeven in 1666, op nieuw vermaakt, en vertoond op den schouwburg te *Amsterdam* 11 Julij 1689. Niet in druk.

N°. 20.

ADRIAAN PEIJS, DE DOCHTER KAPITEIN of MIJN HEER DE WITT, blijspel, 1695, onder de *Comediën in M. S., die nooit in druk zijn uitgegeven*, op den *Catalogus* van *VAN TONGERLO* opgeteekend.

Van denzelfden dichter vindt men op dien Catalogus 15 en in de *Naamrol* van *VAN DER MARCK* 13 tooneelstukken in druk opgenoemd.

N°. 21.

WILLEM VAN DER HOEVEN, DE INGEBEELDE DOODE MINNAARS, uit het Spaansch, onder de tooneelstukken in handschrift in f° op de *Naamrol* van *VAN DER MARCK* vermeld, waarschijnlijk van die Verzameling afkomstig en nooit in druk uitgegeven.

Van denzelfden dichter worden op die *Naamrol* 10 gedrukte tooneelstukken opgenoemd.

N°. 22.

KORNELIS ELZEVIER, AMADIS EN ORIANA of PROEF VAN STANDVASTIGE LIEFDE, treurspel, naar het Engelsch van *J. J. HEIDEGGER*, op de *Naamrol* van *VAN DER MARCK* onder de tooneelspelen in handschrift in f° vermeld.

Over dezen verdienstelijken dichter van het begin der XVIIIe eeuw, van wien men ook eene dichtmatige vertaling heeft van *POPE's Essai on Man*, zie *WITSEN GEYSBEEK*.

N°. 23.

A. KOSTER, REGNERUS, PRINS VAN ZWEDEN,

In F°.
N°. 23. treurspel, waarschijnlijk onuitgegeven stuk van een onbekend dichter.

N°. 24.

A. B. AGRONOMI (van elders niet bekend), HERACLIUS, treurspel, onuitgegeven.

N°. 25.

NICOLAAS WILLEM OP DEN HOOFF (Amsterdamsch Geneesheer, overleden 8 October 1765), HET SLAVEN EILAND, blijspel naar het Fransch.

N°. 26.

———————— DE FRANSCHMAN IN HOLLAND, blijspel, naar het Fransch van *DE BOISSY*.

N°. 27.

———————— DE PUPILLE of DE LIEFDE ONTZIET GEEN JAREN, blijspel, naar het Fransch van *FAGAN*.

N°. 28.

———————— DE ONVERWACHTE WEDERKOMST, blijspel, naar het Fransch van *REGNARD*.

N°. 29.

———————— DE HAGENAAR IN NOORD-HOLLAND, blijspel, gevolgd naar den *Franschman in Londen*, van *DE BOISSY*.

N°. 30.

———————— DE HOVAARDIGE SCHOONHEID of HET BEDURVEN KINDJE, blijspel, naar het Fransch van *P. N. DES TOUCHES*.

N°. 31.

———————— DE MENEGMEN of DE GELIJKE TWEELING-GEBROEDERS,

blijspel, naar het Fransch van *J. F. REGNARD*, of diens omwerking van de *Menaechmi* van *PLAUTUS*. In F°. N°. 31.

N°. 32.

NICOLAAS WILLEM OP DEN HOOFF, WAT NIEUWS, met zang en dans, naar het Fransch *La Nouveauté*, van *LE GRAND*.

N°. 33.

——————————————— DE MILDDADIGE MINNAAR, blijspel naar het Fransch.

N°. 34.

——————————————— DE MINNAAR DICHTER EN KNECHT, blijspel naar het Fransch.

N°. 35.

——————————————— DE BABBELAAR, blijspel naar het Fransch.

N°. 36.

——————————————— DE GEWAANDE TOONEELSPELERS, blijspel, naar het Fransch *l'Impromptu de Campagne*, van *P. POISSON*.

Alle deze 12 uit het Fransch in Nederduitsch dichtmaat overgebragte tooneelstukken zijn niet in het licht gegeven. Van denzelfden dichter, die veel werkte voor den Amsterdamschen schouwburg, staan nog 22, mede meestal uit het Fransch vertaalde en in druk uitgegeven tooneelstukken vermeld op de *Naamrol van Nederduitsche Tooneelspellen* van *VAN DER MARCK*.

N°. 37.

DE 'T SAMENSWERINGE VAN CATILINA, treurspel, 1647 (geteekend: *Beraamt ten beste*).

N°. 38.

DE GETROUWE SLAAF, treurspel, geteekend 's Gravenhage 18 April 1682.

In F°.

N°. 39.

AGRIPPINA, treurspel, 1688.

N°. 40.

DE HOOGMOEDIGE VERNEDERDE EN WEDER VERHEVEN CROESUS, KONING VAN LYDIE, zangspel.

N°. 41.

ALONZO, Hertog van Savoye, blijspel.

N°. 42.

DE VERANDERING DOOR LIEFDE, blijspel.

N°. 43.

LUYLEKKERLAND, kluchtspel.

N°. 44.

FILIPPIJN MEID, kluchtspel.

IN QUARTO.

In Q°.

N°. 1.

JACOBUS KONING, BESCHRIJVING VAN MEER DAN 150 DER ZELDZAAMSTE EN MERKWAARDIGSTE BOEKWERKEN, in de XVe, XVIe en XVIIe eeuw in de Nederlanden gedrukt, in 4° en 8°.

Bij de overblijfsels van *COSTERS* drukpers, in de *Sacristie* op het Raadhuis dezer stad.

N°. 2.

Formâ quartâ oblongâ.

ANDRIES DUIJRCANT, DEN GOEDEN STRIJT OFTE CHRISTELIJKEN KAMP en andere gedichten van verscheiden, inzonderheid geestelijken inhoud, de meeste van 1624 tot 1629 gedagteekend. Zeer fraai en kunstig geschreven, met teekeningen.

Men vindt van dezen dichter op *VAN DER MARCK's* *Naamrol* 4 uitgegeven tooneelstukken in 4° vermeld.

In Q°.

N°. 3.

HERMAN VERBEECK, POËZY, in 2 deelen, vroeger in het bezit van Mr. *J. VAN DER MARCK* en op de *Naamrol* van diens *Nederduitsche Tooneelspellen* in M. S. vermeld, behelzende:

1e deel, *Zanggodin* of geestelijke en wereldsche liederen, *Memoriaal* of Levensreis, van 's mans geboorte 28 Nov. 1621 tot 1 April 1673, in 5 afd. en *Bijdichten*, *Hollandsche Malligheid in 't vanden* (bezoeken) *van vrouwen in 't kinderbed*, 1654, *Gelegenheidsgedichten*, *Tooneel der verandering dezer wereld*, 1667, *Meditatie op de 7 woorden aan 't kruis* en *Lofzangen*.

2e deel, *Bruidegom des bloeds*, of Passie van J. Chr., tragedie 1663, *Laurentius en Agrippina*, of regtvaardige straf, treur-blijëindendspel, 1676, *Nigro en Prudentia*, in 2 tooneelstukken, *Mignanel en Gavose*, of standvastige liefde, treurspel, 1675, en *Onnozele verhindernis in schijn van behulpzaamheid*, 1646.

N°. 4.

DIEDERIK BUYSERO (geboren te *Vlissingen* omstreeks 1640, overleden 1721, Secretaris en Raad van *Vlissingen* en Raad wegens Zeeland ter admiraliteit van de Maas), 'T ZEEMONSTER BEVOCHTEN EN OVERWONNEN, blijspel, DE BEDROGEN PLEITZAK of het gestoorde Baal; blijspel, DE GROOTE EN DOORLUCHTIGE BELIZARIUS, treurspel, bijeen te zamen gevoegd uit dat van *C. D. GRIK* en *W. D. GEEST*, en DE RIDDERS VAN 'T VERNUFT, blijspel.

Alle deze tooneelstukken zijn onuitgegeven. Bij *DE LA RUE*, in zijn *Geletterd Zeeland*, vindt men 12 in druk uitgegeven tooneelstukken van dezen dichter opgenoemd.

N°. 5.

VLAAMSCHE TOONEELSPELEN, als: *Jephthias*, *door haren Jephte geslagtofferd*, treurspel, en *Mopsus*, of

In Q°.
N°. 5. de dronke Smit, klugtspel, vertoond 1752; *De standvastigheid van Magdalena en Ludovicus*, treurspel, en *De twee broeders Schippers*, kluchtig blijspel, vertoond 1750; *Joännes in de Wildernis*, tooneelspel, vertoond 1749; alle vertoond in het school der Jezuiten te *Mechelen*. — Voorts *Joas Koning van Juda*, blijëindend treurspel, en *Lubbert Lubbertse*, blijspel, vertoond 1755 op het theater der studenten van de Paters Jezuiten te *Maastricht*, en *De Ridder van St. Jan landende in Vrankrijk*, treurspel.

N°. 6.

Constant en Elize of de gelukkige verandering over de onteerde Maagd, voorgevallen binnen Leiden. Treurig nachtspel, onder de zinspreuk:

» *'t Komt zelden overeen*
Twee honden aan één been."

N°. 7.

De hedendaagsche speeltooneelen in haar misbruik omgeworpen met Goddelijke en menschelijke Wetten, Getuigenissen der Oude soo Kerkenleeraars, als Dichters, Redenaars en andere, Levendige Voorbeelden en Krachtige Redenen. Groot 152 bladzijden.

N°. 8.

JACOBUS VAN ZANTEN (Geneesheer en Leeraar bij de Doopsgezinden te *Haarlem*, gebn te *Leiden* 1658, overl. 1750), 't Paradijs verloren, uit het Engelsch van *JOHN MILTON* in rijmelooze maat vertaald. Oorspronkelijk handschrift, waarnaar de gedrukte uitgaaf bij *Geertruyd van Kessel*, te *Haarlem*, in 1728 is geschied.

In Q°.

N°. 9.

JACOBUS VAN ZANTEN, ONDERZOEK OF EN IN HOE VERRE EENE EENVOUWIGE DOOLING IN 'T STUK VAN DEN GODSDIENST STRAFBAAR IS, benevens eene Verdediging van hetzelve tegen de Tegenwerpingen en Beschuldigingen van den Bisschop van Oxfort, uit het Engelsch van *ARTHUR ASLEY SYKES*, Rector van *Rawley*, in *Essex*. Oorspronkelijk handschrift, waarnaar de gedrukte uitgaaf bij *Wilhelmus van Kessel*, te *Haarlem*, in 1727 is vervaardigd.

N°. 10.

—————————— Uittreksels uit het Fransch in het Nederduitsch vertaald uit de *Memoires littéraires de la Grande Bretagne* en *Bibliothèque Angloise* betreffende DEN NATUURLIJKEN GODSDIENST, benevens vele andere vertalingen uit oude Latijnsche en nieuwe Engelsche, Fransche en andere schrijvers, in rijm en onrijm, Brieven en kleine Opstellen van verschillenden aard.

N°. 11.

PIETER MERKMAN DE JONGE, VERZAMELING VAN LOSSE ONUITGEGEVEN GEDICHTEN, eigenhandig van den dichter geschreven, zoo in klad als in het net, benevens brieven van en aan hem, in portefeuilles. Zie de aanteekening op N°. 6 in f°, bl. 5.

N°. 12.

GEORGE SMITH× (Capitein en Commissaris in dienst van de kroon van Engeland), DE REIZENDE GELEERDE, aanwijzende, hoe men Bibliotheken, Muntkabinetten, Antiquiteiten- en Beeldenzalen, Naturalien- en Kunstkamers met nut en voordeel zien kunne. 1764.

× De [illegible] vervaardig van valsche onderschrij onder oude drukwerkes Zie onder ander Konst- en Letterbode van 22 n 1839 bl. 36

ARTIS TYPOGRAPHICAE
ET
REI BIBLIOGRAPHICAE
SCRIPTORES.

Quorum maxima pars e KONINGII haereditate literariâ, huic Bibliothecae accessit augustissimi Regis Guilielmi I[i], hujus urbis Magistratûs et Instituti Teyleriani Curatorum liberalitate.

IN FOLIO.

In F°.

N°. 1.

ABRAHAM DE VRIES, ECLAIRCISSEMENS SUR L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE, contenant: I. Lettre à *A. D. SCHINKEL*, ou Reponse à la Notice de *J. M. GUICHARD* sur le *Speculum humanae salvationis*; II. Dissertation sur le nom de *COSTER* et sur sa prétendue charge de *Sacristain*; III. Recherches faites à l'occasion de la quatrième fête séculaire à *Harlem* en 1823, traduit du Hollandais par *J. J. F. NOORDZIEK*. *La Haye*, imprimerie de *A. D. Schinkel*, 1843. Edition in f°, tirée à 8 exemplaires. Chef d'oeuvre d'impression.

Don de l'imprimeur-éditeur, le savant bibliographe *SCHINKEL*.

N°. 2.

——————— ARGUMENTS DES ALLEMANDS EN FAVEUR DE LEUR PRÉTENTION À L'INVENTION DE L'IMPRIMERIE, ou Examen critique de

In F°.
N°. 2.

l'ouvrage de *A. E. UMBREIT*, *die Erfindung der Buchdruckerkunst*, traduit du Hollandais par *J. J. F. NOORDZIEK*. *La Haye*, imprimerie de *A. D. Schinkel*, 1845. Edition de la même beauté, magnificence et rareté, que la précédente.

Don du même imprimeur-éditeur. Ces deux livres sont déposés chez les Documents de l'Histoire et de la Presse de *LAURENT JEAN COSTER*, à l'Hotel de ville de *Harlem*.

N°. 3.

THOMAS GARZONUS (Canonicus von *Lateran*, gebohren zu *Bagna-Cavallo*, in *Romagna*, 1549, gest. 1589), PIAZZA UNIVERSALE, das ist Algemeine Schawplatz, oder Markt und Zusammenkunfft aller Professionen, Künsten, Geschäfften, Händeln und Handtwercken in der gantzen Welt, wann, und von wemste erfunden, zugenommen, verbessert &z. Ausz dem Italiänischen verteutscht und mit Marginalien und Registern gezieret. *Franckfurt am Mayn*, in Verlegung *Lucae Jennisii*, 1626.

N°. 4.

ANTOINE DU VERDIER, Seigneur de *Vauprivas* (né à *Montbrison* 1544, Conseiller du Roi, Contrôleur-Général de *Lyon*, decédé 1600), BIBLIOTHÈQUE FRANÇOISE, ou Catalogue de tous ceux, qui ont escrit ou traduict en François, leurs oeuvres imprimés et non imprimés, les choses notables d'icelles &c. et des livres dont les auteurs sont incertains, à *Lyon*, par *Barthelemy Honoral*, 1585.

N°. 5.

FRANCISCI SWEERTII (*Antverpiensis*, nati 1567, mortui 1629), ATHENAE BELGICAE, S. Nomenclator Scriptorum inferioris Germaniae, qui dis-

In F°.
N°. 5. ciplinas Philologicas, Theologicas, Juridicas, Medicas et Musicas illustrarunt. Acc. ejusdem succincta XVII Provinciarum nec non praecipuarum orbis Bibliothecarum et Academiarum descriptio. *Antverpiae*, apud *Guilielmum a Tungris*, 1628.

N°. 6.

CATALOGUS LIBRORUM BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS, QUAE GRONINGAE EST, secundum seriem literarum alphabethi, curante *JOÄNNE RUDOLPHO VAN EERDE*. *Groningae*, apud *J. Oomkens*, 1833.

N°. 7.

CATALOGUS LIBRORUM BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS, QUAE GRONINGAE EST. Pars altera. Curante *PETRO VAN LIMBURG BROUWER*. *Groningae*, apud *J. Oomkens*, 1841.

N°. 8.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE RHENO-TRAJECTINAE, curante *PHILIPPO GUILIELMO VAN HEUSDE*. *Trajecti ad Rhenum*, apud *Joännem Altheer*, 1835. 2 vol.

N°. 9.

SUPPLEMENTUM CATALOGI BIBLIOTHECAE RHENO-TRAJECTINAE, curante *ANTONIO VAN GOUDOEVER*. *Trajecti ad Rhenum*, apud *L. E. Bosch et Filium*, 1845.

N°. 10.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS FRANCOFURTANAE, edente *JOHANNE CHRISTOPHORO BECMANNO*. *Francofurti ad Viadrum*, impensis *Jeremiae Schrey* et *Joh. Christoph. Hartmann*, literis *Christophori Zeitleri*, 1706.

In Q°.

IN QUARTO.

N°. 1.

THOMAS ASTLE (Keeper of the Records in the Tower of London), THE ORIGIN AND PROGRESS OF WRITING as well Hieroglyphic as elementary illustrated by engravings taken from marbles, manuscripts and charters ancient and modern, also some account of *the Origin and progress of printing. London*, printed for the author, 1784.

N°. 2.

WILLIAM YOUNG OTTLEY, AN INQUIRY INTO THE ORIGIN OF EARLY HISTORY OF ENGRAVING UPON COPPER AND IN WOOD, with an account of engravers and their works, from the invention of Chalcography by *MASO FINIGUERRA* to the time of *MARC ANTONIO REIMONDI*. *London*, printed by *John* and *Arthur Arch*, 1818. 2 vol., with curious cuts.

N°. 3.

JOHANN GOTTLOB IMMANUEL BREITKOPF, UEBER DEN URSPRUNG DER SPIELKARTEN, DIE EINFÜHRUNG DES LINNENPAPIERES UND DEN ANFANG DER HOLZSCHNEIDEKUNST IN EUROPA, mit 14 Küpfertafeln. *Leipzig*, bey *J. G. M. Breitkopf*, 1784.

N°. 4.

FRÉDÉRIC-AUGUSTE-FERDINAND DE REIFFENBERG, LA PLUS-ANCIENNE GRAVURE AVEC UNE DATE. *Bruxelles*, 1845. Avec un facsimilé.

C. D. B., QUELQUES MOTS SUR LA GRAVURE AVEC MILLÉSIME DE 1418, avec 7 planches. *Bruxelles*, à la librairie ancienne et moderne de *A. van' Dale*, 1846.

In Q°.

N°. 5.

M. J. A. L., OPINION D'UN BIBLIOPHILE SUR L'ESTAMPE DE 1418, avec 3 facsimilés. *Bruxelles*, société des beaux-arts, *Gerart A. de Wasme*, 1846.

N°. 6.

1. *BERNARDUS A MALLINKROT* (Decanus *Monasteriensis*), DE ORTU ET PROGRESSU ARTIS TYPOGRAPHICAE. *Coloniae Agrippinae*, apud *Joännem Kinchium*, 1640.

2. ———————————————— DE NATURÂ ET UŞU LITERARUM s. de primis loquendi scribendique elementis. *Monasterii Westphaliae*, typis *Bernardi Raasfelt*, 1638.

N°. 7.

JACOBI MENTELII (*Castro-Theodoricensis* [Chateau-Thierri]), DE VERÂ TYPOGRAPHIAE ORIGINE Paraenesis ad *BERNARDUM A MALINCROT*, in quâ probare conatur, artem typographicam inventam fuisse *Argentorati* a proävo suo *JOÄNNE MENTELIO*. *Parisiis*, ex off. *Roberti Ballard*, 1650.

N°. 8.

KAREL FALKENSTEIN (Oberbibliothekar der Königlichen Sachsischen Bibliothek zu *Dresden*), GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN IHRER ENTSTEHUNG UND AUSBILDUNG, mit in Holz und Metall geschnittener Facsimilés der seltenste Holztafeldrucke, Nachbildungen von Typen alter beruhmter Officinen und Proben von Kunstdrucke nach den neuesten Erfindungen. *Leipzig*, Verlag und Druck von *B. G. Teubner*, 1840.

N°. 9.

JOHANN DAVID WERTHERN (Hof-Buch-

In Q°. N°. 9.

drucker in *Jena*), WARHAFFTIGE NACHRICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST, vom Ursprung und Fortgang der Buchdruckerijen von 1440 an bis 1721. *Franc-furth* und *Leipzig*, bei *Johann Felix Bielken*, 1721.

N°. 10.

HENRIK GOCKINGA, UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, getrokken uit het Latijnsche werk van *G. MEERMAN*, met eene voorrede en aanteekeningen; waar achter:

JACOB VISSER, NAAMLIJST VAN BOEKEN, IN DE 17 NEDERLANDSCHE PROVINCIËN GEDURENDE DE XVe EEUW GEDRUKT, met wit papier doorschoten, waarop menigvuldige bijvoegsels en vermeerderingen van den vermaarden boekenkenner *G. J. DE SERVAIS*. *Amst.*, bij *Pieter van Damme*, 1767.

N°. 11.

Hetzelfde werk, met talrijke vermeerderingen en aanteekeningen op *VISSERS* NAAMLIJST van den geleerden schrijver *Over de Geschiedenis der Boekdrukkunst* *JACOBUS KONING*, versierd met de portretten van *P. SCRIVERIUS* en *D. VOLKERTSZOON COORNHERT*.

N°. 12.

LAURECRANS GEVLOCHTEN OM 'T HOOFD VAN LAURENS KOSTER, eersten uitvinder der Boekdrukkunst binnen *Haarlem*, door Deken en Vinders van het Boekdrukkers en Boekverkoopersgild. Te *Haarlem*, bij *Mozes van Hulkenroy*, 1726.

WILLEM HESSEN, PARNAS VREUGHDE OVER HET DERDE EEUWJAAR VAN DE GEBOORTE DER DRUKKUNST door *LAURENS KOSTER*. Te *Haarlem*, bij denzelfden, 1731.

In Q°.

N°. 13.

ABRAHAM DE VRIES, BRIEF AAN ADRIAAN DAVID SCHINKEL OVER GUICHARD'S NOTICE SUR LE SPECULUM HUMANAE SALVATIONIS, met 3 Bijlagen, tot staving der naauwkeurigheid van het verhaal van *JUNIUS* wegens de uitvinding der Boekdrukkunst en tot wederlegging der meening, dat *COSTER Koster* zou geweest zijn. *'s Gravenhage*, ter boekdrukkerij van *A. D. Schinkel*, 1841.

Pracht-exemplaar in 4°, met fraaije randen en vergulde beginletters versierd, hoedanig slechts 8 exemplaren gedrukt zijn.

Geschenk van den vaderlandlievenden uitgever, den heer *SCHINKEL*.

N°. 14.

LÉON DE LA BORDE, DÉBUTS DE L'IMPRIMERIE À MAYENCE ET À BAMBERG, ou description des lettres d'indulgence du Pape *NICOLAS V* pro regno *Cypri*, imprimées en 1454; avec des facsimilés. *Paris*, chez *Techener*, 1840.

Don de l'auteur.

N°. 15.

——————————— DÉBUTS DE L'IMPRIMERIE À STRASBOURG, ou Recherches sur les travaux mystérieux de *GUTTENBERG* dans cette ville et sur le procès, qui lui fut intenté en 1439 à cette occasion; avec facsimilés. *Paris*, chez *Techener*, 1840.

Don de l'auteur.

N°. 16.

FACSIMILE MONUMENTI TYPOGRAPHICI JOANNIS GUTENBERGI ANNI 1457, detecti a *GOTHELFO FISCHERO*, Professore et Bibliothecario *Moguntino* in registro, cui adscripta erant haec verba: »*Regis-*

trum Capituli Ecclesiae S. Gangolfi *intra muros* Moguntiae *receptorum et distributorum anno LVII per* Joännem Kess *vicarium Ecclesiae praedictae.*"

In Q°. N°. 16.

N°. 17.

GUTENBERG ERFINDER DER BUCHDRUCKERKUNST. Eine historische Schizze, mit mehreren Zeichnungen und Facsimilé autographisch ausgeführet von der Zeuglingen der Strasburger Industrie-Schule. *Strasburg*, in der Industrie-Schule, 1840.

N°. 18.

CHRISTIANI GOTTLIEBII SCHWARTZII (Professoris *Altdorfini*), OPUSCULA ACADEMICA VARII ARGUMENTI, cum praefatione ***THEOPHILI CHRISTOPHORI HARLESII*** et tabb. *Norimbergae*, sumtu *Joännis Adami Steinii*, 1793. In quibus 3 Dissertationes, primaria quaedam documenta *de origine typographiae* illustrantes.

N°. 19.

GERHOH STEIGENBERGER, LITERARISCH KRITISCHE ABHANDLUNG UBER DIE ZWO ALLERÄLTESTE GEDRUCKTE DEUTSCHE BIBELN, der *Strazburger* vom Jahre 1466 und der sogenannten Deutschen *Maynzer* vom Jahre 1462, welche in der Kurfürstl. Bibliothek in *München* aufbewahrt werden; mit Anhange und vier Kupfertafeln. *München*, bei *Joseph Zangl*, 1787.

N°. 20.

JOANNES GEORGIUS SCHELHORNIUS (*Memmingensis* theologus), DE ANTIQUISSIMÂ LATINORUM BIBLIORUM EDITIONE, ceu primo artis typographicae foetu et rariorum librorum phoenice. *Ulmae*, apud *J. Frider. Gaum*, 1760.

In Q°.

N°. 21.

PLACIDUS SPRENGER (Benedictiner und Bibliothekar der Abtey *Banz*), AELTESTE BUCHDRUCKERGESCHICHTE VON BAMBERG, wo diese Kunst, neben *Mainz*, vor allen übrigen Städten Deutschlands zuerst getrieben worden. *Nürnberg*, in der *Grattennauerischen* Buchhandlung, 1800.

Man findet in diesem:

1. *Kurze Geschichte von Ursprung und Fortpflanzung der Buchdruckerkunst*, in dem die alte Meinung als hatte sich diese zuerst von *Mainz* aus in andere Städte Deutschlands verbreitet, durch *Bamberg* widerlegt wird.
2. *Geschichte der Buchdruckerkunst zu* Bamberg *bis* 1528.
3. *Annalen der ältestc und ältern Buchdruckergeschichte* Bambergs, *von Anfange bis* 1534.

N°. 22.

ARMAND GASTON CAMUS (né à *Paris* 1740, décedé 1804), NOTICE D'UN LIVRE IMPRIMÉ À BAMBERG EN 1462 (savoir: *Les quatre histoires de JOSEPH, de DANIËL, de JUDITH, d' ESTHER*). *Paris*, chez *Baudouin*, imprimeur de l' Institut National, an 7 (1799), avec fig.

N°. 23.

G. C. MEZGER (Königlich Professor und Bibliothekar), AUGSBURGS ÄLTESTE DRUCKDENKMALE UND FORMSCHNEIDERARBEITEN, welche in der Vereinigten Königl. Kreis- und Stadt-Bibliothek daselbst aufbewahrt werden, nebst eine kurze Geschichte des Bucherdruckes und Buchhandels in *Augsburg*, mit 37 Abdrucken von Original-Holzschnitten aus den XV und XVI Jahrhunderte. *Augsburg*, Verlag von *Johan Peter Himmer*, 1840.

In Q°.

N°. 24.

GEORG WILHELM ZAPF (Churfürstl. Mainzischen Geheimenrath), AUGSBURGS BUCHDRUCKERGESCHICHTE, nebst den Jahrbüchern derselben vom 1468 bis auf 1510, mit literarischen Anmerkungen. *Augsburg*, bey *Conrad Heinrich Stage*, 1788—1791. 2 Th. 1 Band, mit Küpfertafeln.

N°. 25.

GEORG WOLFGANG PANZER, AELTESTE BUCHDRUCKERGESCHICHTE NÜRNBERGS, oder Verzeichnis aller von Erfindung der Buchdruckerkunst bis 1500 in *Nürnberg* gedruckten Bücher, mit literarischen Anmerkungen. *Nürnberg*, in der *Grattenauerischen* Buchhandlung, 1789.

N°. 26.

——————————— AUSFUHRLICHE BESCHREIBUNG DER ÄLTESTEN AUGSPURGISCHEN AUSGABE DER BIBEL, mit literarischen Anmerkungen. *Nürnberg*, bei *George Peter Monath*, 1780.

N°. 27.

——————————— ANNALEN DER ALTERN DEUTSCHEN LITTERATUR, oder Beschreibung der Bücher, von Erfindung der Buchdruckerkunst bis 1526 in Deutscher Sprache gedruckt. *Nürnberg*, 2 band., I bey *Ernst Christoph Grattenauer*, 1788, II bey *Leonhard Sixtus Lechner*, mit *Susätze an der Annalen*, *Leipzig*, bey *Christian Adolph Hempel*, 1802.

N°. 28.

IMMANUËL STOCKMEYER und ***BALTHASAR REBER***, BEITRÄGE ZUR BASLER BUCHDRUC-

In Q°.
N°. 28. KERGESCHICHTE, herausgegeben von der historischen Gesellschaft zu *Basel*. *Basel*, Druck und Verlag der *Schweighauserischen* Buchhandlung, 1840; mit holzschnitten Figg.

N°. 29.

KONRATH DIETERICH HASZLER (Professor am Gymnasium zu *Ulm*), DIE BUCHDRUCKERGESCHICHTE ULMS, mit neuen Beiträgen zur Culturgeschichte, dem Facsimile eines der ältesten Drucke und artistischen Beilagen, besonders zur Geschichte der Holzschneidekunst. *Ulm*, Verlag der *Stettinschen* Buchhandlung, 1840.

N°. 30.

CONYERS MIDDLETON (Principal Librarian of the University of *Cambridge*, the author of *The life of CICERO*), ORIGIN OF PRINTING IN ENGLAND, that it was first introduced and practised by *WILLIAM CAXTON*, at *Westminster*, and not by a foreign Printer at *Oxford*. *Cambridge*, printed for *W. Thurlbourn*, 1735.

N°. 31.

MICHAËL DENIS (Ersten Custos der Kaiserl. Königl. Hofbibliothec), WIENS BUCHDRUCKERGESCHICHTE bis 1560. *Wien*, bey *Christian Friedrich Weppler*, 1782.

N°. 32.

——————— MERKWÜRDIGKEITEN DER K. K. GAZELLISCHEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEC AM THERESIANO. *Wien*, verlegt von *Augustin Bernardi*, 1780.

In Q°.

N°. 33.

MICHAËL DENIS, EINLEITUNG IN DIE BÜCHERKUNDE. Zweite, verbesserte Ausgabe. *Wien*, bey *Johann Thomas Edlen von Trattnern*, 1795. 2 th. 1 band.

N°. 34.

J. M. LAPPENBERG, GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN HAMBURG, mit Nachrichten von Hamburgischen Buchdrucker und Druckwercke, von anfang bis zum 1600; mit holzschnitten Figg. *Hamburg*, Druck und Verlag von *Johann August Meisner*, 1840.

N°. 35.

GUSTAV SCHWETSCHKE, BUCHDRUCKERGESCHICHTE DER STADT HALLE, mit einem Anhang 1° Ehrenrettung des Sachsischen *Merseburg*, als des Druckorts »*Marsipolis*" und »*Merszborg*" von 1473, als der ältesten norddeutschen Druckstätte; 2° Supplementarisches zu *Haïn*, *Ebert*, *Schaab* und *Wetter*; mit 2 tafeln Abbildungen. *Halle*, *Gebauersche* Buchdruckerei, 1840.

N°. 36.

OPUSCULORUM TYPOGRAPHICORUM COLLECTIO. 1 vol., sc.:

1. ***CHRISTIANI KNAUTHEN***, ANNALES TYPOGRAPHICI ***LUSATIAE SUPÉRIORIS***, oder Geschichte der *Ober-Lausitzschen* Buchdruckeryen. *Lauban*, gedruckt und verlegt von *Nicolao Schillen*, 1740.
2. ———————— HISTORISCHER ABRISZ VON DEM ANFANG UND WACHSTHUM DER GELEHRSAMKEIT IN OBER-LAUSITZ, und wie die *Ober-Lausitzschen* Buchdruckeryen derselben gedienet. *Leipzig*, bey *Siegmund Ehrenfried Richtern*, 1740.
3. ***JOANNES DANIEL HOFFMANN***, DE TYPOGRAPHIIS EARUMQUE INITIIS ET INCREMENTIS IN REGNO ***POLONIAE***

In Q°.
N°. 36.

ET MAGNO DUCATU *LITHUANIAE*, cum obss. *Dantisci*, apud *Geörgium Marcum Knochium*, 1740.

4. *SEBASTIANI JACOBI JUNGENDRES*, DISQUISITIO IN NOTAS CHARACTERISTICAS LIBRORUM, A TYPOGRAPHIAE INCUNABULO AD A^um^ 1500 IMPRESSORUM. *Noribergae*, literis *Laurentii Bilingii*, 1740.

5. *JOACHIMUS ERNESTUS BERGERUS*, DE LIBRIS RARIORIBUS HORUMQUE NOTIS DIAGNOSTICIS. Acc. SCRIPTORUM MARCHIAE *BRANDENBURGICAE* DELINEATIO. *Berolini*, impensis *Christoph. Gottlieb. Nicolai*, 1729.

6. *HEINRICH GOTTLIEB TITZ*, DE INCLYTO LIBRO POËTICO *THEUERDANCK* cum triplici clave *MELCHIORIS PFINTZINGII*, *SEBASTIANI FRANCKII* et *MATTHAEI SCHULTESII*. *Altdorfii*, literis *Jod. Guil. Kohlesii*, 1737.

7. *JOHANNES LEXELIUS JOH. FILIUS*, DE CAUSSIS RARITATIS LIBRORUM. *Holmiae*, typis *Grefingianis*, 1743.

8. *JOANNES GEORGIUS SCHELHORNIUS*, DE ANTIQUISSIMÂ LATINORUM BIBLIORUM EDITIONE, ceu primo artis typographicae foetu. *Ulmae*, apud *Jo. Frider. Gaum*, 1760.

N°. 37.

S. VÖGELIN, CHRISTOPH FROSCHAUER, erster berühmter Buchdrucker in *Zurich*, nach seinem Leben und Wirken, nebst Aufsätzen und Briefen von ihm und an ihm. *Zurich*, bei *J. J. Ulrich*, 1840.

N°. 38.

JOHANNIS HENRICI SCHRÖDER (Academiae *Upsaliensis* Bibliothecarii) INCUNABULA ARTIS TYPOGRAPHICAE IN SUECIÂ. *Upsaliae*, typis typographi Academiae, 1842.

N°. 39.

CHRISTOPH GOTLOB GRUNDIG, *GOTTFRIED AUGUST KÜCHENMEISTER*, *JOHANN FRIEDRICH ROST* und *CHRISTIAN*

In Q°.
N°. 39.

THEODOR KÜCHENMEISTER, NACHRICHTEN VON BÜCHERFESTEN, bey Amtsjubelfeste von *AUGUST THEODOR KÜCHENMEISTER*, Pastoris senioris zu *Dorfhayn* und *Klingenberg*. *Freyberg*, gedruckt mit *Barthelischen* Schriften, 1773.

N°. 40.

GEPRIESENES ANDENKEN VON ERFINDUNG DER BUCHDRUCKEREY, wie solches in *Leipzig*, beym Schlusz des dritten Jahrhunderts, von den gesammten Buchdruckern daselbst gefeyert worden. In den Buchdruckeryen in *Leipzig*, 1740.

Man findet in diesem unter andern:

Historische Nachricht von den dritten Buchdrucker-Jubilaeo in *Leipzig*.

Auszüge aus den Predigten, am Johannistage vor der Jubelfeyer in *Leipzig* und *Grimma* gehalten von *SALOMON DEYLING*, *CHRISTIAN MEISZEN*, *ROMANUS TELLER*, *CAREL FRIEDRICH PETZOLDT* und *JOHANN PAUL RAM*.

Nachricht, wie das Andencken der a° 1440 geschehenes Erfindung der Buchdruckerkunst in 1740 in der Klosterkirche zu *Grimma* feyerlich begangen worden.

FRIDERICI MENZII, seculares artis typographicae ludos indicentis Oratio.

JOHANN CHRISTIAN GOTTSCHED, Lob und Gedachtniszrede *auf die Erfindung der Buchdruckerkunst*.

JOANNIS AUGUSTI ERNESTI, Prolusio Oratiunculis 4 contrariis *contra Chalcographiam et pro eâdem* in scholâ *Thomanâ* habitis praemissa.

JOHANN FRIEDRICH MAYN, Rede *zur Vertheidigung der Buchdruckerkunst*.

N°. 41.

EPHRAÏM GOTTLOB EICHSFELDEN, RELATION VOM WITTEMBERGISCHEN BUCHDRUCKER-JUBILAEO 1740, nebst einer Historischen Nachricht

In Q°.
N°. 41. vom allen Wittenbergischen Buchdruckern sint Erfindung der Buchdruckerkunst, sonderlich zur seit der Reformation. *Wittenberg*, bei den Verfasser, 1740.

In diesem findet man, ausser etlichen Jubelreden und Festliedern, ein Gedicht von *JOHANN FRIEDRICH NEUNHOFER* über *das Gottliche in der Buchdruckerkunst.*

N°. 42.

JOHANN EPHRAÏM SCHEIBEL (Rector des Gymnasium und Prof. der Mathem. zu *Breslau*), GESCHICHTE DER SEIT 300 JAHREN IN BRESLAU BEFINDLICHEN STADTBUCHDRUCKEREY, mit die Bildnissen von *JOHANN FUSTH*, *PETER SCHÖFFER*, *ANDREAS WINKLER* und *GEORGE BAUMANN der Jüngere*, und erläuternden colorirten Küpferplatten. *Breslau*, gedruckt und verlegt bei *Grass* und *Barth*, 1804.

N°. 43.

STEPHANI ALEXANDRI WÜRDTWEIN (Episcopi *Heliopolensis*, Suffraganei *Wormatiensis*), BIBLIOTHECA MOGUNTINA, libris seculo XV° *Moguntiae* impressis instructa cum additâ inventae typographiae historiâ. *Augustae Vindelicorum*, impensis *Christophori Friderici Bürglen*, 1787.

N°. 44.

BIBLIOTHECA BIBLIOTHECARUM, oder Versuch einer nach und nach vollständigen algemeinen Bibliothec von allerhand alten und neuen auserlesenen Büchern, auch von M. S., Urkunden, u. z. w., mit drey registern, auctorum, rerum und typographorum von an 1450 bisz 1570. *Norimbergae*, apud *Joh. Mich. Seitz* et *Christoph. Conr. Zell*, 1738 und 1739. 4 Th. 1 band.

In Q°. /16

N°. 45.

NICOLO FRANCESCO HAYM (*Romanus*, Archaeologus numarius *Londinensis*), BIBLIOTHECA ITALIANA e sia Noticia de libri rari nella lingua Italiana, annessori tutto il libro *dell' Eloquenza Italiana* di *GIUSTO FONTANINI*. In *Venezia*, per *Michel Antonio Panza*, 1741.

/5

N°. 46.

BERNARDI GOTTHELFFII STRUVII (*Vinariensis*, *GEORGII ADAMI STRUVII filii*, *ICti*, Bibliographi et Historici *Jenensis*), BIBLIOTHECA LIBRORUM RARIORUM. *Jenae*, sumptibus *Jo. Fel. Bielckii*, 1719. 2 thecae in 1 vol.

N°. 47.

Collectio Opusculorum de BIBLIOTHECIS. 2 voll.

Quorum 1° continentur:

1. ***JOANNIS CHRISTOPHORI KRÜSIKE***, VINDEMIARUM LITTERARIARUM SPECIMEN *de re librariâ* universe et *de Collectionibus Maderianis* et *Schmidianis augendis*. Acc. *Descriptio rei Bibliothecariae* et *de Bibliothecâ PAULI GEORGII KRÜSIKE*, patris. *Hamburgi*, impensis *J. W. Fichweileri* et *C. Brandii*, Operis *Transoldianis*, 1727, cum chartâ intermediâ et annotationibus M. S.
2. ***JOANNIS DAVIDIS KOEHLERI***, Sylloge scriptorum DE BENE ORDINANDÂ ET ORNANDÂ BIBLIOTHECÂ, *Francofurti*, apud *Joannem Stein*, 1728, sc.: I. *JOANNIS GARNERII Systema Bibliothecae Collegii Parisiensis societatis Jesu;* II. *FREDERIC ROSTGAARD*, *Methode pour dresser le Catalogue d'une Bibliothèque selon les matières;* III. *JUSTI FONTANINI*, *Dispositio Catalogi Bibliothecae Josephi Renati Imperialis*, Cardinalis; IV. *DANIËL GUILIELMUS MOLLERUS*, *de Technophysiotameis* s. rerum artificialium et naturalium promptuariis.
3. ***CHRISTIANI WILHELMI LOESCHERI***, DE BIBLIOTHECIS ERUDITORUM SENTENTIAE. *Vitembergae*, ex formis *Christiani Schrödteri*, 1696.

In Q°.
N°. 47.

4. ***DANIEL GUILIELMUS MOLLERUS*** (Bibliothecae *Altorfianae* Bibliothecarius), DE BIBLIOTHECÂ. *Altorfi*, typis *Jodoci Wilhelmi Kohlesii*, 1700.

5. ***JOANNES GEORGIUS ZIHN***, DE BIBLIOTHECIS. *Lipsiae*, literis *Johannis Georgii*, 1678.

6. ***CHRISTOPHORUS GOTHOFREDUS BARTHIUS***, DE IMAGINIBUS VETERUM IN BIBLIOTHECIS vel alibi positis. *Halae Magdeburgicae*, typis *Christophori Andreae Zeitleri*, 1702.

7. ***GEORGIUS ENGELBRECHT JUNIOR***, DE JURE BIBLIOTHECARUM. *Helmstadii*, typis *Georgii Wolffgangi Hammii*, 1702.

8. ***ARNOLDUS DIEDERICUS ENGELBRECHT***, DE EREMITARUM VETERUM BIBLIOTHECIS. *Helmstadii*, typis *G. W. Hammii*, 1701.

9. ***RUDOLPHUS ANTONIUS FABRICIUS***, DE TRANSPOSITIONE BIBLIOTHECARUM MEMORABILI, inprimis bibliothecae Ducalis *Wolfenbutelensis* in novum uedificium. *Helmstadii*, typis *Pauli Dieterici Schnorrii*, 1724.

10. ***JOACHIMI ERNESTI BERGERI***, ***MATURINI VEYSSIÈRE LA CROZE*** et ***JOHANNIS CHRISTOPHORI BECMANI***, Epistolae DE SCRIBENDÂ HISTORIÂ BIBLIOTHECAE REGIAE BEROLINENSIS. Acc. ***CHRISTOPHORUS HENDREICH***, DE EJUSDEM BIBLIOTHECAE INCUNABULIS. *Berolini*, typis *Ambrosii Haude*, 1725.

11. ***JOANNES JUSTUS VON EINEM***, I. DE ORIGINE FATIS ET INCREMENTIS BIBLIOTHECAE COENOBII BERGENSIS propter *Magdeburgum*. Acc. Delineatio novae editionis *Chronici Bergensis* et Supplementum ad ***J. C. KRUSIKE*** *de bibliothecis et libris;* II. DE CHRISTI NATI TEMPORE. *Magdeburgi* et *Lipsiae*, impensis *B. Christoph. Seidelii* viduae et *G. E. Scheidhaueri*, 1732.

12. ***AUGUSTUS BEYERUS***, DE BIBLIOTHECIS DRESDENSIBUS tum publicis tum privatis praecipuis. *Dresdae*, typis *Stoesseli*ano-aulicis, 1731.

13. ***CHRISTIAN JUNCKER***, VON DER ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEQUE DES GYMNASII ZU EISENACH und VON EINIGEN IN DEN SÄCHSISCHEN LANDEN BEFINDLICHEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEQUEN. *Eisenach*, mit *Michaël Urban* Hofbücher-Schrifften, 1709.

In Q°. N°. 47.

14. *GEORGIUS FRIDERICUS NEUMANNUS*, DE BIBLIOTHECÂ HALENSI. *Halae Magdeburgicae*, apud *Jo. Grunertum*, 1710.

15. *JOANNES ERNESTUS HAUSMANN*, DE BIBLIOTHECIS HANOVERANIS PUBLICIS. *Hanoverae*, litteris *Holveinii*, 1724 et 1725. 2 part.

16. *SEBASTIANUS KORTHOLTUS*, DE BIBLIOTHECÂ ACADEMIAE KILONIENSIS. *Kilonii*, litteris *Bartholdi Reutheri*, 1705.

17. *GOTTFRIDUS CHRISTIANUS GOETZIUS*, DE BIBLIOTHECÂ LIPSIENSI MOX APERIENDÂ. *Lipsiae*, 1711.

18. *JOANNES LUDOLPHUS BUNEMANN*, DE BIBLIOTHECIS MINDENSIBUS ANTIQUIS ET NOVIS. *Mindae*, litteris *Johannis Detleffsii*, 1719.

19. *LEO ALLATIUS CHIUS*, DE BIBLIOTHECÂ PALATINÂ ROMAM TRANSPORTANDÂ, ex Italico in Latinum vertit *MICHAËL FRIDERICUS QUADE*. *Gryphiswaldiae*, typis *Georg. Henr. Adolphi*, 1708.

20. *TOBIAS ECKHARD*, VON DEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHECQUEN ZU QUEDLINBURG. *Quedlinburg*, bey *Joh. Georg Sieverten*, 1715.

21. *PETRI JAENICHII*, NOTITIA BIBLIOTHECAE THORUNENSIS. Acc. Oratio in laudem *GODOFREDI KRIVESII*. *Jenae*, sumtu *Joh. Philippi Haasii*, 1723.

22. *CHRISTOPHORUS COLERUS*, DE BIBLIOTHECÂ MARIO-MAGDALENAEÂ, usibus publicis dedicatâ a° 1644. *Vratislaviae*, apud *Johannem Georg Steck*, 1699.

23. *HERMANNUS CONRINGIUS*, DE BIBLIOTHECÂ AUGUSTÂ IN ARCE WOLFENBUTTELENSI et de omni re bibliothecariâ, curâ *JOHANN. HERMANNI H. F. CONRINGII*. *Helmstadii*, typis et sumptibus *Georg. Wolfgangi Hammii*, 1684.

2° Volumine continentur:

1. *CAROLI CHRISTIANI HIRSCHII*, LIBRORUM AB A° 1501 USQUE AD 1550 TYPIS EXSCRIPTORUM BIBLIOTHECAE NORIMBERGICAE MILLENARIUS II. *Norimbergae*, prelo *Joännis Josephi Fleischmanni*, 1748.

2. *HENRICI FUIREN*, BIBLIOTHECA MEDICA, Bibliothecae *Hafniensi* legata, descripta a fratre *THOMA FUIREN*. *Hafniae*, typis viduae *Petri Hakii*, 1659.

In Q°.
N°. 47.

3. *JOACHIMUS FELLERUS*, DE BIBLIOTHECÂ ACADEMIAE LIPSIENSIS PAULINÂ cum duplici ejusdem bibliothecae Catalogo, altero MSS. membranaceorum, altero MSS. chartaceorum. *Lipsiae*, sumtibus *Christoph. Enoch Buchtae*, 1676.

4. *JOHANNES SIGISMUNDUS SUSCHKY*, DE MUMIIS AEGYPTIACIS in Bibliothecâ *Lipsiensi*, cum fig. *Lipsiae*, literis *Christiani Scholvinii*, 1694.

5. *JUSTUS CHRISTOPHORUS BÖHMER*, IN MEMORIAM *GEORGII ENGELBRECHT*, Juris in Academiâ *Helmstadiensi* Professoris, defuncti 1705. *Helmstadii*, typis *G. W. Hammii*, 1705.

6. *CHRISTIAN SCHÖTTGEN*, HISTORIE DER FRANCKFURTISCHEN SCHUL-BIBLIOTHEC und Abschieds-Rede. *Franckfurt an der Oder*, bey *Thomas Schwartzen*, 1719.

7. *JOANNIS JACOBI MOSERI*, BIBLIOTHECA MSS. maxime anecdotorum et historicorum. *Norimbergae*, in off. *Hoffmannianâ*, 1722.

8. *TOBIAE ECKHARDI*, CODICES MSS. QUEDLINBURGENSES. Acc. var. lect. e cod. perant. *Sulpitii Severi* de *vitâ S. Martini* itemque Inscriptiones in Cellâ et Basilicâ *S. Martini*, ejus dicta de *trinitate*, 3 Epist. *de transitu* ejus, vita *S. Briccii* et 3 Epist. LUTHERI et MELANCHTHONIS. *Quedlinburgi*, impensis *Joännis Georgii Sieverti*, 1723.

9. *CHRISTIANUS GOTTLIEB BUDER* (Bibliothecarius Bibliothecae Academicae *Jenensis*), DE BIBLIOTHECIS PUBLICUM AD USUM LEGATIS. *Jenae*, litteris *Ritterianis*, 1723.

10. *SAMUËL WENCESLAUS KROLL*, DE BIBLIOTHECÂ SILESIORUM OLSNENSI. *Lipsiae*, literis *Joan. Christiani Langenhemii*, 1735.

11. *FRIDERICUS CHRISTIANUS KIRCHHOF*, DE COD. Bibliothecae Academicae *Hafniensis* membranaceo OPERUM ADAMI BREMENSIS. *Kiliae*, litteris *Godofr. Bartschii*, 1746.

12. *HENRICI SCHOLTZ*, Specimen Bibliothecae Arabicae DE TYPOGRAPHIS ARABICIS. *Hamburgi*, litteris *Phil. Ludov. Stromeri*, 1741.

13. *JACOBI BURCKHARDI*, HISTORIA BIBLIOTHECAE AUGUSTAE WOLFFENBUTTELENSIS, libris 2; quorum Ius de Bibliothecae fundatore, Saxoniae duce *Augusto*, mortuo 1666; IIus de ipsâ Bibliothecâ. *Lipsiae*, typis *Breitkopfianis*, 1744.

In Q°. N°. 47.

14. *JOANNIS MICHAËLIS FRANCHII*, CATALOGI BIBLIOTHECAE COMITIS *HENRICI A BUNAU* SPECIMEN. *Lipsiae*, typis *Jo. Gottl. Imman. Breitkopf*, 1748.

15. *JOHANN ARNOLD BALLENSTEDT*, DIE NOTWENDIGKEIT UND VORTHEILE EINER SCHUL-BIBLIOTHEK. *Helmstadt*, bey *Paul Dieterich Schnorrn*, 1751.

N°. 48.

1. *JOACHIMI JOANNIS MADERI* (*Hanoverani*, Historiae Professoris *Helmstadii*, nati 1626, mortui 1680), Collectio commentationum DE BIBLIOTHECIS ATQUE ARCHIVIS, curâ *JOANNIS ANDREAE SCHMIDTII*. *Helmstadii*, typis ac sumtibus *Georgii Wolfgangi Hammii*, 1702.

Continentur hac commentatiunculae:

J. J. MADERI, *de scriptis et Bibliothecis antediluvianis.*

JUSTI LIPSII, ...
FULVII URSINI, ...
GUIDONIS PANCIROLLI, . .
BARTHOLOMAEI CASSANAEI,
FRANCISCI PATRICII, . . . } *de Bibliothecis.*

MICHAËLIS NEANDRI, *de Bibliothecis deperditis ac noviter instructis.*

JACOBI PHILIPPI TOMASINI, *de Bibliothecis MS.tis, inprimis Patavinis et Venetis.*

LAURENTII PIGNORII, *de Servis quorundam rei librariae adhibitis.*

EDMUNDI FIGRELII, *de Statuis doctorum in veterum bibliothecis.*

BALTHASARIS BONIFACII, *de Archivis.*

FRANCISCI SCHOTTI,
ONUPHRII PANVINI,
ANTONII CICARELLAE, } *de Bibliothecâ Vaticanâ.*

BALTHASARIS CORDERII, *de Bibliothecâ Scorialensi.*

ALEXANDRI BARVOETII, *Catalogus MSStorum Graecorum illius bibliothecae.*

In Q°.
N°. 48.

Johannis alexandri brassicani, *de Bibliothecis, inprimis Regiâ Budensi.*

J. J. maderi et *Hermanni conringii*, } *de Bibliothecâ Augustâ Wolfenbüttelensi.*

2. ***JOANNIS ANDREAE SCHMIDTII*** COLLECTIONI MADERIANAE DE BIBLIOTHECIS NOVA ACCESSIO. Ibidem, typis et sumtibus iisdem, 1703.

Continentur hac accessione sequentia:

Richardi de buri, *Philobiblion.*

Gabriel naudaeus, *de instituendâ Bibliothecâ.*

Theophilus spizelius, *de Bibliothecarum nov.-antiquarum exstructione MS.torum theologicorum pretio et usu et Indicum necessitate.*

Christophorus heidmanus, *de Bibliothecâ Juliâ Brunsvicensi.*

Hermanni von der hardt, Memorabilia Rudolpheae novae Helmstadiensis *Bibliothecae.*

Casparus sagittarius, *de Bibliothecâ Jenensi.*

Julii pflugk, *de Bibliothecae Budensis fatis.*

3. ——————————— COLLECTIONI MADERIANAE DE BIBLIOTHECIS ACCESSIO ALTERA. Ibidem, typis iisdem, 1705.

Continentur:

Joannis lomeiëri, *de Bibliothecis* liber.

Burcardi gotthelffii struvii, *Historia et memorabilia Bibliothecae Jenensis.*

Henrici pippingii, *Arcana Bibliothecae Thomanae Lipsiensis sacra.*

4. ***ARNOLDI DIEDERICI ENGELBRECHT*** DE BIBLIOTHECIS EREMITARUM VETERUM dissertatio, defensa sub praesidio *J. A. SCHMIDTII.* Ibid. typis iisdem, 1705.

5. ***GEORGII ENGELBRECHTI JUNIORIS*** DE JURE BIBLIOTHECARUM diss., defensa a *D. W. BERCKELMANNO.* Ibid. typis iisdem, 1702.

In Q°. N°. 48.

6. ***POLYCARPUS LYSERUS***, DE *FREDERICI AUGUSTI* CAUTIONIBUS CIRCA BIBLIOTHECAS. *Vitembergae Saxonum*, prelo *Creusigiano*, 1713.

7. ***JONAS CONRADUS SCHRAMMIUS***, DE SCRIPTORIBUS BIBLIOTHECARUM THEOLOGICARUM. *Helmstadii*, typis *G. W. Hammii*, 1710.

8. ***TOBIAS ECKHARD***, Kurtze Nachricht VON DEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEQUEN ZU QUEDLINBURG. *Quedlinburg*, bey *Joh. Georg. Sieverten*, 1715.

9. ***JOANNIS HENRICI VON SEELEN***, LUTHERUS DE SCHOLIS OPTIME MERITUS. Acc. *LUTHERI* consilium de bibliothecis in gratiam scholarum erigendis cum annot. *Flensburgi*, sumtu *Balthasaris Ottonis Bosseckii*, typis *Christophori Vögelii*, 1716.

N°. 49.

KURZE BESCHREIBUNG DER HANDSCHRIFTEN IN DER STADTBIBLIOTHEK VON REGENBURG. 1 Theil, welcher die auf Pergament geschriebenen enthaelt. Ohne Jahr, Druckort und Name von Drucker.

N°. 50.

JOHANNIS PAULLI ROEDERI, CATALOGUS LIBRORUM SECULO XV° NORIMBERGAE IMPRESSORUM. *Norimbergae*, typis *Arnoldinis*, 1742.

CAROLI CHRISTIANI HIRSCHII, MILLENARIUS I—IV librorum, ab anno 1° usque ad annum L^um seculi XVI^i typis exscriptorum *Norimbergae*, ex librariâ quâdam supellectile, privatis sumptibus in communem usum collectâ, ad supplendos Annalium typographicorum labores. *Norimbergae*, prelo et sumptibus *Felseckerorum*, 1746—1749.

In Q°.

N°. 51.

JOANNIS DAVIDIS KOELERI Sylloge aliquot Scriptorum DE BENE ORDINANDÂ ET ORNANDÂ BIBLIOTHECÂ. *Francofurti*, apud *Joännem Stein*, 1728.

Continet haec Sylloge, sequentia opuscula:

JOÄNNIS GARNERII, Systema Bibliothecae Collegii Parisiensis Societatis Jesu.

FRÉDÉRIC ROSTGAARD, Projet d'une nouvelle methode pour dresser le catalogue d'une bibliothèque.

JUSTI FONTANINI, Dispositio Catalogi Bibliothecae JOSEPHI RENATI IMPERIALIS secundum scientiarum, facultatum, artium et rerum classes.

DANIËLIS GUILIELMI MOLLERI, Commentatio de Technophysiotaneis.

JOÄNNIS JACOBI MOSERI, Bibliotheca Manuscriptorum maxime Anecdotorum eorumque Historicorum.

N°. 52.

VALERII ANDREAE, *Desselii Brabantini* (Professoris linguae Hebraeae in Academiâ *Lovaniensi*, nati 1588, mortui 1656), BIBLIOTHECA BELGICA s. de Belgis, vitâ scriptisque claris, cum praemissâ topographicâ *Belgii* descriptione. *Lovanii*, typis *Jacobi Zegers*, 1643.

N°. 53.

JOÄNNIS FRANCISCI FOPPENS (Professoris Theologiae in Academiâ *Lovaniensi*, nati *Bruxellis* 1689, mortui *Lovanii* 1761), BIBLIOTHECA BELGICA, s. virorum in *Belgio* vitâ scriptisque illustrium catalogus librorumque nomenclatura. *Bruxellis*, per *Petrum Foppens*, 1739. Cum eff. 2 vol.

N°. 54.

ANTONII TEISSERII, CATALOGUS AUCTORUM, QUI LIBRORUM CATALOGOS, VIRORUM LITE-

In Q°. N°. 54.

RATORUM ELOGIA, CET. CONFECERUNT, cum *APPENDICE*, quae in exemplari, pag. 35 Catalogi memorato, deëst et dicti operis alteram partem non minoris voluminis et momenti conficit. *Genevae*, apud *Samuëlem de Tournes*, 1686.

N°. 55.

ADRIAAN PARS (Predikant te *Katwijk*, Schrijver der *Katwijksche en Rijnsburgsche Oudheden*), INDEX BATAVICUS, of Naamrol van de Batavise en Hollandse schrijvers, van *Julius Cesar* af tot dese tijden toe; met koperen afbeeldsels. Te *Leiden*, bij *Abraham de Swart*, 1701.

N°. 56.

HENNINGI WITTE (Eloquentiae et Historiae Professoris *Rigensis*), DIARIUM BIOGRAPHICUM PRAECIPUORUM SCRIPTORUM SECULI XVII[i]; eorumque in variis linguis librorum recensio. *Gedani*, sumptibus *Martini Hallervordii*, typis *Davidis Friderici Rhetii*, 1688.

N°. 57.

ISAAK LE LONG, BOEKZAAL DER NEDERDUITSCHE BIJBELS, of Geschiedenis van de overzetting der Heilige Schriften in het Nederduitsch, met berigt van meer dan 100 oude Handschriften van Bijbels en Bijbelsche boeken des O. en N. T. vóór de uitvinding der Drukkunst en van meer dan 1000 verschillende drukken der Heilige Schriften in 't Nederduitsch, met pl. en port. *Amst.*, bij *Hendrik Vieroot*, 1732; met talrijke en belangrijke schriftelijke aanteekeningen en register van *JACOBUS KONING*.

N°. 58.

JOHANNES VAN ABCOUDE, NAAMREGIS-

In Q°.

N°. 58. TER DER BEKENDSTE NEDERDUITSCHE BOEKEN, die van 1600 tot 1761 zijn uitgekomen, met de prijzen bij de uitgaaf; verbeterd en vermeerderd tot 1787 door *REINIER ARRENBERG.* Te *Rotterdam*, bij *Gerard Abraham Arrenberg*, 1788.

N°. 59.

DAVID CLEMENT, BIBLIOTHÈQUE CURIEUSE HISTORIQUE ET CRITIQUE, 9 vol. dont I—V à *Gottingen* chez *Jean Guillaume Schmid*, 1750—1754 et VI—IX à *Leipzig*, dans la librairie de *Jean Fred. Gleditsch*, 1756—1760.

N°. 60.

PIERRE ANTOINE BOLANGARO CREVENNA (né à *Milan*, Marchand à *Amsterdam*, décédé à *Rome*, 1792), CATALOGUE RAISONNÉ DE SA COLLECTION DES LIVRES. *Amsterdam*, aux frais de l'auteur du catalogue et possesseur de la bibliothèque. 6 tom. 5 vol.

N°. 61.

JOHANN HEINRICH MEIJER, JOURNAL FÜR BUCHDRUCKERKUNST, SCHRIFTGIESSEREI UND DIE VERWANDTEN FACHER. *Braunschweig* bei *J. H. Meijer*, 1834, bis jetzt, und werd beigehalten mit Holzschnitten und Schriftproben.

N°. 62.

C. A. SPIN, DRUKPROEF met onderscheidene lettersoorten uit zijne drukkerij. *Amst.* 1825.

N°. 63.

BESCHRIJVING DER LETTERGIETERIJ, met pl. *Amst.*, bij de Wed. *K. van Tongerlo en Zoon.*

N°. 64. In Q°.

JOHANNIS GOTLOBI IMMANUËLIS BREITKOPFII, EXEMPLUM TYPOGRAPHIAE SINICAE, figuris characterum e typis mobilibus compositum. *Lipsiae*, e typographeo auctoris, 1789.

IN OCTAVO.

N°. 1. In 8°.

HENRICUS WIARDA, VAN DE EERSTE UITVINDINGEN EN UITVINDERS VAN DE VOORNAAMSTE, ZOO OUDE ALS NIEUWERE, KONSTEN EN WETENSCHAPPEN. *Amst.*, bij *Pieter Aldeweereldt*, 1733.

N°. 2.

GESCHIEDKUNDIG WOORDENBOEK DER UITVINDINGEN in al de deelen der Wetenschappen en Kunsten, van de vroegste tot op de tegenwoordige tijden. 1e deel, A — E. *'s Hertogenbosch*, bij *J. J. Arkesteijn*, 1826.

Een niet verder vervolgd werk.

N°. 3.

A. VAN ZUTPHEN, NEDERLANDSCHE UITVINDINGEN, ONTDEKKINGEN ENZ. *Dordrecht*, bij *Blussé* en *van Braam*, 1818. 2 stukjes.

N°. 4.

Mr. ***SAMUËL IPERUSZOON WISELIUS***, OVER DE HOOGE OUDHEID VAN HET LETTERSCHRIFT, bijzonder ter wederlegging van de stelsels van ***HEYNE*** en ***WOLF*** omtrent den oorsprong der *Homerische* gedichten de *Ilias* en *Odyssea*. *Amst.*, 1810.

In 8°.

N°. 5.

GEORG FRIEDRICH WEHRS, VOM PAPIER und den vor der Erfindung desselben üblich gewesenen Schreibmassen. Gedruckt und verlegt von *Joächim Rudolph Bartsch*, *Hanover*, 1788.

N°. 6.

HENRI-JEAN JANSEN (né à *la Haye* en 1741, mort à *Paris* en 1812, Bibliothécaire du Prince de *Bénévent* [*Talleyrand*]), Essai sur L'ORIGINE DE LA GRAVURE EN BOIS ET EN TAILLE-DOUCE et sur la connoissance des Estampes des XVe et XVIe siècles; sur l'origine des Cartes à jouer et des Cartes géographiques; sur l'origine du Papier de coton et de lin; sur la Calligraphie, depuis les plus anciens temps jusqu'à nos jours; sur les Miniatures des anciens manuscrits; sur les Filigranes des papiers des XIVe, XVe et XVIe siècles, et sur l'origine et le premier usage des Signatures et des Chiffres dans l'art de la typographie. *Paris*, chez *F. Schoell*, 1808. 2 vol.

N°. 7.

I. D. F. SOTZMANN, ÄLTESTE GESCHICHTE DER XYLOGRAPHIE UND DER DRUCKKUNST überhaupt, besonders in der Anwendung auf den Bilddruck. *Leipzig*, bei *F. A. Brockhaus*, 1837.

N°. 8.

CARL HEINRICH VON HEINECKEN, NACHRICHTEN VON KUNSTLERN UND KUNST-SACHEN; mit Kupfern. *Leipzig*, in Verlag bei *Johann Paul Krausz*, 1768 & 1769. 2 Th.

N°. 9.

FRIEDRICH NICOLAI, NACHRICHT VON DEN BAUMEISTERN, BILDHAUERN, KUPFERSTECHERN, MA-

In 8°.
N°. 9.

LERN, STUKKATUREN UND ANDERN KÜNSTLERN VON DREYZEHNTEN JAHRHUNDERTE BIS JETZT IN UND UM BERLIN und deren Kunstwerke. *Berlin*, 1786.

N°. 10.

(l'Abbé ***BAVEREL*** et ***MALPEZ***), Notice SUR LES GRAVEURS, QUI ONT LAISSÉ DES ÉSTAMPES MARQUÉS de Monogrammes, Chifres, Rébus, Lettres initiales &c., avec une description de leur plus beaux ouvrages et des Planches en taille-douce, contenant toutes les marques, dont ils se sont servis. A *Besancon*, de l'imprimerie de *Taulin-Dessirier*, 1807 & 1808. 2 tom., 1 vol. avec des tables.

N°. 11.

WILHELM VON LÜDEMANN, GESCHICHTE DER KUPFERSTECHKUNST und der damit verwandten Künste, Holzschneide- und Steindruckkunst. *Dresden*, *P. G. Hilschersche* Buchhandlung, 1828.

N°. 12.

SCULPTURA HISTORICO-TECHNICA, OR THE HISTORY AND ART OF ENGRAVING, Etching and Scraping on Copper, an Idea of a Fine Collection of Painters, the Repertorium of various Marks and Cyphers, to which is added Chronological and Historical Series of the Engravers and Painters from the Elevend Century, extracted from *BALDINUCCI*, *FLORENT LE COMTE*, *FAIRTHORNE*, the Abecedario Pittorico and other Authors with Copperplates. *London*, printed for *J. Marks*, 1770.

N°. 13.

CHRISTOPHE THEOPHILE DE MURR, BIBLIOTHÈQUE DE PEINTURE, DE SCULPTURE ET DE

In 8°.
N°. 13. GRAVURE. *Francfort*, chez *Jean Philip Krauss*, 1770. 2 vol.

N°. 14.

CHRISTOPHE THEOPHILE DE MURR, DE PAPYRIS S. VOLUMINIBUS GRAECIS HERCULANENSIBUS. Acc. *NICOLAI IGNARRAE* Explicatio lamellae aeneae Exsecrationis, prope *Petiliam* repertae et specimen scripturae Graecae cursivae, sec. II° vel III°. *Argentorati*, typis *F. G. Levrault*, 1804.

N°. 15.

PIERRE-FRANÇOIS BASAN, DICTIONNAIRE DES GRAVEURS, anciens et modernes, depuis l'origine de la Gravure; ornée d'estampes. *Paris*, chez l'auteur, 1789. 2 vol.

N°. 16.

JEAN-FRÉDÉRIC CHRIST (Professeur dans l'Université de *Leipsick*, mort 1756), DICTIONNAIRE DES MONOGRAMMES, CHIFFRES, LETTRES INITIALES, LOGOGRYPHES, RÉBUS &c., sur lesquels les plus célébres Peintres, Graveurs et Dessinateurs ont dessiné leur Noms; traduit de l'Allemand; augmenté de Supplémens. *Paris*, chez *Guillyn*, 1762.

N°. 17.

GEORGE RATHGEBER (Directeur van het Hertoglijk Saksische Muntkabinet te Gotha), BEREDENEERDE GESCHIEDENIS DER NEDERLANDSCHE SCHILDER-, HOUTSNIJ- EN GRAVEERKUNST; uit het Hoogduitsch vertaald en met aanteekeningen verrijkt door *A. VAN LEE*. *Amst.*, bij *M. H. Binger*, 1844.

In de aanteekeningen vindt men bl. 355 tot 380 een vertoog van den vertaler *ter handhaving van Haarlems regt op de eer van de uitvinding der Boekdrukkunst.*

In 8°.

N°. 18.

Mr. ***GERRIT VAN LENNEP*** en ***JACOBUS KONING***, OVER DEN HOUTEN DRUKVORM, gemeenlijk gehouden voor een werk van *LOURENS JANSZOON COSTER*. Uit den *Letterbode*, te *Haarlem*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1809.

Waarin: 1°. Berigt wegens den verkoop van dien houten drukvorm.

2°. *G. VAN LENNEP*, Aanmerkingen over dien drukvorm.

3°. *J. KONING* aan *G. VAN LENNEP*, over die Aanmerkingen.

4°. *G. VAN LENNEP*, Wederlegging van laatstgemelde geschrift van *J. KONING*.

5°. *J. KONING*, Beantwoording dier Wederlegging.

N°. 19.

JOSEPH DE GHESQUIÈRE de *Raemsdonck* (Abbé, Jesuite Bollandiste), REFLEXIONS SUR DEUX PIÈCES RELATIVES À L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE. A *Nivelles*, chez *Emanuel H. J. Plon*, 1780.

N°. 20.

JAN FRANS WILLEMS, BERIGTEN WEGENS DE BOEKPRINTERS VAN ANTWERPEN ten jare 1442, enz. *Gent*, boek- en steendrukkerij van *F.* en *G. Gyselynck*, 1844.

N°. 21.

MATTHAEUS JUDEX (unus scriptoram *Centuriarum Magdeburgensium*, Theologiae Professor *Jenensis*), DE TYPOGRAPHIAE INVENTIONE ET DE PRAELORUM LEGITIMÂ INSPECTIONE. *Coppenhagi*, typis *Johannis Zimmerman*, 1566.

N°. 22.

WILHELM ERNST TENTZELN, VON ERFINDUNG DER BUCH-DRUCKERKUNST IN DEUTSCH-

In 8°.
N°. 22. LAND, bei Gelegenheit ihres anscheinenden fünfften Jubel-Jahrs. *Gotha*, verlegts *Jacob Mevius*, 1700.

WILHELM ERNST TENTZELN, DER JÜDEN, RÖMER UND CHRISTEN JUBEL-FREUDE, oder Nachricht von dem Ursprunge, Unterscheid und Solennitäten der bey denen alten *Jüden*, *Heydnischen Römeren* und heutigen *Christen* gewöhnliche Jubel-Feste; mit einem Anhange von denen Obrigkeiten, Gerichten, Processen und Policey der jetzigen Stadt *Rom*. *Gotha*, bey *Jacob Mevius*, 1700.

N°. 23.

CHRISTIAN LUDWIG HOFFMANN, PÊLE MÊLE, bestehend in einem Historisch-Philologischen Discours von *Erfindung der Buchdruckerkunst*, *deroselben Fortgang und Aufname*, *Fürtreflichkeit und Würde*, *Nutzen und Nothwendigkeit*, nebst einem Bericht, wie in *Lippstadt* und *Mengeringhausen* eine Buchdruckerofficin aufgerichtet, im Stande erhalten und verbessert worden, mit Anmerck- und Erläuterungen, bey Gelegenheit des Jubilaei Typographici. *Lippstadt* und *Mengeringhausen*, in der *Meyerisch-* und *Konertschen* Buchdruckerey, 1740.

N°. 24.

WILHELM JEREMIAS JACOB CLESSEN, DRITTES JUBEL-FEST DER BUCHDRUCKERKUNST, oder Erfindung, Ausbreitung und Verbesserung, Nutzen, Lob, Fürtrefflichkeit, Gebrauch und Misbrauch derselber Kunst, sammt einer Vorrede von *GEORG CUNRAD RIEGERS*. *Gotha*, bey *Johann Andreas Reyher*, 1740.

N°. 25.

CHRISTIAN FRIEDRICH GESZNER, DIE

In 8°.
N°. 25.

BUCHDRUCKERKUNST UND SCHRIFTGIESZEREY, mit ihren Schriften, Formaten und allen dazu gehörigen Instrumenten abgebildet und beschrieben, nebst einer Erzählung vom URSPRUNG UND FORTGANG DER BUCHDRUCKERKUNST, von den vornehmsten Buchdruckern in *Leipzig* und andern Orten Teutschlandes; mit einer Vorrede von *JOHANN ERHARD KAPP*, mit Kupfern. *Leipzig*, bey *C. F. Geszner*, 1740.

D. H. H., DER BEY BUCHDRUCKEREY WOHL UNTERWIESENE CORRECTOR, und Erinnerung für diejenigen, welche ihre Schrifften ausgeben lassen. *Francfurth* und *Leipzig*, bey *C. F. Geszner*, 1739.

JOHANN HERMANN (Pastor zu *Köben*), EHREN-GEDICHTE AUF DIE EDLE FREYE KUNST-BUCHDRUCKEREY, deren Ursprung, Fortgang und Nutzbarkeit. *Frankfurt* und *Leipzig*, 1739.

N°. 26.

PIERRE SIMON FOURNIER LE JEUNE (Graveur et Fondeur de caractères d'imprimerie), SUR L'ORIGINE ET LES PROGRES DE L'ART DE GRAVER EN BOIS, pour éclaircir l'histoire de l'imprimerie et prouver que *Guttenberg n'en est pas l'inventeur.* A *Paris*, de l'imprimerie de *J. Barbou*, 1758.

——————— DE L'ORIGINE ET DES PRODUCTIONS DE L'IMPRIMERIE PRIMITIVE EN TAILLE DE BOIS. A *Paris*, chez le-même, 1759.

——————— OBSERVATIONS SUR L'OUVRAGE intitulé: VINDICIAE TYPOGRAPHICAE (de *J. D. SCHÖPFLIN*). A *Paris*, 1760.

In 8°.
N°. 26. (*CHARLES FRÉDÉRIC BAER*, Ministre Protestant à *Strasbourg*), LETTRE SUR L'ORIGINE DE L'IMPRIMERIE, ou Réponse aux Observations de *FOURNIER le jeune* sur l'ouvrage susdit de *SCHÖPFLIN*. A *Strasbourg*, 1761.

P. S. FOURNIER LE JEUNE, REMARQUES SUR L'OUVRAGE PRÉCÉDENT. A *Paris*, chez *J. Barbou*, 1761.

N°. 27.

———————————— MANUEL TYPOGRAPHIQUE, utile aux gens de lettres et à ceux, qui exercent les differentes parties de l'art de l'imprimerie. A *Paris*, imprimé par l'auteur; 1764—1766. 2 vol.

N°. 28.

FRANÇOIS J. FOURNIER, DICTIONNAIRE DE BIBLIOGRAPHIE, contenant plus de 17000 articles de livres rares, estimés &c., avec les prix auquels ils ont été portés dans les ventes les plus fameuses; suivie du Catalogue des éditions *cum notis variorum*, *ad usum Delphini*, des *ALDES*, des *ELZEVIRS*, *BASKERVILLE* &c. A *Paris*, de l'imprimerie de *Fournier frères*, 1805.

N°. 29.

GERARDI MEERMAN, CONSPECTUS ORIGINUM TYPOGRAPHICARUM MOX EDENDARUM, in usum amicorum typis descriptus, 1761.

N°. 30.

FRANCISCI XAVERII LAIRE (*Sequano-Burgundi*, S. Theologiae Lectoris in familiâ *Minimorum*), SPECIMEN HISTORICUM TYPOGRAPHIAE ROMANAE XV^{i} saeculi. *Romae*, 1778, sumptibus *Venantii Monaldini*.

In 8°.

N°. 31.

THE ORIGIN OF PRINTING, in 2 essays: I. The substance of *MIDLETON's* Dissertation on the Origin of Printing in *England;* II. *MEERMANS* Account of the Invention of the Art at *Harleim*, and its Progress to *Mentz;* with Remarks and an Appendix. 2 ed. *London*, printed for *W. Bowyer* and *J. Nichols*, 1776.

N°. 32.

CHARLES KNIGHT, WILLIAM CAXTON, THE FIRST ENGLISH PRINTER. *London*, *Ch. Knight and Comp.*, 1844. With illustrations, engraved on wood.

N°. 33.

ERHARD CHRISTOPH BAUR, NACHRICHTEN VON DER ERSTEN DRACHISCHEN BUCHDRUCKEREY IN SPEYER und denen in dem XVten Seculo daselbst gedruckten merkwürdigen Büchern, wie auch dem ersten *Speyrischen* Neuen Testament. *Speyer*, verlegts *Joh. Heinrich Zeuner*, 1764.

N°. 34.

GEORG WILHELM ZAPF (Churfürstlich Mainzischer Geheimrath), AELTESTE BUCHDRUCKERGESCHICHTE VON MAINZ, von derselben Erfindung bis auf das Jahr 1499; mit Anmerkungen. *Ulm*, in der *Wohlerschen* Buchhandlung, 1790.

N°. 35.

JÉREMIE JACQUES OBERLIN (Bibliothécaire de l'école centrale du *Bas-Rhin*), ESSAI D'ANNALES DE LA VIE DE *JEAN GUTENBERG*. *Strasbourg*, chez *Levrault*, 1801.

N°. 36.

JULES PORTHMANN, ÉLOGE HISTORIQUE

In 8°.
N°. 36. DE L'IMPRIMERIE. Seconde édition. *Paris*, chez *Porthmann*, 1810.

N°. 37.

PIERRE LAMBINET (Abbé de l'ordre de Prémontré, né à *Tourne*, près de *Mezières*, en 1742, décedé en 1813), ORIGINE DE L'IMPRIMERIE, d'après les titres authentiques, l'opinion de *DAUNOU* et celle de *VAN PRAET*, suivie des Etablissemens de cet art dans la Belgique et de l'histoire de la Stéréotypie; ornée de calques, de portraits et d'écussons. *Paris*, de l'imprimerie *Mame frères*, 1810. 2 vol.

portr. ?

N°. 38.

JOHANN FRIEDRICH LICHTENBERGER (Professor am Straszburgischen Gymnasium), GESCHICHTE DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST, zur Ehrenrettung *Straszburgs;* mit einen Vorberichte von *JOHAN GODFRIED SCHWEIGHAEUSER*, Professor an der Straszburgischen Academie, nebst *GUTENBERGS* Brustbild und 6 Abdrücken von original Holztafeln. *Straszburg*, Verlag von *J. H. Heitz*, 1825.

N°. 39.

FRIEDRICH ADOLF EBERT, UEBERLIEFERUNGEN ZUR GESCHICHTE, LITERATUR UND KUNST DER VOR- UND MITWELT. *Dresden*, in der *Waltherschen* Buchhandlung, 1826. Ersten Bandes, 3 Stücke.

Enthaltent:

Typographische Neuigkeiten.

Blicke in die Manuscripten-Cabinette der Herzoglichen Bibliothek zu *Wolfenbüttel.* Erster Besuch, die *Altfranzösischen* Handschriften.

In 8°.
N°. 39.

Nachrichten aus Italienischen Bibliotheken.

Blicke in die Manuscripten-Cabinette der Herzoglichen Bibliothek zu *Wolfenbüttel.* Zweiter Besuch, die *Altdeutschen* poëtischen Handschriften.

Zwischenwort *über die streitige Erfindung der Buchdruckerkunst.*

Xylographische Denkmale der Herzogl. Bibliothek zu *Wolfenbüttel.*

Ein merkwürdiges *Missale.*

Die Buchdruckerkunst in *Portugal* in funfzehnten Jahrhunderd, von *D. LUDWIG HAIN.*

N°. 40.

FRIEDRICH ADOLF EBERT, GESCHICHTE UND BESCHREIBUNG DER KÖNIGLICHEN ÖFFENTLICHEN BIBLIOTHEK ZU DRESDEN. *Leipzig*, bei *F. A. Brockhaus*, 1822.

N°. 41.

JOHANN BENJAMIN HUHN, NACHRICHT WIE DAS JUBILAEUM WEGEN DER VOR DREY HUNDERT JAHREN ERFUNDENEN BUCHDRUCKERKUNST, IN GOTHA 11 JULIJ 1740 CELEBRIRET WORDEN. *Gotha*, gedruckt mit *Reyherischen* Schrifften, 1742.

Enthaltent:

Extracten aus den Fest-Predigten.

JOANNIS HENRICI STUSS, Commentatio *de Natalitiis artium, speciatim artis typographicae*, in quâ literarum inventio *JOSEPHO* patriarchae adscribitur, de typographiae origine dubitatur.

HENRICI BLUMENBACHII, Oratio secularis *artis typographicae* panegyrica.

JOHANN FRIEDRICH RUHKOPFS gebundene Jubelrede.

Gedächtnis-schrifften und Lobdichte.

Lebensbeschreibung *ANDREAE REYHERS*, Rectoris Gymnasii, ersten Stiffters der Buchdruckerey in *Gotha.*

In 8°.

N°. 42.

J. KONRAD DAHL (Domkapitular zu *Mainz*), DIE BUCHDRUCKERKUNST ERFUNDEN VON JOHANN GUTENBERG, VERBESSERT UND ZUR VOLKOMMENHEIT GEBRACHT DURCH PETER SCHÖFFER VON GERNSHEIM, mit dem Bildnisse *PETER SCHÖFFERS. Mainz*, 1832, bei *Johann Wirth.*

N°. 43.

J. WETTER, KRITISCHE GESCHICHTE DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST DURCH JOHANN GUTENBERG ZU MAINZ, mit Tafeln und Facsimilés in 4°. *Mainz*, 1836, bey *Joh. Wirth.*

N°. 44.

MAXIMILIAAN LANGENSCHWARZ, DIE GUTENBERG-SCHWÄRMEREI UNSRER TAGE, oder Zehn Fragen als Beweis dasz *JOHANN GUTENBERG NICHT* Erfinder der Buchdruckerkunst war. *Leipzig*, 1841, verlag von *Heinrich Franke.*

(*A. DE VRIES*) BERIGT EN BEOORDEELING VAN DIT WERKJE, uit den *Letterbode. Haarlem*, 1841.

N°. 45.

M. LANGENSCHWARZ, DE VERGODING VAN GUTENBERG IN ONZE DAGEN, of tien vragen, tot bewijs dat *JOHANN GUTENBERG* NIET de uitvinder der Boekdrukkunst is geweest, uit het Hoogduitsch vertaald en met aanteekeningen voorzien door *G. VAN ENST KONING*. Te *Groningen*, bij *J. Oomkens*, 1842.

N°. 46.

CHARLES WINARICKY, JEAN GUTENBERG NÉ EN 1412 À KUTTENBERG EN BOHÊME, INVENTEUR DE L'IMPRIMERIE À MAYENCE EN 1450, traduit du

In 8°.
N°. 46.

Manuscrit Allemand par *JEAN DE CARRO*, Docteur en medicine à *Carlsbad. Bruxelles*, imprimerie de *D. Raes* chez *A. van Dale*, 1847.

N°. 47.

DIRK GROEBE, BESCHRIJVING VAN EEN NIEUWLINGS ONTDEKT EXEMPLAAR VAN DE BIBLIA PAUPERUM en de ARS MORIENDI, met eenige aanmerkingen, inzonderheid betreffende het verhaal van *ATKYNS*, wegens den oorsprong der Boekdrukkunst in *Engeland* uit *Haarlem*, met het facsimilé van een der houtsneéprenten van de *Biblia pauperum. Amst.*, bij *D. Groebe*, 1839.

(*A. DE VRIES*) VERSLAG EN BEOORDEELING VAN BOVENGENOEMD STUK, waarin de stelling van den schrijver wederlegd wordt.

N°. 48.

(***HARTMAN VON OWE***, mittelhochdeutscher Dichter des XIIe Jahrhunderts), DER RITTER VON STAUFFENBERG, ein altdeutsches Gedicht, herausgegeben nach der Handschrift der offentlichen Bibliothek zu *Straszburg*, nebst Bemerkungen zur Geschichte, Literatur und Archaeologie der Mittelalters auch mit Beziehung auf mehrere andere Handschriften der Bibliothek zu *Straszburg*, vorzüglich des *Spiegels menschlichen Heils* von *CHRISTIAN MORIZ ENGELHARDT*, mit 25 lithographischen Platten. *Straszburg*, bey *P. H. Dannbach*, 1823.

In de uitvoerige inleiding voor dit Oud-duitsche Riddergedicht wordt door den uitgever in het breede gehandeld over nog twee andere oude handschriften, in hetzelfde boekdeel der *Straatsburgsche* boekerij voorkomende, en achter het handschrift van dien Ridderroman gebonden. Het eene daarvan, eene berijmde Oud-Duitsche vertaling behelzende van het ver-

In 8°.
N°. 48.

maarde Latijnsche werk: *Speculum humanae salvationis*, door zekeren HEINRICH VON LAUFFENBERG, Priester te *Freyburg*, in 1437 vervaardigd, voorzien met soortgelijke teekeningen als de houtsneêprenten van de, aan COSTERS drukpers toegeschreven, Nederduitsche en Latijnsche uitgaven van den *Spiegel*, wordt inzonderheid in die inleiding zeer omstandig beschreven, vooral met betrekking tot de teekeningen, die met genoemde houtsneêprenten op de naauwkeurigste wijze vergeleken worden. Het doel dier vergelijking is, om, op grond van de bewering van C. H. HEINECKEN, dat de houtsneêprenten in oude drukwerken veelal nabootsingen zijn van teekeningen in de oude handschriften dier werken, zulk eene overeenkomst te zoeken en aantewijzen tusschen de houtsneêprenten van die, aan COSTER toegekende, *Spiegels* en de teekeningen van dit *Straatsburgsche* handschrift, als tot het vermoeden zou kunnen leiden, dat de eerstgenoemde gehouden zouden moeten worden voor nabootsingen van de laatste en alzoo later vervaardigd en niet van Nederlandschen, maar van Duitschen oorsprong zouden zijn. Doch juist die vergelijking levert de sterksprekende en onloochenbare bewijzen op van zoo groot een verschil tusschen die teekeningen en die houtsneêprenten, zoo in de afbeelding der voorgestelde voorwerpen, als in het kenmerkende van de teekeningswijze, dat daaruit blijkt, dat althans de laatste onmogelijk navolgingen van de eerste kunnen zijn; maar integendeel de eerste de onmiskenbaarste kenteekenen vertoonen van onnaauwkeurige navolgingen te zijn van de laatste; daar de eerste gebrekkiger en in lateren smaak, de laatste veel zorgvuldiger in ouderen trant zijn bewerkt; terwijl de eerste op het allerkennelijkst de blijken dragen van het werk te zijn van een Duitschen, de laatste die van een Nederlandschen kunstenaar. Maar daarenboven wijst ook de uitdrukkelijke aanteekening bij de afbeelding van den dichter der berijmde Duitsche vertaling wel den tijd aan, waarop deze zijn rijmwerk heeft gedicht; maar de tijd, wanneer dit handschrift is geschreven en de teekeningen daarvan zijn vervaardigd, is te eenemaal onbekend en moet ontwijfelbaar veel later gesteld worden, dan die der vervaardiging van de prenten van den *Spiegel*, die door alle deskundigen, zelfs door een HEINECKEN, erkend worden voor kunstvoortbrengselen van het eerste begin der XVe eeuw.

Wanneer men dus de bewering van HEINECKEN ook als algemeen waar aanneemt en zelfs met betrekking tot de houtsneêprenten van de oude gedrukte, aan COSTER toegeschre-

In 8°.
N°. 48.

ven, Nederduitsche en Latijnsche uitgaven van den SPIEGEL wil laten gelden, volgt daaruit nog niet anders, dan dat die houtsneêprenten, ofschoon geene navolgingen zijnde van de teekeningen van dat *Straatburgsche* handschrift van LAUFFENBERGS berijmde Duitsche vertaling, echter niettemin zeer wel navolgingen zouden kunnen zijn van de teekeningen van een overoud handschrift van den oorspronkelijken Latijnschen SPIEGEL, die in lateren tijd ook mede door den teekenaar van het *Straatsburgsche* handschrift op zijne wijze met eenige verandering zijn nagevolgd.

N°. 49.

Verzameling van stukjens betreffende DE GESCHIEDENIS DER UITVINDING VAN DE BOEKDRUKKUNST, in 2 banden.

waarin:

I^e deel. *JEAN DES ROCHES* (Secretaris van de Koninklijke Academie der Wetenschappen te *Brussel*), NIEUW ONDERZOEK NAAR DEN OORSPRONG DER BOEKDRUKKUNST, ten betooge, dat die veel vroeger, dan men gewoonlijk aanneemt, moet gesteld worden en aan *Braband* toebehoort; uit het Fransch. *Amst.* 1777.

JOSEPH DE GHESQUIÈRE, REFLEXIONS SUR DEUX PIÈCES RELATIVES À L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE, pour refuter l'opinion susdite de *J. DES ROCHES*. A *Nivelles*, chez *Emanuël H. J. Plom*, 1780.

JOSEPH VAN ERTBORN, Geschiedkundige aanteekening aangaande HET S^t. LUCAS GILDE EN DE REDERIJKKAMERS VAN DEN OLIJFTAK, DE VIOLIEREN EN DE GOUDSBLOM TE ANTWERPEN. *Antw.*, bij *H. P. van der Hey*, 1806.

J. F. WILLEMS, Bericht wegens DE ANTWERPSCHE BOEKPRENTERS DER XVe EEUW EN DEN DRUKKER VAN HET BREVIARIUM TORNACENSE, met een facsimile.

J. KONING, Bedenkingen over *J. F. WILLEMS* bovengemeld BERICHT. Uit den *Vriend des Vaderlands*, 1828.

J. F. WILLEMS, Bijdrage tot de GESCHIEDENIS DER BOEKDRUKKUNST TE ANTWERPEN, ter beantwoording van *J. KONINGS* bovengemelde BEDENKINGEN. Mede uit hetzelfde tijdschrift, 1828.

In 8°.

N°. 49. (*CH. FR. BAER*), Lettre SUR L'ORIGINE DE L'IMPRIMERIE en réponse aux observations de *P. S. FOURNIER LE JEUNE*, sur les VINDICIAE TYPOGRAPHICAE de *J. D. SCHÖPFLIN*. *Strasbourg*, 1761.

J. J. OBERLIN, ESSAI D'ANNALES DE LA VIE DE *J. GUTENBERG*. *Strasbourg*, chez *Levrault*, 1801.

P. C. F. DAUNOU, ANALYSE DES OPINIONS SUR L'ORIGINE DE L'IMPRIMERIE. *Paris*, chez *Renaud* et *Baudouin*, 1802.

M. VOGT und *J. WEITZEL*, RHEINISCHES ARCHIV. 13e Band, drittes und viertes Haft. Worin:

KONRAD DAHL, PETER SCHÖFFER von Gernsheim, *Miterfinder der Buchdruckerkunst*; mit einer kurze Geschichte der Erfindung jener Kunste. *Wiesbaden*, bei *Ludwig Schellenberg*, 1814.

IIe deel. *JEAN CHRISTOPHORE ARETIN*, OVER DEN OORSPRONG EN VOORTGANG DER BOEKDRUKKUNST. *Amst.* 1810.

Mr. *WILLEM CORNELIS ACKERSDIJCK*, IETS OVER HET NAGESLACHT VAN DEN MENTZISCHEN BOEKDRUKKER *PETRUS SCHÖFFER*, naar *'s Hertogenbosch* verhuisd en daar uitgestorven. *Amst.* 1817.

G. F. WEHRS, OVER DE ZELFSTANDIGHEDEN, WAAROP MEN VÓÓR DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST SCHREEF. *Amst.*

BULLETIN LITTÉRAIRE ET TYPOGRAPHIQUE, 3e année N°. 2, dans le quel se trouve l'annonce et le jugement de l'ouvrage de *W. H. J. VAN WESTREENEN* SUR L'INVENTION DE L'IMPRIMERIE, ORIGINAIRE EN HOLLANDE, CORRIGÉE À STRASBOURG ET PERFECTIONNÉE À MAYENCE. *A la Haye*, 1810.

(Mr. *G. VAN LENNEP*,) Verslag en beoordeeling van de Verhandeling van *W. H. J. VAN WESTREENEN*, OVER DE UITVINDING DER DRUKKUNST, IN HOLLAND UITGEDACHT, TE STRAATSBURG VERBETERD, TE MENTS VOLTOOID. Uit den *Schouwburg van in- en uitlandsche letterkunde.* IVe d. 8e st. 1810.

Afdruk eener STEREOTYPE PLAAT VAN DEN FOLIO BIJ-

In 8°.
No. 49.

BEL, in het midden der XVIIe eeuw gedrukt bij *Luchtmans*, te *Leiden*, 1828.

Iets over den STEENDRUK OF DE LITHOGRAPHIE, met een plaat.

W. H. J. VAN WESTREENEN, VOORTGANG DER BOEKDRUKKUNST IN NEDERLAND in de XVe, en hare verdere volmaking in de XVIe en XVIIe eeuw. *'s Gravenhage*, bij de Gebroeders *van Cleef*, 1829.

J. KONING, Beantwoording der Aanmerkingen van Mr. *G. VAN LENNEP* OVER DEN HOUTEN DRUKVORM AAN *L. J. COSTER* toegeschreven. Uit den *Letterbode*, *Haarl.* 1809.

———— Beantwoording van het nader geschrift van Mr. *G. VAN LENNEP* OVER DIEN HOUTEN DRUKVORM. Mede uit den *Letterbode*.

Mr. *J. SCHELTEMA* en *J. KONING*, Vier Brieven OVER DE LAATSTE TEGENSPRAAK VAN HET REGT VAN HAARLEM OP DE UITVINDING DER DRUKKUNST. *Haarlem*, bij de Wed. *A. Loosjes Pz.*, 1823.

BESCHRIJVING DER BOEKEN, DOOR *L. J. COSTER* TE HAARLEM GEDRUKT en van merkwaardigheden, hem betreffende, op het IVe Eeuwfeest der drukkunst ten toon gesteld; met het Bijvoegsel. *Haarl.* 1823.

PIERRE LAMBINET, Annonce de l'ouvrage: RÉCHERCHES HISTORIQUES, LITTÉRAIRES ET CRITIQUES SUR L'IMPRIMERIE ET SUR SES PREMIÈRES ÉTABLISSEMENS DANS LA BELGIQUE. *Bruxelles*, 1795.

/c/Q

CHARLES VAN HULTHEM, Programme de la Leçon de Bibliographie et d'histoire littéraire dans l'école centrale du Departement de l'Escaut. A *Gand*, chez *P. F. de Goesin Verhaeghe*, 1800.

Verslag van eene tweede vermeerderde uitgaaf van *FOURNIER'S* DICTIONNAIRE PORTATIVE DE BIBLIOGRAPHIE. *Paris*, 1809.

Verslag en beoordeeling van het werk van *H. J. JANSEN*: ANALYSE DES OUVRAGES DE *G. MEERMAN* SUR L'INVENTION DE L'IMPRIMERIE ET *DE VISSER* NOTICE CHRONOLOGIQUE DES LIVRES IMPRIMÉS AVANT 1501 DANS LES PAYS-BAS.

In 8°.

N°. 49. *JOHANN BAPTIST BERNHART*, ÜBER DAS DASEYN, DIE KENNZEICHEN UND DAS ALTER DER VON *GUTTENBERG* UND *FAUST* IN MAINZ GEDRUCKTEN LATEINISCHEN BIBEL, UND ÜBER DIE EPOCHEN DER VERBREITUNG DER BUCHDRUCKERKUNST UND DER SCHRIFTGIESSEREY.

DE LOF DER BOEKDRUKKUNST, door *HOLLANDUS*. Dichtstuk.

MERCIER DE SAINT-LÉGER, NOTICE DE 2 ANCIENS CATALOGUES DES ÉDITIONS D'*ALDE MANUCE* et de 2 autres pièces intéressantes imprimées par cet artiste. *Paris*, 1790.

N°. 50.

SAMENSPRAAK IN HET RIJK DER DOODEN TUSSCHEN *LAURENS JANSZ. KOSTER*, eersten uitvinder der Boekdrukkunst, *LUCIUS ANNAEUS SENECA*, Roomsch wijsgeer, Leermeester van Keizer Nero, EN *JOHANNES HUS*, eersten Hervormer der kerke, OVER DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, gevoegd in de Nieuwe Afdeeling van het Tijdschrift: *Maandelijksche Berichten uit de andere waereld* of *de sprekende dooden*, 37e samenkomst, VIIe deel, 1e stuk, uitgegeven te *Amsterdam*, bij *Jac. Hoffman* en *P. Meijer*, 1758.

Dit allerzeldzaamst stukje, waarvan welligt geen ander exemplaar, buiten dit en 't welk de Heer *SCHINKEL* in *'s Hage* bezit, meer bestaat, althans bekend is, dat op geen catalogus van eenige openbare bibliotheek vermeld wordt, en waarvan bij geen der latere schrijvers over de drukkunst, zelfs niet in het werk van *MEERMAN*, schoon slechts 6 jaar later in het licht verschenen, eenig gewag wordt gemaakt, is zeer merkwaardig. Men vindt daarin alle de bewijzen voor *Haarlems* aanspraak op de eer der uitvinding, als mede die ter wederlegging van de aanmatiging der Duitschers, welke de toenmalige stand des wetenschappelijken onderzoeks opleverde, kort en duidelijk ontvouwd. *COSTER* wordt daarin voorgesteld, als de geschiedenis zijner uitvinding aan zijne beide medeafgestorvenen verhalende, en ter wederlegging van hunne tegenbedenkingen, de bewijzen

In 8°.
N°. 50.

aanvoerende voor de waarheid van zijn verhaal; waarna *HUS*, de beweringen van *GUTTENBERG* daartegen vermeldt en poogt te verdedigen; waarop dan *SENECA*, als onpartijdig regter, beider bewijsvoering aangehoord en overwogen hebbende, het pleit ten voordeele van *COSTER* beslist. Het stukje is vervat in 86 bladzijden in klein 8°, en voorzien van een titelplaatje, waarop *COSTER* is afgebeeld, met een lauerkrans om het hoofd en de letter A in de hand, zittende in een boomrijk landschap, tegen *SENECA* en *HUS*, die voor hem staan, het woord voerende. Het boekje bevat wel niets, van elders onbekends; maar levert toch een zeer opmerkelijk en sprekend bewijs op, dat de belangstelling in het geschilstuk in vroegere dagen veel grooter moet geweest zijn, dan gemeenlijk vermoed wordt en van sommigen beweerd is; dat er althans, in zeer oude tijden desgelijks meerdere, nu geheel onbekende en verloren geraakte soortgelijke kleine stukjens, waarin van de drukkunst, als te *Haarlem* uitgevonden, gewaagd werd, in ons vaderland kunnen bestaan hebben, en dat alzoo de verzekering van oude, zelfs buitenlandsche, schrijvers vóór *JUNIUS*, als een *GUICHARDINI* en *BRAUNIUS*, die als bewijsgrond voor de waarheid van hun bericht, wegens de uitvinding van de boekdrukkunst, als te *Haarlem* geschied, zich uitdrukkelijk op het getuigenis van zulke, nu onbekende, oude, over *Haarlem* handelende, schriften en gedenkboekjens beroepen, alle geloof verdient.

Het boekje is aan de stads-bibliotheek geschonken door den geleerden Dr. *J. G. OTTEMA*, Praeceptor aan het stads-gymnasium te *Leeuwarden*.

N°. 51.

PETRI SCHELTEMA, DIATRIBE IN HADRIANI JUNII VITAM, ingenium, familiam, et merita literaria. *Amstelodami*, apud *M. H. Schonekat*, 1836. Cum effigie JUNII.

N°. 52.

Mr. ***GERARD VAN LENNEP***, BESCHRIJVING VAN HET HANDSCHRIFT DER BATAVIA VAN *JUNIUS*, op de Koninklijke Bibliotheek te *'s Gravenhage* berustende; uit de nagelaten papieren van *G. VAN LEN-*

In 8°.
N°. 52. *NEP*, uitgegeven door *A. D. SCHINKEL*. *'s Gravenhage*, ter boekdrukkerij van den uitgever, 1840.

Uit dit stukje blijkt, dat het verhaal van *JUNIUS*, wegens de uitvinding van de Boekdrukkunst door *COSTER* te *Haarlem*, reeds op dien tijd, toen de afgewerkte *Batavia* aan de Staten van *Holland* was ingeleverd, in het begin van 1570, even zoo was beschreven, als het in de uitgaaf van 1588 gevonden wordt; dat derhalve het gezegde verhaal in 1567 door *JUNIUS* is opgesteld en dus *COSTER* juist 128 jaren te voren, (dat is, in 1439, gelijk in dat verhaal gezegd wordt) nog te *Haarlem* woonde en toen aldaar zijn leven eindigde; gelijk ook uit de kerkelijke registers der in dat jaar in de St. Bavo kerk begravenen wordt bevestigd.

N°. 53.

Mr. *JACOBUS SCHELTEMA*, DE GELOOFWAARDIGHEID VAN ADRIANUS JUNIUS GEHANDHAAFD, ten opzigte van zijne berigten aangaande de uitvinding en beoefening der Boekdrukkunst te *Haarlem*. *Utrecht*, bij *Terveen en Zoon*, 1834.

Geschenk van den schrijver.

N°. 54.

LEVEN VAN *LAURENS JANSZ. KOSTER*, *Haarlemmer*, eersten vinder der Drukkunst. Uit de *Levensbeschrijvingen van beroemde mannen*. IIe st. N°. 6. *Amst.* bij *Adriaan Wor* en de Erve *Onder de Linden*, 1730, met het portret van *COSTER*.

N°. 55.

Mr. *JACOBUS SCHELTEMA*, LEVENSSCHETS VAN LOURENS JANSZOON COSTER. *Utrecht*, 1834.

Geschenk van den schrijver.

N°. 56.

———————————————— DER GEIST *JOHANN GENSFLEISCHS*, GENANNT *GUTENBERG*, AN Dr. *C. A. SCHAAB* und den Ausschuss zur Errichtung

In 8°.
N°. 56.

des Denkmales zu seiner Ehre zu *Mainz*. *Utrecht*, bei *Robert Natan*, 1835.

N°. 57.

Mr. ***JACOBUS SCHELTEMA***, BERIGT AANGAANDE HET STUK VAN Dr. *G. C. BRAUN*, Professor te *Ments*, getiteld: *Narede op SCHELTEMA's Narede*, over de contrasten tusschen de eeuwfeesten te *Haarlem* in 1823 en te *Ments* in 1836; na het overlijden des schrijvers uitgegeven door *C. A. BERGSMA*. *Utrecht*, bij *J. G. van Terveen en Zoon*, 1836.

N°. 58.

——————— BERICHT EN BEOORDEELING VAN HET WERK VAN Mr. *C. A. SCHAAB*, getiteld: *de Geschiedenis van de uitvinding der Boekdrukkunst door JOHANN GENSFLEISCH*, genaamd *GUTENBERG*, te *Mentz*. *Utrecht*, bij *J. G. van Terveen en Zoon*, 1832.

Geschenk van den schrijver.

N°. 59.

——————— BERICHT UND BEURTHEILUNG VON *C. A. SCHAAB'S* GESCHICHTE DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST durch *JOHANN GENSFLEISCH*, genannt *GUTENBERG*, zu *Mainz*; aus dem Holländischen, verbessert und vermehrt von den verfasser. *Amst.* bei *C. G. Sulpke*, 1833.

N°. 60.

——————— GESCHIED- EN LETTERKUNDIG MENGELWERK. Ve deel, 3e st. Te *Utrecht*, bij *J. G. van Terveen en Zoon*, 1834.

waarin onder anderen:

Over het werk van *BARTHOLOMEUS DEN ENGELSCHMAN: de Propriëteiten der dingen*, gedrukt te *Haarlem*, 1485.

In 8°.
N°. 60.

Toevoegsels aan de Hoogduitsche vertaling van het *Berigt en de Beoordeeling van het werk van Mr. C. A. SCHAAB.*

Over het verschil tusschen C. DAHL en C. A. SCHAAB aangaande de verdiensten van PETER SCHÖFFER, jegens de Boekdrukkunst en over de geschriften deswege tusschen C. A. SCHAAB en P. H. KÜLB gewisseld.

Berigt aangaande eene merkwaardige recensie van het werk van C. A. SCHAAB in de *Ienaïsche Algemeine Litteratur-Zeitung.*

Over de werkjes van den Hoogleeraar FRIEDRICH LEHNE en derzelver gevolgen.

Levensschets van LOURENS JANSZOON COSTER.

Aanhangsel over het gebeurde tusschen 1439 en 1478 in betrekking tot de oudste drukkerij in *Haarlem.*

Narede over de noodzakelijkheid, om vooral de oudste schrijvers over de Geschiedenis der drukkunst te raadplegen.

Geschonken door den schrijver.

N°. 61.

Mr. *JACOBUS SCHELTEMA*, GESCHIED- EN LETTERKUNDIG MENGELWERK, VIe deel, Ie st. *Utrecht*, bij *van Terveen en Zoon*, 1834.

waarin onder anderen:

De geloofwaardigheid van A. JUNIUS gehandhaafd.

Berigt aangaande *der Biën boek* en de *Dialogen der Creaturen*, gedrukt in 1488.

Berigt aangaande 5 boekjes in 1673 en 1674 in *Engeland* gedrukt en uitgegeven.

Iets over den *Donaat*, in klein 4° te *Ments* met *Haarlemmer* letters gedrukt.

Iets over de 128 jaren in het verhaal van JUNIUS of over de geloofwaardigheid van berigten uit de tweede hand, zelfs bij nog langer tijdverloop.

Nalezingen op de *Levensschets* van LOURENS JANSZOON COSTER.

Geschonken door den schrijver.

In 8°.

N°. 62.

J. M. GUICHARD, NOTICE SUR LE SPECULUM HUMANAE SALVATIONIS. *Paris*, chez *Techener*, 1840.

N°. 63.

A. DE VRIES, ECLAIRCISSEMENS SUR L'HISTOIRE DE L'IMPRIMERIE, contenant : I. une Réponse à la Notice de Mr. *GUICHARD* sur le *Speculum*, II. une Dissertation sur le nom de *COSTER*, et sur sa prétendue charge de Sacristain et III. Recherches faites à l'occasion de la quatrième fête séculaire à *Harlem* en 1823; traduit du Hollandais par *J. J. F. NOORDZIEK*. A *la Haije*, imprimerie de *A. D. Schinkel*, 1843.

Don de l'éditeur.

N°. 64.

AUGUST ERNST UMBREIT, DIE ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST. Kritische Abhandlungen zur orientirung auf dem jetzigen Standpunkte der Forschung. *Leipzig*, verlag von *Wilhelm Engelman*, 1843.

N°. 65.

A. DE VRIES, BEWIJZEN DER DUITSCHERS VOOR HUNNE AANSPRAAK OP DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, of Beoordeeling van het werk van *A. E. UMBREIT: die Erfindung der Buchdruckerkunst*. *'s Gravenhage*, ter Boekdrukkerij van *A. D. Schinkel*, 1844.

Geschonken door den schrijver.

N°. 66.

——————— ARGUMENS DES ALLEMANDS EN FAVEUR DE LEUR PRÉTENTION À L'INVENTION DE L'IM-

In 8°.
N°. 66. PRIMERIE, ou examen critique de l'ouvrage de *A. E. UMBREIT*: *die Erfindung der Buchdruckerkunst*, traduit du Hollandais par *J. J. F. NOORDZIEK*, faisant suite à l'ouvrage précédent. *La Haye*, imprimerie de *A. D. Schinkel*, 1845.

Don de l'auteur.

N°. 67.

A. VAN LEE, HAARLEMS REGT OP DE EER VAN DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST GEHANDHAAFD, of Beknopt overzigt van den stand der zaken, na het onderzoek van *A. DE VRIES* en de toelichtingen van *A. D. SCHINKEL* en *J. J. F. NOORDZIEK*, *Amst.*, bij *M. H. Binger*, 1843.
Geschonken door den Schrijver.

N°. 68.

J. J. F. NOORDZIEK, HET GESCHILSTUK BETREFFENDE DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, geschiedkundig uiteengezet. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1848.

N°. 69.

J. J. DOEDES, *LOURENS JANSZOON COSTER*, *JOHANN GUTENBERG* en *PETRUS SCHÖFFER*, of Verslag der schriften over de uitvinding der Boekdrukkunst van *A. DE VRIES* en *J. J. F. NOORDZIEK*. *Amst.*, 1849.

Geschonken door den Bibliothecaris.

N°. 70.

WILLEM HENDRIK JACOB VAN WESTREENEN, IETS OVER DE AFBEELDING VAN *LAURENS JANSZ. KOSTER*. *'s Gravenhage*, bij de Gebroeders *van Cleef*, 1847.

(***A. DE VRIES***), BEWIJZEN VOOR DE ECHTHEID

In 8°.
N°. 70.

EN GELIJKENIS DER OUDE AFBEELDINGEN VAN *COSTER*, ter wederlegging van het *Iets* van *W. H. J. VAN WESTREENEN*. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1847.

W. H. J. VAN WESTREENEN, DE ZOOGENAAMDE BEWIJZEN VOOR DE ECHTHEID EN GELIJKENIS DER OUDE AFBEELDINGEN VAN *KOSTER* WEDERLEGD. *'s Gravenhage*, bij de Gebroeders *van Cleef*, 1848.

Geschonken door *A. DE VRIES*.

N°. 71.

(*A. DE VRIES*), LOTGEVALLEN VAN *COSTERS* WONING. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1851.

Geschonken door den schrijver.

N°. 72.

ADRIAAN DAVID SCHINKEL, BESCHRIJVING VAN TWEE PRACHTEXEMPLAREN DER 8 FOLIO AFDRUKKEN VAN DE, IN HET FRANSCH UITGEGEVEN, WERKEN VAN *A. DE VRIES* OVER DE UITVINDING DER BOEKDRUKKUNST, met fraaije teekeningen van *A. H. BAKKER KORFF*. *'s Hage*, 1848.

Geschonken door *A. DE VRIES*.

N°. 73.

——————————— TWEETAL BIJDRAGEN BETREKKELIJK DE BOEKDRUKKUNST, waarvan in de 1ste wordt betoogd, dat met van hout gesneden afzonderlijke letters boekwerken kunnen gedrukt worden, en in de IIde wordt gehandeld over drie, op de Koninklijke Bibliotheek in *'s Hage* nieuw ontdekte, fragmenten van een *Donatus*. *'s Gravenhage*, ter drukkerij van den schrijver. 1844.

Geschenk van den schrijver.

In 8°.

N°. 74.

P. J. V. DUSSEAU, DE BOEKDRUKKUNST EN DERZELVER UITVINDER *LAURENS JANSZ. KOSTER*, met pl. *Amst.* bij *M. Westerman en Zoon*, 1839.

N°. 75.

HELLER und ***ROHM***, (Buchdruckern in *Frankfurt* am Main,) DIE DREI TAGE DER ERHÜLLUNGSFEIER DES *GUTENBERG*-MONUMENTS am 14, 15 und 16 August. 1837, mit Vorwort, vollständigen Festreden und Anhang. *Frankfurt*, bei *Carl Körner*, 1837.

N°. 76.

GEDENKBUCH AN DIE FESTLICHEN TAGE DER INAUGURATION DES *GUTENBERG*-DENKMALS ZU MAINZ am 13, 14, 15 und 16 August 1837, nebst einer Lebensbeschreibung *GUTENBERGS*, mit lithographische Abbildungen. *Mainz*, bei *F. Kupferberg*, 1837.

N°. 77.

J. WETTER, Beantwortung der Frage: IN WELCHEM JAHRE IST DIE BUCHDRUCKERKUNST ERFUNDEN WORDEN? und wann ist das Säcularfest der Erfindung zu feiern? *Mainz*, bei *Johann Wirth*, 1837.

N°. 78.

J. C. ST. SCHMALTZ, DAS JUBILAEUM DER BUCHDRUCKERKUNST IM JAHRE 1840, nebst geschichtlichen Nachrichten über die Jubelfeiern in 1540, 1640 und 1740. *Quedlinborg* und *Leipzig*, Druck und Verlag von *Gottfr. Basse*, 1840.

N°. 79.

L. E. MEIJER, DIE BUCHDRUCKERKUNST in *Augsburg* bei ihrem Entstehen. Denkschrift zur Feier

In 8°.
N°. 79.

des vierten Säcular-Festes der Erfindung *GUTTENBERGS*. *Augsburg*, bei *J. C. Wirth* und *Karl Kollmann*, 1840.

N°. 80.

LUDWIG FLATHE, DIE VIERTE SÄCULARFEIER DER ERFINDUNG *GUTENBERGS* IN DRESDEN UND LEIPZIG, ein Gendenkbuch für Gegenwart und Zukunst mit einer Abbildung des *GUTENBERGS*-Monuments in Mainz, und einigen Xylographischen Beilagen. *Leipzig*, Druck und Verlag von *B. G. Teubner*, 1740.

N°. 81.

F. A. PISCHON, KURZE GESCHICHTE DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST, und ihres segenreichen Einflusses, Einladung zur vierhundertjährigen Gedächtniszfeier *GUTENBERGS* und der Buchdruckerkunst, mit einer Steindrucktafel. *Berlin*, bei *C. A. Wolff*, 1840.

N°. 82.

FRIEDRICH CHRISTIAN AUGUST HASSE, KURZE GESCHICHTE DER LEIPZIGER BUCHDRUCKERKUNST, im Verlaufe ihres vierten Jahrhunderts, Einladungsschrift der Universität *Leipzig* zu der bei der vierten Säcularfeier der Buchdruckerkunst von ihr veranstalteten Feierlichkeit, aus dem Lateinischen übersetzt, nebst einigen Xylographischen Beilagen. *Leipzig*, Verlag und Druck von *B. G. Teubner*, 1840.

N°. 83.

THURINGISCH-ERFURTER GEDENKBUCH der vierten Säcular-Jubelfeier der Erfindung der Buchdruckerkunst zu *Erfurt*, am 26 und 27 Juli 1840, mit den

In 8°.
N°. 83. Portrait *GUTENBERGS* und 20 Kunstbeilagen. *Erfurt*, bei *Ludwig Hilsenberg*, 1840.

Enthaltent:

G. W. DENNHARDT, *Geschichte der Buchdruckerkunst.*

T. W. BENICKEN, *Statistische Uebersicht von Erfurt* in 1840.

LUDWIG HILSENBERG, *Vermächtniss an die Urenkel*, 1940.

LUDWIG BECHSTEIN, *die Sagen des Singerberges.*

Gedichten von verschiedenen Verfassern, u. z. w.

N°. 84.

G. C. F. LISCH, Grosz-Herzoglich-*Meklenburgischen* Archivar, GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN MEKLENBURG bis zum Jahre 1540, mit einem Anhange über die Niederdeutsche Bearbeitung des *REINEKE VOSZ*, mit einer Steindrucktafel. *Schwerin*, in der Hofdruckerei, 1839.

N°. 85.

I. A. PANGKOFER und *J. R. SCHNEEGRAF*, GESCHICHTE DER BUCHDRUCKERKUNST IN REGENSBURG, mit 2 lithographirten Tafeln. *Regensburg*, 1840, Verlag von *G. Joseph Manz.*

N°. 86.

ZUM GEDÄCHTNISZ DER VIERTEN SACULARFEIER DER ERFINDUNG DER BUCHDRUCKERKUNST ZU HEIDELBERG, am 24 Jun. 1840.

Enthaltent:

Program der Feier, Rede von Dr. CULLMANN, Predigt von J. J. SABEL, Historische Nachrichten von den Buchdruckereien und Buchhandlungen in *Heidelberg* von Erfindung der Buchdruckerkunst bis auf unsre Zeiten und Gesänge bei dem Festmahle. *Heidelberg*, Universistäts Buchhandlung von *Karl Winter*, 1840.

In 8°.

N°. 87.

Essai philologique sur les commencemens de la typographie à metz et sur les imprimeurs de cette ville. *Metz*, *C. H. Dosquet*, imprimeur-editeur, 1828.

N°. 88.

JOHANN WILHELM SCHAEFER, Historischer Bericht von der erfindung, verbreitung, und vervollkommnung der buchdruckerkunst, eine Festgabe zur diesjährigen vierten Säcularfeier. *Bremen*, Druck und Verlag von *Carl Schünemann*, 1840.

N°. 89.

WILLEM HENDRIK JACOB VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT, Verslag der nasporingen omtrent de oorspronkelijke uitvinding en het vroegste gebruik der stereotypische drukwijze, gedaan op uitnoodiging van het Gouvernement, in 't Nederduitsch en Fransch. *'s Gravenhage*, ter algemeene landsdrukkerij, 1833.

Geschenk van den schrijver.

N°. 90.

ETIENNE HENRY JOSUÉ DU PUY DE MONTBRUN, récherches bibliographiques sur quelques impressions Neérlandaises du XVme et du XVIme siècle, avec planches Xylographiques. *Leide*, chez *S. et J. Luchtmans*, 1836.

Don de l'auteur.

N°. 91.

GOTTHOLF FISCHER, beschreibung einiger typographischen seltenheiten, nebst Beytragen zur *Erfindungsgeschichte der Buchdruckerkunst*. 6 Lieferungen oder Theilen, mit Kupfern und Schrifplatte. *Mainz*, auf Kosten des Verfassers und in *Nürnberg*, bey *Joh. Leonh. Sixt. Lechner*, 1800.

In 8°.

N°. 92.

BIBLIOGRAPHISCHE ZELDZAAMHEDEN. *'s Hertogenbosch*, ter boekdrukkerij van *H. Palier en Zoon*, 1818.

N°. 93.

JOSEPH MERKEL, Königlich *Baijerische* Hofbibliothekar, KRITISCHES VERZEICHNISS HÖCHST SELTENER INCUNABELN UND ALTER DRUCKE, welche in der Königlichen Baijerischen Hofbibliothek in *Afschaffenburg* aufbewahrt werden, nebst Bemerkungen auf einem von *WILHELM REINSE* hintergelassenen Manuscripte. *Afschaffenburg*, Verlag von *Theodor Pergay*, gedruckt bei *Streng* und *Schneider*, in *Frankfort am Main*, 1832.

N°. 94.

CATALOGI BIBLIOTHECAE GEORGII WOLFGANGI PANZERI PARS I^a^, in quâ inprimis recensentur artis typographicae rudimenta et libri, sec. XV° et primâ sec. XVI^i^ parte impressi. *Norimbergae*, 1806.

N°. 95.

CORNELII A BEUGHEM (*Embricensis*, Bibliopola et Senator in *Cliviae* Ducatu), INCUNABULA TYPOGRAPHIAE, s. Catalogus librorum, ab inventione typographiae ad a^um^ 1500 in quâvis linguâ editorum, cum notis historicis, chronologicis et criticis. *Amst.*, apud *Joännem Wolters*, 1688.

N°. 96.

——————————— BIBLIOGRAPHIA MEDICA ET PHYSICA, s. Conspectus catalogi librorum Medicorum, Chymicorum, Anatomicorum, Chirurgicorum, Botanicorum et Physicorum, qui ab a^o^ 1651

In 8°. N°. 96.

ad a[um] 1681 in linguâ Orientali, Graecâ, Latinâ, Gallicâ, Hispanicâ, Italicâ, Anglicâ, Germanicâ et Belgicâ typis prodierunt. *Amst.*, apud *Janssonio-Waesbergios*, 1681.

N°. 97.

CORNELII A BEUGHEM, BIBLIOGRAPHIA HISTORICA, CHRONOLOGICA ET GEOGRAPHICA, S. Catalogus librorum Historicorum, Chronologicorum Geographicorum, tam sacrorum, quam profanorun, Genealogicorum, Heraldicorum, Antiquariorum, Numariorum, Bibliothecariorum, ab a[o] 1651 ad a[um] 1685 in variis linguis editorum. Acc. MUSAEUM BEUGHEMIANUM, s. Notitia Iconum Heroum, Imperantium, Literatorum et Artificum, ex antiquis Marmoribus, Numismatibus, Gemmis aliisque subsidiis Chalcographicis, tam veris, quam fictis. *Amst.*, apud eosdem, 1685.

N°. 98.

——————————— BIBLIOGRAPHIA MATHEMATICA ET ARTIFICIOSA NOVISSIMA, S. Catalogus librorum Mathematicorum, sc: Arithmeticorum, Geometricorum, Astronomicorum, Geographicorum, Opticorum, Harmonicorum et Mechanicorum, in variis linguis ab a[o] 1651 ad a[um] 1686 editorum. Acc. Cosmographia, s. *Atlantis* *BLAVIANI* et *JANSSONIANI* brevis conspectus. *Amst.*, apud eosdem, 1688.

N°. 99.

——————————— APPARATUS AD HISTORIAM LIBRARIAM NOVISSIMAM, Conspectus I[us], s. Bibliographia Critico-curiosa, id est dispositio harmonica Scriptorum Operumque in contentis in Actis et Ephemeridibus Universae ferme Europae. Ibidem, apud eosdem, 1689.

In 8°.

N°. 100.

CORNELII A BEUGHEM, APPARATUS AD HISTORIAM LITERARIAM NOVISSIMAM, Conspectus II^us^, Acc. Disquisitio harmonica Auctorum et Operum, in utroque Conspectu recensitorum. Ibidem, apud eosdem, 1694.

N°. 101.

——————————— LA FRANCE SCAVANTE, id est, Gallia Erudita, Critica et Experimentalis novissima, s. Manuductio ad cognitionem Experimentorum, Observationum, aliarumque rerum, notatu dignarum in Ephemeridibus Eruditorum hujus regni, ab a° 1665 ad a^um^ 1683. Ibidem, apud eosdem, 1683.

N°. 102.

DE SAINJORE (RICHARD SIMON), BIBLIOTHÈQUE CRITIQUE, ou Recueil de pièces critiques, la plus part pas imprimées ou tres rares. *Amst.*, chez *Jean Louis de Lormes*, 1708—1710. 4 vol.

N°. 103.

JACOBI LE LONG (*Parisini*, Congregationis Oratorii Sacerdotis, Bibliothecae domûs *Parisiensis* Praefecti), BIBLIOTHECA SACRA, s. syllabus omnium ferme S. Scripturae editionum ac versionum, notis historicis et criticis illustratus, adjunctis praestantissimis codd. MSS. *Parisiis*, apud *Andream Pralard*, 1709. 2 vol.

N°. 104.

CATALOGUS LIBRORUM PLURIMUM RARISSIMORUM in omnibus facultatibus et scientiis ac linguis bibliothecae *J. LE LONG*, divenditorum *Amstelaedami* 17 Aug. et seqq. 1744. *Amst.* ap. *Salomonem Schouten* cum pretiis, 1744. J. Adzaam

In 8°.

N°. 105.

J. C. H. en *J. P. R.*, INDEX LIBRORUM SECULO XV° IMPRESSORUM, quos possidet *Altorfii* *CHRISTIANUS GOTLIEB SCHWARZIUS. Norimbergae*, apud *Julium Arnoldum Engelbrecht*, 1727.

N°. 106.

JOHANNIS VOGT, Pastoris Ecclesiae Cathedralis *Bremensis*, CATALOGUS HISTORICO-CRITICUS LIBRORUM RARIORUM. Editio, cum auctoris, tum aliorum annotationibus locupletata; accurante *JANO LIBRARIO. Hamburgi*, sumptibus *Christiani Heroldi*, 1738.

N°. 107.

——————————— CATALOGUS HISTORICO-CRITICUS LIBROBUM RARIORUM, curis quartis recognitus et copiosâ accessione bibliophilorum Germanorum adauctus. *Hamburgi*, sumptibus *Christiani Heroldi*, 1753.

N°. 108.

AUGUSTI BEIJERI (*Bertholsdornâ-Freibergensis Saxonis*, Ecclesiastis *Zorbigâ Dresanensis*), MEMORIAE HISTORICO-CRITICAE LIBRORUM RARIORUM. Acc. Notae ad *JO. BURCH. MENKENII Charletaneriam Eruditorum. Dresdae*, apud *Fridericum Hekel*, 1734.

DANIËLIS GERDESII, (*Bremensis*, Theologiae in academiâ *Groninganâ* Professoris), FLORILEGIUM HISTORICO-CRITICUM LIBRORUM RARIORUM, in quo multa, scitu jucunda, historiam literariam et reformationem ecclesiasticam illustrantia. *Groningae*, apud *Hajonem Spandaw* et *G. Wilh. Rump*, 1747, editio secunda auctior et emendatior.

In 8°.

N°. 109.

DANIËLIS GERDESII, FLORILEGIUM HISTORICO-CRITICUM LIBRORUM RARIORUM. *Groningae*, apud *H. Spandaw*, 1740, editio prima.

N°. 110.

——————————— FLORILEGIUM HISTORICO-CRITICUM LIBRORUM RARIORUM. *Groningae* et *Bremae*, apud *H. Spandaw* et *G. W. Rump*, 1763, editio tertia.

N°. 111.

JOHANNIS JACOBI BAUR, BIBLIOTHECA LIBRORUM RARIORUM UNIVERSALIS. *Nurnberg*, bey *Martin Jacob Bauer*, 1770—1772. 4 Th.

N°. 112.

——————————— BIBLIOTHECAE LIBRORUM RARIORUM UNIVERSALIS SUPPLEMENTA. *Nurnberg*, bey *M. J. Bauer*, 1774—1791. 3 Th.

N°. 113.

ABRAHAM FERWERDA, ALGEMEENE NAAMLIJST VAN BOEKEN met de prijzen, 1e deels, 3e stuk, met het Aanhangsel van ZELDZAAM VOORKOMENDE NEDERDUITSCHE BOEKEN. *Leeuwarden*, bij *A. Ferwerda* en *G. Tresling* (1773).

N°. 114.

——————————— REGISTER VAN ALLE RARE EN ZELDZAAM VOORKOMENDE LATIJNSCHE BOEKEN in folio, in de XVe eeuw gedrukt, met en zonder prijzen. Ter zelfder plaats, tijd en drukkerij als het voorgaande.

N°. 115.

FRIEDRICH GOTTHILF FREITAG, NACH-

In 8°.

RICHTEN VON SELTNEN UND MERKWÜRDIGEN BUCHERN. *Gotha*, bey *Carl Wilhelm Ettinger*, 1776.

N°. 116.

FRANÇOIS DE LOS-RIOS, BIBLIOGRAPHIE INSTRUCTIVE, ou Notice de quelques livres rares, avec des notes historiques pour connoître et dissinguer les différentes editions. A *Lyon*, chez l'auteur, 1777.

N°. 117.

AUGUST FRIEDERICH PFEIFFER (Universitäts-Bibliothekar zu *Erlang*), BEYTRÄGE ZUR KENTNISZ ÄLTER BUCHER UND HANDSCHRIFTEN. *Hof*, in der *Vierlingschen* Buchhandlung, 1784—1786. 3 Stücke.

N°. 118.

ANDRÉ CHARLES CAILLEAU (Imprimeur libraire, né à *Paris* 1731, mort en 1798), DICTIONNAIRE BIBLIOGRAPHIQUE, HISTORIQUE ET CRITIQUE des livres rares avec leur valeur, avec des notes pour la connaissance des éditions originales, suivi d'un essai de Bibliographie. A *Paris*, chez *Cailleau et fils*, 1791. 3 vol.

N°. 119.

PAUL HUPFAUER (Dechant der Regulirten Churstiftes *Beuerberg*), DRUCKSTUCKE AUS DEM XV JAHRHUNDERTE, welche sich in der Bibliothek des nämlichen Chorstiftes befinden, mit Holzschnitten. *Augsburg*, bey *Conrad Heinrich Stage*, 1794.

N°. 120.

THOMAS FROGNAL DIBDIN, DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE BOOKS, PRINTED IN THE FIFTEENTH CENTURY, lately forming pars of the bibrary

In 8°.
N°. 120. of the Duke di *CASSANO SERRA*, and now the property of *GEORGE JOHN* Earl *SPENCER*, with a general index of authors of editions, contained in the present volume and in the *Bibliotheca Spenceriana* and *Aedes Althorpianae. London*, printed by *William Nicol*, 1823.

N°. 121.

FRANS XAVIER STÖGER, ZWEI DE ÄLTESTEN DEUTSCHEN DRUKDENKMÄLER, beschrieben und in neuen Abdruck mitgetheilt mit vier Abbildungen. *München*, 1833, bei *George Jaquet*.

N°. 122.

CHRISTIAN FRIEDRICH HARLES (Professor der Medicin zu *Bonn*), DIE LITERATUR ERSTEN HUNDERT JAHRE NACH DER ERFINDUNG DER TYPOGRAPHIA, mit besonderer Rücksicht auf klassische Philologie, Geschichte und Chronick, Erd- und Länder-kunde, Reisen, Naturgeschichte, Medicin und ihre Zweige, Dichtkunst, und Romantik; ein Beitrag zur Geschichte dieser Wissenschaften in Mittelalter und seinem Uebergange zur neuern Zeit. *Leipzig*, *Test'sche* Verlagbuchhandlung, 1840.

N°. 123.

NOTICE SUR DEUX ANCIENS ROMANS, INTITULÉS LES CHRONIQUES DE GARGANTUA, ou l'on examine les rapports entre ces deux ouvrages et le *Gargantua* de *RABELAIS* et si la première de ces chroniques n'est pas aussi de l'auteur du *Pantagruel*, par l'auteur des *Nouvelles recherches bibliographiques. Paris*, chez *Silvestre*, 1834.

N°. 124.

CATALOGUS CODICUM MSSTORUM BIBLIOTHECAE

In 8°. N°. 124.

UFFENBACHIANAE, id est *ZACHARIAE CONRADI AB UFFENBACH*, senatoris *Moeno-Françofurtani*, nati 1683, mortui 1734. *Francofurti ad Moenum*, typis *Balthasaris Diehlii*, 1747.

N°. 125.

JEREMIAS DAVID REUSZ, BESCHREIBUNG EINIGER HANDSCHRIFTEN AUS DER UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK ZU TUBINGEN, nebst Anzeige der verschiedene Lesarten. *Tubingen*, in Verlag der *Heerbrandtischen* Buchhandlung, 1778.

——————— BESCHREIBUNG MERKWÜRDIGER BÜCHER AUS DER UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK VON TUBINGEN von 1468—1477 und zweyer Hebräischen Fragmente. *Tubingen*, bey *Jacob Friederich Heerbrandt*, 1780.

N°. 126.

PAUL JACOB BRUNS (Professor und Bibliothekar in *Helmstadt*), BEITRÄGE ZUR KRITISCHEN BEARBEITUNG UNBENUTZTER ALTER HANDSCHRIFTEN, DRUCKE UND URKUNDE. *Branschweig*, in Verlage bei *Karl Reichard*, 1802 und 1803, 3 Stuck.

JOHANN CHRISTOPH ADELUNG, UEBER DIE GESCHICHTE DER DEUTSCHEN SPRACHE, UEBER DEUTSCHE MUNDARTEN, UND DEUTSCHE SPRACHLEHRE. *Leipzig*, Verlags *Joh. Gottl. Immanuël Breitkopff*, 1781.

N°. 127.

H. R. DUTHILLOEUL, BIBLIOGRAPHIE DOUAISIENNE, ou Catalogue historique et raisonnée des livres imprimés a *Douai*, depuis 1563 jusqu'à nos jours, avec des notes bibliographiques et littéraires. *Douai*, de l'imprimerie d'*Adam d'Aubers*, 1842.

In 8°.

N°. 128.

EMILE NÈVE, APPENDICE À LA BIBLIOGRAPHIE DOUAISIENNE DE Mr. *DUTHILLOEUL*. *Bruxelles*, chez *J. M. Heberlé* 1850 et ***C. H. DE CHÊNEDOLLE***, NOUVEL APPENDICE à la même Bibliographie. Même lieu, chez le même, 1851.

N°. 129.

JACOBI FRIDERICI REIMMANNI, BIBLIOTHECA ACROAMATICA, THEOLOGICA, JURIDICA, MEDICA, PHILOSOPHICA, HISTORICA, et PHILOLOGICA, s. recensio codicum MSStorum Graecorum, Hebraïcorum, Syriacorum, Arabicorum, Turcicorum, Armenicorum, Aethiopicorum, Mexicanorum, Sinensium cet. Bibliothecae Caesareae *Vindobonensis*, olim a *PETRO LAMBECIO* et *DANIËLE NESSELIO* congesta, in epitomen redacta. Acc. Dissertatio praeliminaris de *LAMBECII* et *NESSELII* voluminibus. *Hanoverae*, sumptibus *Nicolai Foersteri*, 1712.

N°. 130.

BURCARDI GOTTHELFII STRUVII, (*Vinariensis*, Bibliothecae Academiae *Jenensis* Bibliothecarii, nati 1671, mortui 1738), BIBLIOTHECA HISTORICA SELECTA, emendata et locupletata a *CHRISTIANO GOTTLIEB BUDER*, juris et historiarum Professore *Jenensi*. *Jenae*, sumtibus *Christ. Henr. Cunonis*, 1740, 2 vol.

N°. 131.

———————————————— BIBLIOTHECA PHILOSOPHICA, emendata, continuata atque aucta a *LUDOVICO MARTINO KAHLIO*, *Magdeburgensi*, Juris et historiae Professore *Gottingensi*. *Gottingae*, impensis *van den Hoeck* et *Cunonis*, 1740, 2 vol.

In 8°.

N°. 132.

BURCARDI GOTTHELFII STRUVII, INTRODUCTIO IN NOTITIAM REI LITTERARIAE ET USUM BIBLIOTHECARUM cum notis auctoris, *COLERI*, *LILIENTHALI*, *KOECHERI*, aliorumque, curâ *JOHANNIS CHRISTIANI FISCHERI*. *Francofurti*, apud *Henricum Ludovicum Broenner*, 1754.

N°. 133.

JOÄNNIS ANTONII BUMALDI (vero nomine ***OVIDII MONTALBANI***, *Bononiensis*, Professoris logicae in academiâ patriâ, nati 1602, mortui 1672) MINERVALIA BONONIENSIA, s. Bibliotheca *Bononiensis*, id est, catalogus scriptorum *Bononiensium*. *Bononiae*, typis haeredis *Victoris Benatii*, 1641.

N°. 134.

WILHELM ENGELMANN, BIBLIOTHECA SCRIPTORUM CLASSICORUM GRAECORUM ET LATINORUM eorumque versionum et commentariorum, in Germaniâ editorum inde ab a° 1700 usque ad a^um^ 1846. *Trajecti ad Rhenum*, apud *Kemink et filium*, 1847.

N°. 135.

CHRISTOPHORI SANDII (*Regiomontani*, nati 1644, mortui *Amstelaedami* 1680) BIBLIOTHECA ANTITRINITARIORUM. Acc. alia scripta, quae compendium historiae ecclesiasticae Unitariorum s. Socianorum exhibent. *Freistadii* (*Amstelaedami*) apud *Johannem Aconium*, 1684.

———————————— TRACTATUS DE ORIGINE ANIMAE. *Cosmopoli* (*Amstelaedami*) apud *Liberium Pacificum*, 1671.

In 8°.

N°. 136.

ADRIANI CATTENBURG (s. theologiae Professoris inter Remonstrantes) BIBLIOTHECA SCRIPTORUM REMONSTRANTIUM. Acc. Specimen controversiarum inter Remonstrantes et *SOCINUM* ejusque asseclas. *Amst.*, apud *Balthasarem Lakeman*, 1728.

JOÄNNIS FRANCISCI BUDDEI (theologiae Professoris *Jenensis*) NOTITIA DISSERTATIONUM aliorumque scriptorum, a se aut suis auspiciis usque ad annum 1728 editorum. *Jenae*, apud *Ernestum Claudium Bailliar*, 1728.

JACOBI FRIDERICI REIMMANNI, DIATRIBE ANTICRITICA AD REFELLENDUM *JACOBI CAMPTONIS* DE SUÂ ATHEISMI HISTORIÂ JUDICIUM. Acc. Auctarium historico-criticum *de variis linguae Latinae fatis* ejusque novissimis instauratoribus. *Hildesii*, 1726.

JOHANNES JUSTUS VON EINEM, (Ecclesiae *Osterweddingensis* in Ducatu *Magdeburgico* Pastoris) DE *JOHANNIS CLERICI* AUDACIÂ HYPERCRITICÂ IN SACRIS. Acc. *POLYCARPUS LEYSERUS* DE *ESDRAE EDZARDI* METHODO TRADENDI LINGUAM HEBRAEAM. *Hamburgi*, 1668.

E. S., Epistola gratulatoria ad *SIGISMUNDUM JACOBUM APINUM*, Professorium munus *Brunsvigae* capescentem, *de doctorum virorum imagines colligendi studio. Brunsvigae*, apud *L. Schroeder*, 1730.

J. C. H. et *J. P. R.*, Index librorum, seculo XV° impressorum, bibliothecae *CHRISTIANI GOTLIBII SCHWARZII. Norimbergae*, apud *Julium Arnoldum Engelbrecht* in off. *Endterianâ*, 1727.

In 8°.

N°. 137.

P. C. VAN DER MEERSCH (Conservateur des Archives de la *Flandre Orientale*), RECHERCHES SUR LA VIE ET LES TRAVAUX DE QUELQUES IMPRIMEURS BELGES, établis à l'étranger pendant les XVe et XVIe siècles. *Gand*, Imprimerie de *Léonard Hebelynck*, 1844—1850, 7 livr.

1. *GERARDUS DE LISA DE FLANDRIA* à *Trevise*, *Vicence*, *Venise*, *Friuli* et *Udine*, 1471—1499.
2. *ANTONIUS MATHIAS*, d'*Anvers* à *Mondovi* en *Piemont*, 1472—1473.
3. *ARNOLDUS DE BRUXELLÂ*, à *Naples*, 1472—1477.
4. *PIERRE DE KEYSERE*, à *Paris*, 1473—1479.
5. *HENRICUS NAARDEN*, 1472.
6. *PAUL LEENEN*, du pays de *Liège* à *Rome*, 1474—1476.
7. *JEAN DE TOURNAY* à *Ferrare*, 1475.
8. *MATTHAEUS FLANDER*, à *Saragosse*, 1475—1478.
9. *NICOLAUS PETRI*, de *Harlem* d// *Hollandiâ Almanus* à *Padoue* 1476, à *Vicence* 1477. //de
10. *RENAUD* de *Nimègue* et *THEODORE* de *Rhijnsburg*. à *Venise*, 1478.

N°. 138.

///154

EDWARD VAN EVEN (Sous-bibliothécaire de l'université catholique de *Louvain*), NOTICE SUR *PIERRE WERRECOREN*, IMPRIMEUR À ST. MAERTENSDIJK EN ZÉLANDE en 1478. *Bruxelles*, chez *J. M. Heberlé*, 1851.

N°. 139.

G. A. CRAPELET, ROBERT ESTIENNE, IMPRIMEUR ROYAL ET LE ROI FRANÇOIS Ier, nouvelles recherches sur l'état des lettres et de l'imprimerie au XVIe siècle, avec planches. A *Paris*, de l'imprimerie de *Crapelet*, 1839.

In 8°.

N°. 140.

ANTOINE AUGUST RENOUARD, ANNALES DE L'IMPRIMERIE DES ESTIENNE, ou Histoire de la famille des *ESTIENNE* et de ses éditions. Deuxième édition. *Paris*, chez *Jules Renouard* et C°, 1843.

N°. 141.

(*S.* ***BÉRARD***, Maître des requêtes), ESSAI BIBLIOGRAPHIQUE SUR LES ÉDITIONS DES ELZÉVIRS les plus précieuses et les plus recherchées, précédé d'une Notice sur ces Imprimeurs célèbres. A *Paris*, de l'imprimerie de *Firmin Didot*, 1822.

N°. 142.

W. J. C. RAMMELMAN ELSEVIER, UITKOMSTEN VAN EEN ONDERZOEK OMTRENT DE ELSEVIERS, meer bepaaldelijk met opzigt tot derzelver genealogie. *Utrecht*, bij *N. van der Monde*, 1845.

Geschonken door den Bibliothecaris.

N°. 143.

A. DE REUME, RECHERCHES HISTORIQUES, GENEALOGIQUES ET BIBLIOGRAPHIQUES SUR LES ELSEVIERS. *Bruxelles*, imprimerie de la Société typographique Belge, *Ad. Wahlen* et C°., 1847.

N°. 144.

CH. MOTTELEY, APERCU SUR LES ERREURS DE LA BIBLIOGRAPHIE SPECIALE DES ELZEVIRS et de leur annexes avec quelques découvertes curieuses sur la typographie Hollandaise et Belge du XVIIe siècle. *Bruxelles*, chez *Mayer* et *Flateau*, 1848.

In 8°.

N°. 145.

CHARLES PIETERS, ANNALES DE L'IMPRIMERIE ELSEVIRIENNE, ou Histoire de la famille des *Elsevier* et de ses editions. A *Gand*, chez *C. Annoot-Braeckman*, 1851.

N°. 146.

PETER DAHLMANN, SCHAUPLATZ DER MASQUIRTEN UND DEMASQUIRTEN GELEHRTEN bey ihrem verdeckten und nunmehre entdeckte Schrifften. *Leipzig*, im Verlag *Johann Ludwig Gleditsch*, 1710.

N°. 147.

J. M. QUÉRARD, LES AUTEURS DÉGUISÉS DE LA LITTÉRATURE FRANÇAISE AU XIXe SIÈCLE, pour servir de supplément aux recherches de *A. A. BARBIER* sur *les ouvrages anonymes. Paris*, au bureau du Bibliothécaire, imprimerie de *Gustave Gratiot*, 1845.

N°. 148.

GUILLAUME FRANÇOIS DE BURE LE JEUNE, BIBLIOGRAPHIE INSTRUCTIVE, ou traité de la connoissance des livres rares et singuliers. *Paris*, chez l'auteur, 1763—1768. 7 vol.

Le I vol. contient les livres de Théologie.
— II ———————— de Jurisprudence.
— III—V ———————— d'Histoire.
— VI et VII ———————— des Belles lettres.

N°. 149.

———————————————————— SUPPLÉMENT À LA BIBLIOGRAPHIE INSTRUCTIVE, ou Catalogue des livres du Cabinet de feu *LOUIS JEAN GAIGNAT. Paris*, chez l'auteur, 1769. 2 vol.

Hetzel

In-8°.

N°. 150.

GUILLAUME DE BURE fils ainé, CATALOGUE DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE, DE FEU *LOUIS CÉSAR LA BAUME LE BLANC*, DUC DE LA VALLIÈRE, (mort 1780). A *Paris*, chez l'éditeur, 1783. 3 vol. avec le portrait du Duc.

N°. 151.

JACQUES CHARLES BRUNET, NOUVELLES RECHERCHES BIBLIOGRAPHIQUES, pour servir de supplément au *Manuel du Libraire* et de l'*Amateur de livres*. *Paris*, chez *Silvestre*, 1834. 3 vol.

N°. 152.

(***CHARLES SOREL***, *Parisien*), DE LA CONNAISSANCE DES BONS LIVRES, ou examen de plusieurs auteurs. à *Amst.*, chez *Henry* et *Theodore Boom*, 1672.

N°. 153.

L. A. CONSTANTIN, Manuels-Roret ou Bibliothéconomie, ou Nouveau manuel complet pour l'arrangement, la conservation, et l'administration des Bibliothèques. *Paris*, à la Librairie Encyclopédique de *Roret*, 1841.

///138

N°. 154.

C. H. TIMPERLEY, ENCYCLOPAEDIA of Literary and Typographical Anecdote, compiled and condensed from *NICHOLS* Literary Anecdotes and numerous other authorities. *London*, by *Henry G. Bohn*, 1842.

N°. 155.

ANTOINE FRANÇOIS DE LANDINE, MÉMOIRES BIBLIOGRAPHIQUES ET LITTÉRAIRES. *Paris*, chez *Renouard*, de l'imprimerie de *Fr. Mistral*, à *Lyon*, sans date.

In 8°.

N°. 156.

AUGUSTE DE REUME, VARIÉTÉS BIBLIOGRAPHIQUES ET LITTÉRAIRES, avec figg. *Bruxelles*, Imprimerie de la Société des beaux arts, 1848.

N°. 157.

BULLETIN DU BIBLIOPHILE BELGE, fondé par ***T. A. T. DE REIFFENBERG***, ensuite sous la direction de *CH. DE CHENEDOLLE* avec les collaborateurs *R. CHALON*, *TH. DE JONGE*, *A. B. SCHAYES*, *P. C. SERRURE*, et *P. VAN DER MEERSCH* de *Bruxelles*. publié par *A. van Dale*, *M. Hayer*, *A. Jamar*, *J. M. Heberlé*. 1845—1851. 8 vol.

N°. 158.

HANDBOEK TER BEOEFENING DER BOEKDRUKKUNST IN NEDERLAND, voorafgegaan door eene beknopte geschiedenis dezer kunst. *'s Gravenhage*, bij *P. M. van Cleef Jr.*, 1844.

N°. 159.

M. BRUN, MANUEL PRATIQUE ET ABRÉGÉ DE LA TYPOGRAPHIE FRANÇAISE. A *Paris*, chez *Firmin Didot*, père et fils, 1825.

N°. 160.

CATALOGUS LIBRORUM BIBLIOTHECAE PUBLICAE UNIVERSITATIS LUGDUNO-BATAVAE, ANNIS 1814—1847 ILLATORUM, redactus a *JACOBO GEEL*. *Lugd. Bat.* apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1848.

N°. 161.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE PUBLICAE HARLEMENSIS. *Harlemi*, apud *Johannem Enschedé* et filios, 1848.

In 8°.

N°. 162.

CATALOGUS BIBLIOTHECAE PUBLICAE DAVENTRIENSIS, redactus a *P. C. MOLHUYSEN*. *Daventriae*, apud *J. de Lange*, 1832.

N°. 163.

REGLEMENT EN CATALOGUS DER STADS-BIBLIOTHEEK VAN ARNHEM. *Arnhem*, bij *Paulus Nijhoff*, 1820.

N°. 164.

CATALOGUS VAN DE BIBLIOTHEEK DER MAATSCHAPPIJ VAN NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE TE LEIDEN, met het alphabetisch Register. *Leiden*, bij *S. en J. Luchtmans*, 1847—1849, 2 deelen.

N°. 165.

CATALOGUS DER BIBLIOTHEEK VAN TEYLERS STICHTING TE HAARLEM, door *MARTINUS VAN MARUM*. *Haarlem*, bij de Wed. *A. Loosjes Pz.*, 1838.

N°. 166.

APPENDIX TOT DEN CATALOGUS VAN DE BIBLIOTHEEK VAN TEYLERS STICHTING door *J. A. VAN BEMMELEN*. *Haarlem*, bij de Erven *Loosjes*, 1848.

Beiden geschonken door Directeuren der Stichting.

N°. 167.

GEORGII THEODORI STROBELII, (Pastoris *Woehrdensis*), BIBLIOTHECA MELANCHTHONIANA s. collectio scriptorum *PHILIPPI MELANCHTHONIS*. *Norimbergae*, 1775.

CATALOGUS LIBRORUM, QUI A *GOEZIANIS* HAEREDIBUS DIVENDUNTUR. Ib., typis *Hesselianis*.

N°. 168.

CATALOGUE DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE DE

In 8°.
N°. 168.

PIERRE-ANTOINE BOLONGARO CREVENNA. à *Amst.*, chez *D. J. Changuion* et *P. den Hengst*, 1789. 5 tom. 3 vol.

PRIX DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE DE *P. A. BOLONGARO CREVENNA*, vendus à *Amst.* 15 Juin 1790 et jours suiv.

N°. 169.

CATALOGUE DE LA BIBLIOTHÈQUE DE *P. A. BOLONGARO CREVENNA*, vendue 11 nov. 1793 et jours suiv. à *Amst.* chez *D. J. Changuion*, *L. van Hulst* et *P. den Hengst*, 1793.

N°. 170.

CATALOGUE DES LIVRES DE LA BIBLIOTHÈQUE DE FEU *GASPAR JOSEPH DE SERVAIS*, homme de vastes connaissances en bibliographie selon *PIERRE LAMBINET*, qui parle avec éloge des livres rares, singuliers et precieux et des premiers tems de l'invention de l'imprimerie, qu'il a vu dans cette bibliothèque. à *Malines*, chez *P. J. Hanicq*, 1808.

N°. 171.

CATALOGUS VAN BOEKEN, inzonderheid *Bijbels*, *Testamenten*, *Psalmen* en *Liturgische* boeken, in de XVe en het begin der XVIe eeuw gedrukt, Oude Latijnsche, Nederduitsche en Oostersche Handschriften, eigenhandige Brieven van Vorsten, Staatsmannen, Helden, Geleerden enz. uit de Boekverzameling van *JACOBUS KONINK*, bij diens leven (Sept. 1828) verkocht te *Amsterdam*, bij *P. den Hengst en Zoon*, 1828.

CATALOGUS DER LETTERKUNDIGE NALATENSCHAP VAN *JACOBUS KONING*, verkocht in April en October 1832 te *Amsterdam*. *Amst.*, bij *L. van der Vinne* en *G. Lamberts*, 1832, 2 deelen.

Geschonken door de Erfgenamen van Jac Koning

In 8°.

N°. 172.

BIBLIOTHECA BOSCHIANA, s. Catalogus librorum *HIERONYMI DE BOSCH*, cum praefatione *JANI MELCHIORIS KEMPERI* et effigie *BOSCHII*. *Amst.* apud *P. den Hengst et filium*, 1812.

Donum Bibliothecarii.

N°. 173.

BIBLIOTHECA KEMPERIANA, s. Catalogus librorum *JANI MELCHIORIS KEMPERI*, cum effigie *KEMPERI*. Acc. Catalogus der Verzameling Plaatwerken en Prenten enz. van Jonkheer Mr. *J. M. KEMPER*. *Lug. Bat.*, apud *S. et J. Luchtmansios*, 1825.

Donum Bibliothecarii.

N°. 174.

CATALOGUE DE LA BIBLIOTHÈQUE DE SILVESTRE DE SACY, Professeur de Persan et d'Arabe en collège de France. *Paris*, à l'imprimerie royale, 1842.

N°. 175.

JOÄNNES TIDEMAN, BIBLIOGRAPHIE VOOR NEDERLAND, of algemeene naamlijst van nieuw verschenen werken in alle vakken. *'s Gravenhage*, bij *J. en H. van Langenhuysen*, 1850—1851. 1e én 2e Jaargang.

Wordt vervolgd.

N°. 176.

G. LIBRI-BAGNANO, DE L'AUTOCRATIE DE LA PRESSE. *La Haye*, chez *A. J. van Weelden*, 1834.

N°. 177.

PROEVE VAN DRUKLETTEREN TER LETTERGIETERIJ van *JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN*. *Haarlem*, 1841.

Geschenk van de Heeren *ENSCHEDÉ*.

In 8°.

N°. 178.

VERVOLG DER LETTERPROEF van *JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.* *Haarlem*, 1850.

Geschenk van de Heeren *ENSCHEDÉ.*

N°. 179.

TWEEDE SOORT DER TITELTREKKEN, gegoten en te bekomen ter lettergieterij van *JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.* *Haarlem*, 1850. In 4°. Ten vervolge van die, in het vorige nommer vermeld.

Mede geschonken door de Heeren *ENSCHEDÉ.*

ARTIS IMPRIMENDI
ANTIQUISSIMA DOCUMENTA.

I.
XYLOGRAPHICA,
SIVE
ARTIS IMPRIMENDI
TABULARIS
MONUMENTA VETUSTISSIMA.
CHARTÂ VULGARI.

IN DUODECIMO.

In 12°.

Korte meditatiën over de zeven hoofdzonden, namelijk: *Oncuysheit*, *Gulzicheit*, *Hovaerdye*, *Toornicheit*, *Giericheit*, *Tracheit* en *Nidicheit*, gericht aan de Maagd *MARIA*, versierd met gekleurde afbeeldingen van 's Heilands lijden, zonder jaar, plaats of naam van drukker.

Het werkje is vervat in 16 bladzijden, waarvàn de eerste, die, slechts aan de eene zijde bedrukt, den titel uitmaakt, in een houtsneêprentje bestaat, waarop is afgebeeld een Geestelijke, die aan een leek vermaningen geeft, omgeven van zeven kleinere vakken, den persoon des Heilands in zeven onderscheiden gedeelten zijns lijdens voorstellende. Van de volgende 14 bladzijden bevat telkens de regter eene verzuchting aan de Maagd *MARIA*, de linker eene afbeelding van een gedeelte van 's Heilands lijden, met eene daaronder geplaatste korte bede, om bewaring tegen eene der genoemde zonden; terwijl de laatste bladzijde, ten besluite van het werkje, eene afbeelding vertoont van de bediening der Mis door den Paus ter vergeving

In 12°.

van alle zonden. De prentjes zijn slordig gekleurd. De letter van den text is gelijk aan het Nederduitsch schrift van de XVe eeuw, de taal die van den Zuid-Nederlandschen tongval.

Het boekje is geheel in hout gesneden, draagt geenerlei merkteeken van de plaats, waar, van het jaar, wanneer, noch van den naam des drukkers, door wien het gedrukt is, evenmin als van den opsteller der Meditatien; maar is ontwijfelbaar van zeer hoogen ouderdom en tot de voortbrengselen behoorende van de drukkunst der XVe eeuw.

In denzelfden band als het *Devoot boexken van den vieren inwendighen Oefeninghen der zielen* en die *Gulden litanye van der passien ons Heren*, hier na te vermelden, alles uit de Bibliotheek van den Heer *J. KONING.*

II.

TYPOGRAPHICA,

SIVE

ARTIS IMPRIMENDI
LITERIS MOBILIBUS METALLICIS FUSIS PRIMA RUDIMENTA,

Preli COSTERIANI reliquiae,
in Curiae Harlemensis conclavi, Sacristiâ dicto, asservatae.

IN QUARTO.

N°. 1.

In Q°.
N°. 1.

DONATI GRAMMATICAE LATINAE fragmentum, constans 2 foliis pergamenis formae quartae minoris, sive 4 paginis integris, ab utrâque parte impressis, et quidem literis mobilibus metallicis fusis iisdem, quibus et alterum 4 paginarum fragmentum, in Costeriani preli reliquiis asservatum et in Catalogo pag. 83—86 descriptum, excusum est. Neque ullum dabium est, quin haec duo pergamena folia ejusdem editionis 28 linearum sint particula, cujus memoratum alterum fragmentum, eodem modo a bibliopego *Harlemensi* in suum usum adhibita et alligata involucro libelli accepti et expensi Aedilium Ecclesiae Magnae Sancti *Bavonis Harlemi* et quidem anni 1476.

N°. 2.

DONATI fragmentum 2 lamellarum pergamenarum opisthographarum, quarum quaevis ab utrâque parte 10 lineas continet. Literarum forma Hollandica, eadem, quae in ceteris *COSTERI* operibus typographicis cernitur, cum t' finali. Character, ut videtur, idem,

In Q°. N°. 2.

qui in fragmentis DONATI 30 linearum et editionis *Doctrinalis ALEXANDRI GALLI* cum literâ minori, in Bibliothecâ *Regiâ Haganâ* servatis, textum constituit.

Emptum est hoc fragmentum in auctione bibliothecae *GERARDI VAN LENNEP. Hagae*. V°. februarii 1835.

N°. 3.

DONATI fragmentum, constans duabus lamellis pergamenis, ab utrâque parte impressis, quarum prima 2, altera 3 lineas continet; item, ut videtur, particula editionis DONATI 30 linearum, literis similibus iis, quibus in editione *Doctrinalis ALEXANDRI GALLI* cum literâ minori textus excusus est.

Ex haereditate literariâ *KONINGII*, qui hujus fragmenti mentionem fecit in suo Catalogo pag. 6 n°. 23. 1. Repertum est hoc fragmentum in involucro libri, initio seculi XVI[i] impressi in Hollandiâ sine anni, loci et typographi notâ, cujus titulus est: *Die ierste Epistel St. Petrus* cet.

N°. 4.

DONATI fragmentum pergamenum opisthographum, ab utrâque parte 14 lineas continens editionis, impressae literis Hollandicis, majoribus, quam antecedentium fragmentorum literae, simillimis iis characteribus, quibus excusus est liber *LUDOVICI DE ROMÂ*, sine anno, loco et typographi nomine, cui titulus *Singularia juris*, antiquissimum artis typographicae monumentum, cujus memorabile et rarissimum exemplar habetur in ditissimâ *Enschedéorum* bibliothécâ.

Ex haereditate literariâ *KONINGII*, qui hujus fragmenti mentionem facit in suo Catalogo pag. 6 n°. 23. 2, et collato utriusque paginae argumento cum locis parallelis *DONATI*, a *JACOBO DE BREDA* circa annum 1480 *Daventriae* impressi, eandem textûs lectionem in utrâque editione expressam esse animadvertit.

In Q°.

N°. 5.

DONATI fragmentum parvulum pergamenum, ab utrâque parte impressum, a bibliopego *Harlemensi* in suum usum ad ligandum librum conversum, constans lamellâ oblongâ exiguae latitudinis, particulâ integrae paginae, in longitudinem excisae, ejusdem editionis DONATI 30 liecarum, cujus supra memorata fragmenta sunt particulae.

Ex haereditate literariâ *KONINGII*, qui hoc fragmentum, in suo Catalogo memoratum (pag. 6 n°. 23. 3), detexit in involucro libelli accepti et expensi Aedilium Ecclesiae Sancti *Bavonis* anni 1514.

N°. 6.

DONATI fragmenta parvula, pergamena, opisthographa ejusdem generis 8, s. lamellae perexiguae latitudinis, longitudinis integrae paginae formâ quartâ, contortae in funiculos, quibus bibliopegus librorum Ecclesiae *Harlemensis* Sancti *Bavonis* seculo XV° in ligandis libris usus est. Sunt autem haec fragmenta particulae editionis DONATI 27 linearum. Character idem esse videtur, qui in editione *Doctrinalis ALEXANDRI* cum majori charactere.

Ex haereditate literariâ *KONINGII*, qui et has lamellas, ejusmodi libellos Ecclesiae *Harlemensis*, a *COSTERI* famulo *CORNELIO* ligatos, perscrutando, deprehendit et protulit.

LIBRI IMPRESSI
SECULO XV°.

I.
SINE ANNI NOTÂ.

IN FOLIO.

N°. 1.

In F°.

Esopi vita et fabulae, e Graecis Latinae factae per *remicium* (Italum seculo XV°) Typographiae antiquissimae monumentum illustre, rarissimum, sine anni, loci et typographi notâ, chartâ, testantibus infusis insignibus, *Brabanticâ*, sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., literis Goth., plane similibus characteribus sec. XV° in *Belgio* usitatis, lin. long., cum literis initialibus textûs prosaici Vitae et Interpretationum Xylographicis ornatioribus non coloratis, ipsarum fabularum sermone ligato, delineatis colore rubro.

Aesopi Vitae, fabulis praefixae, praefixa est auctoris *Phrygii* effigies Xylographica integri corporis, totam fere paginam occupans. Ipsa Vitae historia 28 figuris illustratur. Post Vitam sequuntur 4 fabularum Aesopicarum libri, 20 fabularum singuli, e Graecâ in Latinam linguam versi a poëtâ Christiano, seculo, ut videtur, XIV° antiquiore, qui in praefationis inscriptione *romulus* nominatur et has fabulas se mittere ait *tyberino* filio de civitate *Athicâ*. Sed quis ille *romulus* fuerit ignoratur. Examen de eo, ut et de *remicio* instituit *gotthold ephraim lessing* in libro, cui titulus: *Geschichte der Literatur*, eerster Beytrag, pag. 43—82.

His 4 Aesopicarum fabularum libris annectuntur fabulae, quae ejusdem auctoris feruntur *Extravagantes*, 17 Antiquae et 17 Novae, quarum posteriorum translatio prosaïca *remicio* editori tribuitur. Has, ita dictas, Aesopicas fabulas excipiunt

In F°.
N°. 1.

27 AVIANI fabulae et his denique adjectae diversorum fabulae prosaïcâ oratione (in quibus nonnullae obscoeni argumenti) ultimam operis partem constituunt.

Quaevis fabula dictione ligatâ comitata est interpretatione prosaïcâ. Singulae fabulae ornatae sunt Xylographicâ, argumentum illustrante, tabellâ.

In harum tabellarum tribus (sc. Aesopicarum fabularum libri III[i] XI[â] et XVII[â] et libri IV[i] IX[â]) conspiciuntur insignia urbis *Lovanii*, originem libri e typographeo *Lovaniensi* indicantia et in ejusdem IV[i] libri V[ae] fabulae tabellâ expressum est insigne ignoti, ut videtur, typographi, duos malleos, unum supra alterum decussatim jacentes, exhibens.

Liber ligatus est in eodem volumine, quo *Dialogus creaturarum*, de quo mentio fiet in libris, sec. XV° cum anni notâ impressis et quidem a. 1486. Praefixa est volumini viri docti de hac rarioris libri rarissimâ editione dissertatiuncula scripta, e quâ accuratam libri descriptionem et dispositionem retulit E. H. J. DU PUY DE MONTBRUN *Recherches Bibliographiques sur quelques impressions Neêrlandaises du XVe et XVIe siècle*, pag. 9—15. Alterum libri ejusdem editionis exemplar, descriptum a celeberrimo DIBDINO memoratur in *Catalogo Bibliothecae Spencerianae* vol. 1 pag. 246. De REMICIO vel RHENUTIO THETTALO vid. FREYTAG in *Apparatu literario* tom. 1 pag. 63 et Cardinalis A. M. QUIRINI ad J. G. SCHELHORNIUM Epistola, ibid. tom. III. pag. 785—798. Rei typographicae peritissimus J. KONING suspicatur librum prodiisse e typographeo JOANNIS VAN WESPHALEN v. KONINGS *Letterkundige Nalatenschap*, IIe d. pâg. 11. n°. 37.

N°. 2.

V

1/50

WERNERI ROLEVINCK (de *Laer*, oppidulo diocesis *Monasteriensis*, monachi *Carthusiensis* domûs S[tae] Barbarae intra moenia *Coloniae Agrippinae*, nati a° 1425, mortui 1492), FASCICULUS TEMPORUM, cronicas complectens ab initio mundi ad a[um] post Chr. n. 1484, in quo itaque historia, quam auctor ipse tantummodo ad a[um] 1472 perduxit, ab editore continuata et 12 annorum additamento aucta est; liber sine anni, loci et typographi notâ, lit. Goth., cum

fol. num. et quaternionum sign., sine cust., cum figg. xylographicis coloratis.

In F°.
N°. 2.

Desunt pars Indicis, primum folium Prologi et pars folii LIⁱ. Aversa folii, titulo inscripti, pagina ornata est tabulâ xylographicâ coloratâ, imaginem exhibente auctoris, opus suum Imperatori (Friderico III°) offerentis. Videtur liber descriptus esse typis *Joännis Pryss*, *Argentorati* a° 1490. In KONINGII *Haereditatis literariae catalogo* memoratur, tom II. p. 11, n°. 40.

N°. 3.

(*LUDOLPHUS VAN SAXEN*, Prior van het Carthuizer klooster te *Straatsburg*, in het begin der XIVe eeuw), DAT BOEC VAN JHESUS LEVEN, ghetrocken ende ghetranslateert wten Latijn (vermeld pag. 142, n°. 26 van dezen catalogus); zonder jaartal, plaats van druk of naam van drukker, Goth. let., 2 kol., zonder overw., de bladen, ten getale van 321 of 642 bladzijden, genommerd, de vellen get., vol ongekleurde houtsneêprenten, met eene groote houtsneêvoorletter vóór de prologe en kleinere sierlijke houtsneê beginletters vóór de hoofdstukken. Vóór het werk vindt men 2 tafels of registers, de eerste van de capittelen des boeks, de tweede van de Evangeliën der groote feesten en principale Heiligen, die overal gevierd worden en daarna van de Evangeliën van andere Heyligen, Apostelen, Martelaren, Confessoren, Maechden, Commemoracien onser sueter Vrouwen eñ van den dooden.

Achter de prologe, vóór den aanvang des werks, bevindt zich eene groote houtsneêprent, die de beeldtenis moet voorstellen van den Zaligmaker ten voeten uit, met het opschrift op een geslingerd lint om het hoofd: »Ego sum via, veritas et vita" en op de tegenovergestelde bladzijde: »Dit is die rechte phisonomie, figuere oft die ghedaente ons liefs Herē Jhū Xp̄i, gelyc als hi wanderde op aertryck." Naar de gissing van den Heer KONING (*Cat*. II. bl. 15, n°. 52), zou deze druk van

In F°. N°. 3.

dit, veelvuldige malen uitgegeven, werk in het licht verschenen zijn te *Delft* bij HENRICK ECKERT VAN HOMBERCH, omstreeks 1500. Welligt ontbreekt aan het einde van het, anders vrij volledige, boek het blad, dat de opgaaf van jaar en plaats van druk en naam des drukkers bevatte.

IN QUARTO.

N°. 1.

In Q°.

AELIUS DONATUS, DE OCTO PARTIBUS ORATIONIS.; litt. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., impressus per JACOBUM DE BREDA, sine anni et loci notâ, ut videtur, *Daventriae*, circa annum 1480.

Continet libellus 15 folia, quorum primi anterior pagina ornata est tabulâ xylographicâ, supra quam pro titulo simpliciter literis majusculis legitur: DONATUS, posterior folii pagina anterioris imitationem s. a dorso reproductam imaginem, pennâ tentatam, exhibet. Reliqua 14 folia s. 28 paginae textum continent, cujus tamen ultima pars, integri ceteroquin libelli ultimum folium, deëst. Praefixa tabula xylographica imaginem refert viri, togâ doctorali induti, coram Rege, throno insidente, de juventutis ad eruditionem instituendae optimâ ratione et Donatei libelli laudibus disserentis, cujus viri supra caput inflexâ in fasciâ nomen inscriptum est typographi, hoc modo: JACOB9 DE BREDA. Rarissima haec est hujus libelli editio, cujus non alterum exemplar innotescit. Ob frequentissimum opusculi medio aevo in scholis usum, primi seculo XV° typographi prima novae suae artis specimina, hoc libello typis describendo in foliis pergamenis, edere solebant, quorum tamen omnium, multitudine innumerabilium, nil aliud superest, quam pauca minuta fragmenta, magni pretü habita, in vetustissimis vetustissimorum librorum involucris detecta. Pleniorem libelli descriptionem dedit DU PUY DE MONTBRUN, *Recherches bibliographiques*, pag. 1 et seq. Libelli mentio fit in KONINGII *Cat.* II. p. 8 n°. 27. 1.

N°. 2.

D'YSTORIE VAN SALADINE, gheprendt *T'audenaerde*, zonder aanwijzing van jaar des druks en naam van

In Q°.
N°. 2.

drukker, maar met het boekdrukkersmerk van *Arnold de Keyser*, die in 1480 de drukkunst te *Oudenaarde* oefende, op de laatste bladzijde; met Goth. lett., lang. reg., op elke bladzijde 28 in getal, zonder nom. van bladz. en vervolgteekens, met geteekende vellen en versierde ongekleurde houtsneé beginletters.

Van dit allerzeldzaamst boekje bestaat, zoo veel men weet, buiten dit, slechts nog één exemplaar, thans in het bezit van den Hoogleeraar C. P. SERRURE te *Gend*. Het behelst een middeleeuwsch Riddergedicht in den Vlaamschen tongval, gevolgd naar het Fransch, door een onbekend Nederlandsch dichter, van de XIVe of XVe eeuw, in rijm. Aan dit exemplaar, dat, om volledig te zijn, uit 31 bladen moest bestaan, ontbreekt het VIIe, of de 13e en 14e bladzijde, waarvan echter de inhoud in een naauwkeurig afschrift, door de vriendelijkheid van den Heer SERRURE, op verzoek van den bibliothecaris, bezorgd, aan het boekje is toegevoegd. Het gedicht bestaat uit coupletten van 8 regels, ten getale van 211½. Het handelt over dezelfde middeleeuwsche helden, ten tijde der kruistogten, den Sultan SALADYN en den Ridder HUGO VAN TIBERIE, en schijnt ook ontleend te zijn uit dezelfde bron, den roman *de la Rose*, als dat dichtstuk van HENDRIK VAN AKEN, *Hugo van Tabarie* getiteld, waarvan een gedeelte door J. F. WILLEMS is in het licht gegeven in het VIe deel van zijn *Belgiesch Museum* bl. 94—104. Het is echter daarvan onderscheiden; maar er mede verward door F. J. MONE, in diens *Übersicht der Niederländischen Volksliteratur*, pag. 89. Zie WILLEMS, t. a. pl. IVe d. bl. 102 in de noot. In het reeds meermalen aangehaalde werkje van DU PUY DE MONTBRUN vindt men eene breedvoerige beschrijving van dit boekje, vooral wat den druk en den niet zeer bekenden drukker aangaat, met eene lijst van de door dezen uitgegeven drukwerken, over wien ook verdienen nagezien te worden P. L. VAN DER MEERSCH *Recherches sur quelques imprimeurs Belges*, livr. 4. p. 121 et suiv. en A. DE REUME, *Variétés bibliographiques*, etc. p. 75. Het is op den Catalogus van J. KONING vermeld, IIe d. p. 9, n°. 30.

N°. 3.

COPIE VAN DEN PAYSE, dat is, Tractaat en voor-

In Q°.

N°. 3. waarden van vrede en huwelijksverbindtenis tusschen *LODEWIJK DEN XI*en, Koning van Frankrijk, en *MAXIMILIAAN*, Aartshertog van Oostenrijk, betreffende het voorgenomen huwelijk van des eersten zoon, den Dolphijn (toen 12 jaar oud, naderhand Koning *KAREL DE VIII*e) en des laatsten dochter *MARGARETA* (toen 3 jaar oud), gesloten te *Atrecht* gheheten *Franchise* (Arras) 24 Decr. 1482; zonder vermelding van tijd of plaats des druks of naam van drukker, Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel.; de kleine eerste letter des boeks omgeven van eene opene ruimte, voor het bijteekenen van eene sierlijke groote bestemd, maar nog oningevuld.

Het boekje schijnt te voren bij een of meer andere stukjes ingebonden te zijn geweest, daar de bladen schriftelijk zijn genommerd en het eerste met 103 begint. Het geheel bevat 41 bladen of 82 bladz. Het stukje is, naar alle waarschijnlijkheid, kort na het sluiten en de afkondiging van het tractaat en dus in het laatst van 1482 of in het begin van 1483 gedrukt, naar de meening van den Heer *DU PUY*, te *Delft* bij *Jacob Jacobszoon van der Meer.* Het begint met eene opgave van de namen en titels van alle de afgezanten der beide mogendheden (hier *Abbassatuers* geheeten), die tot het sluiten van die vredes- en huwelijksverbindtenis gevolmagtigd, op last van hunne meesters de bekendmaking doen. Men vindt hetzelfde tractaat in het Fransch in het werk van *J. DUMONT Corps universel diplomatique du droit des gens &c.* tom III. part. 11. p. 100—107. Het in dat tractaat bepaalde huwelijk is echter niet tot stand gekomen. *MARGARETA* werd wel, volgens de bepaalde voorwaarde, naar Frankrijk gevoerd en aan het Fransche hof opgevoed; maar de voor haar bestemde gemaal, Koning geworden zijnde, achtte in de omstandigheden, waarin hij toen zich bevond, eene echtverbindtenis met *ANNA*, de erfdochter van Bretagne, voordeeliger voor zijn belang en zond de toen dertienjarige *MARGARETA* aan haar vader terug. Zij huwde vervolgens eerst met een Spaanschen Prins en na diens dood met den Hertog van Savoije, na wiens overlijden zij door haar

In Q°. N°. 3.

vader met de Landvoogdijschap over de Nederlanden werd bekleed. Men zie voorts *DU PUY*, t. a. pl. p. 22—25, en *KONING Cat.* II. p. 10, n°. 34.

N°. 4.

(*ALPHONSI DE SANCTÂ MARIÂ* (Episcopi *Brugensis* seculo XV°), DEFENSORIUM FIDEI CONTRA JUDAEOS, HAERETICOS ET SARRACENOS Dialogi 7, quorum VII^us^ *de Trinitate et fide catholicâ* in 7 tractatus divisus. Acc. Cardinalis *JOÄNNIS DE TURRECREMATA* S. TORQUEMADA, ordinis Praedicatorum, *de salute animae* argumenta 7 et *CONSTANTINI* Imperatoris et *LIBERII* Papae Dialogus *pro defensione ATHANASII*, *Alexandrini* Episcopi, e Graeco in Latinum translatus ab *AURELIO CASSIODORO*, Senatore *Romano.* Sine ullâ anni, loci et typographi notâ, char. Goth., lin. long., sine pagg. num., cust. et fol. sign., cum lit. initialibus rubro colore adscriptis,

Liber inter antiquissima artis typographicae monumenta referendus, secundum *PANZERUM* impressus *Lovanii*, typis *Joännis de Westphaliâ*, secundum alios *Harlemi* in typographeo haeredum *COSTERI*, vel *Ultrajecti* typis *Ketelarii* et *Leemptii* circa a^um^ 1470. *V. VISSERS Naamlijst*, pag. 55. Hujus libri tantummodo 5 vel 6 exemplaria hac in terrâ, ut videtur, natali, exstare testatus est vir, harum rerum peritissimus, *C. S. FLAMENT*, ut legitur in *Catalogo librorum FLAMENTII*, pag. 178, n°. 2 in F°.

N°. 5.

DIE EPISTELEN DES HILLIGHEN EUSEBII TOT DAMASIUM BISCOP PORTUENSEM (naderhand Paus *DAMASIUS* de I^ste^) EÑ TOT THEODOSIUM, SENATOER VAN ROME, alsmede van *AUGUSTINUS* aan *CYRILLUS* en van *CYRILLUS* aan *AUGUSTINUS*, over den Heiligen *HIERONYMUS*, zijn leven, dood, lof en wonderen, en verscheiden verhalen van andere wonderen. Goth.

In Q°.
N°. 5.

lett., 2 kol., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., sierlijk geteekende vóórletters vóór inleiding en hoofdafdeelingen en roode geteekende beginletters der hoofdstukken.

Er ontbreken aan het werkje, dat 90 bladen of 180 bladzijden bevat, eenige en bepaaldelijk de 2 laatste bladen, waardoor het niet te bepalen valt, waar, wanneer en bij welken drukker het werk gedrukt is. Maar in de stads Bibliotheek van *Deventer* bevindt zich een geheel volledig exemplaar van dit werkje, waaruit blijkt, dat het in 1490 gedrukt is te *Hasselt*. Zie *Cat. biblioth. publ. Dav.* p. 241, n°. 1753, en DU PUY, t. a. pl. additions p. 94. Het boek wordt op den *Catalogus* van KONING vermeld 2e d. pag. 12, n°. 42. 3.

N°. 6.

V

DIE SEVEN EXEMPELS of GESCHIEDENIS DER ZEVEN WIJZEN VAN ROME, gheprent te *Delf* in *Hollant*. Zonder titel, jaartal en naam van drukker, Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., versierd met gekleurde houtsneêprentjes en met roode verf geteekende beginletters.

Het eerste gedeelte van dit werkje, dat gedeelte der geschiedenis behelzende, 't welk aan de voorstelling der exempels voorafgaat, en in 7 bladen of 14 bladzijden was vervat, ontbreekt; zoodat het geheele boekje, dat uit 88 bladen of 176 bladzijden moest bestaan, niet meer dan 81 van de eerste en 162 van de laatste bevat. De vorige bezitter van het boekje, de Heer J. KONING, meende, op grond, zoo het schijnt, van eene geschreven aanteekening van den geleerden H. HOFFMANN VON FALLERSLEBEN op het schutblad vóór het stukje, dat dit werkje voor eene vertaling uit het Hoogduitsch gehouden moest worden, zeer verschillende van de vroegere, in 1480, uitgegeven Nederduitsche overzetting van het Latijnsche oorspronkelijke, en de Heer DU PUY heeft zich aan het gevoelen van beide zijne voorgangers gehouden (zie KONING *Cat.* II. p. 14. n°. 48 en DU PUY, t. a. pl. p. 68 en 69.). Doch, bij eene naauwkeurige vergelijking van den inhoud der beide boekjes, blijkt het ten allerduidelijkst, dat deze uitgaaf niet

In Q°.
N°. 6.

anders is, dan een, slechts een weinig in spelling en enkele woorden veranderde en verbeterde, herdruk van dezelfde Nederduitsche vertaling, die volgens BRUNET de Hoogduitsche voorafging. Over het werk zelve zal nader gehandeld worden bij de vermelding van het, mede in deze bibliotheek zich bevindende, exemplaar van die eerste uitgaaf, den titel voerende van *die Historie van die seven wise mannen van Rome*, onder de drukwerken van de XVe eeuw met jaartal in 4° op het jaar 1480. Volgens den Heer KONING zou deze latere uitgaaf gedrukt zijn bij *Henrik Eckert van Homberch.*

N°. 7.

DIE HYSTORIE VAN DER GOEDER VROUWEN GRISELDIS, die een Spieghel is gheweest van Patientien; gheprent te *Deventer* in den Stichte van *Utrecht*, bi *Jacob van Breda.* Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel. en oningevulde open plaatsen voor de bijteteekene beginletters. Het boekje bestaat slechts uit 10 bladen of 20 bladz.

Het onderwerp, of de geschiedenis, in het boekje verhaald, is ontleend uit het werkje van PETRARCHA *de obedientiâ et fide uxoriâ.* Volgens DU PUY (t. a. pl. pag. 80.) zijn de letters, waarmede dit werkje gedrukt is, dezelfde, waarmede de genoemde boekdrukker in 1493 in dezelfde stad gedrukt heeft: *Alle die Epistelen en die Evangelien*, en dit boekje schijnt mede omstreeks dien tijd gedrukt te zijn; althans JACOB VAN BREDA heeft, blijkens de bekende, door hem uitgegeven, drukwerken, reeds van 1487 tot 1500 de drukkunst te *Deventer* beoefend. Bij KONING wordt het boekje vermeld, *Cat.* II. p. 14, n°. 50.

N°. 8.

SINTE KATHERINEN LEGENDE, gheboertē eñ der bekeeringhe eñ passye der heyligher maghet; gheprent tot *Antwerpen* by *Govaert Bac*, zonder jaartal; maar ontwijfelbaar vóór het einde der XVe eeuw; want genoemde boekdrukker drukte, volgens VISSER, reeds in 1485 te *Antwerpen.* Aan het einde van het boek-

In Q°.
N°. 8.

je op de 72e bladzijde vindt men de houtsneê-afbeeldingen van zijn boekdrukkersmerk en naamcijfer. Het werkje is gedrukt met Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vellen, en heeft geene bijgeteekende beginletters, maar eene houtsneê-afbeelding van St. *CATHARINA* op den titel.

Het werkje is vertaald uit het Latijn van *RAIMOND DE VINEIS* van *Capua*, van de orde der Predikheeren, overleden te *Neurenberg* 1399.

De matrijzen, waarin de letters van dit drukwerk zijn gegoten, zijn nog heden in wezen en bevinden zich in de beroemde lettergieterij der Heeren *ENSCHEDÉ*, die daarvan nog in 1768 gebruik gemaakt hebben, om er letters in te gieten tot het drukken van dat voorbeeld of proefje van oud drukwerk, waarmede de Letterproef, in dat jaar door hen uitgegeven, versierd is. Zie de verdere typographische beschrijving van het boekje bij *DU PUY*, t. a. pl. p. 57—59 en *KONING Cat.* II. pag. 13, n°. 46. 3.

N°. 9.

DIE KEURE VAN DEN LANDE VAN ZEELANDT; eerste uitgaaf; *gheprint in die vermaerde coopstadt van Antwerpen in die camer strate bi mi Michiel van Hoochstraten, woenende in die Rape;* zonder jaartal, maar ongetwijfeld gedrukt in 1496. Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overwijzers, met get. vellen en ééne groote ongekleurde houtsneê-beginletter.

Het werk of de keur is verdeeld in 5 hoofdstukken, en onderverdeeld in 185 artikelen, vastgesteld en geteekend door *PHILIPS*, Aartshertog van Oostenrijk, Hertog van Bourgondie enz., als Graaf van Holland en Zeeland, 1 April 1495 te *Brussel*, gepubliceerd te *Middelborch* 25 April daaraanvolgende, te *Zierickzee* den 28e en te *Reymerswale* den 29e dier maand. Naar de meening van den geleerden *JONA WILLEM TE WATER*, Predikant te *Vlissingen* en Historieschrijver van *Zeeland*, later Hoogleeraar te *Leiden*, is deze uitgaaf de eerste druk der Zeeuwsche keur. Zie voorts *KONING Cat.* II. p. 13 n°. 43, en *DU PUY*, t. a. pl. p. 53.

In Q°.

N°. 10.

RODOLPHI AGRICOLAE (majoris, vulgo *Rudolf a Groeningen*, nati in villâ *Bafloo* non procul a *Groningâ*, a° 1442, mortui a° 1486, *JOHANNIS WESSELI GANSFORTII* discipuli, Professoris munere functi *Heidelbergae*), OPUSCULA, *sc.:* Traductio *Axiochi PLATONIS de contemnendâ morte* e Graeco, Epistolae *de congressu Imperatoris FRIDERICI III et CAROLI, Ducis Burgundionum, apud Treviros*, Epistola *ad JACOBUM BARBIRIANUM*, data *Coloniae* calendis novembris 1492, Hymnus *de omnibus Sanctis*, Ode *ad RUDOLPHUM LANGIUM*, Carmen ad *CASPARUM*, Abbatem *montis Sancti Georgii*, Hendecasyllabum *ad JODOCUM BESSELIUM*, Epitaphia 5 *PHILIPPO*, Brabantiae Duci, Epitaphium *MARGERITAE* et *LUDOVICAE* sororibus et Disticha 2, unum *in faciem CICERONIS*, alterum *in facies duorum amantium picturâ expressas.* Editio sine ullo anni, loci aut typographi indicio, char. Rom., lin. long., sine pagg. num et cust., cum fol. sign. Literarum initialium delineationi destinata spatia vacua sunt relicta. Continet liber 52 paginas.

N°. 11.

PROVERBIA COMMUNIA, Teutonice et Latine; *Delphis* in *Hellandiâ*, sine anni notâ et nomine typographi, litt. Goth. min., long. lin., sine pagg. num. et cust, cum fol. sign. Titulus ornatus est figurâ xylographicâ, Jesum puerulum, Judaeorum legum peritos et doctores Pharisaeos audientem et interrogantem referente. Literae initiales, quarum delineationi locus vacuus est relictus, non sunt additae.

Libellus constat 24 foliis s. 48 paginis impressis cum textu et 2 figuris xylographicis, illâ, de quâ jam dictum est, tituli lo-

In Q°.
N°. 11.

co, alterâ ultimo opusculi folio, insignia exhibente urbis *Delphensis* cum emblemate typographei *Henrici Eckert van Homberch*, a quo itaque librum typis expressum esse, dubitari nequit, quippe qui primum varia, 7 saltem cognita, scripta *Antverpiae* edidit, dein autem, seculo XV° ad finem vergente, *Delphos* migravit, ibique suum exercitium typographicum continuavit, ut ex libris, a° 1498 et 1499 illic ab illo editis, patet; quare et huic libello idem circiter impressionis tempus adsignandum videtur. Egit de hoc opusculo DU PUY, l. c. p. 71—74, KONING in *Cat.* II. p. 14, n°. 49.

N°. 12.

Libellus anonymi auctoris, cui titulus: DOMINUSQUE PARS, continens REGULAS GRAMMATICALES, impressus *Leidae*, per *Joännem Severi* (*Jan Zeversen*) circa finem seculi XV^{i}, char. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., cum 2 tabulis xylographicis, alterâ in titulo, alterâ in fine.

Tabula xylographica in titulo refert pastorem et monachum, circum quorum prioris caput leguntur verba: *ic overdenc*, *hoe die ihs* (Jesus) *storte ziin bloet*, circum posterioris: *so en segt mi diin leven goet;* altera tabula, in fine, exhibet leonem, sedentem et tenentem uno pede anteriori clypeum cum insignibus urbis *Leidae*, altero vexillum cum hac inscriptione: *Dieu soit loué de toult.* Appingendae literae initiales non sunt additae. Uberiorem libelli descriptionem dedit DU PUY, l. c. p. 77. v. KONING, *Cat.* II. p. 8. n°. 27. 2.

N°. 13.

DIE VIJFTHIEN VREESSELIJKE BITTERE TEKENEN, DIE VOERGHAEN SULLEN DAT STRANGHE GHEMEENE RECHTVAERDIGHE OORDEEL ONS HEREN JHESU CHRISTI; zonder jaar, plaats of naam van drukker, Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overwijzers, met get. vellen, vol houtsneêprentjes, met een sierlijke ongekleurde houtsneê vóórletter vóór de inleiding, alsmede vóór den aanvang des werks, doch

In Q°.
N°. 13.

overigens oningevulde opene plaatsen voor de bij te teekene beginletters der hoofdstukken.

De houtsneêprentvormen van dit boekje moeten later in handen gekomen zijn van JAN VAN DOESBORCH te *Antwerpen*, daar in het werk van dezen, in 1517 te *Antwerpen* gedrukt, getiteld: *de Oorspronck der salicheyt*, in kl. f° dezelfde houtsneêprenten gevonden worden. Zie KONING, *Cat.* II. pag. 13, n°. 46. 4. De letter, waarmede het werkje is gedrukt, is, volgens het oordeel van den Heer DU PUY, t. a. pl. pag. 79, zeer gelijk aan die, waarmede HENDRIK DE LETTERSNIJDER van *Rotterdam* in het laatst der XVe eeuw te *Antwerpen* gedrukt heeft. Er ontbreken een of meer bladen aan het werkje, dat besloten wordt met een dichtstukje over het *Oordeel onzes Heeren*, waarvan een gedeelte gemist wordt. De voorhanden zijnde bladen zijn 28 in getal of 56 bladzijden. Het boekje is gebonden in denzelfden band, als *die Miraculen van onse lieve Vrouwe* en *die Kersten eewe*, hierna te vermelden, en *Sinte Katherinen Legende*, hiervóór bl. 103, n°. 8, vermeld.

N°. 14.

PASSIONAEL CHRISTI UND ANTI|CHRISTI; zeer merkwaardig en zeldzaam Hoogduitsch boekje, groot 14 bladen of 28 bladzijden, met 26 houtsneêprenten, waarin telkens de eene op de regter bladzijde, het nederig leven van CHRISTUS voorstellende, tegenover staat aan die op de linker bladzijde, waarop het hoogmoedig en weelderig leven van den Paus is afgebeeld,

N°13 bl. 106
…it werkje is nagenoeg van denzelfden in-
…oud als: Die vijfthien vreesselijcke teekenen
…trecht in 1530 onder St Ullcerlus toorn in
… gulden leeuw bij Jan Berntsz gedrukt;
…welk in de bibliotheek van de Heeren Joh.
…schedé en Zonen gevonden wordt. Deze
…sneden komen ook daarin voor.
…olgens C. et C. Vos de leer der Vierneijter
… Amst. bij G. Rogge 1866 ontbreekt
…an dit werk de laatste bladzijde

In Q°.
N°. 11.

co, alterâ ultimo opusculi folio, insignia exhibente urbis *Delphensis* cum emblemate typographei *Henrici Eckert van Homberch*, a quo itaque librum typis expressum esse, dubitari nequit, quippe qui primum varia, 7 saltem cognita, scripta *Antverpiae* edidit, dein autem, seculo XV° ad finem vergente, *Delphos* migravit, ibique suum exercitium typographicum continuavit, ut ex libris, a° 1498 et 1499 illic ab illo editis, patet; quare et huic libello idem circiter impressionis tempus adsignandum videtur. Egit de hoc opusculo DU PUY, l. c. p. 71—74, KONING in *Cat.* II. p. 14, n°. 49.

N°. 12.

Libellus anonymi auctoris, cui titulus: DOMINUSQUE PARS, continens REGULAS GRAMMATICALES, impressus *Leidae*, per *Joännem Severi* (*Jan Zeversen*) circa finem seculi XVi, char. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., cum 2 tabulis xylographicis, alterâ in titulo, alterâ in fine.

Tabula xylographica in titulo refert pastorem et monachum, circum quorum prioris caput leguntur verba: *ic overdenc*, *hoe die ihs* (Jesus) *storte ziin bloet*, circum posterioris: *so en segt mi diin leven goet;* altera tabula, in fine, exhibet leonem, sedentem et tenentem uno pede anteriori clypeum cum insignibus urbis *Leidae*, altero vexillum cum hac inscriptione: *Dieu soit loué de toult.* Appingendae literae initiales non sunt additae. Uberiorem libelli descriptionem dedit DU PUY, l. c. p. 77. v. KONING, *Cat.* II. p. 8. n°. 27. 2.

In Q°.
N°. 13.

overigens oningevulde opene plaatsen voor de bij te teekene beginletters der hoofdstukken.

De houtsneêprentvormen van dit boekje moeten later in handen gekomen zijn van JAN VAN DOESBORCH te *Antwerpen*, daar in het werk van dezen, in 1517 te *Antwerpen* gedrukt, getiteld: *de Oorspronck der salicheyt*, in kl. f° dezelfde houtsneêprenten gevonden worden. Zie KONING, *Cat.* II. pag. 13, n°. 46. 4. De letter, waarmede het werkje is gedrukt, is, volgens het oordeel van den Heer DU PUY, t. a. pl. pag. 79, zeer gelijk aan die, waarmede HENDRIK DE LETTERSNIJDER van *Rotterdam* in het laatst der XVe eeuw te *Antwerpen* gedrukt heeft. Er ontbreken een of meer bladen aan het werkje, dat besloten wordt met een dichtstukje over het *Oordeel onzes Heeren*, waarvan een gedeelte gemist wordt. De voorhanden zijnde bladen zijn 28 in getal of 56 bladzijden. Het boekje is gebonden in denzelfden band, als *die Miraculen van onse lieve Vrouwe* en *die Kersten eewe*, hierna te vermelden, en *Sinte Katherinen Legende*, hiervóór bl. 103, n°. 8, vermeld.

N°. 14.

PASSIONAEL CHRISTI UND ANTI CHRISTI; zeer merkwaardig en zeldzaam Hoogduitsch boekje, groot 14 bladen of 28 bladzijden, met 26 houtsneêprenten, waarin telkens de eene op de regter bladzijde, het nederig leven van CHRISTUS voorstellende, tegenover staat aan die op de linker bladzijde, waarop het hoogmoedig en weelderig leven van den Paus is afgebeeld, met korte spreuken of bijschriften onder elke prent, zonder jaartal, plaats van druk of naam van drukker, met Hoogduitsche let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw. Aan het eind des boeks leest men:

Nembt alszo vor gutt,
Es wirt baldt besser werden.

Volgens den Heer KONING zou het boekje, dat buiten twijfel van zeer hoogen ouderdom is, omstreeks ~~1500 in~~ het licht zijn gegeven. Zie meergenoemden *Cat.* II. p. 15, n°. 54.

van Luther
van Lucas Cranach

... gedr. te Wittenberg in 1521. door Joh. Grunenberg.

In 12°.

IN OCTAVÂ ET MINORI FORMÂ.

N°. 1.

JHESŪ EN̄ DĒ SON̄D(aar) SPREKENDE TE SAMĒ SEER TROESTELICK VĀ ONSER ZIELEN SALICHEIT, getrockē wt den Latine van enē devoten broed(er) van der Kathuyser oerden, ter salicheyt allē Kerstenen menschen; gheprint t' *Antwerpen* bi *Adriaen van Liesveldt*, bi die Meerpoerte; in klein 8°, Goth. let., lang. reg., ongenom. bladz., zonder overw., met get. vellen. Op de eerste bladzijde onder den titel, een houtsneêprentje, Jezus aan het kruis tusschen de moordenaars voorstellende, de eerste letter van den text met roode verf geteekend. Groot 22 bladen of 44 bladzijden.

ADRIAAN VAN LIESVELDT kwam in 1494 in het bezit van de letters en houtsneêprentvormen van GERARD DE LEEU en beoefende de drukkunst te *Antwerpen* van 1494 tot 1499. Het boekje zal dus zeker op het einde der XVe eeuw gedrukt zijn. Het is gebonden in één bandje met de vier hier na volgende stukjes.

N°. 2.

SEER MINNELYCKE WOERDEN, DIE ONSE LIEVE HEERE JHESUS HADDE MET SYNE GHEBENEDIDE MOEDER MARIA, VAN PALM SONNENDACH TOTTEN GOEDEN VRYDACH TOE; in klein 8°, gedrukt te *Antwerpen*, (blijkens het wapenschild dier stad, nevens het onderschrift in houtsneê afgebeeld), bij *Rolant van den Dorpe* aen *d'ijserē waghe;* zonder jaartal, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., groot 15 bladen of 30 bladzijden, met roode geteekende beginletters en twee houtsneêprentjes, waarvan het eene op den titel Jezus voorstelt, het woord voerende tot boetvaardige vrouwen, het

In 12°.
N°. 2.

andere aan de achterzijde den Heiland vertoont, de leere der zaligheid ontvouwende aan boetvaardige mannen, kreupelen en blinden.

De boekdrukker VAN DEN DORPE beoefende zijne kunst te *Antwerpen* in 1494, volgens LAMBINET tom. II. p. 293, en leefde niet meer in 1501. Zie voorts DU PUI, t. a. pl. n°. 23, p. 66.

N°. 3

DIE GHEESTELIKE KINTSCHEYT JHESU GHEMORALISEERET EÑ DIE JACHT DER MINNEN TUSSCHEN DIE DEVOTE INNIGHE ZIELE EÑ DAT DIERKEN (animalculum) JHŪS; in klein 8°, zonder jaartal, plaats of naam van drukker, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., vóór het 1ste en 3de boek sierlijke houtsneêletter en voorts met roode verf geteekende beginletters en 67 ongekleurde houtsneêprentjes.

Het geheel bestaat uit 102 bladen of 204 bladzijden, maar er ontbreken aan het werkje eenige bladen, het 83e en 84e en de 4 laatste; waarvan de 2 allerlaatste gevonden worden in een ander exemplaar van dezelfde uitgaaf van hetzelfde boekje, mede in deze bibliotheek, hier na te vermelden onder de drukwerken der XVe eeuw met jaartal, op 't jaar 1488; waaruit blijkt, dat dit boekje in het genoemde jaar gedrukt is te *Antwerpen*, bij *Gheraert Leeu*.

Het boekje behelst eene zeer zonderlinge en grof zinnelijke voorstelling van de liefde eens geloovigen Christens tot Jezus en van de zucht en de middelen, om zich met hem te vereenigen. Het is verdeeld in 3 particulen of deelen, waarvan het 1ste in elf capittelen in proza schetst, hoe de devote ziel het kindeke Jezus opvoedt en bewaart tot zijn vollen wasdom, het 2e in dicht de jagt der ziele beschrijft, om het ontvloden kind met de hondekens harer zinnen en krachten na te jagen en te vangen en het 3e weder in prosa in 8 capittelen ontvouwt, hoe de ziel het gevonden en gevangen kind met de 7 jonkvrouwen der deugden kruist en aan den boom des levens vastbindt. De Heer DU PUY heeft in zijn,

In 12°.
N°. 3.

anders zeer naauwkeurig en verdienstelijk, werkje, bij zijne typographische beschrijving van dit boekje, zich grootelijks vergist, door het ontbreken der laatste bladen niet te bemerken, een afzonderlijk, achter dit boekje gebonden, stukje, in het hierna volgend nommer vermeld, als mede tot dit boekje behoorende te beschouwen, en op grond daarvan dit boekje voor eene tweede uitgaaf van het werk te houden, door eenen anderen *Antwerpschen* boekdrukker, ADRIAAN VAN LIESVELD, later in het licht gegeven.

N°. 4.

DIERICK VAN MÜNSTER (Prediker Guardiaan van het Minoriten klooster te *Leuven*, overleden in 1515), EEN CORTE OEFENINGE VAN DER PASSIEN ONS HEEREN JHESU CRISTI; t' *Antwerpē* buitē die camerpoort in dē guldē Eēhorē in prēte ghestelt bij *Adriaen van Liesveldt*, in klein 8°, zonder jaartal, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw.; een klein gebedenboekje van slechts 4 bladen of 8 bladzijden, met 4 houtsneêprentjes, waarvan het 1ste op den titel Jezus aan het kruis, het 2de de afneming van het kruis, het 3de Maria met het kindeke en het 4de aan het einde de uitstorting van den Heiligen geest bij 's kinds onderwijs door zijne moeder en nicht Elizabeth voorstelt.

Het stukje is ongetwijfeld mede in het laatste tienjarig tijdvak der XVe eeuw gedrukt. De schrijver was een zeer beroemd geestelijke, die zich inzonderheid een grooten naam verwierf door zijne grootmoedige menschlievendheid tijdens het woeden der pest in *Brussel* in 1489. Hij was ook schrijver van een vermaard werkje, *de Kerstenspiegel* geheeten. Zijn leven is in 1631 uit een oud handschrift in het licht gegeven door ARNOLDUS RAISSIUS, Kanunnik van *St.* PIETER te *Douai.*

N°. 5.

JACOB VAN MAERLANT (bijgenaamd *de Vader der Nederduitsche dichtkunst*, geboren in 1225,

In 12°.
N°. 5.

overleden in 1300), DAT BOECK VAN DEN HOUTE, gheprent t' *Hantwerpen*, by *Henryc van Rotterdamme*, Littersnyder; in klein 8°, zonder jaartal, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., aan weêrszijden van het titelblad een en hetzelfde houtsneêprentje, *JEZUS* aan het kruis met zijne moeder *MARIA* en *JOÄNNES* daarnevens verbeeldende. De eerste regel des gedichts met bijgeteekende roode beginletter.

Een, weinig bekend en allerzeldzaamst, boekje van 20 bladen of 40 met text bedrukte bladzijden, buiten den titel. Het behelst eene berijmde oude legende in 780 dichtregels, waaraan hier op bladz. 31 onderaan één ontbreekt, door eene fout in den volgenden, waar gelezen moest worden:

»Die hare cledre al te hant
»Met enen brande ontstac.''

Het dichtstukje, ook onder den titel *de drie Gaerden* of rijsjes bekend, bevat het berijmde verhaal van den wonderbaren oorsprong van het hout des kruises, waaraan Jezus stierf, als genomen van den overouden, uit drie zamengegroeide rijsjes opgewassen, boom, ontsproten uit drie pitjes of zaadkorrels van dien appel des verboden booms, waarvan Adam en Eva gegeten hadden bij hunne overtreding van het goddelijk gebod; zoodat dezelfde vrucht, die de eerste menschen ten val bragt en hun geslacht in het verderf stortte, ook nog tot het werktuig wierd ter hunner redding en behoudenis. Men zie over dit werkje en de daarvan in het licht gegeven verschillende drukken *J. TIDEMAN* in de Inleiding voor de laatste, daarvan door hem bezorgde, uitgave in de *Werken der vereeniging tot bevordering der oude Nederlandsche letterkunde*, 1ste jaargang, 2e afl. Te regt merkt *DU PUY*, t. a. pl. n°. 22, pag. 62, aan, dat uit het bovengemeld onderschrift van dit boekje de geboorteplaats blijkt van dien, niet genoeg opgemerkten, in den eersten tijd na de uitvinding der drukkunst hier te lande gebloeid hebbenden boekdrukker, onder den naam van *Hendrik de Lettersnijder* bekend, die, na eerst van 1480—1490 zijne kunst in *Delft* beoefend te hebben, vervolgens zijne persen naar *Antwerpen* overbragt en aldaar zijn bedrijf voortzette. Het hier vermelde

In 12°.
N°. 5.

boekje, volgens TIDEMAN de tweede uitgaaf van het werkje, zal dus na 1490 vóór het einde der XVe eeuw gedrukt zijn.

Het zeer merkwaardig bundeltje, waarin dit en de 4 voorgemelde zeldzame stukjes vervat zijn, is aan de bibliotheek gekomen uit de verzameling van den Heer ADRIAAN VAN DER WILLIGEN, ten gevolge van diens uiterste wilsbeschikking.

N°. 6.

DIE FIGUREN VĀ DEN SEVĒ KERCKEN VĀ ROMĒ DAER MEN DIE STACIĒ HOUT VAN DEN AFLATĒ DER BROEDERSCAP VAN DER PREKER OERDEN VAN HARLEM; gheprent *ter Gou* tot die *Collaciebroeders;* zonder jaartal, met Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz., overwijzers en get. vel., groot 8 bladen of 16 bladzijden, met 7 gekleurde houtsneêprentjes, verbeeldende de 7 kerken van *Rome*, namelijk van *S$^{t.}$ Jan ten Lateranen*, *S$^{t.}$ Peter*, *S$^{t.}$ Pauwels*, *S$^{t.}$ Laurens*, *onser Vrouwē Majoer*, *S$^{t.}$ Sebastiaen*, en *dat heilighe cruys*, elke met haren Patroon Heilige en eenig tooneel der lijdensgeschiedenis of eene der 7 zoogenaamde bloedstortingen onzes Heeren.

Het vrome boekje moest dienen voor godvruchtige leden der Roomsche kerk vóór den tijd der hervorming ter aanwijzing van 't geen men behoorde te denken, te bidden en te doen, om aflaat van zonden te verdienen. Het zal, naar alle waarschijnlijkheid, uitgegeven zijn, wanneer door den Paus eene algemeene aflaat van zonden voor alle boetvaardigen verkrijgbaar was gesteld, ter gelegenheid van een op handen zijnd jubeljaar. Bij I. LE LONG in zijne *Historische beschrijving der Reformatie van Amsterdam* (bl. 465—468) vindt men den geheelen inhoud van dit boekje woordelijk vermeld met de tusschengevoegde koperen plaatjes, van dezelfde afbeeldingen als die der bovengenoemde houtsneêprentjes. Die opgaaf schijnt echter ontleend te zijn van eenen lateren druk van hetzelfde werkje in 1525, met hier en daar eenig klein verschil in de afbeeldingen en een bijgevoegd titelplaatje, een knielenden monnik, voor het beeld van Maria met het kind Jezus op haar schoot, vertoonende. Het hier vermelde boekje

In 12°.
N°. 6.

schijnt voor het einde der XVe eeuw gedrukt te zijn. De Collatiebroeders of Fraterheeren te *Gouda*, ook wel naar hunnen schutsheilige, apostel PAULUS, *Paulinen* genaamd, hadden hun huis in de Spieringstraat, in 1425 gesticht door DIRK FLORISZOON, Goudsch Priester; waar men, gelijk de instelling der Broederschap van het Gemeene leven medebragt, met het afschrijven van handschriften gewoon was zich bezig te houden en, al spoedig na de uitvinding van de boekdrukkunst, eene drukkerij oprigtte, die, even gelijk de overige, in den eersten tijd in Holland gevestigde, drukkerijen, hare voortbrengselen eerst langen tijd voor handschriften in omloop bragt, mâar reeds in 1476 openlijk en met naam als haar *drukwerk* in het licht gaf: de Latijnsche leerredenen of *Sermones* van JACOBUS DE VORAGINE. Zie WALVISCH *Beschrijving van Gouda*, II. d. bl. 144 en MARCHAND *Histoire de l'origine et des premiers progrès de l'Imprimerie*, p. 62, n°. 30, in de noot.

N°. 7.

BOECXKĒ VOER ENĒ YGELIKĒ KERSTEN MENSCHE, HOE MĒ DĒ BERCH VĀ CALVARIĒ OPCLIMMĒ SAL EN HELPĒ ŌSEN HERE SȲ SWAER CRUYS DRAGHĒ; zonder jaartal, plaats en naam van drukker; maar aan het einde van den text des werks staat de spreuk: » *lof* » *God van al*," de gewone zinspreuk, waarmede *Joännes Severinus* (*Jan Zeversen*), boekdrukker te *Leiden*, die in het laatst der XVe eeuw aldaar de boekdrukkunst beoefende, de drukwerken, die hij uitgaf, kenmerkte. Goth. lett., lange reg., zonder nom. van bladz. en overw., maar met get. vel., met 14 houtsneêprentjes, afbeeldingen van 's Heilands lijden voorstellende, en met houtsneêvoorletters. Bij KONING vermeld *Cat.* II. p. 15, n°. 55, door DU PUY beschreven t. a. pl. pag. 85.

N°. 8.

DEVOET MEDITACIE OP DIE PASSIE ŌS HERĒ; Eñ van plaetse tot plaetsen die mate geset, daer onse here voer ōs geledē heeft, mȝ figuren eñ suverlike

In 12°.
N°. 8.

oratiē daer op dyenende. Eñ so dic als men dit devotelick leest, so verdiēt men al die aflatē alsoe volcomelic, oft mē alle die heylighe plaetsen binnē Jherusalē lichamelic versochte. Zonder jaartal, plaats en naam van drukker, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., 32 houtsneêprentjes, tooneelen van 's Heilands lijden voorstellende, en het wapen van Bourgondië aan het einde, groot in het geheel 32 bladen of 64 bladzijden.

Op de laatste bladzijde leest men: »Ghecorrigeert wt een »boexken, dat *WILLĒ VORSTERMĀ* gedruct heeft bi enē »wisen voirsichtigē notabulē mā meester *HUGO JĀSSOĒ VAN* »*WOERDĒ*, daer hē grote profijt eñ devocien toe pordē. Ic de »minste namaels nu verbetert heb, nae myn cranke v̄moghen."

I. Lof god van al. **Z.**

Uit die beide letters en de bijgevoegde spreuk blijkt het, dat het boekje gedrukt is door *JAN ZEVERSEN*, die in het laatst der XVe eeuw de drukkunst te *Leiden* oefende en uit het bovenstaande slotschrift schijnt men te moeten opmaken, dat deze uitgaaf voor een verbeterden herdruk van eene vroegere uitgaaf van hetzelfde boekje gehouden moet worden, door *HUGO JANSZOON VAN WOERDEN*, mede een *Leidsch* boekdrukker, waarschijnlijk de voorganger van *ZEVERSEN*, in het licht gegeven, die deze zijne uitgaaf, welke ook weder een herdruk was van vroegere, naar den eersten en oorspronkelijken druk bij *WILLEM VORSTERMAN* te *Antwerpen* uitgegeven, had nagezien en verbeterd. Opmerkelijk is het, dat deze laatstgenoemde in hetzelfde huis te *Antwerpen* bij *de Kamerpoort in den gulden Eenhoorn* woonde, als *ADRIAAN VAN LIESVELD*, en wel omstreeks denzelfden tijd; vergelijk *REUME* *Variétés Bibliographiques et littéraires*, p. 150, en hierboven bl. 110, n°. 4.

N°. 9.

V

STACIEN EN AFLATEN, twee bandjes in 12°, inhoudende:

Ie deel. 1. BRIEF VAN SCHOUT, BURGEMEESTEREN,

In 12°, N°. 9.

SCHEPENEN EN RADEN VAN AMSTERDAM AAN DIE VAN HAARLEM, 12 Maart 1501, met kennisgeving, dat bij hen *BRIEVEN VAN AFLAAT* ter gelegenheid van het Jubilé, door Paus *ALEXANDER* den VIden uitgevaardigd, te bekomen zijn, uit *J. LE LONG*, *Historie der Reformatie van Amsterdam*, bl. 461—465.

2. DEVOET BOECXKEN VAN HEER BETHLEHEM, Priester, die in dat heylighe lant binnē dye stadt vā Ihelm (Jeruzalem) menighen tyt gewoent heeft, beschrywende alle die heylighe plaetsen, daer ōse lieve Here geledē heeft, met oracien, om aflatē te verdienē, oft mē selver tē Iherusalē tegēwoerdich waer; met 28 gekleurde houtsneêprentjes van 's Heilands lijdensgeschiedenis, te *Delff* in *Hollant*, by die Vismart, by *Cornelis Henricz*, 1520. Goth. let., lange reg., zonder nom. v. bladz. en overw., met get. vel., groot 28 bladen of 56 bladz., zie *DU PUY*, t. a. pl. p. 90 et 91, n°. 38.

3. INFORMACIE OM TE VERDIENEN DIE STACIEN ENDE OFLATEN DER SEVEN KERCKEN VAN ROMEN, gegeven door Paus *CLEMENS* den VIIe, uit *LE LONG*, *Ref. van Amst.* bl. 461—465.

4. DIE FIGURĒ VĀ DE 7 KERCKĒ VĀ ROMĒ, daer mē die Stacien hout vā dē aflaten der broederscap van der Prekeroorden vā Haerlem; zonder jaartal, in den *Haghe* by *Hugo Jansz.* (*van Woerden*) te *Leiden*, omstreeks 1500. Goth. let., lange reg., zonder nom. v. bladz. en overw., met get. vel., groot 8 bladen of 16 bladz., met 7 ongekleurde houtsneêprentjes, de 7 kerken van *Rome* verbeeldende, met hare beschermheiligen en tooneelen van 's Heilands lijdensgeschiedenis, z. *DU PUY*, p. 84 en 85, n°. 33.

In 12°.

N°. 9. IIe deel. 5. DEVOOT BOECXKE VOOR EẼ YEGELICKEN KERSTENẼ MENSCE, HOE MẼ DEN BARCH VÃ CALVARIEN OP CLIMMẼ SAL EÑ HELPEN ONSEN HEER SYN SWARE CRUCE DRAGEN; gheprent tot *Amsterdam* in die Calverstraet in die jonge Jacobsstege by *Cornelis van Pepinghen.* Goth. let., lang. reg., zonder nom. v. bladz. en overw., met get. vel., met 14 houtsneêprentjes van 's Heilands lijden, en sierlijke houtsneê beginletters, groot 23 bladen of 46 bladz.

Het eenige bekende zeer zeldzame werkje van genoemden, zeer weinig bekenden, Amsterdamschen boekdrukker, een der eersten, die aldaar de drukkunst omstreeks het einde der XVe eeuw oefende. Zie DU PUY pag. 86 en 87, n°. 35. KONING *Cat.* bl. 10, n°. 56. 4.

6. GULDEN LETANIE VÃ DEN LEVẼ EÑ PASSIE ŌS LIEFS HERẼ IHŨ XPI; zonder jaar, plaats en naam van drukker, Goth. let., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel., één houtsneêprentje, de zinnebeelden van de onderscheiden gedeelten van 's Heilands lijden voorstellende, groot 11 bladen of 22 bladzijden. gedrukt volgens de gissing van DU PUY, p. 87 en 88, te *Antwerpen*, bij *Hendrik den Lettersnijder*, omstreeks 1500.

LIBRI IMPRESSI
SECULO XV°.

II.
CUM ANNI NOTÂ.

IN FOLIO.

N°. 1.

MCCCCLXXII.

In F°. V

WERNERI ROLEVINCK DE LAER, CRONICA S. FASCICULUS TEMPORUM, omnes antiquorum cronicas complectens, a mundo condito ad sua tempora (1472); Char Goth., lin. long., cum pagg. num., sine cust. et fol. sign., cum figuris xylographicis col. et primâ textûs literâ del. col. et deaur. Desunt 8 priores paginae, tabulam s. indicem continentes. In initio operis aliquot folia, situ affecta, sed, quoad licuit, reparata, aliquam tamen subierunt textûs jacturam.

In fine operis haec verba, evidenter post absolutam totius operis impressionem, singulari actione, typis colore rubro tinctis, sunt subjuncta cum addito typographi insigni: »Impressa est hec *cronica*, quae dicitur *fasciculus temporū*, *Colonie Agrippie*, sicut ab autore suo, quodā *Carthusiensi*, *Colonie* edita est, ac secundū primū exemplar, quod ipse venerabilis autor ppriis cōscripsit manibus ad finē usq3 deducta p me *Arnoldū ther Huernē*, sub annis dm̄ MCCCCLXXII. De quo sit Deus bene dictus in secula! amen.''

XI.

Ultimâ libri paginâ, post eorum commemorationem, quae sexto seculi XVi decennio acciderunt, de arte typographicâ fit mentio, his verbis:

»Artifices mirâ celeritate subtiliores solito fiunt, et impres-

In F°.
N°. 1.

» sores librorum multiplicantur in terrâ, ortum suae artis haben-
» tes in *Maguntinâ.*"

Manifestum est, his verbis non agi de inventione typographiae, jam multos ante annos repertae, sed de *mirâ celeritate*, quâ ars illa, primum rudior et diu a paucis tenuiter et clanculum tractata, dein *Moguntiae subtilior* reddita, brevi tempore per totam fere Europam propagata est, captâ et direptâ a° 1462 ab ADOLPHO NASSAVIO *Moguntiâ* et profugis ejus urbis typographis quaquaversum dispersis, per quos variis in regionibus erecta typographea mirum in modum *impressores librorum*, *suae artis ortum in arte Maguntinâ habentes*, *multiplicarunt in terrâ*. Observandum praeterea, posteriorem illam hujus annotationis partem non inveniri in editione VELDENARII *Lovaniensi* a° 1476, neque in vetustissimo *Rolevinckiani Fasciculi* Codice MS. hujus bibliothecae. Hic codex, literis Hollandicis nitidissime scriptus, medium tenet locum in variorum codicum MSS. volumine, quod RAPHAËL DE MARCATELLIS, PHILIPPI BONI, Burgundiae Ducis filius nothus, Episcopus *Rosensis*, Abbas *Sancti Bavonis* apud *Gandavum*, a°. 1484 comparavit et bibliothecae *Johannitarum Harlemensium* dono dedit, è quâ in hanc hujus urbis transiit. Hinc conjicere licet, hanc posteriorem annotationis partem non ipsius esse ROLEVINCKII sed editoris additamentum e suo, aut si reverâ ultima illa verba ipsius sint auctoris, ex industriâ fuisse rejecta a Clerico Belgâ in suo apographo et à VELDENARIO Batavo in suâ editione, ne, minus accurate intellecta, dubium moverent de verâ artis typographicae patriâ, *Batavâ*, non *Moguntinâ*. Quantâ autem licentiâ typographi Germani, genuini edendorum librorum textûs pro suo arbitrio immutandi usi sint, idem hic *Rolevinckiani Fasciculi* locus in serioribus hujus libri editionibus luculensissimo exemplo demonstrat. Ita JOHANNES PRYSSIUS v. c. in suâ *Argentoratensi* editione anni 1488, pro simplici ROLEVINCKII annotatione haec magnifica cum grandi verborum pompâ jactabundus substituit: » Librorum impressionis scien-
» tia subtilissima, omnibus seculis inaudita, circa haec tempo-
» ra reperitur in *Maguntiâ*. Haec est ars artium, scientia scien-
» tiarum, per cujus celeritatis exercitationem thesaurus deside-
» rabilis sapientiae et scientiae, quem omnes homines per instinc-
» tum naturae, desiderant, quasi de profundis latibularum te-
» nebris prosiliens, mundum, in hoc maligno positum, ditat
» pariter et illuminat. cet." Attamen eadem haec in eâ edi-

In F°. N°. 1.

tione, de quâ supra pag. 96 et seq. dictum est, in illâ *DE VACHII* sine anno et loco, et in aliis verbotenus sunt repetita, e quibus iterum varii seculi XVI[i] chronicorum compilatores, hauserunt sua nullius pretii testimonia.

N°. 2.

MCCCCLXXIII.

VINCENTII BELLOVACENSIS, (sic dicti a patriâ et coenobio Dominicanorum *Bellovaci*, ubi degebat), SPECULI HISTORIALIS, pars II[a], a libro VIII[o] ad XVI[um], typus antiquissimus, liber formae maximae, Char. rotund., 2 col., sine pagg. num., cust. et fol. sign., cum lit. init. del. et col., sine ullo anni, loci et typographi indicio, deficientibus aliquot in initio libri foliis; sed sine dubio hoc volumen pars est primae et illustrissimae hujus celeberrimi operis editionis *Argentinensis*, typis *Johannis Mentelini*, 1473.

Editionis *Coloniensis Hermanni Lichtensteinii* anni 1494 exemplar in hac bibliothecâ recensetur in catalogo pag. 150, n°. 44. Integrum *VINCENTII* opus quadruplex *Naturale*, *Doctrinale*, *Morale* et *Historiale*, a *Mentelino* editum, 10 voluminibus formae maximae constat, sed eo sensu integrum vix unum et alterum exemplar exstat.

N°. 3.

MCCCCLXXVI.

JOHANNIS NIJDER, *Suevi*, PRAECEPTORIUM DIVINAE LEGIS, s. expositio Decalogi. Char. Goth., 2 col., sine pagg. num., cust. et sign. fol., cum litt. init. delin. colore rubro. Ad calcem libri legitur: » *JOHANNIS NIJDER*, sacrae pagiāe egregii doctoris » ordinis *Praedicatorum*, Conventualis Nurēbergensis, » PRAECEPTORIUM, praeclarissimum opus, quodam » dignae admirationis modo, non pennis, ut pristine

In F°.
N°. 3. » quidem, sed literis sculptis, artificiali certe conatu, » ex aere, remotâ nempe indagine ingeniique diversâ » inquietatione, illustre figuratum, accurate denique » correctum ac per providum *IEORIUM* (*Georgium*) » *HUSNER*, civem urbis famosae *Argentinensis*, com- » pletum ac terminatum est, idus februarii anno » MCCCCLXXVI."

Editio rarissima, non memorata a *C. A. DE LA SERNA SANTANDER*, qui ejusdem *Nyderiani* operis editionem *Coloniensem* anni 1472 apud *Johannem Koelhof* perhibet, primum esse librum impressum cum anni notâ, in quo foliorum signatorum usus est factus. Vid. *DE LA SERNA SANTANDER Mémoire sur l'origine et le premier usage des Signatures et des Chifres*, pag. 23—25. Alterum celebratum ejusdem *NYDERI* opus, *Formicarium* dictum, memoratum est in Catalogo pag. 113.

N°. 4.

MCCCCLXXVIII.

V

JACOBUS DE VORAGINE (eigenlijk de *Viragine*, van *Viraggio*, *vicus Virginis*, in het Genueesche, van de orde der *Predikheeren*, Aartsbisschop van *Genua*, overleden 1298), PASSIONAEL of GULDEN LEGENDE VAN DE LEVENS DER HEILIGEN, uit het Latijnsche werk *Aurea legenda Sanctorum* of *Historia Lombardica*, *Somer-* en *Winterstuk*, 2 deelen; gedrukt met Goth. let., 2 col., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. en sierlijke geteekende en gekleurde beginletters, bij *Gheraert Leeu* te *Gouda* in *Hollant*, 1478.

Van het *Zomerstuk* ontbreekt het 1ste blad van het Register. Voor het overige een zeer volledig, zuiver en fraai exemplaar. Een exemplaar van de *Delftsche* uitgaaf van 1484 is op pag. 138 van den Catalogus vermeld, dit *Passionael* bij *KONING*, *Cat.* II. pag. 7. n. 26. Dit werk van *DE VORAGINE* had in de XIVe, XVe en het begin der XVIe eeuw eene zeer groote vermaardheid en een algemeen geëerbiedigd gezag. Het werd

In F°.
N°. 4.

overal in de kloosters en van alle geestelijken dagelijks gelezen en beoefend, in de meeste nieuwere talen overgezet, ontelbare malen en schier in alle landen gedrukt; maar verloor later zoo zeer dien roem, zelfs bij Roomsch-Catholieke godgeleerden, dat de hoogvereerenswaardige *J. L. VIVES.* den schrijver *een man van een ijzeren mond, een looden hart, en onbedachtzamen geest* noemde, de beroemde *CLAUDIUS ESPENCAEUS* (*d'Espence*) deze zoogenaamde *Gulden legende* met den naam van *ijzeren legende* bestempelde en *G. WALLINUS* dit boek, met toespeling op des schrijvers naam, een *Vorago fabularum*, *een alverzwelgende kolk*, *een slokop van verdichtselen* heette.

N°. 5.

MCCCCLXXX.

(*JACOBUS DE VORAGINE*) DAS PASSIONAL, das ist der heyligen leben, in den Winterteyl. Eerste Hoogduitsche uitgaaf, met vele houtsneêfiguren en sierlijke beginletters, zonder aanwijzing van plaats van uitgaaf of naam van drukker, met Goth. let., lang. reg., met gen. bladz., zonder overw. en get. vel.

Aan het einde des werks vindt men nog 2 bladen, op welker eerste eene groote afbeelding prijkt van de Maagd *MARIA* met een Engel aan elke zijde, die, haar' mantel ophouden en uitbreiden over een aantal personen van allerlei rang, welke door haar met de kroon der heiligheid begiftigd en in den rei der Engelen opgenomen worden. Aan den voet dier afbeelding vindt men het jaartal 1480, 't welk dat van de uitgaaf des boeks schijnt aan te duiden.

N°. 6.

MCCCCLXXX.

(*JAN VELDENAAR*), FASCICULUS TEMPORUM, inhoudende die Cronycken van ouden tyden, als van dat die werlt ghescapen is ende van dat *ADAM* ende *EVA* eerst ghemaect worden totter gheboert *XPRISTI* toe, ende voert vā allen *Paeusen* ende *Keyseren*, die na der gheboert *XPRISTI* ghewcest hebben tot noch

In F°.

N°. 6. toe (1472), ende daernae corttelick beslutende mit die Cronycken der coninghen van *Vrancryck*, van *Enghelant* ende van die hertoghen van *Brabant*, ende van die Biscoppen van *Utrecht* eñ van die Greven van *Vlaenderen*, van *Hollant*, vã *Zeelant*, van *Henegouwen*, van *Ghelre*, van *Cleve*, volmaect (uit het Latijn vertaald en gedrukt) by *Jan Veldenar*, woenende t' *Utrecht* op den dam, 1480. Oud-Hollandsche let., lang. reg., met gen. bladen, zonder overw. en get. vel., met gekleurde houtsneêafbeeldingen, geteekende en gekleurde wapenschilden en sierlijke gekleurde randen om de eerste bladzijde van voorrede en text, en fraaije geteekende beginletters.

Het werk bestaat uit de Nederduitsche vertaling van de op pag. 118 n°. 1 vermelde Latijnsche kronijk van ROLEVINCK, gevolgd van de, mede uit het Latijn in het Nederduitsch vertolkte, oude kleine kronijken der bovengenoemde rijken en landschappen. De vermaarde JAN VELDENAAR, een onzer oudste Nederlandsche boekdrukkers, was voor zijne eeuw een zeer kundig, en in vele kunsten bedreven man, die, in oude talen ervaren, buiten de drukkunst ook in de teeken-, ets-, graveer-, houtsneê- en lettersnijkunst zeer geoefend was (artis impressoriae magister, cui certa manus insculpendi, celandi, intorculandi, caracterisandi, figurandi et effigiendi aderat). Hij beoefende de boekdrukkunst waarschijnlijk reeds zeer vroeg, zonder in zijne drukwerken zich te noemen, in zijne geboortestad *Utrecht;* vervolgens ook te *Leuven* en te *Kuilenburg*. In het hier beschreven exemplaar van zijn kronijk vindt men eenige bladen, die aan het drukwerk ontbraken, (de 4 eerste, het 323e en het laatste) zeer net en kunstig bijgeschreven en bijgeteekend met de daarbij behoorende versiersels.

Het berigt wegens de boekdrukkunst in VELDENAARS vertaling van ROLEVINCKS *Fasciculus* luidt eenvoudig aldus: »Die constenaers ghemeenlick in allen consten syn in corten tyden seer schielike veel subtylre gheworden, dan si pleghen te wesen. En die boeckprinters worden seer vermenicht in allen landen." Zie voorts KONING *Cat.* II. bl. 8. n°. 29, en vergelijk het hier vóór gezegde op pag. 118.

In F°.

N°. 7.

MCCCCLXXX.

OTTO VAN PASSAU (van de orde van St. *FRANCISCUS*, leermeester der Barrevoeter monniken te *Bazel*, in de XIVe eeuw), HET BOECK DES GULDEN THROENS of der 24 Ouden; gedrukt te *Utrecht*, 1480, zonder naam van drukker, met Goth. let., 2 kol., met gen. bladz., zonder overw. en get. vel., met houtsneêprentjes, geteekende en gekleurde beginletters en een groote gekleurde plaat, de Godheid voorstellende op haren troon, omringd van de 24 Ouderlingen, insgelijks op troonen gezeten, volgens het gezigt van *JOÄNNES* in het IVe hoofdstuk der *Openbaring*; welke plaat echter uit eenig ander werk schijnt genomen te zijn en niet eigenlijk tot dit boek te behooren.

Het boek is uit het Latijn vertaald en bevat een zamenstel van zedelessen en spreuken, betreffende 's menschen geestelijke en eeuwige belangen, pligten en uitzigten, voornamelijk uit de Kerkvaders ontleend, die door de 24 Ouden, of met naam genoemde heilige, tot de hemelsche heerlijkheid verheven mannen, ieder op zijne beurt sprekende, worden voorgedragen. Bij *I. LE LONG* in zijne *Boekzaal des Bijbels* vindt men zeer opmerkelijke uittreksels uit dit veelzins stichtelijk en leerzaam boek, die op eene treffende wijze getuigen van een meer verlichten geest eu zuiverder godsdienstkennis, dan in de eeuw, waarin hij leefde, heerschte, vooral uitblinkende in den ijver, waarmede hij, als Roomsch geestelijke, zóó lang voor de Hervorming, ter bevordering van ware godsvrucht aandringt op het vlijtig en nadenkend lezen van den Bijbel, en zelfs hen, die het Latijn niet verstaan, ten sterksten aanspoort, om de Bijbelsche schriften in het Duitsch, in de eigen landtaal, gedurig met een leergierig hart te beoefenen.

N°. 8.

MCCCCLXXXI.

DIE GESTEN OF GHESCHIEDENISSEN VAN ROMEN, zeer

In F°.
N°. 8. suverlyck ghemoralizeert; voleynt ter *Goude* in *Hollant* by *Gheraert Leeu*, in 't jaer ons heren 1481. Goth. let., 2 kol., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., 4 bont gekleurde uitvoerige houtsneéplaten en geteekende en gekleurde beginletters.

Aan het exemplaar ontbreken vóór en aan het einde eenige bladen, maar het laatste blad, de opgaaf behelzende van tijd en plaats van druk, naam en merk des drukkers, met het wapen van Gouda en een groot gekleurd wapenschild, is aanwezig. Hetzelfde werk is met dezelfde letters en platen drie jaren later, in 1484, herdrukt door *Pieter van Os* te *Zwol*. Het boek is eene vertaling van het Latijnsche werk, dat ten titel voert: *Gesta Romanorum moralizata*, waarvan de eerste uitgaaf te *Keulen* in 1470 bij *Ulrich Zell* in het licht verscheen; maar de schrijver volgens *DE LA SERNA SANTANDER* onbekend is. *J. H. LEICH*, *Traité sur l'imprimerie de Leipzig*, schrijft het toe aan *PETRUS BERCHORIUS* of *BERTHORIUS* van *Poitou*, Benedictijner monnik, Prior van het klooster van S^t. *ELISIUS* te *Parijs* in de XIVe eeuw. *F. SWEERS*, *VALERIUS ANDREAS* en *J. F. FOPPENS* daarentegen noemen den drukker, *GERARD LEEU* als den schrijver; doch waarschijnlijk zullen zij aan dezen niet de vervaardiging van het oorspronkelijk Latijnsche werk, maar die van deze Nederduitsche vertaling hebben willen toekennen.

N°. 9.

MCCCCLXXXIV.

V DER SIELĒ TROEST, ghetoghen wt menighen goeden boeken, als: die *Bibel passionael*, die *Scolastica historia* (van *PETRUS COMESTOR*), dat *Spieghel der historiē* (van *VINCENTIUS* van *Beauvais*), die *Croniken*, dat *Vaderboek* (de Levens der Kerkvaders), den *Vaderen Collacie* (de Legenden der Heiligen) en veel anderen goeden boeken, principaliken van den X geboden Gods met veel schoonre leeren, exempelen, hystorien, legenden eñ mertelien van den Heylighen en veel suverliker ghebeden eñ ander gesten;

In F°.
N°. 9.

overgezet uten Latijn in Duutsche, volmaect eñ geeynt in die stat van *Herlem*, 1484, zonder naam van drukker, maar uit het drukkersmerk op de laatste bladzijde blijkt, dat het werk gedrukt is bij *Jacob Bellaert.* Hollandsch-Goth. let., 2 kol., de bladen, ten getale van 118, aan de voorzijde onder de eerste kolom genommerd, de vellen geteekend, met fraai geteekende en gekleurde letter voor het begin des werks en met roode verf geteekende beginletters der hoofdstukken en kleinere afdeelingen.

Het werk is vervat in vragen en antwoorden tusschen een vader en zijn kind, en is verdeeld in 10 hoofdafdeelingen, in ieder van welke naar rang over één der 10 geboden gehandeld wordt met het bijbrengen van allerlei voorbeelden, geschiedenissen, spreuken en alles, wat in de boven opgenoemde en andere boeken »het alredevotelicste is te lesen, en alregenuech»licste is te horẽ en alrelichtelicste is te verstaen.''

Hetzelfde werk was reeds 8 jaar te voren in 1478, maar, zoo het schijnt, naar eene andere vertaling, in het licht gegeven te *St. Martensdijk* in *Zeeland* door eenen, tot hiertoe schier geheel in vergetelheid geraakten, onzer alleroudste Noord-Nederlandsche boekdrukkers, *PIETER WERRECOREN*, wiens gedachtenis en verdiensten nu eerst onlangs weder in het geheugen geroepen en aan het licht gebragt zijn door *EDWARD VAN EVEN*, onder-bibliothecaris der Hoogeschool van *Leuven* in zijne *Notice sur PIERRE WERRECOREN*, *Bruxelles*, 1851. Over het hier beschreven boek handelt *DU PUY*, t. a. pl. pag. 26—28. Ook *DE REUME Variétés bibliographiques et littéraires* p. 118—120, bij *KONING* vermeld *Cat.* II. bl. 11. n°. 35.

N°. 10.

MCCCCLXXXV.

DER SIELEN TROEST &z., geeyndet te *Zwolle* in den Stichte vã *Utricht* by *Peter vã Os*, wonende te *Zwolle*, in den jare ons Heren 1485; eene volgende uitgaaf van hetzelfde werk, als het voorgaande. Goth. let., 2 kol., zonder overw., de bladen aan de voor-

In F°.
N°. 10. zijde onder de 2e kolom genommerd, de vellen gemerkt, de eerste letters der hoofdstukken en kleinere afdeelingen overal met roode inkt met netheid geteekend, met 6 houtsneeplaten, waarvan de eerste tot titel dienende, *MOZES* voorstelt op den berg *Sinaï* de wet der *10 geboden* van God ontvangende, terwijl de kinderen Israëls om het opgerigte beeld van het gouden kalf dansen, welke plaat nog eens in het werk voorkomt.

Deze uitgaaf is veel ruimer gedrukt, dan de voorgaande, en bevat 148 bladen of 296 bladzijden, schoon drie of vier bladen ontbreken aan het einde des boeks vóór de allerlaatste bladzijde, die het gewone slotschrift, het jaar en de plaats des druks en den naam des drukkers vermeldende, bevat, en daaronder het wapen der stad *Zwol.* Op den titel en op den rand van eenige bladzijden bevinden zich eenige schriftelijke aanteekeningen en aan het einde des boeks eenige dichtregels van den vermaarden Leidschen boekdrukker en dichter *PIETER VAN DER MEERSCH*, in de XVIIe eeuw een kundig liefhebber en verzamelaar van oude drukwerken.

N°. 11.

MCCCCLXXXVI.

V

DIALOGUS CREATURARUM MORALISATUS, omni materie morali, jucundo et edificativo modo applicabilis, *Antverpiae* per *Gerardum Leeu*, anno domini 1486. Char. Goth., lin. long., sine pag. num. et cust., cum fol. sign., literis initialibus xylographicis majoribus non coloratis, minoribus delineatis colore rubro et 123 figuris xylographicis, cuivis dialogo praefixâ creaturarum, in fabulâ colloquentium, effigie.

Liber, qui in fine dicitur *jucundis fabulis plenus*, est collectio fabularum, e variis, cum veteribus, tum recentioribus, fabularum scriptoribus desumtarum, in quibus diversae res creatae, cum animatae, tum inanimatae, inter se colloquentes indu-

In F°.
N°. 11.

cuntur, cum additis ratrociniis, sententiis et praeceptis moralibus et illustrantibus exemplis ex omni antiquitate, sacris et profanis omnis aevi auctoribus, opus eruditissimum, cujus auctor a *BARBIERIO*, ast nullâ adductâ auctoritate, perhibetur *NICOLAUS PERGAMENUS*, homo, neque *WOLFIO*, neque *SAXIO*, neque *Lexici biographici universalis* concinnatoribus Gallicis cognitus. Sed *SWEERTIUS*, *Antverpiensis* et hunc secuti *VALERIUS ANDREAS* et *FOPPENSIUS*, uterque Belgae, librum scriptum affirmant ab ipso editore *GERARDO LEEU*, qui brevi post etiam Belgicam operis versionem edidit *Goudae*, a° 1488. Ultima libri pagina exhibet insigne urbis *Antverpiensis* cum aplustribus *Germanici imperii* et *Austriae* in altissimâ turri mediâ et vexillis *Antverpiae* in utrâque minori láterali. Pleniorem operis descriptionem typographicam dedit *DU PUY* l. c. pag. 36—38 et de ingenio atque argumenti tractandi ratione egit *J. SCHELTEMA*, *Mengelwerk*, vid. VI°. part. 1. pag. 155—157 et 169—184, in *Catalogo KONINGII* memoratur t. II. p. 11. n°. 37.

In eodem volumine, quo *Aesopi vita* et *Fabulae* vid. p. 95.

N°. 12.

MCCCCLXXXVIII.

THOMAS CATIMPRATENSIS (geboren te *Lewis* bij *Brussel* 1186, Regulier Kanunnik van de orde van St. *AUGUSTINUS* in de Abdij van *Catimpré* bij *Kamerijk*, naderhand onderprior en voorlezer in het klooster der Dominicanen te *Leuven*, overleden 1263) DER BYËN BOECK, of Ghemeyn guet van der naturen der byën, voleyndet eñ volmaket totter erē Godes eñ tot stichtinghe eñ beteringhe alre goede menschē, by *Peter van Os*, prenter tot *Swolle*, in 't jaer ons Herē, 1488, uit het Latyn vertaald. Goth. let., 2 kol., zonder overw., de bladen onder aan de voorzijde genommerd, de vellen geteekend, met fraai geteekende en gekleurde letters aan het begin der prologe en van de beide boeken, waarin het werk

In F°.

N°. 12. verdeeld is en met roode verf geteekende letters aan het begin der hoofdstukken en exempels.

Voor het werk vindt men een register van den inhoud der hoofdstukken en het getal der daarbij behoorende exempels en daar achter eene groote gekleurde houtsneêplaat, waarop van boven zijn afgebeeld twee bijenkorven in een landschap vol bloemen, omgeven van vliegende bijen, en van onderen twee door een kolom van eeu gescheiden vakken, in welker eerste het beeld wordt voorgesteld van de Godheid of den Heiland, omgeven van lichtstralen en houdende in den opgeheven schoot van zijn gewaad een aantal naakte menschen of zielen van gerechtvaardigden, boven welk vak men dit vierregelig versje leest:

»Gelyc als die biën eendrachtich
»Dat honich v̄gaderen waerachtich,
»Also ontfanct God in vrouden groet
»Alle die salighe sielen in sinen scoet."

In het andere vak ziet men de afbeelding van vele afzigtelijke duivels, die eene menigte zielen van veroordeelden, waaronder met kroonen, mijters en helmen op het hoofd, door eene groote keten omslingerd, voortslepen ter helle, en boven dit vak staan de volgende vier regels:

»Die biën vlieghen tot allen bloemen
»Gelyc die duvels tottē mēschē comē
»Ende becoertse alle tot sunden groet,
»Om te brenghen in die helsche gloet."

Opmerkelijk is het, dat dit onderste gedeelte der plaat, de Godheid met de zaligen, en de duivels met de veroordeelden voorstellende, volkomen dezelfde houtsneêprent is, die ook in den *Bijbel der armen* gevomden wordt, waaruit dus op het onwedersprekelijkst blijkt, dat dit laatste zoo beroemde en hoogstmerkwaardige voortbrengsel der eerste drukkunst in *Holland* t' huis behoort, die houtsneêprent het werk is van een *Hollandsch* houtsneêkunstenaar en, na eerst door den drukker van den *Bijbel der armen* gebruikt te zijn, na den dood van dezen of het uiteenraken van diens drukkerij in handen moet gekomen zijn van *VAN OS*.

Het boek, in twee deelen verdeeld, handelt over de pligten van geestelijken en leken, overheden en onderdauen, opgehel-

In F°. N°. 12.

derd door vergelijking met de eigenschappen en huishouding der bijën, in het eerste boek over de geestelijken en leken, in het tweede over de overheden en onderdanen. De Nederduitsche vertaler is niet bekend. De titel van het Latijnsche werk is: *Bonum universale de apibus.*

Zie verder over dit boek J. SCHELTEMA *Geschied- en letterkundig mengelwerk*, VIe d. 1ste st. bl. 152—155 en 158—168.

N°. 13.

MCCCCXCI.

MATTHIAS VAN KROKOW (in *Pommeren*, Bisschop van *Worms*, overleden 1410), HET STERFBOECK, of die conste van sterven, uit het Latijn, met 12 groote houtsneêprenten, waarop aan de engelen, menschen en duivels, die daarbij als sprekende worden voorgesteld, *Nederduitsche* woorden uit den mond komen; gheprent tho *Zwolls*, bi *Peter van Os*, in 't jaer ōs heren 1491. Goth. let., 2 kol., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. en zeer sierlijke groote houtsneê beginletters vóór de hoofdstukken en met roode verf geteekende vóór de kleinere afdeelingen.

Het Latijnsche werk draagt den titel: *Ars moriendi*, s. *Tentationes Daemonum*, of *de Tentationibus morientium.* (Zie *Cat.* pag. 71.) Volgens den geleerden J. KONING is het boek gedrukt met de letters van GERARD LEEU van *Gouda.* Zeer merkwaardig is dit boek voor de geschiedenis der boekdrukkunst, uit hoofde van 9 daarin voorkomende prenten, op het naauwkeurigst overeenkomende met de prenten in de eerste Latijnsche uitgaaf van de *Ars moriendi* in houtsneêplaten; terwijl 2 andere prenten ontwijfelbaar met dezelfde houtsneêvormen zijn gedrukt, als 2 der prenten van den *Spiegel der behoudenis;* waaruit dus ten klaarsten blijkt, dat de houtsneêprentvormen van die beide zoo merkwaardige eerstelingen van de drukkunst in handen van VAN OS moeten gekomen zijn en dat alzoo die allereerste voortbrengselen der pas uitgevonden kunst van *Holland* oorspronkelijk, het werk van eenen *Hollandschen* kunstenaar moeten zijn. Zie KONING *Cat.* II. pag. 12, n°. 41. Tot eene proeve van des schrijvers ongerijmde denkbeelden, brengt I. LE LONG in zijne *Historie*

In F°.
N°. 13.

der *Reformatie van Amsterdam*, bl. 422, de beschrijving bij, in het werk voorkomende, van de afgrijselijkheid der helsche straffen en van de verbazende uitgestrektheid, wonderlijke gelijkmatige verdeeling der hemelsche woningen en het gelijk aantal der in ieder van deze zich bevindende zitplaatsen.

N°. 14.

MCCCCXCV.

V *LUDOLPHUS VAN SAXEN*, LEVEN VAN ONS LIEFS HEREN JHESU CRISTI, anderwerven gheprint, ghecorrigeert ende merckelyck verbetert, met addicien van scoonen moralen ende gheesteliken leringhen ende devoten meditacien, scoone oracien oft ghebeden in 't eynde van elcken capittel, oec twee tafelen in 't beghin, die ene van den capittelen des boecs ende de andere, om te vindē die ewangelien van dē sondaghē eñ van dē Heyligen doer alle 't jaer; uit het Latyn, toe *Zwoll* gheprent, by *Peter Os* van *Breda*, mit dieselve litter ende figuren, daer sy t' *Antwerpēn* eerst mede gheprent syn geweest, 1495, met het gewone drukkersmerk van *van Os* onder het onderschrift. Goth. let., 2 kol., met gen. bladen en get. vel., zonder overw., met groote fraaije houtsneê beginletter vóór den prologus en met roode verf geteekende vóórletter bij het begin der hoofdstukken, vol houtsneêprenten, waarvan sommige gekleurd, het geheel groot 347 bladen of 694 bladzijden.

De houtsneêprenten van deze uitgaaf stellen wel dezelfde onderwerpen voor, als die der uitgaaf zonder jaartal, boven pag. 97 vermeld, maar zijn daarvan verschillende. De titel en de bladzijde achter den prologus zijn versierd met eene soortgelijke afbeelding van den Zaligmaker, als in die vroeger beschreven uitgaaf, maar met dit opschrift om het hoofd: »*speciosus formâ* »*prae filiis hominum*," Het boek is op den *Catalogus* van KONING vermeld, II. bl. 13, n°. 45.

In F°.

N°. 15.

MCCCCXCIX.

LUDOLPHUS VAN SAXEN, BOECK VAN JHE-
[illegible]S LEVEN, uit het Latijn, latere uitgaaf van hetzelf-
[illegible] werk, als in het vorige nommer is vermeld, toe
[illegible]*woll*, by *Peter Os* van *Breda*, 1499. Goth. let., 2
[illegible]l., zonder overw., de bladen, ten gelijke getale als
e der vorige uitgaaf, genommerd, de vellen getee-
[illegible]nd, voorts met gelijke houtsneêprenten en begin-
[illegible]ters, als in den voormelden druk van 1495.

Deze uitgaaf verschilt niet van de vorige, dan alleen daarin, dat de houtsneêprenten, die ook niet overal dezelfde, noch op dezelfde plaats gesteld zijn, even als de fraaije houtsneêbeginletter vóór den prologus, gekleurd zijn; dat het boek niet dien titel heeft met de afbeelding des Zaligmakers, als de vorige uitgaaf en dat onder het onderschrift aan het einde des boeks, in plaats van het gewone drukkersmerk van *VAN OS*, gesteld is een houtsneêprentje, voorstellende het beeld van de Heilige Maagd, staande op de maan, met het kind *JEZUS*, omgeven van lichtstralen en sterren, waarvan men een facsimile vindt achter de typographische beschrijving van dit boek, bij *DU PUY*, t. a. pl. pag. 76. Bij *KONING* is het vermeld *Cat.* II. bl. 13, n°. 47.

IN QUARTO.

MCCCCLXXX.

N°. 1.

In Q°.

DIE HISTORIE VĀ DIE SEVĒ WISE MĀNĒ VAN ROMĒ, nu nyewelinck in dit voerledē jaer vā LXXIX getrāslateert eñ overgeset wt dē Latine in goedē Duytsche. Blijkens deze woorden van den titel dus gedrukt in 1480, maar zonder opgaaf van plaats en drukker en alzoo onzeker, waar en door wien. Goth. lett., lang. reg., zonder nom. van bladz. en overw., met get. vel.,

In Q°.
N°. 1. gekleurde houtsneêprenten en met roode verf geteekende vóórletters.

Het geheele werkje bevat 100 bladen of 200 bladzijden, de laatste of 201ste ontbreekt, maar de inhoud daarvan is bijgeschreven uit boven (pag. 102) vermeld exemplaar van eene latere uitgaaf. Deze eerste is grooter van formaat of papier en van letter, en desgelijks versierd met 15 houtsneêprentjes van gelijke voorstelling, maar grooter van omtrek en met minder kunst bewerkt, doch met bijvoeging der namen van de afgebeelde Wijzen boven hun hoofd. De letters hebben, naar het oordeel van *DU PUY* t. a. pl. p. 93, groote gelijkheid met die, waarvan *GERARD DE LEEU* te *Gouda* zich bediende bij het drukken van *die Gesten of Gheschiedenissē van Rome*, in f°. in 1481. Het werk, uit het Latijn van zekeren *JOÄNNES*, monnik der Abdy van *Haute-selve*, in de XIIIe eeuw, vertaald, behelst de verdichte geschiedenis van een Romeinsch keizer, hier *PONTIAAN* genaamd, die zijn zoon *DIOCLETIAAN*, na het overlijden van diens moeder en zijn huwelijk met eene andere gemalin, aan het onderwijs en de opvoeding van 7 Wijzen toevertrouwt, door wier tusschenkomst die jonge Prins, tot mannelijken ouderdom en aan het hof zijns vaders gekomen, tegen den haat en de valsche beschuldigingen zijner stiefmoeder, wier onkuische aanzoeken hij volstandig had afgewezen, bij zijn vader wordt verdedigd en uit het dreigendst levensgevaar gered. Dit verhaal is, wat de hoofdzaak betreft, met verandering van namen en eenige bijzonderheden, hetzelfde, als de overoude, onder den naam van *Dolopathos*, of de *listig belaagde*, zeer vermaarde roman, die oorspronkelijk uit het Indiesch, en van daar in het Persiesch, Arabiesch, Hebreeuwsch en andere oostersche talen overgezet, en in lateren tijd in de meeste europesche nagevolgd, in de XIIIe eeuw door zekeren *MICHAËL ANDREOPULUS* uit het Syriesch in het Grieksch overgebragt en onder den naam van *SYNTIPAS* bekend, in 1828 door den beroemden *J. F. BOISSONADE* voor het eerst in het Grieksch in het licht is gegeven te *Parijs*, bij *G. Doyen;* waarin dezelfde vertelling van dergelijke stiefmoederlijke listen, ten verderve van den zoon van den Persischen Koning *CYRUS*, door de tusschenkomst van den beroemden wijsgeer en dichter *SYNTIPAS* verijdeld, verhaald wordt. Volgens de inleiding van dien Griekschen roman, zou men een Persiesch geleerde

In Q°.
N°. 1.

MUZUS voor den oorspronkelijken auteur van het verdichtsel te houden hebben; maar het berigt van een Arabiesch schrijver wordt geloofwaardiger geacht, dat de oorspronkelijke maker SENDEBAR, een der opperste wijzen van Indie, is geweest, die eene eeuw vóór onze Christelijke jaartelling leefde. Het boekje is eeuwen lang en tot op onze dagen onder de geringere klasse onzer landgenooten, een zeer geliefd leesboek gebleven, en nog in 1819 op nieuw uitgegeven te *Amst.*, bij B. KOENE, in 12°, waarvan een exemplaar hier is bijgevoegd om de hoogst opmerkelijke gelijkheid, de spelling alleen uitgezonderd, aan deze overoude vertaling, maar met geheel andere en grovere houtsneèprentjes. De typographische beschrijving vindt men bij DU PUY pag. 8 en 9, bij KONING is het boekje vermeld *Cat.* II. bl. 10, n°. 33. 3.

In denzelfden band als die *Spieghel der Kersten geloove* en *Notabel leeringhe, om tot Gode te komen*, beschreven p. 134, n°. 3 en 4.

N°. 2.

MCCCCLXXXI.

DIE EPISTELEN ENDE EWÃGELIEN MITTEN SERMOENEN VAN DEN GHEHELEN JAERE ende oec mede die Propheciën, ghenomen wt der bibelen, volmaectelick ende gherechtelic overgheset wt den Latine in goeden Duutsche. Gheprent in die goede stadt van *Utrecht*, bi *Jan Veldener*, 1481, met dezelfde letter, als *Veldenaers* Kronijk van 1480, lang. reg., zonder overw. en get. vellen, met gen. bladen ten getale van 336, of 672 bladzijden, geheel volledig, met gekleurde houtsneê prenten en geteekende en gekleurde beginletters.

Merkwaardig is het, dat in dit stuk de twee laatste houtsneêprenten dezelfde zijn, die in den *Spiegel der behoudenis* van LOURENS JANSZOON COSTER en in de latere uitgaaf van dat boek door VELDENAER, in 1483, voorkomen; waaruit blijkt, dat na COSTERS dood of bij den overgang van diens drukkerij aan vreemden, de dubbele houtsneêprentvormen van den *Spiegel* in handen van VELDENAER gekomen zijn, die

In Q°.
N°. 2.

ze in tweeën gezaagd, en alzoo tot opsiering van eenige door hem uitgegeven werken gebruikt heeft. Zie KONING *Cat.* II. bl. 9. n°. 31.

N°. 3.

MCCCCLXXXII.

V

DEN SPIEGHEL OFTE EEN REGHEL DER KERSTEN GHELOVE OFTE DER KERSTEN EEWE (wet); gheprent t' *Antwerpen*, bi *Matthys van der Goes*, 1482 op ten XXIX dach van April. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., geteekende en gekleurde beginletters en een register vóór het werk.

Het boekje behelst in 19 hoofdstukken eenige lessen, vermaningen en voorschriften voor den geloovigen Christen, om zoo te leven, overeenkomstig de regelen der Kerk en der Heilige Schrift, dat men gerust kan sterven met de welverzekerde hoop van genade en zaligheid; geheel in den geest dier eeuw. Het bevat 61 bladzijden, maar de titel en 2 of 3 bladen, tot het 6e en 7e hoofdstuk behoorende, ontbreken. Men houdt dit werkje voor het allereerste voortbrengsel der drukpers van *MATHIJS VAN DER GOES*. Zie *LAMBINET*, *Origine de l'imprimerie*, tom II. p. 251 et suiv. *KONING*, *Cat.* II. bl. 33. 1.

N°. 4.

MCCCCLXXXII.

V

NOTABEL LEERINGHE EÑ SPYEGHEL VOOR ALLE DAGHEN DER WEEK, of hoe hem een yghelick Kersten mensche sculdich es te oefenen ende te regeren, om tot Gode te comen eñ hoe dat hi hem alle daghe houden sal van der weeken; gheprent t' *Antwerpen*, bi *Matthys van der Goes*, 1482 *op ten XXIX dach van April*, dus de druk te gelijk met die van het vorige nommer op denzelfden dag voleindigd. Dezelfde Goth. let. als het vorige, lang. reg., zonder gen.

In Q°.
N°. 4.

bladz. en overw., met get. vel. en geteekende en gekleurde beginletters.

Het werkje is een vervolg op het vorige, in denzelfden band gebonden en bevat slechts 8 bladen of 16 bladzijden, vermeld bij *DU PUY*, t. a. pl. p. 21 en 22, en *KONING* bl. 10, n°. 33. 2.

N°. 5.

MCCCCXCI.

DIE PASSIE ENDE DAT LIJDEN ONS HEREN JHESU CHRISTI, mit vele schone figuren, also als die vier Evangelisten en *NYCODEMUS* (in het Evangelie, dat op zijn naam gaat en dat, schoon reeds door Paus *GELASIUS* onder de Apocryphe boeken gerangschikt, echter nog steeds in de middeleeuwen veel gezags had en geloof vond) beschreven hebben; voleyndet te *Swolle*, bij *Peter van Os*, 1491, op ten tiendē dach vā december. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel.; met houtsneê prenten, de voornaamste tooneelen van 's Heilands lijdensgeschiedenis voorstellende, waarvan alleen de eerste, zoowel op de achter- als op de vóórzijde van het titelblad geplaatst, eene zinnebeeldige voorstelling vertoonende van 's Heilands vrijwillige zelfsopoffering ter behoudenis van het zondige menschdom, gekleurd is, de 18 overige ongekleurd zijn; terwijl het werk zelve met een sierlijk geteekende en gekleurde beginletter aanvangt en de eerste letters der hoofdstukken met roode verf zijn geteekend.

Het geheele werk bevat 66 bladen of 132 bladzijden. Het is tweemaal met het gewone boekdrukkersmerk van *VAN OS*, zijn wapenschild nevens dat van de stad *Zwol*, hangende aan een boomtak, geteekend, aan het einde des boeks en van het 1ste gedeelte. Bij *KONING* vermeld *Cat.* II. bl. 12, n°. 42. 1. Gebonden in denzelfden band als *Die vier Wterste*, vermeld pag. 136, en *die Epistelen des H. Eusebii*, pag. 101.

In 0°.

V

N°. 6.

MCCCCXCI.

DIONYSIUS DE LEEWIS (ook de *Karthuizer* bijgenaamd, geboren te *Rijchel* in het *Luiksche*, 1394, monnik van het Karthuizer klooster te *Roermond*, ook met den bijnaam van *Doctor Ecstaticus*, of de *in verrukking opgetogen leeraar* vereerd, door eene menigte geschriften, volgens sommigen over de 100, zeer vermaard, overleden 1471), DIE VIER WTERSTE, (de Dood, het laatste Oordeel, de Helsche straffen en de Hemelsche gelukzaligheid), uit het Latijn, dat ten titel voert: *Quatuor novissima*, in het nederduitsch vertaald. Voleyndet te *Swolle* in dē stichte vā *Utrecht*, 1491, op onser liever Vrouwē avont Visitatio, 2 Julij, dus nog vóór het voorgaande nommer gedrukt, mede bij *Peter van Os*, blijkens diens boekdrukkersmerk, schoon zonder naam. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., een fraai geteekende en gekleurde hoofdletter aan het begin der 2e bladzijde, voorts met roode verf geteekende beginletters en 2 gekleurde houtsneêprenten.

De beide eerste gedeelten van dit werkje, over den dood en het laatste oordeel, ontbreken. De twee laatste, voor zoo verre zij in dit exemplaar voorhanden zijn, bevatten te zamen 21 bladen of 42 bladz. Aan het begin van het 4e deel schijnen 2 bladen gemist te worden. Het prentje vóór het 3e deel vertoont eenige duivels, die de zielen der veroordeelden met geweld drijven in den vuurspuwenden mond van de gapenpe hel, terwijl een andere duivel boven haar muil gezeten, triumf blaast. Op het prentje vóór het 4e deel ziet men *PETRUS*, met zijnen sleutel gereed, om de hemelpoort te ontsluiten voor eenige zielen van vromen, die door Engelen worden aangebragt. Dit nommer is achter het vorige in denzelfden band gebonden, als *die Epistelen des Heilighen Eusebii tot Damasium*, vermeld pag. 101. Zie voorts *DU PUY*, t. a. pl. pag. 47 en 48 en *KONING Cat.* II. bl. 12. n°. 42. 2.

In 4°.

N°. 7.

MCCCCXCV.

V

PETRI HISPANI Tractatus 12, sive SUMMULAE LOGICALES, impressae *Daventriae* per *Jacobum de Bredâ*, 1495. Lit. Goth., lin. long., sine pag. num. et cust., cum fol. sign., cum lit. init. del. colore rubro et figuris xylographicis.

Titulus ornatus est tabulâ xylographicâ, quatuor Evangelistarum allegorica emblemata exhibente. Auctor libri *PETRUS*,

MCCCCXCVII.

V

DER KERSTEN EEWE, of spieghel en reghel des Kerstē gheloefs, gheprint te *Delf* in *Hollant*, 1497, zonder naam van drukker, waarschijnlijk bij *Henrick Eckert van Homberch*. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. eñ overw., met get. vel. De opengelatene ruimten voor het bijteekenen van sierlijke vóórletters vóór het begin des boeks en der hoofdstukken, oningevuld.

Dit werkje is hetzelfde, als nommer 3, pag. 134, maar eene latere uitgaaf, veel digter te zamen gedrongen van druk, eñ bevat, schoon geheel volledig, slechts 22 bladen of 44 bladzij-

In 4°.

N°. 6.

MCCCCXCI.

V

DIONYSIUS DE LEEWIS (ook de *Karthuizer* bijgenaamd, geboren te *Rijchel* in het *Luiksche*, **1394**, monnik van het Karthuizer klooster te *Roermond*, ook met den bijnaam van *Doctor Ecstaticus*, of de *in verrukking opgetogen leeraar* vereerd, door eene menigte geschriften, volgens sommigen over de **100**, zeer vermaard, overleden **1471**), DIE VIER WTERSTE,

zij in dit exemplaar voorhanden zijn, bevatten te zamen 21 bladen of 42 bladz. Aan het begin van het 4e deel schijnen 2 bladen gemist te worden. Het prentje vóór het 3e deel vertoont eenige duivels, die de zielen der veroordeelden met geweld drijven in den vuurspuwenden mond van de gapenpe hel, terwijl een andere duivel boven haar muil gezeten, triumf blaast. Op het prentje vóór het 4e deel ziet men *PETRUS*, met zijnen sleutel gereed, om de hemelpoort te ontsluiten voor eenige zielen van vromen, die door Engelen worden aangebragt. Dit nommer is achter het vorige in denzelfden band gebonden, als *die Epistelen des Heilighen Eusebii tot Damasium*, vermeld pag. 101. Zie voorts *DU PUY*, t. a. pl. pag. 47 en 48 en *KONING Cat.* II. bl. 12. n°. 42. 2.

In Q°.

V

N°. 7.

MCCCCXCV.

PETRI HISPANI Tractatus 12, sive SUMMULAE LOGICALES, impressae *Daventriae* per *Jacobum de Bredâ*, 1495. Lit. Goth., lin. long., sine pag. num. et cust., cum fol. sign., cum lit. init. del. colore rubro et figuris xylographicis.

Titulus ornatus est tabulâ xylographicâ, quatuor Evangelistarum allegorica emblemata exhibente. Auctor libri *PETRUS*, *JULIANI* filius, *Hispanus* cognomine, patriâ *Ulyssiponensis*, fuit is, qui, a° 1276 Pontifex Maximus creatus, *JOHANNIS XXI*ⁱ nomen assumsit, mortuus a° 1277, homo omni scientiarum genere, inprimis medicinâ clarus, et hic 12 *Tractatuum* libellus idem illud opusculum videtur, quod *JOÄNNES* ille, *COSTERI* famulus, (quem jam novimus, gentilitio nomine *GÄNSFLEISCHIUM*, *GUTENBERGII* propinquum, dein in exercitio typographico socium fuisse,) ope typorum, ex Harlemensis magistri typographeo surreptorum, anno 1442 *Moguntiae* descripsit et edidit, primum foetum artis, cujus peritiam, ipsi a *COSTERO* traditam, *Harlemi* sibi comparaverat, teste *JUNIO* in *Bataviâ*. Agit de hoc opusculo *DU PUY*, l. c. pag. 55 et seq. et *KONING* in *Cat.* II. pag. 13, n°. 44.

N°. 8.

MCCCCXCVII.

V

DER KERSTEN EEWE, of spieghel en reghel des Kerstē gheloefs, gheprint te *Delf* in *Hollant*, 1497, zonder naam van drukker, waarschijnlijk bij *Henrick Eckert van Homberch*. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. De opengelatene ruimten voor het bijteekenen van sierlijke vóórletters vóór het begin des boeks en der hoofdstukken, oningevuld.

Dit werkje is hetzelfde, als nommer 3, pag. 134, maar eene latere uitgaaf, veel digter te zamen gedrongen van druk, en bevat, schoon geheel volledig, slechts 22 bladen of 44 bladzij-

In Q°.
N°. 8.

den, waarvan het titelblad ter wederzijden versierd is met een houtsneêprent, een monnik verbeeldende op den predikstoel, ijverig bezig, de in de kerk vergaderde gemeente tot het goede te vermanen. Zie voorts DU PUY, t. a. pl. pag. 66—68 en KONING *Cat.* II. bl. 13. n°. 46. 2. In denzelfden band als het volgende.

N°. 9.

MCCCCCIII.

DIE MIRACULEN VAN ONSE LIEVE VROUWE met veel schone exempelen, ghetoghen wt men:gherhande boecken auctentyc eñ gheloeflyc; gheprent tot *Leiden* in *Hollant*, 1503, bi *Hugo Jansoen van Woerden.* Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. en 2 houtsneêprentjes, het eene achter den titel, MARIA met het kind JEZUS, omgeven van een stralenkrans, verbeeldende, het ander, aan het einde des boeks, het drukmerk des uitgevers vertoonende, een arend, die twee wapenschilden, hier oningevuld, vasthoudt en daarboven het stedelijk wapen van *Leiden.* Ook de opengelaten plaatsen voor het bijteekenen der beginletters zijn oningevuld.

Het geheele werkje bevat 90 bladen of 180 bladzijden en begint aldus: »Maria die waerde moeder ons Heren Jhesu Cris»ti, die vol is van graciẽ, alsoe vol, datter niet meer in en »mach, en daerom so wie se roert met innighen ghebeden, »so loept si over, recht als een vol vat, dat geroert wort eñ »ghevet hem haer gracie.'' Het boekje is vermeld bij DU PUY, pag. 88—90 en bij KONING, *Cat.* II. n°. 46. 1.

IN DUODECIMO.

N°. 1.

In 12°.

MCCCCLXXXVIII.

DIE GHEESTELIKE KINTSCHEYT JHESU GHEMORALISEERET EÑ DE JACHT DER MINNEN TUSSCHEN DIE

In 12°.
N°. 1.

DEVOTE INNIGHE ZIELE EN̄ DAT DIERKEN IHŪS. In het onderschrift leest men: Tot love des soeten kindekens Jhesu zoe is dit boecxken voleyndt ende gheprent tot *Antwerpen*, by *Gheraert Leeu*, in 't jaer ons Heeren 1488. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., 68 gekleurde houtsneêprentjes, vóór het 1ste en 3de boek gekleurde houtsneê vóórletters en voorts met roode verf geteekende beginletters.

Dit boekje is buiten twijfel niet anders, dan een ander exemplaar van dezelfde uitgaaf van hetzelfde werkje, als het bovenbeschrevene pag. 109, n°. 3, niet een vroeger of eerste druk, gelijk de Heer DU PUY (t. a. pl. pag. 44—47 en 50—55), verkeerdelijk zich verbeeld heeft, misleid door het in denzelfden band, onmiddellijk achter dat boekje, gebonden kleine stukje: *Corte oefeninge van der passien ons Heeren*, 't welk hij, bij het ontbreken der laatste bladen van dat boekje, als daartoe nog behoorende en er het laatste gedeelte van uitmakende, heeft aangezien. Het geheele werkje moest, om volledig te zijn, 108 bladen of 216 bladzijden bevatten. Het op pag 109 beschreven exemplaar heeft niet meer, dan 102 bladen, mist er 6, waarvan 4 aan het einde; dit exemplaar heeft er 106, mist er slechts 2, het 105e en 106e, en bezit met het laatste blad ook het onderschrift van den boekdrukker, dat de opgaaf van diens naam en van de plaats en het jaar des druks bevat. Er is dus tusschen dit boekje en het op pag. 109 vermelde geen ander verschil, dan dat het laatste één houtsneêprentje en 4 blaadjes minder, dan dit, bevat, dat in dit de prentjes gekleurd, in het ander ongekleurd zijn, dit van het bewijs, waar, wanneer en door wien het gedrukt werd, is voorzien, het ander daarvan is beroofd. De Heer KONING schijnt het gemis der 2 aan dit boekje ontbrekende bladen niet opgemerkt te hebben, hij heeft het althans niet vermeld bij zijne opgaaf, *Cat.* II. bl. 11, n°. 39.

N°. 2.

MCCCCXCIV.

DIE GULDEN LETANYE VAN DER PASSIEN ONS HEEREN JHESU XPRISTI, gheprent te *Delf* in *Hollant*, in

In 12°. N°. 2. 't jaer ons Heeren 1494. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz., overw. en get. vel., met houtsneêprentje en sierlijke houtsneêvóórletter.

Het boekje bevat 16 bladen of 32 bladz., alle omgeven van een met velerlei figuren versierden rand. Het eerste blad vertoont aan beide zijden dezelfde houtsneê afbeelding van het mirakel, waarbij JEZUS aan MARIA MAGDALENA in een visioen de teekenen zijner 5 wonden vertoonde en haar mededeelde. De naam des drukkers, in het werkje niet vermeld, wordt door den Heer KONING gegist *Christiaan Snellaert* te zijn, die ter dier tijd de boekdrukkunst te *Delft* oefende. Een herdruk van het stukje werd uitgegeven te *Leyden* bij *Jan Zevers*, op die hoeygraft in 1514. Het boekje is gebonden in hetzelfde, op de stads sacristie berustende, bandje, waarin de *Korte meditatien over de 7 hoofdzonden*, hier voren beschreven pag. 90. Het is op den *Catalogus* van KONING vermeld bl. 7. n°. 24. 3.

N°. 3

MCCCCXCVI.

S^t. BONAVENTURA (JOANNES FIDANZA, de Vader der Mystieke Godgeleerdheid bijgenaamd, Generaal van de orde der Franciscanen), DEVOOT BOEXKEN VAN DEN VIERE INWENDIGHEN OEFENINGHEN DER ZIELE, zijnde eene zamenspraak tusschen den mensch en zijne ziele, vertaald uit het Latijnsche werkje, *Soliloquium* getiteld. Goth. let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel. De opene ruimten voor het bijteekenen der beginletters oningevuld; gedrukt te *Antwerpen*, bij *Adriaen van Liesveldt*, 1496.

Het boekje bevat in het geheel 67 bladen of 124 bladzijden, waarin 6 houtsneêprentjes. Het is voorzien van een Prologus en wordt besloten met een Naschrift van 6 bladzijden, behelzende eene *profitelike leeringhe, om te gecrigen berouwe ēn vergiffenisse van sonden.* De vertaler erkent, veel van het oorspron-

In 12°.
N°. 3.

kelijke achtergelaten en veel uit andere boeken getogen te hebben. Het is gebonden in hetzelfde bandje, als het voorgaande nommer en bij KONING vermeld *Cat.* II. bl. 7. n°. 24. 2.

N°. 4.

MCCCCC.

et primis seculi XVIⁱ annis.

Opusculorum in usum religionis et officiorum in ecclesiis fasciculus, in quo:

1. HORARIUS, s. liber horarum canonicarum, id est, officiorum diurnorum in ecclesiis, vel precum, statis temporibus dicendarum, collectio, continens Horas beatae Mariae, 7 Psalmos poenitentiales, Vigilias 9, Horas de sanctâ cruce, brevem commendationem animarum, cum quibusdam exercitiis Missae, perpulchris orationibus ac suffragiis de dominâ S. Maria et de Sanctis, impressus jam quarto 1509, extra muros *Schoonhovenses* apud *Regulares* in den *Hem*, monasterio, urbi vicino, cujus Canonici, sui templi, ictu fulminis incensi et combusti, restaurandi gratiâ, cum libros describebant, tum etiam typographiam exercebant. Char. Goth., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., 2 iconibus xylographicis et lit. init. eleganter delineatis et coloratis. Inscripta titulo nota indicat, libellum olim fuisse *Capucinorum Velpensium.*

2. HOROLOGIUM DEVOTIONIS, per *Johannem Landen*, *Coloniae*, *infra sedecim domos commorantem*, sine anno; sed ex hujus *Landeni* typographeo jam anno 1477 prodiit *Praeceptorium* NICOLAI DE LYRA, illumque artem typographicam ad a[um] 1496 *Colo-*

In 12°.
N°. 4.

niae exercuisse constat; quare hocce *Horologium* saltem ante exitum seculi XVi editum fuisse statuendum est. Char. Germ. min., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., figg. xylographicis 32 et vacuis, literarum initialium delineationi destinatis, spatiis. Deëst primum folium, cum titulo.

3. *NILI*, Episcopi et martyris (vel potius celeberrimi illius *NILI*, qui, discipulus *JOÄNNIS CHRYSOSTOMI*, ex Eparcha *Constantinopolitano* Monachus anachoreta et asceta factus, sub *THEODOSIO* Juniori seculo V° floruit, post mortem inter Sanctos relatus) SENTENTIAE MORALES, cum additis excerptis ex *JOÄNNIS DAMASCENI* Sermonibus, e Graeco in Latinum versae, *BILIBALDO PIRCHEIMERO*, *Norimbergensi*, interprete, impressae *Argentinae* a° 1519, sine nomine typographi. Char. Germ. min., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign., libellus foliorum 15, paginarum cum textu 27.

4. Sancti *NILI*, die voer langhen jaaren gheleeft heeft in Grieckenland, CHRISTELICKE SENTENTIEN EÑ GODSALIGE PUNCTEN EÑ LERINGẼ, ghetranslateert wten Griecksche in Latyn ende wten Latyn in Duytsche tael. (Nederduitsche overzetting van het voorgaande nommer). Gevolgd van VERMALEDIJDINGEN DER SONDAREN ENDE GEBENEDIJDINGHEN DER RECHTVEERDIGHEN en CHRISTLICKE LERINGHEN WT DER HYLLIGHER SCHRIFT; gheprent te *Campen* in die Broederstrate bij *Peter Wernerssen*, zonder jaartal, Oud-Hollandsche let., lang. reg., zonder gen. bladz. overw. en get. vel. Aan het einde ontbreekt één of meer blaadjes.

In 12°.
N°. 4.

5. (*PETRI BLOMEVENNAE*, *Leidensis*, Carthusiani *Coloniensis*, defuncti a° 1536), VITA SANCTI BRUNONIS, Confessoris, sacri Carthusiensis ordinis initiatoris, in eremo *Calabriae* defuncti a° 1101; sine anni, loci et typographi notâ. Char. Belg. min., lin. long., sine pagg. num. et cust., cum fol. sign. et icone xylographicâ, imaginem *BRUNONIS* referente in fronte et fine opusculi.

N°. 5.

STATUTEN VAN WESTVRIESLAND in één bundeltje, vermeld bij *KONING* *Cat.* II. bl. 18 n°. 64, waarin:

1. STATUTEN EN LANTRECHTẼ VAN DEN LANDEN VÃ WESTVRIESLANT, geordineerd uit naam van der Roemscher conincliker Rycx speciale cõmissie; door *GEORGE*, Hertoech tot *Sassen*, Lantgrave in *Dueringhe* ende Marcgraef tot *Myssen*, erfelijk Regent der Vrieslandẽ; zonder jaar, plaats of naam van drukker. Goth. let., lang. reg., zond. gen. bladz. en overw., met get. vel. en 2 houtsneê-prentjes, het 1e op de voorzijde van het titelblad onder den titel, verbeeldende een reizenden bode met een vorstelijken brief of bevelschrift, het andere aan de achterzijde, vertoonende een Vorst op zijn troon, die met zijne Edelen en staatsdienaren over de uit te vaardigen bevelen raadpleegt, naar gissing van *KONING* gedrukt omtrent 1504.
2. STATUTEN Eñ LANDRECHTE VAN DEN LANDEN VAN WESTVRIESLANT, also si bi die Sassensche tijden inghestelt waren eñ dat daer nu nyeuwelyck bi gheordineert is ende derdewerf wel ghecorrigeert eñ met alle die stedẽ eñ grieteman in Westvrieslant, die ghedeelt worden in driën: *Oestergoe*, *Westergoe* ende die *Seven Wolden*, met alle die dorpen

In 12°.
N°. 5.

en cloesteren, buyten of binnen elcke stat eñ grietenye geleghen; gheprent te *Amsteredamme* aen dye oude side, bi die gulden Eenhooren, bi *Reinier Heinricxsoon* en te coope te *Amsterdam* op die oude brugge bi *Jan Severssoon Cruepel*, woonende in *die vier Heemskinderen.* Hollandsche let., lang. reg., zonder gen. bladz. en overw. met get. vel. en 2 houtsneêprentjes, het 1ste vóór den titel, verbeeldende een bode, die een bevelschrift overbrengt, het ander aan het einde *JEZUS*, de doden uit de graven oproepende ten oordeel, volgens *KONING* gedrukt omstreeks 1520.

3. DE STATUYTEN ENDE LANTSRECHTEN VAN DEN LANDE VAN WEST-VRIESLANT, neerstich ghecorrigeert nae de copye, ghedruct te *Leeuwaarden*, bij *Isbrant ter Steghe*, volgens gissing van *KONING* omstreeks 1550.

LIBRI THEOLOGICI.

IN FOLIO.

N°. 1. In F°.

JOÄNNIS SINNICHII, (CORCAGIENSIS IBERNI, Theologiae in Academiâ *Lovaniensi* Professoris, defuncti a° 1666) SAUL EXREX, s. de *SAULE*, primum divinitus sublimato, dein ob violatam religionem principatu vitâque exuto, in typum Regum ac Principum, temeratae religionis reorum, ideoque coelitus animadversorum vel animadvertendorum. *Lovanii*, typis ac sumptibus *Hieronymi Nempaei*, 2 libris 1662 et 1667.

——————— CONFESSIONISTARUM GOLIATHISMUS PROFLIGATUS, s. *Lutheranorum* provocatio, ad monomachiam doctrinalem super Canonibus Synodi *Tridentinae* et articulis Confessionis *Augustanae* cum *Catholicis* ineundam, repulsa. Ibidem, typis et sumptibus iisdem, 1667. Conjunctim, 2 vol.

Donum Bibliothecarii.

IN QUARTO.

N°. 1. In Q°.

MARCI MINUCII FELICIS, (natione *Afri*, Causidici *Romae* seculo III°), OCTAVIUS, s. Dialogus Christiani et Ethnici *de verâ religione*, cum Prolegomenis *FRANCISCI BALDUINI* et notis ac commentariis *JOÄNNIS à WOWER*, *GEVERHARTI ELMENHORSTII*, *DESIDERII HERALDI*, *NICOLAI RIGALTII* et editoris *JACOBI OUZELII*. Acc. ***JULIUS FIRMICUS MATERNUS*** ad *CONSTANTIUM* et *CONSTANTEM* Augustos (seculo IV°) DE ERRORE PROFANARUM RELIGIONUM, ex recensione et cum notis *J. à WOWERI*. *Lugd. Bat.* ex off. *Joännis Maire*, 1652.

In Q°.

N°. 2.

Verhandelingen van Teylers godgeleerd genootschap, rakende den natuurlijken en geopenbaarden godsdienst, XXXIIe—XXXVe deel, ten vervolge van pag. 278, n°. 36. *Haarlem*, bij de Erven *François Bohn*, 1836—1851.

Overgebracht naar Nieuw Vak. Genoot: Schapswerken.

Deel XXXII van	*Pieter van der Willigen*,	over het eigenlijke wezen van het Christendom.
—— XXXIII ——	*J. H. Stuffken*,	over de kerkelijke overlevering.
—— XXXIV ——	*Izaäk Jacobus Doedes*,	over den tegenwoordigen stand der tekstkritiek van het Nieuw Verbond.
—— XXXV ——	*Gotthard Victor Lechner*,	Unterschied und Einheit zwischen Paulus und den uebrigen Aposteln, zwischen Heiden-Christen und Juden-Christen.

Geschonken door Heeren Bestuurders van Teylers Stichting.

COMMENTATORES IN SACRAM SCRIPTURAM.

IN OCTAVO.

In 8°.

HENRICI FRIDERICI THEODORI FOCKENS, PULCHRA JOBEÏDIS LOCA. *Amstelodami*, apud *Joännem Muller*, 1844.

HISTORIAE ECCLESIASTICAE SCRIPTORES.

IN FOLIO.

In F°.

Register op de kerckelycke historie van Joän Uytenbogaert, zonder plaats, jaar of naam van drukker, behoorende tot n°. 36, op pag. 293 van den Catalogus vermeld.

IN QUARTO.

In Q°.

LUDOVICI ANTONII MURATORII, Ducis *Mutinensis* Bibliothecarii, ANECDOTA EX AMBROSIANAE BIBLIOTHECAE CODICIBUS, 4 tom., quorum Ius et IIus editi *Mediolani*, typis *Josephi Pandulfi Malatestae*, 1697 et 1698, IIIus et IVus, *Patavii*, typis seminarii apud *Joännem Manfré*, 1713, 2 vol.

Continentur:

Tom. I. Sti *PAULINI*, POËMATA INEDITA, Sc. Natalis XIus, XIIus et XIIIus, (particulae ineditae carminis, *Natalium* titulo insigniti, quo *MEROPIUS PONCIUS ANICIUS PAULINUS*, Episcopus *Nolanus* seculo IV° miracula, quae quotannis, die natali Sti *FELICIS*, in hujus sepulcro facta ferebantur, celebravit) et Poëma ultimum in *Ethnicos*, cum notis, 22 dissertationibus *de PAULINO* ejusque vitâ et scriptis et Appendice de antiquo jure Metropolitae *Mediolanensis*.

Tom. II. *BACHIARII*, sec°. V°., APOLOGIA, s. Catholicae fidei formula, — *JOÄNNIS DE CERMENATE*, Notarii *Mediolanensis* sec°. XIV°, Historia *de Gestis sub HENRICO VII°*, *Imperatore* ab a° 1307 ad 1313, — Fragmentum Vetustissimum, *Manichaeorum* haeresin damnans, cum disquisitione *de Manichaeis*, — Oratio *AENEAE SYLVII pro auctoritate Pontificis Romani*, cum disq. *de AENEAE SYLVII gestis, vitâ et scriptis*, — Formula vetusta *Manumissionis famuli ad sacros ordines promovendi*, — Index Martyrum, quorum corpora Sti *GREGORII* tempore *Romae* quiescebant, cum disq. *de Reliquiis*, *Sanctuariis*, *Oleis, miraculorum virtute imbutis, Martyribusque Romanis*, — Chronica 2 *Regum Italiae* a *RODULPHO* ad *CONRADUM Ium* cum ann., — Versus vetustissimi in Bibliothecâ Sti *ISIDORI Hispalensis*, cum ann., — Expositio Fidei Catholicae *FORTUNATI*, s. symboli *Quicumque*, cum disq. de auctore, — *GUINIFORTI BARZIZII* Orat. in sponsalibus *PHILIPPI BORROMEI* et in nuptiis *JOÄNNIS AUGUSTINI*, Vicecomitis et *OTTONIS MANDELLI*, cum disq. de *BARZIZIO* et nobilitate gentis *BORROMEAE*, — Disq. *de 4 temporum jejuniis*, *eorumque ori-*

In Q°.

gine et usu et Comment. *de Coronâ ferreâ*, quâ Imperatores in *Insubribus* coronari solebant.

Tom. III. *TERTULLIANUS*, de *Oratione* cum notis *GUIDONIS PANCIROLI* et *L. A. MURATORII*, — *STEPHANARDI DE VICOMERCATO* Poëma *de gestis in civitate Mediolani*, — Anonymus sec^{i} IX^{i} *de Computo* s. Calendario, — S^{ti} *HILDEBERTI*, *Cenomanensis* Episcopi sec° XII°, Epistolae 5 et Sermones 2, cum Epist. *IVONIS CARNOTENSIS*, — *GUIZO*, Abbas *Derthonensis* sec° XIII°, *de corpore et sanguine Christi* et *AENEAE SYLVII* Orat. coram *CALLISTO III° de Compactatis Bohemorum.*

Tom. IV. *S^{ti} MAXIMI*, TAURINATIS Episcopi sec° V°, *Sermones*, — *Antiphonarium* vetustissimum Monasterii *Benchorensis* in *Hiberniâ*, — *MANEGALDUS*, Presbyter sec° XI°, contra *WOLFELMUM*, *Coloniensem*, — Supplementa Historiarum *JOÄNNIS DE CERMENATE* et *Patriarcharum Aquilejensium vitae* a *S^{ti} HERMAGORA* sec° 1° ad *NICOLAUM* sec° XIV°.

IN OCTAVO.

In 8°.

N°. 1.

CHARLES COQUEREL, HISTOIRE DES ÉGLISES DU DÉSERT chez les Protestants de France depuis la fin du regne de *LOUIS XIV* jusque à la revolution Française. *Paris*, librairie *Ab. Cherbuliez*, 1841, 2 vol.

N°. 2.

STEVEN BLAUPOT TEN CATE, GESCHIEDENIS DER DOOPSGEZINDEN in *Holland*, *Zeeland*, *Utrecht* en *Gelderland* van derzelver ontstaan tot op onzen tijd. *Amsterdam*, bij *P. N. van Kampen*, 1847, 2 deelen.

LITERATURA ORIENTALIS.

IN QUARTO.

In Q°.

HISTORIA ABBADIDARUM, praemissis scriptorum

In Q°.

Arabum de eâ dynastiâ locis, nunc primum editis, Arabice cum versione Latinâ locorum difficiliorum et annotationibus *RICHARDI PETRI ANNII DOZY*. *Lugduni Batavorum*, apud *S. et J. Luchtmans*, 1846.

IN OCTAVO.

In 8°.

OUVRAGES ARABES,, Publiés en Arabe par *R. P. A. DOZY*, Professeur d'Histoire à l'université de *Leyde*. *Leyde*, chez *S. et J. Luchtmans*, 1846—1852, 5 livraisons.

Contenant:

1. Commentaire Historique sur le Poëme *D'IBN-ABDOUN*, par *IBN BADROUN*, publié pour la première fois, précédé d'une introduction et accompagné de notes, d'un glossaire et d'un index des noms propres. 1 vol. livr. 1 et 2.
2. Histoire de l'*Afrique* et de l'*Espagne*, intitulée *Al-Bayano 'l Mogrib* par *IBN-ADHÁRI* (de *Maroc*) et Fragments de la Chronique d'*ARIB* (de *Cordoue*), le tout publié pour la première fois, précédé d'une introduction et accompagné de notes et d'un glossaire. 2 vol. livr. 3, 4 et 5.
3. Notices sur quelques manuscrits Arabes. 1 vol.

LIBRI JURIDICI.

IN FOLIO.

N°. 1.

In F°.

SAMUËLIS PETITI, (*Parisiensis*, nati 1594 mortui 1645) LEGES ATTICAE, collectae et illustratae, cum animadversionibus *JACOBI PALMERII* à *GRENTEMESNIL*, *A. M. SALVINI* et *C. A. DUKERI* et notis ac praefatione *PETRI WESSELINGII*. *Lugd. Bat.*, apud *Johannem et Hermannum Verbeek* et *Abrahamum Kallewier*, 1742.

In F°.

N°. 2.

Ordonnantiën, statuten, edicten en placcaerten van de graven van Vlaenderen, met marginale aenwijsinghen en volkommen tafel, vergaderd Ie en IIe boek door *Jeremias Pierssen*, 2 deelen, uitgegeven te *Gendt* bij *Anna van den Steene* Wed. *Michiel Laurij* 1639, IIIe boek door *Jacob Stalins*, 2 deelen, te *Ghendt* bij de Hoirs van *Jan van den Kerchove*, 1685, IVe boek door *Jodocus Alphonsus Varenbergh*, 3 deelen, te *Brussel* bij *Georgius Fricx*, 1740, het Ve boek door *Petrus de Goesin* met den generalen Index door *Jacobus Philippus de Wulf*, 3 deelen, tot *Gendt*, bij *Petrus de Goesin*, 1763—1766, te zamen 10 deelen.

N°. 3.

Placcaeten, ordonnanciën, landchartres, blijde-incomsten, privilegiën en instructiën der princen van de Nederlanden aan de inghesetenen van Brabandt, Vlaenderen en andere provinciën sedert 1220, in de voorgaende Placaetboeken niet vermeld, item Interpretatiën op eenige dier Placcaeten, mitsgaders Tractaten en Concordaten met andere Staten, Vorsten en Geestelijken en stijl van procederen in de Raden van *Brabandt*, *Mechelen*, *Henegouwe* en *Gelderland*, vergaderd het Ie en IIe deel door *Antonius Anselmo* en uitgegeven t'*Hantwerpen* bij *Hendrik Aertssens*, 1648, IIIe deel door *Jan Baptiste Christijn*, te *Brussel*, bij *Huybrecht Antoon Velpius*, 1664, IVe deel te *Brussel*, bij *Simon t'Serstevens*, Ve, VIe, VIIe en VIIIe deel, het laatste in 2 stukken, door *Joseph Michiel Wouters* te *Brussel*, bij *Georgius Fricx*, 1738—1767 en nog 2 deelen met de later sedert 1739—1769 uitgege-

In F°.
N°. 3.

ven stukken, bij denzelfden 1768 en 1769, te zamen 10 deelen in 11 banden.

N°. 4.

Mr. ***WILLEM VAN LOON*** en ***HENRIK CANNEGIETER***, GROOT GELDERS PLACAETBOECK, inhoudende de Placaten en Ordonnantiën van Keizer *KAREL*, Koning *PHILIPS*, de Hertogen van *Gelder*, de Graven van *Zutphen*, de Staten des Furstendoms *Gelre* en des Graafschaps *Zutphen* van 1543 tot 1700, alsmede de principaalste Resolutiën, rakende politie en justitie, sedert 1577 tot 1700, met een Appendix van oude Land- en Dijkbrieven, overeenkomsten en verbonden en generale Landrechten met een algemeen register en platen, tot het waterrecht behoorende. 3 deelen in één band, waarvan de beide eerste, verzameld en uitgegeven door *VAN LOON* te *Nymegen*, bij *Suerus van Goor*, 1701 en 1703 en het 3e door *CANNEGIETER*, te *Arnhem*, bij *Hendrik van Goor*, 1740, met de vervolgen in 4°. Zie hierna p. 153, n°. 2.

N°. 5.

GEORG FREDERIK THOE SCHWARTZENBERG EN HOHENLANSBERG, Grietman van Menaldumadeel, GROOT PLAKAAT- EN CHARTERBOEK VAN VRIESLAND van 696 tot 1604. *Leeuwarden*, bij *Willem Coulon*, 1768—1782. 4 deelen.

N°. 6.

Mr. ***JOHAN VAN DE WATER***, GROOT PLACAETBOECK DES LANDS EN DER STAD VAN UTRECHT van 1528 tot 1728. *Utrecht*, bij *Jacob van Poolsum*, 1729, 3 deelen.

N°. 7.

Mr. ***PIETER HENDRIK VAN DE WALL***,

In F°.

N°. 7. Burgemeester van Dordrecht, HANDVESTEN, PRIVILEGIËN, VRIJHEDEN, VOORREGTEN, OCTROIJEN EN COSTUMEN, mitsgaders SENTENTIËN, VERBONDEN, OVEREENKOMSTEN en andere voorname handelingen DER STAD DORDRECHT van 1064 tot 1790, met Geschied- en Oudheidkundige aanmerkingen. *Dordrecht*, bij *Pieter van Braam*, 1790. 4 deelen.

N°. 8.

Mr. ***HERMANUS NOORDKERK***, Handvesten ofte PRIVILEGIËN, mitsgaders WILLEKEUREN, COSTUMEN, ORDONNANTIËN en HANDELINGEN DER STAD AMSTERDAM tot 1747, 3 deelen, te *Amst.*, bij *Hendrik van Waesberge* en *Salomon en Petrus Schouten*, 1748, met de beide vervolgen, waarvan het eerste van 1748 tot 1754 te *Amst.*, bij de Wede *Schouten en Zoon*, 1755 en het tweede van 1755 tot 1777, uitgegeven door ***JOHAN PIETER FARRET***, te *Amst.*, bij *Petrus Schouten*, 1778, te zamen 5 banden.

N°. 9.

EGBERT VAN DEN HOOF, HANDVESTEN, PRIVILEGIËN, WILLEKEUREN ENDE ORDONNANTIËN VAN ENCKHUYSEN, alsmede van *Alkmaar*, *Hoorn*, *Medenblik*, mitsgaders van *Groote-broeck*, *Bovenkarspel*, *Lutjebroeck*, *Hoogh-karspel*, *Westwoudt* en *Blockers*, *Schellinckhout*, *Wijdenesse*, *Hem*, *Venhuysen*, *Sybenkarspel*, *Benninghbroeck* en andere *Westvriesche* en *Drechterlandsche* Voorrechten. t' *Enckhuysen*, bij den verzamelaar en uitgever, 1667.

IN QUARTO.

In Q°.

N°. 1.

JAN BOTTELGIER, (*Jean Bouteiller*, geboren te *Mortaigne* tusschen *Valenciennes* en *Doornik*,

In Q°. N°. 1.

Raadsheer in het hof van *Parijs* onder de regering van KAREL den V[en] en VI[en]), SOMME RUYRAEL, sprekende van alle rechten, uit het Fransch vertaald, gedrukt te *Antwerpen*, bij *Henric Eckert van Homberch*, 1503. Goth. let., 2 kol., zonder gen. bladz. en overw., met get. vel., en oningevulde beginletters, met een houtsneeplaat op den titel, den Keizer verbeeldende zittende op zijn troon, omgeven door zijne staatsdienaren en hovelingen en op de laatste bladzijde het wapen van *Antwerpen* en daarboven dat van *Delft*, waaruit blijkt, dat van *Homberch*, schoon reeds in 1496 zich als boekdrukker te *Delft* gevestigd hebbende, echter nog zijne drukkerij te *Antwerpeo* lang daarna heeft aan den gang gehouden.

N°. 2.

VERVOLGEN OP HET GROOT GELDERS PLACAATBOEK VAN Mr. *W. VAN LOON*, te *Arnhem*, bij *Hendrik van Goor*, diens wed. en zoon *Will. Alb. van Goor*, 1741—1794, 4 deelen.

Het 1e deel bevat de Placaten van 1741 tot 1753.
— 2e — die van 1754 tot 1769.
— 3e — die van 1770 tot 1777.
— 4e — die van 1778 tot 1794.

N°. 3.

Mr. ***GERRIT LUTTENBERG***, Secretaris der stad *Zwol*, REGISTER DER WETTEN EN BESLUITEN BETREKKELIJK HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN van 1796 tot 1839. Te *Zwolle*, bij *H. As. Doijer*, 1840—1843. 5 afl., met het alphabetiesch register, 6 stuks.

IN OCTAVO.

N°. 1.

In 8°.

VERHANDELINGEN VAN HET GENOOTSCHAP: PRO

In 8°.

N°. 1. EXCOLENDO JURE PATRIO, TE GRONINGEN, ter naspooring van de wetten en gesteldheid onzes vaderlands. *Groningen*, bij *J. Bolt*, *J. Oomkens* en *W. Zuidema*, 1773—1828, 5 deelen.

waarin:

Ie deel. WILLEKEUREN VAN LANGEWOLDT van de XIIIe eeuw.

NICOLAI ENGELHARDI, Sermo praeliminaris.

M. L., over DEN INVLOED VAN ONZE NEDERLANDSCHE TAAL OP ONZE VADERLANDSCHE RECHTSGELEERDHEID.

TJAARD VAN SWANEVELT, over DEN OORSPRONG DER GRONINGER WET, NOPENS DE VERDEELIMG DER OUDERLIJKE NALATENSCHAP TUSSCHEN ZOONS EN DOCHTERS.

SACO HERMAN VAN IDSINGA, Over DE LEZING EN ZIN VAN HET XXIXe ART. VAN HET IIe BOEK VAN HET SELWERDER LANDRECHT.

EPPO IPPIUS, INLEIDING TER VERKLARING VAN HET OMLANDER LANDRECHT.

J(*ACOBUS*) D(*E*) R(*HOER*), P(rofessor) *G*(*roninganus*) HET HYEMAAL GEHEGT OVER EENEN DOODSLAG, of Manier van rechtspleging omtrent een verslagene in *Overijssel*.

JOHANNES VAN LIER, Over HET XXXIXe ART. VAN HET IVe BOEK VAN HET DRENDSCHE LANDRECHT.

ANTONIUS BRUGMANS, De MONUMENTIS MUTATIONUM, QUAS BELGII FOEDERATI SOLUM PASSUM FUIT.

——————— ELOGIUM *NICOLAI ENGELHARDI*.

IIe deel. *DIEDERIK FREDERIK JOAN VAN HALSEMA*, Over DEN STAAT EN REGERINGSVORM DER OMMELANDEN TUSSCHEN DEN EEMS EN DE LAUWERS.

HET ALOUDE OMMELANDER WETBOEK VAN HUNSINGO, in de oude oorspronkelijke Friesche landtaal met voorbericht over taal en zaken.

IIIe deel. *GERARD WILLEM VAN OOSTEN DE BRUYN*, JUS BATAVORUM DE GRADIBUS MATRIMONII, RATIONE SANGUINIS VEL AFFINITATIS PROHIBENTIBUS.

In 8°.
N°. 1.

JOHANNES JACOBUS VAN HASSELT, Over HET LAATSTE OORDEEL IN VELUWEN.

ABRAHAM QUEVELLERIUS VAN SWINDEREN, Over HET CONTRACT VAN BEKLEMMING EN DIENS OORSPRONG.

VETUS JUS FRISICUM, e cod. membraneo cum praefatione *JACOBI DE RHOER*.

JOHAN WILLEM KNOOP, Over HET VIIe EN VIIIe ART. VAN HET LANDRECHT VAN OVERIJSSEL.

TILEMAN DOTHIAS WIARDA, DE JURE WARSICO.

HENDRIK LUDOLF WICHERS, Over DE OUDE GRONINGER MUNTEN.

Over HET VOORRECHT VAN SOMMIGE GESLACHTEN IN GRONINGEN, OM HET BROUWERSGILD MET 14 BUTKENS TE KUNNEN WINNEN.

J. DE RHOER, OUDSTE LAND- EN DIJKRECHT VAN HUMSTERLAND, met ophelderende aanteekeningen.

PRIMUM PLEBISCITUM FIWELGUMANUM of eerste Fywelghe Landes recht.

IVe deel. *J. DE RHOER*, Onderzoek of DE GERMANEN OUDTIJDS HALSSTRAFFEN GEOEFEND EN MENSCHEN GEOFFERD HEBBEN.

G. W. VAN OOSTEN DE BRUYN, DE JURE LIBERORUM NATURALIUM IN BELGIO FOEDERATO.

ALBERT JOHAN DE SITTER, Over DE VEENEN, DERZELVER AANLEG EN INVLOED OP DE VADERLANDSCHE RECHTEN.

STATUTA TERRAE FREDEWOLT of Willekoeren van Fredewold, uit een oud HS. en met andere vergeleken.

A. Q. VAN SWINDEREN, LANDRECHT VAN WEDDE EN WESTERWOLDINGELANDT, in het oorspronkelijk Oud Friesch met Nederduitsche vertaling en verklaring en register van verouderde woorden.

J. DE RHOER, PLAATSELIJKE BESCHRIJVING VAN WESTWOLDINGERLAND EN DE DORPEN BELLINGEWOLDE EN BLYHAM EN WAT TOT DIEN RECHTSTOEL BEHOORT.

HET OUDE LANDRECHT VAN WESTERWOLDE VAN 1470.

"Geenaart Schaap" Vak

In 8°.
N°. 1.

V° deel. HET STADBOEK VAN GRONINGEN van 1425 met Register en facsimile van het HS.

Brief van Borgemeisteren en Raedt Oelt en Nye en Zworen meente mitter Wysheit in *Gronyngen* van 1492 over DEN COURS VAN HET GEMUNTE GELD.

Renversaal van bovenstaanden brief, door Boumeisters, Hovetlingen van den Gilden en ghemeene Gilden afgegeven.

Brief van Borghemeesteren &z. van *Groningen*, TER VERGUNNING DER GILDEN, van 1436.

J. DE RHOER, Aanteekeningen OP HET STADBOEK.

——— Bijvoegsels op die Aanteekeningen.

——— Bladwijzer van woorden en zaken in die Aanteekeningen.

N°. 2.

Mr. *J. C. VOORDUIN*, GESCHIEDENIS EN BEGINSELEN DER NEDERLANDSCHE WETBOEKEN, volgens de beraadslagen, deswege gehouden bij de Tweede Kamer der Staten Generaal, met eene voorrede van Mr. *H. M. A. J. VAN ASCH VAN WIJK*. *Utrecht*, bij *Robert Nathan*, 1837—1841, 10 deelen, 11 banden.

Bevattende de vijf eerste deelen de Algemeene inleiding en overzigt der geschiedenis van de Nederlandsche wetgeving en het Burgerlijk wetboek.

Deel VI en VII het Wetboek van Strafvordering.

—— VIII—X het Wetboek van Koophandel.

N°. 3.

ROBERT JOSEPH POTHIER, Raad in de Praesidiale Rechtbank en Hoogleeraar in de Rechten te *Orleans*, OVER HET WISSELRECHT, naar het Fransch door Mr. *JOÄNNES VAN DER LINDEN*. *Leyden*, bij *A.* en *J. Honkoop*, 1801.

Geschonken door Mr. *G. DE VRIES AZ.*

N°. 4.

Mr. *GERRIT DE VRIES ABRAHAMSZ.*, DE WETGEVENDE MAGT DER PLAATSELIJKE BESTUREN,

In 8°.
N°. 4.

naar art. 183 der Grondwet. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1846.

Geschonken door den schrijver.

N°. 5.

——————————————— DE PROVINCIALE VERORDENINGEN VAN NOORD-HOLLAND, met eene voorrede. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1852.

Geschenk van den schrijver.

N°. 6.

Mr. *PIETER MABÉ Junior*, en Mr. *G. DE VRIES Az.*, DE WET OP HET NOTARISAMBT TOEGELICHT. *Haarlem*, bij de Wed. *A. Loosjes Pz.*, 1843.

Geschenk van beide genoemde schrijvers.

N°. 7.

Mr. *SIMON VAN LEEUWEN*, NEÊRLANDS PRACTIJK ENDE OEFFENING DER NOTARISSEN, waarin verhandeld wordt, wat Notaris, Secretaris, Deurwaarder en Gerechtsbode in regtszaken en het stellen en uitvoeren van Instrumenten, Acten en Gewijsden hebben in acht te nemen. *Amst.*, bij *H.* en de Wed. *D. Boom*, 1706.

N°. 8.

JACOB DE COEUR, STIJL DER NOTARISSEN, of Verzameling van Actens, Contracten en Instrumenten voor de Notariale practijk en Examen der Notarissen, verbeterd en vermeerderd door *W. VAN EVERSDIJK*. *'s Gravenhage*, bij *Joännes de Cros & comp.*, 1744.

Met het vorige geschonken door Mr. *G. DE VRIES Az.*

N°. 9.

HIERONYMUS DE VRIES, *Hieronymi* filius,

In 8°.
N°. 7. *de Delictis omissionis. Amstelaedami*, typis *C. A. Spin*, 1831.

Donum auctoris.

N°. 10.

GERARDI DE VRIES *Abrahami* filii, HISTORIA INTRODUCTI IN PROVINCIAS, QUAS DEINCEPS RESPUBLICA BELGII UNITI COMPREHENDIT, JURIS ROMANI. *Lugd. Bat.*, apud *S. et J. Luchtmans*, 1839.

Donum auctoris.

N°. 11.

———————— Specimen DE FOENORIS NAUTICI CONTRACTU JURE ATTICO. *Harlemi*, apud *A. C. Kruseman*, 1842.

Donum auctoris.

N°. 12.

ABRAHAMI DE VRIES, *Hieronymi* filii, DE COMMERCIO EPISTOLARUM EX JURIS PRINCIPIIS AESTIMATO. *Amst.*, ex off. typographicâ *C. A. Spin*, apud *P. N. van Kampen*, 1841.

Donum auctoris.

LIBRI MEDICI.

IN OCTAVO.

N°. 1.

FRANCISCI ZACHARIAE ERMERINS, Medicinae in Academiâ *Groninganâ* Professoris, ANECDOTA MEDICA GRAECA, SC.: *THEOPHILUS*, Protospatharius et Archiater seculo VII°, *de Pulsibus*, — *LEONIS*, philosophi et medici incertae aetatis, *Conspectus medicinae*, — incertus auctor *de cibis*, excerptus e

In 8°.
N°. 1.

libro *de Medicinâ* ad CONSTANTINUM POGONATUM, seculo VII°, et HIPPOCRATIS, incertae aetatis et patriae, Epistola ad PTOLEMAEUM regem *de Hominis fabricâ*, Gr. e codd. MSS. edita cum versione Latinâ et annotationibus. *Lugd. Bat.*, apud *S, et J. Luchtmans*, 1840.

N°. 2.

HIPPOCRATIS, Medicorum principis, liber DE VICTÛS RATIONE IN MORBIS ACUTIS, Gr. & L. curâ *F. Z. ERMERINS*. Acc. observationes criticae in *SORANUM*, *Ephesium*, medicum seculo II°, *de Arte obstetriciâ morbisque mulierum. Lugd. Bat.*, apud *S. et J. Luchtmans*, 1841.

N°. 3.

F. Z. ERMERINS, Oratio DE PERPETUIS MATERIAE ET FORMAE IN VITÂ MOBILITATE ET MOTU, habita IX° octobris 1851. *Groningae*, apud *G. van Boekeren*, 1851.

Donum auctoris.

N°. 4.

HENDRIK VAN DER VOORT, Stadschirurgijn te *Haarlem*, WAARNEMINGEN VAN DOOR MIDDEL DER LUCHTPOMP HERSTELDE BEKLEMDE BREUKEN. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1848.

Geschenk van den schrijver.

LIBRI PHYSICI, MATHEMATICI, cet.

IN QUARTO.

In Q°.

N°. 1.

WERKEN DOOR DE EERSTE KLASSE VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN WETEN-

In Q°.

N°. 1. SCHAPPEN, LETTERKUNDE EN SCHOONE KUNSTEN, afzonderlijk uitgegeven in één band, bevattende:

CORNEILLE RUDOLPHE THEODORE KRAIJENHOFF, Précis historique des opérations géodésiques et astronomiques faites en Hollande. à *la Haye*, de l'imprimerie générale de l'état, 1815.

JACOB FLORIJN, Over het sommeren en interpoleren van arithmetische seriën. Amst., bij *P. den Hengst en Zoon*, 1816.

Verslag der Eerste Klasse aan den Minister van binnenlandsche zaken *over het Amsterdamsch geoctroijeerd kunstcement. Amst.*, bij *Pieper en Ipenbuur*, 1816.

N°. 2.

GERARD KINCKHUYSEN, ALGEBRA, of Stelkunst. *Haarlem*, bij *Passchier van Wesbusch*, 1661.

Dit werk werd in der tijd zoo hoog geacht, dat zelfs de groote *NEWTON*, in zijne *Arithmetica Universalis*, vele vraagstukken geheel op de wijze en bijna met de eigen woorden van *KINCKHUYSEN* heeft opgelost en dit boek zelfs in het Engelsch vertaalde en in het licht gegeven zou hebben, zoo niet het handschrift bij gelegenheid van een ongelukkigen brand een prooi der vlammen was geworden. Zie *COLLOT D'ESCURY Hollands roem*, VI[de] d. I[ste] st. bl. 93 en *J. LOCKHART Nieuwe oplossing van Cubiekvergelijkingen*, bl. 58. Men vindt in dit werk bl. 68 en volgg. reeds de *oplossing der biquadratische aequatiën* of vergelijkingen van den 4[en] graad, waarvan men gewoonlijk in Engeland de uitvinding toeschrijft aan *THOMAS SIMPSON*, Hoogleeraar bij de Koninklijke Militaire Academie te Woolwich, die eerst in 1710, lang na den dood van *KINCKHUYSEN*, geboren, het werk, waarin hij daarover handelt, in 1755 in het licht gaf.

Geschonken door den Heer M[r]. *P. ELIAS.*

In 8°.

IN OCTAVO.

JEAN LE FRANCQ VAN BERKHEY, Medicinae Doctor te *Leiden*, NATUURLIJKE HISTORIE VAN HOLLAND, met afbeeldingen. Te *Amst.* bij *IJntema en Tieboel*, 1769—1779, 4 deelen, 10 banden.

In F°.

HISTORIAE UNIVERSALIS ET EXTERARUM GENTIUM SCRIPTORES,

IN FOLIO.

N°. 1.

DIONIS CASSII, *Coccejani* cognominati in gratiam *COCCEJI NERVAE* Imperatoris, cujus amicitiâ inprimis summis honoribus erat ornatus, patriâ *Niceâ Bithyni*, HISTORIAE ROMANAE, quae supersunt de 80 integri operis libris, Gr. & Lat. cum annotationibus *HENRICI VALESII*, *JOÄNNIS ALBERTI FABRICII* et *HERMANNI SAMUËLIS REIMARI*, editoris. *Hamburgi*, sumtibus *Christiani Heroldi*, 1750—1752, 2 vol.

N°. 2.

JOÄNNIS GEORGII ECCARDI (*Duingâ Hanoverani*, nati a° 1674, mortui 1730, primum Historiae Professoris *Helmstadiensis*, dein, ejuratâ Lutheranorum formulâ, consiliarii Episcopalis, Archivarii et Bibliothecarii *Wurtzburgensis*), CORPUS HISTORICUM MEDII AEVI, s. scriptores rerum in orbe universo, praecipue in Germaniâ gestarum, maxime a temporibus *CAROLI MAGNI* usque ad finem seculi XVi. *Lipsiae*, apud *Joännem Fredericum Gladitschium*, 1723, 2 vol.

N°. 3

MELCHIORIS HAIMINSFELDII GOLDASTI, (*Helvetii*, nati a° 1576, mortui a° 1635), RERUM ALAMANNICARUM SCRIPTORES ALIQUOT VETUSTI, cum glossis rerum ac verborum difficiliorum et vitâ *GOLDASTI*, curâ *HENRICI CHRISTIANI SENCKENBERG*, Jurisconsulti *Francofurtani*, pri-

In F°.
N°. 3. mum Professoris *Göttingensis*, mox *Giessensis*, dein *Viënnensis. Francofurti* et *Lipsiae*, impensis *Joännis Friderici Fleischeri*, 1750, 3 tom., 1 vol.

Cuique tomo praefixus est in aversâ tituli paginâ scriptorum et monumentorum, in illo contentorum, index.

IN QUARTO.

In Q°.

N°. 1.

CAJUS JULIUS CAESAR, DE BELLO GALLICO et CIVILI POMPEJANO et ***AULUS HIRTIUS*** de bellis ALEXANDRINO, AFRICANO ET HISPANIENSI cum integris notis *DIONYSII VOSSII*, *JOÄNNIS DAVISII* et *SAMUËLIS CLARKII*, curâ et cum animadversionibus *FRANCISCI OUDENDORPII*. *Lugd. Bat.*, apud *Samuëlem Luchtmans*, 1737.

N°. 2.

VALERII MAXIMI ad *TIBERIUM CAESAREM* FACTORUM DICTORUMQUE MEMORABILIUM libri 9. Cum notis integris *HENRICI LORITI GLAREANI*, *STEPHANI PIGHII*, *JUSTI LIPSII*, *CHRISTOPHORI COLERI* et *JOHANNIS VORSTII* et selectis aliorum. Acc. Emendationes *CASPARIS BARTHII*, *FRANCISCI GUYETI* et *MARQUARDI GUDII*, notae perpetuae *JACOBI PERIZONII* et *ANTONII SCHULTINGII* Exercitatio *de testamentis rescissis*, ex recensione ad MSS. fidem et cum notis *ABRAHAMI TORRENII*. *Leidae*, apud *Samuëlem Luchtmans*, 1726.

N°. 3.

PANEGYRICI VETERES, (sc. ***PLINII*** Panegyricus *TRAJANI*, ***CLAUDII MAMERTINI***, Paneg. et Genethliacus *MAXIMIANI* et *pro Consulatu* Gratiarum actio *JULIANO* Augusto, ***EUMENII*** Oratio *pro re-*

In Q°.
N°. 3.

staurandis scholis, Paneg. CONSTANTINI Caesaris et ejusdem Augusti et huic Gratiarum actio *Flaviensium* nomine, ***NAZARII*** Paneg. CONSTANTINI Aug. ***LATINI PACATI DREPANII*** Paneg. THEODOSII Aug. et incertorum auctorum Paneg. 1. MAXIMIANI et CONSTANTINI Aug., cum, interpretatione et notis JACOBI LE BAUNE, ad usum Delphini. Acc. Obss. criticae in LATINUM PACATUM CHRISTIANI SCHWARZII. *Venetiis*, apud *Bartholomaeum Javarina*, 1728.

N°. 4.

DICTYS CRETENSIS et ***DARES PHRYGIUS*** (supposititii duo, belli Trojani coaevi scriptores, quorum sub nominibus sua sive commenta, sive antiquorum Graecorum, quae ferebantur, poëmatum versiones ediderunt incogniti quidam serioris aevi scriptores Romani), DE BELLO ET EXCIDIO TROJAE, quorum operum prius inscribitur: *Q. Septimio Romano interprete*, posterius quasi a CORNELIO NEPOTE e Graeco translatum et SALLUSTIO CRISPO dicatum, utrumque illustratum interpretatione et notis ANNAE DACERIAE. Acc. JOSEPHI ISCANI, poëtae Angli seculo XIII°, *de bello Trojano* carmen cum notis SAMUËLIS DRESEMII, *Dithmarsi*, praefixa JACOBI PERIZONII de DICTYE diss. et LUDOLPHI SMIDS Numismatum et gemmarum, historiam illustrantium, effigies. *Amst.*, apud *Daniëlem Gallet*, 1702.

N°. 5.

JULES DE SAINT-GÉNOIS, Bibliothécaire de l'université de *Gand*, INVENTAIRE ANALYTIQUE DES CHARTES DES COMTES DE FLANDRE avant l'avènement des Princes de la maison de *Bourgogne*, précédé d'une notice historique sur l'ancienne Trésorerie des

In Q°.
N°. 5. chartes de *Rupelmonde* et suivi d'un glossaire, des notes et d'éclaircissements. *Gand*, de l'imprimerie de *van Rijckegem-Hovaerc*, 1843—1846, avec des gravures des sceaux des métiers de Bruges.

IN OCTAVO.

In 8°.

N°. 1.

ARRIANUS, *Nicomediensis Bithynus*, *EPICTETI* discipulus, sub *HADRIANO* *Cappadociae* Praefectus, DE EXPEDITIONE ALEXANDRI MAGNI lib 7 et INDICA, Gr. & L., ex interpretatione *BONAVENTURAE VULCANII* et cum animadversionibus *NICOLAI BLANCARDI*. *Amst.*, apud *Joännem Janssonium Waesberge*, 1688.

N°. 2.

CAJI VELLEJI PATERCULI, Quae supersunt ex HISTORIAE ROMANAE voluminibus 2, cum integris animadversionibus doctorum, curante *DAVIDE RUHNKENIO*. *Lugd. Bat.*, apud *Samuëlem* et *Joännem Luchtmansios*, 1779, 2 tom. 1 vol.

N°. 3.

JOHANN FRIEDRICH BOEHMER, JOHANNES VICTORIENSIS UND ANDERE GESCHICHTQUELLEN DEUTSCHLANDS in vierzehnten Jahrhundert. *Stuttgart*, *J. G. Cotta*'scher Verlag, 1843.

Enthaltend:

Monachi *Fürstenfeldensis* Chronica *de gestis principum* 1273—1326.

NICOLAÏ Botrontinensis Episcopi de *HENRICI VII*ⁱ Imp. itinere Italico. 1310—1313.

Chronicon *de Ducibus Bavariae*. 1311—1372.

Vita Ludovici IVⁱ Imp. 1312—1372.

Der Streit zu Mühldorf. 1322.

In 8°.
N°. 3.

Notae historicae *Veronenses*. 1325—1327.

ALBERTINI MUSSATI, *Patavini*, *LUDOVICUS Bavarus*. 1327—1329.

Der Hofslag zu *Coblenz*. 1338.

Briefe *LUDWIGS* des *Baiern*. 1315—1327.

Vita *CAROLI IV*[i] Imp. ab ipso conscripta. 1316—1346.

JOHANNIS Victoriensis (Abbatis monasterii S[ti] *VICTORIS* apud *Klagenfurtum*) *Historia* ab a° 1211—1343.

MICHAËLIS DE LEONE, *Herbipolensis*, Annotata historica. 1079—1354.

LEOPOLDI DE BEBENBURG, Episcopi *Bambergensis* dictamen *de modernis cursibus et defectibus imperii Romani*. 1341.

N°. 4.

N. G. VAN KAMPEN, PROEVE EENER GESCHIEDENIS DER KRUISTOGTEN naar het Oosten, tot op de herovering van Ptolemaïs in 1291. *Haarlem*, bij de Erven *F. Bohn*, 1824—1826, met pl. 4 deelen.

N°. 5.

PROSPER BRUGIÈRE, HISTOIRE DES DUCS DE BOURGOGNE de la maison de *Valois*, avec remarques de *FRÉDÉRIC-AUGUSTE-FERDINAND DE REIFFENBERG*. *Bruxelles*, chez *J. M. la Crosse*, 1837, 10 vol.

/ de Barante
/ avec des planches

N°. 6.

LOUIS-DIEUDONNÉ-JOSEPH DE WEZ, HISTOIRE GÉNÉRALE DE LA BELGIQUE. *Bruxelles*, chez *H. Tarlier*, 1826—1828, 7 vol.

N°. 7.

JULES VAN PRAET, HISTOIRE DE LA FLANDRE depuis le Comte *GUI DE DAMPIERRE*, jusqu' aux Ducs de *Bourgogne*, 1280—1383. *Bruxelles*, chez *H. Tarlier*, 1828, 2 vol.

In 8°.

N°. 8.

JAN FOKKE, GESCHIEDENIS VAN DE ACHTTIENDE EEUW, met pl. *Haarlem*, bij *François Bohn*, 1801—1806, 6 deelen.

N°. 9.

CHARLES LACRETELLE, Membre de l'Académie Francaise, Professeur d'histoire à la faculté des lettres à *Paris*, HISTOIRE DE FRANCE pendant le dix-huitième siècle. *Paris*, chez *Delaunay*, 1830. 6 vol.

N°. 10.

LOUÏS ADOLPHE THIERS, né à *Marseille* 16 Avril 1797, HISTOIRE DE LA RÉVOLUTION FRANCAISE, avec des portraits et planches. 10 vol. *Paris*, chez *Furne* et Ce, 1842.

N°. 11.

P. LANSENS, ALOUDE STAET VAN VLAENDEREN vóór en gedurende het leenroerig bestier, gevolgd van eene etymologische en geschiedkundige beschrijving der steden en parochiën van dat Graafschap. *Brugge*, ter drukkerij van *C. de Moor*, 1841.

N°. 12.

DANIËLIS PAPEBROCHII (*Antverpiensis*, Jesuitae seculo XVII°), ANNALES ANTVERPIENSES, ab urbe conditâ ad aum MDCC, editi a *F. H. MERTENS* et *ERN. BUSCHMAN*. *Antverpiae*, e typographiâ *J. E. Buschman*, 1845—1848, 5 tom.

N°. 13.

F. H. MERTENS en ***K. L. TORFS***, GESCHIEDENIS VAN ANTWERPEN, van de stichting tot op onze

In 8°.
N°. 13.

dagen, uitgegeven door de Rederijkkamer *de Olijftak*, met kaarten en platen. *Antwerpen*, ter drukkerij van *P. van Dieren* & c[e], 1845—1851, 7 deelen, met het aanhangsel.

N°. 14.

RICHARD THOMSON, HISTORICAL ESSAI ON THE MAGNA CHARTA of King *JOHN*, to which are added the Great Charter in Latin and English, the Charters of liberties and confirmations, granted by *HENRY III.* and *EDUARD I.*, the original Charter of the *Forets*, and various authentic instruments, connected with them explanatory notes on their several Privileges; with illustrations, the pages adorned with embellishments of facsimilae of the Charters of Liberties, Tombs, Monumental Effigies, Armorial Ensigns and Seals. *London*, for *John Major* and *Robert Iennings*, 1829.

HISTORIAE PATRIAE SCRIPTORES.

IN FOLIO.

In F°.

N°. 1.

SIMON VAN LEEUWEN, Substituut Griffier van den Hoogen Raad van *Holland*, *Zeeland* en *Westvriesland*, BATAVIA ILLUSTRATA, of over den Oorspronk, Voortgank, Zeden, Eere, Staat en Godsdienst van *Oud-Batavië*, mitsgaders van den Adel en de Regering van *Holland*. *'s Gravenhage*, bij *Johan Veelij*, *Johan Tongerloo* en *Jasper Doll*, 1682, 2 deelen in één band.

N°. 2.

G. VAN LOON, ALOUDE HOLLANDSCHE HISTORIE

In F°.
N°. 2. der Keyzeren, Koningen, Hertogen en Graven sedert de komst der *Batavieren* in het thans genoemde *Holland*, tot de herstelling van 's Graven FLORENS den eerstens zoon (DIRK den V^e) op het einde der XIe eeuw. *'s Gravenhage*, bij *Pieter de Hondt*, 1734, met kaarten en afbeeldingen van penningen, 2 deelen.

N°. 3.

G. VAN LOON, BESCHRIJVING DER NEDERLANDSCHE HISTORIEPENNINGEN, van de overdragt der heerschappij van KAREL den V^e op FILIPS den IIe tot het sluiten van den *Utrechtschen* vrede, 1555—1716. *'s Gravenhage*, bij *Christiaan van Lom* enz., 1723—1731, met afb. der penningen, 4 deelen.

N°. 4.

VERVOLGEN OP VAN LOONS BESCHRIJVING DER NEDERLANDSCHE HISTORIEPENNINGEN, uitgegeven door de Tweede Klasse van het Koninklijk Nederlandsch Instituut. *Amst.*, bij *Piper* en *Ipenbuur*, 1821—1848, 5 stukken, met afb. der penningen.

N°. 5.

G. VAN LOON, HEDENDAAGSCHE PENNINGKUNDE, of over den oorsprong van het geld, over de gedenk- en legpenningen, de cijferletters, tooverpenningen en noodmunten, en de regels van het vergaderen en schikken van penningen. *'s Gravenhage*, bij *Pieter van Thol*, 1704, met pl.

N°. 6.

FRANS VAN MIERIS, (de ~~Oude~~, Kunstschilder, geboren te *Leiden*, 1689, overleden 1763), HISTORIE DER NEDERLANDSCHE VORSTEN, uit de Huizen *Beijere*, *Bourgonje* en *Oostenrijk*, van ALBERT VAN

In F°. N°. 6.

BEIJERENS regering tot den dood van *KAREL* den Ve, 1458—1558 opgemaakt uit de geloofwaardigste schrijvers, echtste gedenkstukken en meer dan 1000 historiepenningen. *'s Gravenhage*, bij *Pieter de Hondt*, 1732—1745, met afb. der penningen, 3 deelen.

N°. 7.

LAMBERTUS HORTENSIUS, van *Montfoort*, Rector van de schole te *Naarden*, VAN DEN OPROER DER WEDERDOOPEREN, uit het Latijn overgheset, met eene voorrede aan de Regering van *Amsterdam*, met pl., gedruct tot *Enchuysen*, bij *Jacob Lenaertsz. Meyn*, 1614.

——————————— Hetzelfde werk, ter zelfder plaatse bij denzelfden gedrukt in 1624, met eenig gering verschil in de platen.

N°. 8.

MICHAËLIS AITSINGERI [*Eytzinger*], (*Austriaci*, *CAROLI Vi*, *FERDINANDI Ii*, *MAXIMILIANI IIi* et *RUDOLPHI IIi*, Caesarum, Consiliarii aulici), LEO BELGICUS ejusque topographica atque historica descriptio, figuris aeneis *FRANCISCI HOGENBERGII* illustrata, s. rerum, in *Belgio* gestarum ab a° 1559 ad aum 1587, narratio. *Coloniae*, typis *Gerardi Campensis*, 1588.

AITSINGERUM laudant praeter alios *FRANCISCUS HOGENBERG*, *HENRICUS RANZOVIUS*, *RICHARDUS DINOTHUS*, *FLORENTIUS AB HAREN*, *JANSENIUS DOCCUMENSIS* et e recentioribus *CHRISTOPHORUS SAXE ET JONA GUILLELMUS TE WATER*, quorum hic testatur, nostrae patriae historicis, si hujus operis notitiam habuissent, non inutilem ejus usum futurum fuisse. Vid. *S. DE WIND* in *Bibliothecâ historicorum Neërlandicorum*, pag. 207.

In F°.

/R̲

N°. 9.

FRANCISCI HAZAEI [*Verhaer*], (*Ultrajectensis*, Theologi pontificii), ANNALES DUCUM, S. PRINCIPUM BRABANTIAE TOTIUSQUE BELGII. 3 tom., 2 vol. cum Principum imaginibus.

Ius tomus continet solius Brabantiae res.
IIus —— *Belgii* Uniti Principum res gestas.
IIIus —— *Belgii* tumultus usque ad inducias, a° 1609 pactas.

N°. 10.

ANGELUS GALLUCCIUS, (*Italus* Jesuita, natus *Maceratae*, mortuus *Romae* 1674), DE BELLO BELGICO, ab a° 1593 ad inducias 12 annorum, a° 1609 pactas. *Romae*, e typographiâ haeredum *Francisci Corbelletti*, 1671.

N°. 11.

ABRAHAM DE WICQUEFORT (né à *Amsterdam* 1598, Résident du Duc de *Brunswic-Lunebourg-Zell* à *la Haye*, décédé 1682), HISTOIRE DES PROVINCES UNIES DES PAYS-BAS depuis le parfait établissement de cet État par la paix de *Munster*. à *la Haye*, chez *A. Johnson*, 1719—1745, 2 tom., 3 vol.

N°. 12.

PIERRE JEANNIN (Prémier Président au Parlement de *Bourgogne*, Ministre d'état de la *France*, Ambassadeur de *HENRI IV* aux États Généraux), NEGOTIATIONS. à *Paris*, chez *Pierre le Petit*, 1756.

N°. 13.

DAGBLADEN VAN HET VERHANDELDE TER VERGADERING DER PROVISIONEELE REPRAESENTANTEN VAN HET VOLK VAN HOLLAND, van het begin van dat collegie op 26 Jan. 1795 tot deszelfs einde op 2 Maart 1796. *'s Hage*, bij *J. van Cleef*, *B. Scheurleer* en *J. Plaat*, 1795 en 1796, 4 deelen.

In F°.

N°. 14.

AREND VAN SLIGTENHORST, Regtsgeleerde, GELDERSE GESCHIEDENISSEN van 't begin tot aan de afzweeringh des Konincx van *Spanjen*, voorafgegaan van de landsbeschrijving van het Vorstendom *Gelder* en het Graafschap *Zutphen*. Te *Arnhem*, bij *Jacob van Biesen*, 1654, met landkaarten.

N°. 15.

ISAÄC COMMELIN (vader van *CASPARUS*, den schrijver van de *Beschrijving van Amsterdam*), LEVEN EN BEDRIJF VAN FREDERICK HENDRICK, Prince van *Orangien*, met kaarten. *Amst.*, bij *Jodocus Janssonius*, 1651, 2 deelen/ /in één band.

N°. 16.

CHRISTIANUS SCHOTANUS, (Hoogleeraar in de Godgeleerdheid te *Franeker*), KERKELIJKE EN WERELDTLYCKE GESCHIEDENISSEN VAN FRIESLAND, Oost ende West, van de eerste geheuchenis tot 1583. *Franeker*, bij *Jan Boudewijns Willems*, 1658. //60.

N°. 17.

GERHARD DUMBAR, Secretaris van *Deventer*, overleden 1744, HET KERKELIJK EN WERELTLIJK DEVENTER, 2 deelen in één band, gedrukt te *Deventer*, het 1e deel bij *Hendrik Willem van Welbergen*, 1734, het 2e bij *Lucas Leemhorst*, 1788.

N°. 18.

JAN WAGENAAR, Historieschrijver van *Amsterdam*, AMSTERDAM in zijne Opkomst, Aanwas, Geschiedenissen, Voorregten, Koophandel, Gebouwen, Kerkenstaat, Scholen, Schutterij, Gilden en Regering tot op 1740, met het vervolg van 1740 tot

In F°.
N°. 18. 1787, met pl. *Amst.* bij *Isaak Tirion* enz. 1760—1788, 4 deelen.

N°. 19.

Mr. *CORNELIS VAN ZOMEREN*, BESCHRIJVINGE DER STAD GORINCHEM EN LANDEN VAN ARKEL en der Geslachten van de Heeren van Arkel. Te *Gorinchem*, bij *Teunis Horneer*, 1755, met pl.

IN QUARTO.

N°. 1.

· CHRONICON HOLLANDIAE, SC.: *HUGO GROTIUS* de *Antiquitate reipublicae Batavicae*, *JANI DOUSAE*, filii, *Batavia*, *JANI DOUSAE*, patris, *Nordovicis*, *Annalium* libri 7, continuati a filio 3 libris, ab initio ad a^um^ 1120. *Lugd. Bat.*, apud *Joännem Maister*, 1617.

BERNARDI GERBRANDI FURMERII, (historiographi *Frisiae*, nati *Leovardiae* 1542, mortui 1616) ANNALIUM PHRISICORUM libri 3. *Franequerae*, typis *Aegidii Radaei*, 1609.

ontb. portr.

N°. 2.

Ie Lode van Brederode

J. P. AREND, ALGEMEENE GESCHIEDENIS DES VADERLANDS, van de vroegste tijden tot op heden, met platen, kaarten en portretten. *Amst.*, bij *J. T. Schleijer*, 1840—1852.

N°. 3.

ADRIANI KLUIT, (Antiquitatum et Historiae diplomaticae Professoris *Leidensis*, a° 1807 horrendâ illâ XII^i^ Januarii calamitate, aedium suarum ruïnâ obruti et exstincti), HISTORIA CRITICA COMITATÛS HOLLANDIAE ET ZEELANDIAE, ab antiquissimis temporibus ad a^um^ 1322. *Medioburgi*, apud *Petrum Gillissen* et *Isaac de Winter*, 1778—1782, 2 tom., 4 vol.

In Q°.

N°. 4.

MATTHAEI VOSSII (Hollandiae atque Zeelandiae Historiographi), ANNALES HOLLANDIAE ZEELANDIAEQUE a *THEODORICO I°* usque ad translatum a *JACOBÂ* in *PHILIPPUM Burgundum* imperium a° 1432. *Amst.*, typis *Henrici Theodori Boom*, 1680.

N°. 5.

Mr. *A. M. C. VAN ASCH VAN WIJK*, ARCHIEF VAN KERKELIJKE EN WERELDLIJKE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND, meer bepaaldelijk van *Utrecht*, ten vervolge van het *Archief voor kerkelijke en wereldlijke Geschiedenissen*, uitgegeven door *J. J. DODT VAN FLENSBURG.* Zie *Cat.* pag. 498, n°. 6. *Utrecht*, bij *Kemink en Zoon*, 1850 en 1852, 2 deelen.

N°. 6.

PHILIPPUS JACOBUS LAMBACHER (Civitatis Vindobonensis secretarius et Bibliothecae Praefectus seculo XVIII), DE IMPERATORIS ALBERTI EXPEDITIONE IN HOLLANDIAM susceptâ a° 1300 ad tuenda jura Imperii adversus *JOÄNNEM DE AVENNES*, *Hannoniae* Comitem. Sumptibus *Emerici Felicis Bader*, bibliopolae *Ratisbonensis*, 1758.

N°. 7.

JOHANNIS DE BEKA (Canonici *Ultrajectini* seculo XIV°), CHRONICON, continens res gestas Episcoporum sedis *Ultrajectinae* et Comitum *Hollandiae* a *Christo* nato ad a^um 1345, continuatum ad a^um 1574 a *SUFFRIDO PETRI*, *Leovardiensi*, cum notis *BERNARDI FURMERII.* *Franequerae*, typis *Romberti Doyema*, 1611.

N°. 8.

ROLANDI MIRTEI / (per anagramma veri nomi- / Onakini

In Q°.
N°. 8. nis auctoris *MARTINI ANTONII DEL RIO*, *Antverpiensis*) HISTORIA BELGICA, Commentarius rerum, in *Belgio* gestarum sub Gubernatoribus Comite *MANSFELDIO*, Archiduce *ERNESTO* et belli Duce *PETRO HENRIQUES D'AZEVEDO*, Comite de *Fuentes*. Acc. *JOSEPHI GAMURINI AMBROSII SPINOLAE* victoriae, cum elogiis ejus gentis. *Coloniae*, sumptibus *Joännis Kinckii*, 1611.

N°. 9.

JOÄNNIS MEURSII, RERUM BELGICARUM libri 4, in quibus *FERDINANDI ALBANI* sexcennium, belli *Belgici* principium, cum addito libro V°., Induciarum historiâ et ejusdem belli fine. *Lugd. Bat.*, apud *Ludovicum Elzevirium*, 1614.

N°. 10.

WILHELMI BAUDARTII, (*Deinsiani Flandri*, Pastoris Evangelici Calvinistarum *Zutphaniensium*, cum *BOGERMANSIO* Veteris Testamenti ex Hebraeâ in patriam linguam translatoris), POLEMOGRAPHIA AURAICO-BELGICA, s. Delineatio ac descriptio omnium proeliorum, obsidionum, aliarumque rerum memoratu dignarum, durante bello adversus *Hispaniarum* regem in *Belgio* gestarum sub ductu *GUILIELMI* et *MAURITII*, *Auraïcorum* Principum. *Amst.*, apud *Michaëlem Colinium*, 1622, cum figg. tabb. geogr. cet., formâ quartâ oblongâ.

N°. 11.

1. SENTENTIEN, uitgesproken over *JOHAN VAN OLDENBARNEVELD*, *GILLIS VAN LEDENBERG*, *ROMBOUT HOOGERBEETS* en *HUGO DE GROOT*, met platen en portretten. *'s Gravenhage*, bij *Hillebrant Jacobs*, drukker der Staten, 1619.

In Q°.
N°. 11.

2. OORDEEL der *Dordsche* Synode over de 5 *artikelen*, uit het Latijn. Te *Dordrecht*, bij *Isaac Janssen Canin*, 1619.
3. ORATIE over het Synode nationaal te *Dordrecht*, mitsgaders deszelfs oordeel over de bekende 5 *hoofdstukken*, door *D. P.*, uit het Latijn overgezet, ghedruct tot *Leyde* voor *Isaac de Beer*, 1619.
4. BELIJDENIS DES GHELOOFS der Ghereformeerde kerken in *Nederlant*, overghesien in de Synode te *Dordrecht*. *Dordrecht*, bij *Fransoys Borsaler*, 1619.
5. PLACCAET van de Staten Generaal der *Vereenighde Nederlanden* tot verbod van het houden van vergaderingen over de 5 *controverse religions poincten*. *'s Gravenhage*, bij *Hillebrant Jacobssz.*, 1619.
6. RESOLUTIE der Staten Generael tegen eenighe geciteerde *Remonstranten*. *'s Gravenhage*, bij *Aerdt Mauris*, 1619.
7. LIGUE bij eenige, meest van heuren dienst verlaten Predikanten, ende de SENTENTIË ter saecke van dien bij den Hove van Hollandt ghewesen en Resolutie der Staten, daarop gevolght en gheëxecuteert. *'s Gravenhage*, bij *Aerdt Mauris*, 1619.
8. OORDEEL van het Synode van *Dordrecht* over de leer van *CONRADUS VORSTIUS* en Resolutie der Staten, daarop ghevolght. *'s Gravenhage*, bij *Hillebrant Jacobssz.*, 1619.
9. AFBEELDING van de *Arminiaensche* Uitvaert en Boerepraetje daarover. Julij 1619.

N°. 12.

Mr. *JOHAN DE WIT*, BRIEVEN aan en van de Gevolmachtigden van den Staedt der *Vereenighde Ne-*

In Q°.
N°. 12. *derlanden* in *Vranckryck*, *Engelandt*, *Sweden*, *Denemarcken*, *Polen &z.*, beginnende van 1652 tot 1669 incluys. *'s Gravenhage*, bij *Hendrik Scheurleer*, 1723—1725, 6 deelen.

N°. 13.

HIERONYMUS VAN BEVERNINCK, ***WILLEM NIEUWPOORT***, ***PAULUS VAN DE PERRE*** en ***ALLARD PIETER JONGESTAL***, Extraordinaris Ambassadeurs der Staten Generael der *Vereenigde Nederlanden* aen de Republyck van *Engelandt*, VERBAEL wegens de Vredehandeling met *CROMWEL* en de acte van seclusie des Princen van *Oranje*. *'s Gravenhage*, bij *Hendrik Scheurleer*, 1725.

N°. 14.

REGISTER over de 6 deelen *Brieven* van den Raedt-Pensionaris *JAN DE WITT* en der Ministers van H. H. M. bij naburige Vorsten, alsmede over het *Verbael* van *HIERONYMUS VAN BEVERNINCK*, te *Londen* gehouden, met een Aenhangsel van nog eenige echte bewijsstukken. *'s Gravenhage*, bij *Hendrik Scheurleer*, 1727.

N°. 15.

SECRETE RESOLUTIËN van de Staten van *Holland* en *Westvriesland*, gedurende het Raadpensionarisschap van Mr. *JOHAN DE WITT*, beginnende van 1653 en eindigende met 1668. Te *Utrecht*, bij *Willem van de Water*, 1717, 2 deelen.

N°. 16.

RESOLUTIËN VAN CONSIDERATIE van de Staten van *Holland* ende *Westvriesland*, genomen gedurende het Raadpensionarisschap van Mr. *JOHAN DE WITT* van 2 Augs 1653 tot 19 Decr 1668. Te *Amst.*, bij *Johannes Oosterwijk* en *Uytwerf*, 1719.

In Q°.

N°. 17.

(***PIETER DE LA COURT*** of ***VAN DEN HOVEN***), AANWIJSING DER HEILSAME POLITIKE GRONDEN EN MAXIMEN VAN DE REPUBLIKE VAN HOLLAND EN WESTVRIESLAND. Te *Leiden*, bij *Pieter Hakkens*, 1669, met de geschreven resolutie en het placaat der Staten van *Holland* en *Westvriesland* tot het verbieden en ophalen der exemplaren van dit boek en het intrekken van het daaraan verleende octroij, uit hoofde van de, in dat werk voorkomende, voor het toen gevestigd Bestuur aanstootelijke gevoelens en uitdrukkingen.

N°. 18.

I. P. J. DUBOIS (Sécretaire privé d'Ambassade du Roi de *Pologne*, Électeur de *Saxe*, en *Hollande*), VIES DES GOUVERNEURS GÉNÉRAUX, avec l'abrégé de l'histoire des établissemens *Hollandois* aux *Indes Orientales*, avec portraits, vignettes et cartes. à *la Haye*, chez *Pierre de Hondt*, 1763.

N°. 19.

DAGVERHAAL DER HANDELINGEN VAN DE NATIONALE EN CONSTITUERENDE VERGADERING, REPRESENTERENDE HET VOLK VAN NEDERLAND, van het begin der eerste, 7 Maart 1796, tot het einde der laatste, 4 Maart 1798. In *den Haag*, ter drukkerij van *van Schelle* en comp. 1796—1798. 9 deelen.

N°. 20.

DAGVERHAAL DER HANDELINGEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND EN INTERMEDIAIR WETGEVEND LICHAAM DES BATAAFSCHEN VOLKS, van 4 Mei 1798 tot 31 Mei 1799. *Den Haag*, bij *van Schelle* en comp. 1798 en 1799. 4 deelen.

In Q°.

N°. 21.

JOHANNES VAN BEVERWIJCK (Genees-heer te *Dordrecht*, geb. 1594, overl. 1647), 'T BEGIN VAN HOLLANT IN DORDRECHT. *Dordrecht*, bij *Jasper Gorisse*, 1640.

N°. 22.

JACOB VAN OUDENHOVEN (Predikant der Hervormden in het land van Heusden, overl. 1683), SILVA DUCIS AUCTA ET RENATA of Nieuwe en vermeerderde BESCHRIJVINGE VAN DE STADT VAN 'S HERTOGEN-BOSSCHE, deszelfs begin en voortganck, Geestelycke en Wereldlycke Gestichten, Capittel en Collegiën, Regering, Privilegiën, Bisdom en Bisschoppen. *'s Hertogenbossche*, bij *Jan Scheffers* en *Jacomina van Oudenhoven* Wed. van *Isaäc van Dockum*, 1670.

——————————— BESCHRIJVINGE VAN DE MEIJERIJE VAN 'S HERTOGENBOSSCHE, de Baronyen, Heerlyckheden, Steden, Casteelen, Vlecken, Dorpen, Canonisyen, Commanderyen, Abdyen, Cloosters en derzelver Regeeringhe. Ibid., bij dezelfde, 1670.

N°. 23.

——————————— BESCHRIJVINGE VAN HEUSDEN, met pl. *Amst.*, bij *Jan Hartog*, 1743.

N°. 24.

S. LOIS, CRONYCKE OFTE BESCHRIJVINGE VAN ROTTERDAM van 1270 tot 1671, met de voornaamste Handvesten en Privilegiën, door de Graven van *Holland* aan die stad gegeven en de authentieke stukken en Contracten, specterende tot de Oudheid, Rechten en Gerechtigheden dier stad. *'s Gravenhage*, bij *Otto* en *Pieter van Thol*, 1746.

In 4°.

N°. 25.

JAN VAN VLIET, (*Haagsch* Regtsgeleerde, meer bekend onder den naam van JANUS VLITIUS, uitgever der *Rei Venaticae Scriptores*, overl. te *Breda* 1666), 'T RECHT VAN SUCCESSIE VOLGENS DE COSTUMEN DER STADT EN LANDE VAN BREDA, met de BREDASCHE CRONYCK van 603 tot 1647. *Breda*, bij *Johannes Evermans*, 1664.

N°. 26.

JOHAN PICARDT (Predikant en Geneesheer te *Coevorden*), KORTE BESCHRIJVING VAN EENIGE ANTIQUITEITEN DER LANDEN TUSSCHEN DE NOORDZEE, DE IJSSEL, EMSE EN LIPPE, waarbij gevoegd zijn ANNALES DRENTHIAE of Gedenkwaardige Geschiedenissen van *Drenthe*, van het begin onzer tijdrekening tot op de uitgaaf des werks, mitsgaders eene korte beschrijving der Stadt, des Casteels en der Heerlijkheid *Coevorden*. *Amst.*, bij *Timon Houthaak*, 1660, met pl.

IN OCTAVO.

In 8°.

N°. 1.

LODEWIJK GERRIT VISSCHER (Hoogleeraar in de Nederlandsche Geschiedenis en Letterkunde te *Utrecht*), BRONNEN EN BOUWSTOFFEN voor de beoefening der algemeene Geschiedenis van het Vaderland. *Utrecht*, bij *L. E. Bosch* en Zoon, 1846.

N°. 2.

Mr. ***L. PH. C. VAN DEN BERGH***, GEDENKSTUKKEN TER OPHELDERING DER NEDERLANDSCHE GESCHIEDENIS, opgezameld uit de Archiven te *Rijssel*. *Leiden*, bij *S.* en *J. Luchtmans*, 1842—1847. 3 deelen.

In 8°.

N°. 3.

Mr. *SAMUËL DE WIND*, BIBLIOTHEEK DER NEDERLANDSCHE GESCHIEDSCHRIJVERS, Ie deel, van de vroegste tijden tot op den *Munsterschen* vrede, 970—1648. Te *Middelburg*, bij de Gebroeders *Abrahamsz.*, 1835.

Tot hiertoe niet verder vervolgd.

N°. 4.

HUGONIS GROTII, PARALLELON RERUMPUBLICARUM liber IIIus, s. de moribus ingenioque populorum *Atheniensium*, *Romanorum* et *Batavorum*, cum versione Belgicâ et annotationibus *JOHANNIS MEERMANNI* atque adjunctâ dissertatione Belgicâ *de Athenis sub* CLEONE, s. *de* ARISTOPHANIS *Equitibus. Harlemi*, apud *Adrianum Loosjes*, *Petri filium*, 1801—1803. 4 vol.

N°. 5.

FRIDERICI WILHELMI PESTEL (Professoris juris publici et privati in Academiâ *Leidensi*), COMMENTARII DE REPUBLICÂ BATAVÂ. *Lugd. Bat.*, apud *Luzac* et *van Damme*, 1782.

N°. 6.

———————————————— COMMENTARII DE REPUBLICÂ BATAVÂ, editio nova et auctior. *Lugd. Bat.*, apud *Luzac* et socios, 1795, 2 vol. 3 part.

N°. 7.

A. G. B. SCHAYES (Employé de première classe aux archives générales de la *Belgique*), LES PAYS-BAS AVANT ET DURANT LA DOMINATION ROMAINE, tableau historique, geographique, physique, statistique et archéologique de la *Belgique* et de la *Hollande* depuis

In 8°.
N°. 7.

les prémiers tems historiques jusqu'au VIme siècle. *Bruxelles*, societé encyclographique, 1837 et 1838. 2 vol.

N°. 8.

A. G. B. SCHAYES, DAGBOEK DER GENTSCHE COLLATIE, of verhaal der gebeurtenissen te *Gent* en elders in *Vlaenderen* voorgevallen, van 1446 tot 1515, gevolgd van de KRONIJK VAN VLAENDEREN, 1ste deel. *Gent*, bij *L. Hebbelynck*, 1841.

N°. 9.

ANTOINE MARIE CERISIER (geb. te *Chatillon-les Dombes* 1749; Secretaris van Ambassade van *Frankrijk* in *'s Hage*, naderhand Afgevaardigde bij de *Fransche* constituerende vergadering, overl. 1828), TAFEREEL DER ALGEMEENE GESCHIEDENIS VAN DE VEREENIGDE NEDERLANDEN, van de aankomst der *Batavieren* tot den dood van Prins *WILLEM* den IVe 1751, naar het Fransch minder vertaald, dan omgewerkt door *PIETER LOOSJES*, leeraar der Doopsgezinden te *Haarlem*. *Utrecht*, bij *B. Wild*, 1787, 10 deelen.

N°. 10.

J. H. JANSSENS (Professeur de Théologie à *Liège*), HISTOIRE DES PAYS-BAS, depuis les tems anciens jusqu'à la création du Royaume des *Pays-Bas* en 1815. *Bruxelles*, chez *Riga*, 1840. 3 vol.

N°. 11.

WILLEM ANNE VAN SPAEN LA LECQ (Lid der Eerste kamer der Staten Generaal, overl. 1827), OORDEELKUNDIGE INLEIDING TOT DE HISTORIE VAN GELDERLAND. *Utrecht*, bij *B. Wild* en *J. Altheer*, 1801—1805. 4 deelen.

In 8°.

N°. 12.

Mr. ***AART VAN DER GOES*** (Advocaat van de Staten 's lants van *Holland*) HOLLAND ONDER DE REGERING VAN KEIZER KAREL DEN Ve, bij de overdragt der *Nederlanden* aan en gedurende het bestuur van zijn zoon Koning *PHILIPS* den IIe, of Verzameling der Notulen &z. van de Staten van *Holland* van ulto Jan. 1524 tot 16 Decr 1560. Te *Amst.*, bij *H. Gartman*, *W. Vermandel* en *J. W. Smit*, 1791. 6 deelen, 8 stukken.

N°. 13.

Mr. ***A. M. C. VAN ASCH VAN WIJCK***, PLEGTIGE INTOGT van Keizer *KAREL* den Vijfde te *Utrecht*, in 1540; volgens den *Triumphus Caroli Vi Caesaris* van *CORNELIUS VALERIUS*. *Utrecht*, bij *L. E. Bosch*, 1838, met facsimilés van handteekeningen.

Geschonken door den Bibliothekaris.

N°. 14.

OTTO VON CORVIN-WIERSBITZKY, DE TACHTIGJARIGE OORLOG DER NEDERLANDERS TEGEN DE SPAANSCHE OVERHEERSCHING, uit het Hoogduitsch, met platen en portretten. Te *Amst.*, bij *M. H. Binger*, 1842 en 1848. 6 deelen. met pl.

onthr. 8 portr.

N°. 15.

M. GACHARD, Archiviste général du royaume de la *Belgique*, CORRESPONDANCE DE GUILLAUME LE TACITURNE, Prince d'*Orange*, suivie des pièces inédites sur l'assacinat de ce Prince et les récompenses accordées par *PHILIPPE* II. à la famille de *BALTHASAR GÉRARD*. 3 vol. Vol. I, *Bruxelles*, chez *A. van Dale*, 1847. vol. II et III ibid., chez *C. Maquardt*, 1850 et 1851.

In 8°.

N°. 16.

JONA WILLEM TE WATER, HISTORIE VAN HET VERBOND en de SMEEKSCHRIFTEN DER NEDERLANDSCHE EDELEN, ter verkrijging van vrijheid in den godsdienst en burgerstaat in 1565—1567. *Middelburg*, bij *Pieter Gillissen*, 1776—1796. 4 deelen.

N°. 17.

Mr. ***MAURITS CORNELIS VAN HALL***, HENDRICK, GRAAF VAN BREDERODE, MEDEGRONDLEGGER DER NEDERLANDSCHE VRIJHEID, verdedigd, met pl. *Amst.*, bij *Johannes Muller*, 1844.

N°. 18.

PIETER SCHELTEMA (Archivarius van *Amsterdam* en de provincie *Holland*), HENDRIK VAN BREDERODE te *Amsterdam* in 1567. *Amst.*, bij *G. Portielje*, 1848, met het portret van *BREDERODE*.

portret

N°. 19.

——————————— DE GRAAF VAN LEICESTER TE AMSTERDAM in 1586 en 1587. *Amst.*, bij *P. N. van Kampen*, 1851.

N°. 20.

NOTICE HISTORIQUE SUR L'ANCIEN COMTÉ DE HORNES et sur les anciennes Seigneuries *de Weert*, *Wessem*, *Ghoor* et *Kessenich*. *Gand*, imprimerie de *F.* et *E. Gyselynck*, 1850, avec des planches, portrait et carte.

port. 2

N°. 21.

Mr. ***REINIER WILLEM TADAMA*** (Kantonrechter te *Zutphen*), WILLEM, GRAAF VAN DEN BERG EN ZIJNE TIJDGENOOTEN. *Zutphen*, bij *J. W. Thieme*, 1846.

In 8°.

N°. 22.

GILLES DIONYS JACOB SCHOTEL (Predikant te *Chaam*, *Alphen* en *Baarle-Nassau*), FLORIS I. EN II. VAN PALLANT, GRAVEN VAN CULEMBORG, met des eersten portret. Te *Arnhem*, bij *Is. An. Nijhoff*, 1846.

N°. 23.

Mr. ***PIETER BONDAM*** (Hoogleeraar in de Regten te *Utrecht*), VERZAMELING VAN ONUITGEGEVEN STUKKEN tot opheldering der vaderlandsche geschiedenis van 24 Junij 1576 tot Maart 1578. *Utrecht*, bij *Bartholome Wild*, 1779—1781. 5 deelen.

N°. 24.

E. B. SWALUE, DE DADEN DER ZEEUWEN gedurende den opstand tegen *Spanje*. *Amst.*, bij *P. N. van Kampen*, 1846.

N°. 25.

Mr. ***HUGO BEIJERMAN***, OLDENBARNEVELD, DE STATEN VAN HOLLAND EN LEYCESTER in 1585 en 1586. Bijdrage tot de kennis der geschiedenis dier tijden. *Deventer*, bij *A. ter Gunne*, 1847.

N°. 26.

MATTHIJS SIEGENBEEK, VERSLAG VAN DE VERHOOREN, door JOHAN VAN OLDENBARNEVELD ondergaan. Te *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1849.

N°. 27.

Mr. ***WILLEM DE GROOT*** (broeder van *HUGO*), DAGBOEK VAN BROEDERS GEVANGENISSE op *Loevenstein*, uit echte bescheiden, aangevuld en opgehelderd door Mr. *HENDRIK VOLLENHOVEN*, met facsimilés. *'s Gravenhage*, bij *A. D. Schinkel*, 1842.

In 8°.

N°. 28.

PAUL CHOART DE BUZANVAL (Ambassadeur de *HENRI IV* en *Hollande*) et ***FRANÇOIS D'AERSSEN*** (Agent des *Provinces Unies* en France). LETTRES ET NÉGOTIATIONS, suivies de quelques pièces diplomatiques, concernant les années 1593—1596 et 1602—1606, publiées par *G. G. VREEDE*, Professeur de droit des gens à l'Université de *Utrecht*. à *Leide*, chez *S.* et *J. Luchtmans*, 1846.

N°. 29.

DUDLEY CARLETON (Ambassadeur de *JACQUES Ier* aux États Généraux), LETTRES, MÉMOIRES ET NÉGOTIATIONS dans le tems de son Ambassade depuis le commencement de 1616 jusqu'à la fin de 1620. à *la Haye* et à *Leide*, chez *Pierre Gosse Junior* et *Elie Luzac fils*, 1759. 3 tom.

N°. 30.

JEAN ANTOINE (DE MESMES) comte ***D'AVAUX*** (Ambassadeur Plénipotentiaire du Roi de *France* à la paix de Nimègue), NÉGOTIATIONS EN HOLLANDE depuis 1679 jusqu'en 1684. à *Paris*, chez *Durandet Pissot*, 1754. 6 tom. 2 vol.

N°. 31.

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN of verhaal der merkwaardigste Geschiedenissen der *Vereenigde Provinciën*, sedert het begin van 1747 tot het einde van 1796. *Amst.*, bij *F. Houttuyn* enz. 1748—1797. 128 banden en 3 deelen Bijvoegsels.

N°. 32.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAARBOEKEN, 1ste deel voor den jare 1814. *'s Gravenhage*, bij *J. Allart*, 1814.

In 8°.

N°. 33.

Mr. ***SIMON VAN SLINGELANDT*** (Raadpensionaris van *Holland*), STAATKUNDIGE GESCHRIFTEN. *Amst.*, bij *Petrus Schouten*, 1784 en 1785. 4 deelen, 2 banden.

N°. 34.

Mr. ***HERMAN TOLLIUS*** (Hoogleeraar te *Leiden*), STAATKUNDIGE GESCHRIFTEN, betreffende eenige gewigtige gebeurtenissen in de *Vereenigde Nederlanden* in 1786, 1787 en vervolgens. *'s Gravenhage*, bij *Joännes Allart*, 1814—1816. 3 deelen.

N°. 35.

Mr. ***H. A. VAN DIJK***, REPERTOIRE HISTORIQUE ET CHRONOLOGIQUE DES TRAITÉS, conclus par la *Hollande* depuis 1789 jusqu'à nos jours (1 nov. 1845). *Utrecht*, *Kemink* et fils, 1846.

N°. 36.

PETRUS HOFMANNUS PEERLKAMPIUS, DE VITÂ ET MORIBUS RUTGERSI JANI SCHIMMELPENNINCKII. *Hagae Comitum*, apud fratres *van Cleef*, 1848.

N°. 37.

Mr. ***M. C. VAN HALL***, RUTGER JAN SCHIMMELPENNINCK ALS BATAAFSCH GEZANT OP HET VREDESCONGRES TE AMIENS in 1802, eene Bijdrage tot diens leven en karakter. *Amst.*, bij *J. F. Schleijer*, 1847.

N°. 38.

GERRIT Graaf ***SCHIMMELPENNINCK***, RUTGER JAN SCHIMMELPENNINCK (Raadpensionaris der Bataafsche Republiek) EN EENIGE GEBEURTENISSEN VAN ZIJN TIJD. *'s Gravenhage*, bij de Gebroeders *van Cleef*, 1845. 2 deelen, met portret en facsimilé.

In 8°.

N°. 39.

NICOLAAS GODFRIED VAN KAMPEN, GESCHIEDENIS DER NEDERLANDERS BUITEN EUROPA, of Verhaal der togten, ontdekkingen, oorlogen, veroveringen en inrigtingen der *Nederlanders* in *Azie*, *Africa*, *America* en *Australie*, van het laatst der XVIe eeuw tot onzen tijd. *Haarlem*, bij de Erven *François Bohn*, 1831—1833. 3 deelen, 4 banden, met pl.

N°. 40.

Mr. ***JAN BOSSCHA***, NEÊRLANDS HELDENDADEN TE LAND, van de vroegste tijden af tot onze dagen. *Leeuwarden*, bij *G. T. N. Suringar*, 1845—1850. 3 deelen, 6 stukken.

N°. 41.

DECRETEN DER NATIONALE VERGADERING, representerende het volk van *Nederland*, van 1 Maart 1796 tot 20 Jan. 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij 1796—1798. 23 deelen.

N°. 42.

DECRETEN DER CONSTITUERENDE VERGADERING, representerende het *Bataafsche* volk, van 22 Jan. tot 4 Mei 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798. 4 deelen.

N°. 43.

DECRETEN VAN HET INTERMEDIAIR WETGEVEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 13 Junij tot 31 Julij 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798. 2 deelen.

N°. 44.

BESLUITEN DER EERSTE KAMER VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 31 Julij 1798 tot 30 Sept. 1801, met den Blad-

In 8°.
N°. 44. wijzer op de Decreten van de Algemeene Vergadering en op de Besluiten der Eerste Kamer van het Vertegenwoordigend Lichaam van 31 Julij tot 31 Oct. 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798—1801. 38 deelen, 75 banden.

N°. 45.

REGISTER DER BESLUITEN VAN DE EERSTE KAMER VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 4 Mei tot 12 Junij 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798.

N°. 46.

REGISTER DER DECRETEN VAN DE TWEEDE KAMER en der DECRETEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 4 Mei tot 11 Junij 1798. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798.

N°. 47.

BESLUITEN VAN DE TWEEDE KAMER en DECRETEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 31 Julij 1798 tot 31 Maart 1801. In *den Haag*, ter 's landsdrukkerij, 1798—1801. 32 deelen.

N°. 48.

BLADWIJZER OP DE DECRETEN VAN DE ALGEMEENE VERGADERING en OP DE BESLUITEN DER TWEEDE KAMER en DE DECRETEN VAN HET VERTEGENWOORDIGEND LICHAAM des *Bataafschen* volks van 31 Julij 1798 tot 31 Oct. 1799. In *den Haag*; ter 's landsdrukkerij, 1798 en 1799. 5 stukjes.

N°. 49.

ISAÄK ANTONIE NIJHOFF, BIJDRAGEN VOOR VADERLANDSCHE GESCHIEDENIS EN OUDHEID-

20 Junij.

1863. Dood van den Geldersch geschiedschrijver
Mr. Isaac Anne Nijhoff.

In 8°.

KUNDE. *Arnhem*, bij *J. A. Nijhoff*, 1837—1852. 8 deelen. N°. 49.

N°. 50.

Mr. ***JOHANNES TIBERIUS BODEL NIJENHUIS***, TABLE DES MATIÈRES et des lettres dans le recueil: Archives DE LA MAISON D'ORANGE-NASSAU. Première partie. *Leide*, chez *S. et J. Luchtmans*, 1847.

Vervallt. als duplicaat.

N°. 51.

N. VAN DER MONDE, TIJDSCHRIFT VOOR GESCHIEDENIS, OUDHEDEN, MERKWAARDIGE BIJZONDERHEDEN EN STATISTIEK VAN UTRECHT, met afbeeldingen. *Utrecht*, bij den schrijver of verzameaar, 1835—1843. 9 deelen.

N°. 52.

——————————— UTRECHT VOORHEEN EN THANS, of Tijdschrift voor geschiedenis, oudheden en statistiek van *Utrecht*, met afb. *Utrecht*, bij denzelfden, 1844—46. 3 deelen.

N°. 53.

——————————— GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDIGE BESCHRIJVING VAN UTRECHT, van deszelfs pleinen, straten, stegen, waterleidingen, wedden, putten en pompen, met plans en afb. *Utrecht*, bij denzelfden, 1844—46. 3 deelen.

N°. 54.

P. J. VERMEULEN, Archivarius der Provincie *Utrecht*, TIJDSCHRIFT VOOR OUDHEDEN, STATISTIEK, ZEDEN EN GEWOONTEN, REGT, GENEALOGIE EN ANDERE DEELEN DER GESCHIEDENIS VAN HET BISDOM, DE PROVINCIE EN DE STAD UTRECHT. *Utrecht*, bij *Kemink* en Zoon, 1847—1851. 5 deelen, 4 banden.

In 8°.

N°. 55.

JACOB HONIG ISZ. JUNIOR, GESCHIEDENIS DER ZAANLANDEN, met kaart en platen. *Zaandijk*, *J. Meijnis Tsz.*, 1849. 2 deelen.

N°. 56.

HENDRIK KORNELIS ARKSTEE, NYMEGEN DE OUDE HOOFDSTAD DER BATAVIEREN, in dichtmaat met geschiedkundige aanteekeningen, de oudheden dier stad en van het Quartier betreffende, met pl. *Nymegen*, bij *Izaac van Campen*, 1788.

N°. 57.

DIRK BURGER VAN SCHOORL, CHRONIJK VAN MEDENBLIK, met eene beschrijving der wierdijken en merkwaardigste geschiedenissen in *Noord-Holland* en de eilanden van het *Noorder-Quartier. Hoorn*, bij *Jacob Duyn*, 1728.

——————————————— CHRONIJK DER OUDE HEERLIJKHEID VAN SCHAGEN en hare privilegiën en handvesten. Gedrukt als boven.

RERUM HARLEMENSIUM SCRIPTORES.

IN FOLIO.

In F°.

N°. 1.

VOLLEDIGE VERZAMELING VAN RESOLUTIËN en andere, zoo geschreven als gedrukte, stukken, betreffende het geschil tusschen de Vroedschap van *Haarlem* en Vrouwe Gouvernante *ANNA* over de nominatie tot het verkiezen van Burgemeesters van 1757 tot 1759.

N°. 2.

RESOLUTIE DER STATEN VAN HOLLAND EN WEST-

In F°. N°. 2.

VRIESLAND van 11 Jan. 1758, betrekkelijk het gepasseerde omtrent de geformeerde Nominatie ter electie van Burgemeesteren van *Haarlem.*

REQUEST VAN 18 LEDEN DER VROEDSCHAP VAN HAARLEM, met eene memorie tot hunne justificatie tegen het berigt van wijlen de Vrouwe Gouvernante op hun vorig Request, rakende de aanstelling van *SALOMON VAN ECHTEN* tot Burgemeester van *Haarlem*, met de Resolutie van de Staten van Holland en Westvriesland op eerstgenoemde Request van 8 Febr. 1759.

HANDELINGEN VAN DE VROEDSCHAP VAN HAARLEM, ten aanzien van de door haar geformeerde nominatie tot het eligeren van 4 Burgemeesteren van 14 Sept. 1756 tot 11 Sept. 1758.

RAPPORT nopens den wettigen en noodzakelijken invloed der Burgerij van *Haarlem* op hare vertegenwoordigers ter Vergadering van Raden en Vroedschappen, met het Concept-reglement op de Regering van *Haarlem. Haarl.*, bij *Joh. Enschedé en Zonen*, 1787.

N°. 3.

Verzameling van stukken, zoo geschreven als gedrukt, betreffende de INVOERING VAN HET NIEUWE REGERINGSREGLEMENT DER STAD HAARLEM, bij de staten van Holland en Westvriesland den 25sten Augustus 1787 goedgekeurd en bekrachtigd, en den 5den September daaraan volgend plegtig beëedigd, met de afbeelding van die plegtigheid.

N°. 4.

MATTHEUS BROUËRIUS VAN NIDEK, HET ZEGEPRALEND KENNEMERLAND, beschreven en vertoond in gezichten der voornaamste lustplaetzen,

In F°. N°. 4. adelijke huizen, Dorp- en Stede-gebouwen, naar het leven geteekend en in het koper gebragt door *HENDRIK DE LETH*. *Amst.*, bij *Andries* en *Hendrik de Leth*, zonder jaartal. 2 deelen in één band.

IN QUARTO.

In Q°.

N°. 1.

Corte waerachtighe BESCHRIJVINGHE VAN ALLE GHESCHIEDENISSEN, AANSLAGHEN, STORMEN, SCHERMUTSINGEN ENDE SCHIETEN VOOR DE VROME STADT HAERLEM in *Hollant* gheschiet, midtsgaders hoe eñ met welke conditiën deselve den alghemeynen Viant Ducque *D'ALBE* ouerghelevert is, oock hoe hy met den soldaten ende burgeren ghehandelt heeft, ende dat tot den XIIen septembris ao 1573. Ghedruckt tot *Delft*, 1574.

N°. 2.

STEVEN THEUNISZ. VAN DER LUST, (lid der *Haarlemsche* Rederijkkamer de *Wijngaardranken*), HERSTELDE HONGERSDWANGH, of *Haarlems* langh en strenghe Belegeringhe en het overgaen dier stadt door het scherpe swaerdt der ellende. Treurspel, gedruckt te *Haerl.*, bij *Kornelis Theunisz. Kat*, 1660.

N°. 3.

ACCOORDT EN VERDRACH OP HET OVERLEVEREN VAN DE STAD HAERLEM tusschen den Prince van *Oraingien* met de Staten van *Hollant* ter eenre en *GODEFRIDUS VAN MIERLE*, Bisschop van *Haerlem*, mitsgaders Joncheer *SEBASTIAEN CRAENHALS* Schout, en *GIJSBRECHT VAN NESSE*, Burgemeester der voors. stede ter andere zijde. 22 Jan. 1577, gedruckt te *Delft*.

In Q°.

N°. 4.

'T SOET-RUYCKENT WIT ANGIERTJE of Beantwoording der vraag van de Haarlemsche Rederijkkamer: *de Witte Angieren* over *de liefde*, beantwoord te *Haarlem*, 30 Junij 1632. *Delft*, bij *Cornelis Blommesteyn*, 1633.

N°. 5.

JUSTIFICATIE VAN DE PROCEDUREN BIJ SCHOUT, BURGHERMEESTEREN ENDE REGEERDERS VAN HAARLEM, gehouden in 1617 tegen eenige *overhoorighe ende onrustighe personen* (oproerige contraremonstranten) binnen die stad, midtsgaders eenighe Copiën ende Extracten tot naerder verklaringhe van den inhoud. *Haerlem*, bij *Adriaen Roman*, 1618.

N°. 6.

RESOLUTIE BIJ RAEDEN EN VROETSCHAPPEN VAN HAARLEM, ghenomen op seekere Missive van de Staten van Hollandt ende Westvrieslandt, nopende 't stuck VAN DE TRÈVE of het sluiten van een bestand met *Spanje*. Te *Haarl.*, bij *Adriaan Roman*, 1630.

N°. 7.

ACTEN VAN JUSTIFICATIE VAN DE STEDEN DORDRECHT, HAARLEM, DELFT, AMSTERDAM, HOORN EN MEDENBLYQ overgegeven ter vergadering der Staten van Hollant ende Westvrieslandt *tot decharge van de* (door Prins *WILLEM* den II^en^) *gesayseerde Heeren en de Regering van Amsterdam.* Tot *Dordrecht*, bij *Jan Jacobs*, 1651.

N°. 8.

PIETER LANGENDIJK, Alle zijne JAARDICHTEN, uitgesproken op de oude Rederijkkamer der *Pelicanisten* te *Haarlem*, onder de zinspreuk: *Trouw*

In Q°.
N°. 8. *moet blijken*, van 1721 tot 1749 met prentverbeeldingen. *Haarl.*, bij *Willem van Kessel*, *G. van Leeuwen* en *P. van Assendelft*, 1721—1749.

N°. 9.

HAERLEMSE ZANGEN, in muzyk gesteld door *MARPURG*, *AGRICOLA*, *SCHALE*, *NICHELMAN*, *BACH* en andere componisten en in Nederduytse dichtmaet overgebragt door *I. I. D.* In *Haarlem* bij *Izaäk* en *Johannes Enschedé*, 1761.

N°. 10.

Bundel van Vaderlandsche Gedichten, meestal tot Haarlem betrekkelijk en waaronder vele Jaarzangen van de oude Haarlemsche Rederijkkamer, *de Wijngaardranken*, onder de zinspreuk: *liefde boven al. Haarl.*, 1782—1791.

N°. 11.

ADRIAAN VAN DER WILLIGEN, JAARZANGEN van de Broederschap der aloude Rederijkkamer der *Pellicanisten* te *Haarlem*, onder de zinspreuk: *Trouw moet blijken*, van 1817 tot 1841. Te *Haarl.*, bij *Johannes Enschedé* en Zonen, 1817—1841.

Deze en de beide vorige nommers zijn uit het legaat van den Heer *A. VAN DER WILLIGEN.*

IN OCTAVO.

In 8°.

N°. 1.

Mr. *JACOB LEONARD DE BRUYN KOPS*, STUKKEN DER GRAFELIJKE TIJDEN UIT HET ARCHIEF DER STAD HAARLEM. *Haarl.*, bij *A. C. Kruseman*, 1850.

N°. 2.

D. J. VEEGENS, HAARLEMSCHE VERTELLINGEN

In 8°.
N°. 2.

UIT DEN OUDEN TIJD, bevattende de Christenzendelingen in *Kennemerland*, de Tempelieren te *Haarlem*, het Ontzet van *Haarlem* in 1426, en het Oproer te *Haarlem* in 1444. *Amst.*, bij *J. F. Schleijer*, 1850.

N°. 3.

HISTORIE EN WAERACHTIG VERHAEL VAN AL, WAT VAN DACH TOT DACH GESCHIED IS IN HAERLEM IN DEN TIJD, ALS DIE STADT VAN DEN HERTOG VAN *ALBA* BELEGHERT WAS van 8 dec. 1572 tot 16 febr. 1573. Ghedruct tot *Delft*, in 't jaer ons Heeren 1573.

N°. 4.

WILLEM HESSEN, Factor van het Kunstgenootschap: *In liefde boven al*, BELEGERING VAN HAARLEM, treurspel. *Haarl.*, bij *Izaäk van Hulkenroy*, 1729, met de afbeelding van *KENAU HASSELAAR* op den titel, en ORESTES EN HERMIONE, treurspel van denzelfden schrijver. *Haarl.*, bij denzelfden, 1725.

N°. 5.

JULIANA CORNELIA DE LANOY, (geboren te *Breda* 1738, overleden te *Geertruidenberg* 18 febr. 1782), DE BELEGERING VAN HAARLEM, treurspel. *Amst.*, bij *Izaäk Duim*, 1770.

N°. 6.

J. VAN DE CAPELLE (eigenlijk *BOSDIJK*), HET BELEG EN DE VERDEDIGING VAN HAARLEM in 1572—1573, met platen en kaarten. *Schoonhoven*, bij *S. E. van Nooten*, 1843 en 1844, 3 deelen.

N°. 7.

———————— BELANGRIJKE STUKKEN VOOR GESCHIED- EN OUDHEIDKUNDE, zijnde Bijlagen en aanteekeningen, betrekkelijk *het Beleg en de Ver-*

In 8°.
N°. 7. *dediging van Haarlem* in 1572 en 1573. *Schoonhoven*, bij *S. E. van Nooten*, 1844.

Dit en het vorige geschonken door den schrijver.

N°. 8.

JOÄNNES NOMSZ (geb. 1738, overl. te *Amsterdam* 1803), RIPPERDA of de inneming van *Haarlem*, treurspel. *Amst.*, bij *Izaäk Duim*, 1779.

N°. 9.

ADRIAAN LOOSJES PIETERSZ., KENAU HASSELAAR, of de Heldin van *Haarlem*, treurspel. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1808.

N°. 10.

DE VAANDRIG (*PIETER DIRKSZOON HASSELAER*), of vaderlandsliefde en heldenmoed, een oorspronkelijk verhaal uit den tachtigjarigen oorlog. *Haarl.*, bij *J. B. van Loghem Jr.*, 1847, met pl.

Geschenk van den uitgever.

N°. 11.

J. M. SINDERAM, MARGARETA VAN DER HEIDE, Historiesch-Romantiesch tafereel gedurende en na het beleg van *Haarlem* in 1573. *Amst.*, bij *H. Molenijzer J.zoon*, 1843.

N°. 12.

1. Drie t'zamenspraeken OVER DEN OP- EN ONDERGANG VAN FLORA, ALSMEDE FLORAES ZOTTEBOLLEN, in dichten en zangen, TROOSTBRIEF AAN ALLE BLOEMISTEN over het overlijden van *FLORA* EN REGISTER DER MEESTGEACHTE HYACINTEN met de prijzen (tijdens den beruchten Tulpenhandel). *Haarl.*, bij *Johannes Marshoorn* op de Markt) 1734, met een pl.

2. CLARE ONTDECKINGH DER DWAESHEYDT DER

In 8°.
N°. 12.

FLORISTEN in t' samensprekinge tusschen de Bloemen en *FLORA*, met annotatiën. *Haarl.*, bij *J. Marshoorn*, 1734.

N°. 13.

REQUESTE EN ARTICULEN VAN DE BURGEREN VAN HAARLEM, benevens het ANTWOORD VAN ZIJNE HOOGHEID, betreffende *eenige voorgestelde veranderingen in de Regering der stad. Haarl.*, 1748.

N°. 14.

1. TOETS-STEEN ter toetsing van de redenen, waarom men Hun Hoogmogenden, Zijne Hoogheid, den Raad van Staten, de Regeringen van *Haarlem* en *Amsterdam*, mitsgaders brave Edelen en Patriotten dezer landen straffeloos heeft kunnen schenden en den Hertog van *BRUNSWIJK* naauwelijks geattakeerd wordt, of aanstonds maatregelen beraamd worden, om zulks te keer te gaan. *Amst.*, bij *Dirk Schuurman* (1778.)

2. MISSIVE VAN WILLEM ANNE VAN L'ESTEVENON VAN BERKENRODE, Drossaard van Breda, voorheen Schepen van Haarlem, over het ontwerp der zoogenaamde Hollandsche Patriotten, om eene tegenrevolutie in de Republiek te bewerken. *Amst.*, bij *Pepelenbos* enz., 1790.

3. PRO EN CONTRA of Vrijmoedige raad aan de inwoners van *Nederland* in 't algemeen en die van *Haarlem* in 't bijzonder, *over de bestaande tweedragt*, benevens het Antwoord. *Naarden*, bij *C. van Tricht Jacobsz.*, 1790.

4. IETS BETREFFENDE DE FINANTIEELE GESTELDHEID VAN DEN BURGERKRIJGSRAAD VAN HAARLEM en der laatstgeëindigde administratie op 19 Jan. 1795. *Haarl.*, bij *C. van der Aa*, 1795.

In 8°.

N°. 15.

1. CONSULTATIE VAN 22 ADVOCATEN VAN HET PARLEMENT VAN PARIJS, betreffende het vonnis van Schepenen van *Haarlem* omtrent het Proces tusschen Regenten van het Roomsch-Kaholijke Weesen Armhuis en de Executeurs van het testament van *FRANS VAN DIJK*. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1787.

2. ***JOHANNES STAFFORD***, Roomsch Pastoor en Deken van het kapittel van *Haarlem*, Bedenkingen ter opheldering van het Proces voornoemd en wederlegging van bovenstaande consultatie. *Amst.*, bij *T. Crajenschot*, 1787.

N°. 16.

1. KORT VERHAAL VAN DE REVOLUTIE IN HAARLEM OP 19 JAN. 1795, uitgegeven door de leden van de gewezen Revolutionaire club aldaar. *Haarl.*, bij *J. van Walré* en Comp. en *J. Tetmans*, 1795.

2. DANKZEGGING van de commissie der Provisioneele stadsregering binnen *Haarlem* AAN DE BURGERESSEN, DIE DEN VRIJHEIDSBOOM HEBBEN GESCHONKEN op 6 febr. 1795.

Geschonken door den Bibliothekaris.

N°. 17.

REGLEMENT VAN HET PLAATSELIJK OCTROOI DER GEMEENTE VAN HAARLEM, Departement van de *Zuiderzee*, Arrondissement van *Haarlem*, in het Fransch en Hollandsch, met het daarbij behoorende tarief. *Haarl.*, bij *Joh. Enschedé* en Zonen, 1811.

Geschonken door den Bibliothekaris.

N°. 18.

Volledige Verzameling van stukken, betreffende het

In 8°.
N°. 18.

geschil tusschen het *STEDELIJK BESTUUR VAN HAARLEM* en de Heeren *ENSCHEDÉ* OVER HET EIGENDOMSREGT DER OPREGTE HAARLEMSCHE COURANT, behelzende, behalve de deswege gevoerde Briefwisseling tusschen het eerste en de laatstgenoemden, de daarover ingebragte bedenkingen en adviezen van Mr. *J. J. ENSCHEDÉ*, Mr. *H. W. TYDEMAN*, Mr. *B. DONKER CURTIUS* en Mr. *G. DE VRIES AZ.*, met de, tegen de beide laatste aangevoerde, tegenbedenkingen van Mr. *J. J. ENSCHEDÉ*. *Haarl.*, 1851.

Geschonken door de Heeren *ENSCHEDÉ*.

N°. 19.

Mr. *J. H. VAN DER SCHAAFF*, LEVENSSCHETSEN VAN EENIGE VOORNAME MANNEN, IN HAARLEM GEBOREN, OF ALDAAR IN DEN LAATSTEN TIJD HUNNES LEVENS GEWOOND HEBBENDE, als: *LOURENS JANSZOON COSTER*, *JOHAN HOORNBEEK*, *JACOB VAN DIJCK*, *HADRIANUS JUNIUS*, *PETRUS SCRIVERIUS*, *DIRK SCHREVELIUS*, *JOHANNES IZAK PONTANUS*, *PHILIP WOUWERMAN*, *ADRIAAN VAN OSTADE*, *FRANS HALS*, *HENDRIK GOLTZIUS*, *JACOB VAN KAMPEN* en *DANIËL KAJANUS*. *Haarl.* bij *J. B. van Loghem*, 1844.

Geschonken door den schrijver.

N°. 20.

A. LOOSJES Pz., HAARLEMS SCHILDERLOF, dichtstuk, bij de uitdeeling der eereprijzen, in de Teekenacademie te *Haarlem* uitgesproken 23 Julij 1788. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1788.

N°. 21.

JAN ADRIAENSZ. LEEGWATER, KORTE BESCHRIJVING VAN DE STAD HAARLEM, alsmede eene

In 8°.
N°. 21. kleyne Beschrijvinge van de steden van *Holland* en *Westvriesland*, mitsgaders een kleyn Chronijkjen, ofte eenige notabele verhalingen. *Haarl.*, bij *Wilhelmus van Kessel*, 1706.

JACOB VAN OUDENHOVEN, HAARLEMS WIEG of Historische bedenkingen over eenige oudheden dier stad. *Haarl.*, bij *W. van Kessel*, 1706.

N°. 22.

GEVERS VAN ENDEGEEST, OVER DE DROOGMAKING VAN HET HAARLEMMERMEER. 1ste gedeelte, met 3 kaarten. *Leiden*, bij *S. en J. Luchtmans*, 1843. 2e/ IIe ged. met 5 kaarten, 's Gravenhage bij de gebroeders van Cleef, 1853.

N°. 23.

A. LOOSJES Pz., HOLLANDS ARCADIA, of Wandelingen in de Ommestreken van *Haarlem*, met gekleurde platen. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1804.

N°. 24.

PIETER JOHANNES PRINSEN, AARDRIJKSBESCHRIJVING VAN HAARLEM, nagezien en vermeerderd met eene beschrijving van *Haarlems* omstreken door *J. SPAAN*, met een kaart. *Haarl.*, bij de Erven *Loosjes*, 1848.

N°. 25.

J. WOLFF, BESCHRIJVING VAN DE GROOTE OF ST. BAVO KERK TE HAARLEM, en van het alom beroemde orgel aldaar, met pl. *Haarl.*, bij Gebroeders *van Dobben*, 1845.

Geschenk van den schrijver.

N°. 26.

WEGWIJZER voor de inwoners van *Rotterdam*,

In 8°.
N°. 26.

Schiedam, *Delft* en andere plaatsen in de nabijheid van den Hollandschen Spoorweg door de omstreken van *Haarlem*, bij het doen van een uitstap naar die stad op één dag heen en weder. *Haarl.*, bij de Erven *F. Bohn*, 1847, met een kaartje.

N°. 27.

P. A. MANUS, HAARLEM OP DEN 9den NOV. 1849, tooneelmatige schets in een tafereel, bij de inwijding van den nieuwen Schouwburg. *Amst.*, bij *M. Westerman* en Zoon, 1849, en Bericht wegens eene voorstelling door liefhebbers op dien schouwburg, ten behoeve der armen op 11 Febr. 1850.

N°. 28.

BESCHRIJVING VAN HET GROOTE MUZIJKFEEST TE HAARLEM OP 13, 14 EN 15 JUNIJ 1850, volgens de Couranten, met den text der bij die gelegenheid gezongen Oratoriën, Cantaten en Psalmen, derzelver metrische navolging van *J. P. HEYE* en de woorden van het Oratorium *ELIAS*, in muzijk gebragt door *FELIX MENDELSZOON BARTOLDI*, enz. *Amst.*, bij *J. H. en G. van Heteren*, 1850, met pl.

N°. 29.

JAARBOEKJE VOOR DE STAD HAARLEM voor 1847 en 1848. *Haarl.*, bij *A. C. Kruseman*, 1847 en 1848. 2 stuks.

GEOGRAPHI ET ITINERUM SCRIPTORES.

IN FOLIO.

N°. 1.

In F°.

MARTINI MARTINII, Jesuitae, nati ao 1614,

In F°.
N°. 1. mortui in urbe regni *Sinensis Hang-Scheou* a° 1662. NOVUS ATLAS SINENSIS cum tabb. geographicis. *Amst.*, typis *Joännis Blaeu*, 1655.

Donum viri honestissimi *HUBERTI VAN DER VOORT.*

N°. 2.

ARNOLDUS MONTANUS, DE NIEUWE EN ONBEKENDE WAERELD, of Beschrijving van *America* en 't *Zuidland*. *Amst.*, bij *Jacob van Meurs*, 1671, met pl.

N°. 3

PHILIPPUS BALDAEUS, Predikant eerst op *Ceylon* en naderhand te *Geervliet*, BESCHRIJVING VAN MALABAR EN CHOROMANDEL, benevens ontdekking en wederlegging der afgoderij der Oost-Indische Heidenen, waarbij gevoegd eene *Malabaarsche* spraakkunst. *Amst.*, bij *Joännes Janssonius van Waesberge* en *van Someren*, 1672, met pl.

N°. 4.

OLFERT DAPPER, (Geneesheer te *Amsterdam*, overleden 1690), GEDENKWAARDIGE GESANTSCHAPPEN DER OOST-INDISCHE MAATSCHAPPIJ IN 'T VEREENIGDE NEDERLAND AAN DE KAISAREN VAN JAPAN, met afb. *Amst.*, bij *Jacob Meurs*, 1669.

N°. 5.

——————— GEDENKWAARDIG BEDRIJF DER NEDERLANDSCHE OOST-INDISCHE MAATSCHAPPIJ OP DE KUST EN IN HET KEIZERRIJK VAN TAISING OF SINA, behelzende het 2e Gezantschap aan den Onderkoning *SINGLAMONG* en den Veldheer *TAISING LIPOUI* door *JAN VAN KAMPEN* en *KONSTANTIJN NOBEL*, met een Verhaal van het voorgevallene in 1663 en 1664 op de kust van *Sina*, onder het gezag

In F°. N°. 5.

van *BALTHASAR BORT*, en het 3e Gezantschap aan *KONCHY*, Tartaarschen Keizer van *Sina*, onder beleid van *PIETER VAN HOORN*, benevens eene Beschrijving van geheel *Sina*, met pl. *Amst.*, bij *Jacob van Meurs*, 1670.

N°. 6.

OLFERT DAPPER, ASIA, of Beschrijving van het rijk des *Grooten Mogols*, benevens *Persie*, *Georgie*, *Mingrelie* en andere gebuurgewesten. *Amst.*, bij denzelfden, 1672, met pl.

N°. 7.

——————— BESCHRIJVING DER AFRIKAANSCHE GEWESTEN, *Egypte*, *Barbarije*, *Lybie*, *Biledulgerid*, *Negrosland*, *Guinea*, *Ethiopie* en *Abyssinie*. met pl. *Amst.*, bij denzelfden, 1676.

N°. 8.

——————— BESCHRIJVING VAN SYRIE EN PALESTIJN OF HET HEILIGE LAND, behelzende de gewesten van *Fenicie*, *Celesyrie*, *Kommagene*, *Piërie*, *Cyrestika*, *Seleucis*, *Kassiotis*, *Chalibonitis*, *Chalcis*, *Abilene*, *Apamene*, *Laodicis*, *Palmyrene* enz., benevens *Perea*, *Galilea*, *Palestina*, *Judea* en *Idumea*, met pl. en kaarten. *Amst.*, bij denzelfden, 1677.

N°. 9.

——————— BESCHRIJVING VAN ASIE, behelzende de gewesten van *Mesopotamie*, *Babylonie*, *Assyrie*, *Anatolie* en *Arabie*, met pl. en kaarten. *Amst.*, bij denzelfden, 1680.

N°. 10.

——————— BESCHRIJVING VAN MOREA

In F°.

N°. 10. en de Eilanden onder deszelfs kusten en binnen en buiten de golf van *Venetie*, inzonderheid *Corfu*, *Cephalonia*, *Sant Maura*, *Zanten* enz. met pl. en kaarten. *Amst.*, bij *Wolfgangh*, *Waesbergen*, *Boom*, enz., 1688.

N°. 11.

OLFERT DAPPER, BESCHRIJVING DER EILANDEN IN DEN ARCHIPEL, bijzonder *Cyprus*, *Rhodus*, *Candie*, *Samos*, *Scio*, *Negroponte*, *Lemnos*, *Paros*, *Delos*, *Patmos* enz. met pl. en kaarten. *Amst.*, bij dezelfden, 1688.

N°. 12.

JOÄN NIEUWHOF, (Hofmeester des Gezantschaps, naderhand Opperhoofd in *Ceylon*), HET GEZANTSCHAP DER NEDERLANDSCHE OOST-INDISCHE COMPAGNIE aan den Grooten Tartaarschen *CHAN*, den Keizer van *China* in 1655 tot 1657, met pl. en kaarten. *Amst.*, bij *Wolfgangh*, *Waesbergen*, enz., 1699.

N°. 13.

———————— GEDENKWAARDIGE BRASILIAANSE ZEE- EN LANTREIZE, gedaan in 1640 tot 1649, met pl. en kaarten. *Amst.*, bij *Jacob van Meurs*, 1682.

N°. 14.

FRANÇOIS VALENTIJN, Bedienaar des Goddelijken Woords in *Amboina*, *Banda* enz., OUD EN NIEUW OOSTINDIE, of Neêrlands Mogendheid in die gewesten, en beschrijving derzelve enz., te *Dordrecht* en *Amsterdam*, bij *Joännes van Braam* en *Gerard onder de Linden*, 1724—1726. 5 deelen met kaarten en platen.

In 8°.

IN OCTAVO.

N°. 1.

EBERHARD AUGUST WILHELM ZIMMERMAN, DE AARDE EN HARE BEWONERS, volgens de nieuwste ontdekkingen, uit het Hoogduitsch door *NICOLAAS GODFRIED VAN KAMPEN* en *SYBREN KLAASZES SYBRANDI*. *Haarlem*, bij *François Bohn*, 1816—1826, met pl. 19 deelen.

N°. 2.

HISTORIE OF TEGENWOORDIGE STAAT VAN ALLE VOLKEREN. *Amst.* bij *J. Tirion*, *P. Schouten*, *J. de Groot* en *G. Warnars*, 1729—1803. 43 deelen, 44 banden, met kaarten en platen.

namelijk:

I. *THOMAS SALMON*, (geboortig van *Bedfordshire*, broeder van den beroemden oudheidkundige *NATHANAËL SALMON*), HISTORIE OF TEGENWOORDIGE STAAT VAN ALLE VOLKEREN, uit het Engelsch vertaald en vermeerderd door *M. VAN GOCH*, Med. Doct. *Amst.*, bij *Isaäk Tirion*, 1729—1738. 10 deelen.

bevattende:

I d. De Keizerrijken *China* en *Japan*, de *Ladrones*, *Filippijnsche* en *Moluksche* Eilanden en *Makassar*, 1729.

II d. De *Sundasche* Eilanden, inzonderheid *Borneo*, *Java*, *Sumatra* en de Koninkrijken *Siam*, *Kochin-China* en *Tonkin*, 1730.

III d. De Koninkrijken *Pegu*, *Ava*, *Arrakan*, *Achan*, alsmede het eigenlijk *India* of het rijk van den Grooten *Mogol*, *Malabar*, *Kormandel* en het Eiland *Ceilon*, 1731.

IV d. *Persie*, *Arabie* en *Asiatiesch Tartarye*, 1732.

V d. Het *Turksche* rijk in *Asia* en *Afrika*, 1733.

VI d. Het *Europiesch Turkije* en de *Grieksche* Kerk, alsmede het Koninkrijk *Polen* en het Groot-Hertogdom *Litthauwen*, 1734.

In 8°.
N°. 2.

VII d. *Rusland*, *Zweden*, *Denemarken* en *Noorwegen*, de landen onder den *Noordpool* en de *Groenlandsche* visscherij, 1735.

VIII d. Het *Duitsche* Keizerrijk in 't algemeen en de *Opper-Saxische* en *Neder-Saxische*, *Westphaalsche* en *Neder-Rhijnsche* Kreitsen in 't bijzonder, 1736.

IX d. Vervolg van het *Duitsche* Keizerrijk, bijzonder de *Opper-Rhijnsche*, *Frankische*, *Zwabische*, *Beijersche* en *Oostenrijksche* Kreitsen, het Koninkrijk *Boheme*, *Moravie*, *Silesie*, *Hongarije*, *Zevenbergen* en de frontierlanden des Keizerrijks, 1737.

X d. De *Oostenrijksche*, *Fransche* en *Pruisische* Nederlanden, 1738.

II. HEDENDAAGSCHE HISTORIE OF TEGENWOORDIGE STAAT DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, ter aanvulling van het daaromtrent onvolledige in het voorgenoemde werk. *Amst.*, bij *J. Tirion* enz., 1739—1803. 23 deelen, 24 banden, met kaarten en platen.

XI d. 1e d. Beschrijving des lands, der zeden en godsdienst van de inwoners, 's lands Historie, Beschrijving der Generaliteits Kollegiën, der Maatschappijën van Oost- en West-Indiën, der Handwerken, Visscherijen, Koophandel, &z. 1739.

XII d. 2e d. ———— der Generaliteitslanden, Staats *Braband*, Land van *Overmaaze*, Staats *Vlaanderen*, Staats *Opper-Gelderland* en de Barrière plaatsen, 1740.

XIII d. 3e d. ———— van *Gelderland*, 1741.

XIV-XVIII d.
4e-8e d. ———— van *Holland*, 1742-1749, 5 deelen.

XIX-XX d.
9e-10e d. ———— van *Zeeland*, 1751-1753, 2 deelen.

XXI-XXII d.
11e-12e d. ———— van *Utrecht*, 1758-4772, 2 deelen.

XXIII-XXVI d.
13e-16e d. ———— van *Friesland*, 1785-1789, 4 deelen.

XXVII-XXIX d.
17e-19e d. ———— van *Overijssel*, 1781-1791, 3 deelen en 4e d. 1e st., 1803, het 2e nog niet in het licht verschenen.

XXX-XXXI d.
20e-21e d. ———— van Stad en Lande van *Groningen*, 1793 en 1794, 2 deelen.

In 8°.
N°. 2.

XXXII d. 22e d. Beschrijving van *Drenthe*, 1792-1795, 2 stuks in één band.

III. Vervolgen op het werk van SALMON. *Amst.*, bij *J. Tirion*, enz., 1754-1769, 11 deelen.

Beschrijving van *Groot-Brittannie*, 1754 en 1755, 2 deelen.

——— van *Frankrijk*, 1756 en 1757, 2 deelen.

——— van *Spanje* en *Portugal*, 1759.

——— van *Switserland* en *Italie*, 1760 en 1761, 2 deelen, waarvan:

1e d. van *Switserland* en Noordelijk *Italie*, namelijk *Sardinie*, de bezittingen van *Oostenrijk*, der Hertogen van *Parma* en *Modena* en van de Republiek *Venetie*.

2e d. van het Middelste en Zuidelijk *Italie*, namelijk *Genua*, *Corsica*, *Luca*, *Toscanen*, den *Pauselijken Staat*, *Napels*, *Sicilie*, *Maltha* en *Minorca*.

——— van *Afrika*, bijzonder van *Barbarije*, *Senegal*, *Guinéa*, de Kaap de *Goede Hoop*, de *Kanarische*, *Vlaamsche* en *Fransche* Eilandeu en St. *Helena*, 1763.

——— van *America*, 1766—1769, 3 deelen, waarvan:

1e d. behelst de Historie der ontdekking, algemeene beschrijving van land- en luchtgesteldheid, aard en zeden der inwoners, en natuurlijke historie, voorts bijzondere beschrijving van *Mexico* of *Nieuw Spanje*, *Nieuw Mexico*, *Californie* en *Nieuw Granada*.

2e d. van *Peru*, *Tucuman*, *Paraguay*, *Chili*, het land van *Magellaan*, de Eilanden in de *Zuidzee*, de bezittingen van *Portugal* of *Brazilie* en het land aan de rivier der *Amazonen*, *Guajana*, *Cayenne*, *Suriname*, de *Barbiesjes*, *Essequebo* en *Curacao*.

3e d. van de *West-Indische* Eilanden, namelijk: de Kleine of *Caribische*, als *Barbados*, *Martinique*, *Guadeloupe*, St. *Eustatius* enz. en de Groote, namelijk: *Cuba*, *Jamaïca*, *Porto Rico*, *Hispaniola* of St. *Domingo* en van *Noord-America* in 't algemeen en van *Louïsiana* en *Canada* in 't bijzonder.

N°. 3.

C. J. TEMMINCK, (Directeur du Musée Royal d'histoire naturelle), COUP-D'OEIL GÉNÉRAL DE LES

In 8°.
N°. 3.

POSSESSIONS NEÊRLANDAISES DANS L'INDE ARCHIPÉLAGIQUE. *Leide*, chez *Arnz* et comp, 1846—1849, 3 vol.

ANTIQUARII.

IN FOLIO.

In F°.

N°. 1.

MARMORA ARUNDELLIANA SELDENIANA (a *THOMA HOWARTO*, comite *Arundeliae*, seculo XVII° ex insulâ *Paro* in *Angliam* transvecta, in Bibliothecâ *Oxoniensi* servata et a *JOHANNE SELDENO* illustrata) ALIAQUE ACADEMIAE OXONIENSIS. *Londini*, typis *Guilielmi Bowyer*, 1732.

APPENDIX AD MARMORA ACADEMIAE OXONIENSIS. *Londini*, ibid., 1733.

N°. 2.

ALEXANDRE LENOIR, MONUMENS DES ARTS LIBERAUX, MÉCANIQUES ET INDUSTRIELS DE LA FRANCE, depuis les Gaulois jusqu'au règne de *FRANCOIS Ier*, avec 45 planches. *Paris*, chez *J. Techner*, 1840.

N°. 3.

CHRISTOPHE BUTKENS, (Prieur du Monastère de St. *Sauveur* ordre de *Cisteaux* en *Anvers*), TROPHÉES TANT SACRÉS QUE PROFANES DU DUCHÉ DE BRABANT, avec des figures, gravées en taille douce. à *la Haye*, chez *Chrétien van Lom*, 1724, 2 vol.

Overgebracht naar nieuw Vak: Geslacht- en Wapenkunde.

N°. 4.

SUPPLÉMENT AUX TROPHÉES TANT SACRÉS QUE PROFANES DU DUCHÉ DE BRABANT de *CHR. BUT-*

Idem.

In F°. N°. 4.

KENS; enrichi de figures. à *la Haye*, chez *Chr. van Lom*, 1726, 2 vol.

N°. 5.

ABRAHAM FERWERDA, ADELIJK EN AANZIENLIJK WAPENBOEK VAN DE ZEVEN PROVINCIËN, met gekleurde afbeeldingen. Te *Leeuwarden*, bij *A. Ferwerda*, *Gerrit Tresling* en *Abelus Siccama*, 1760—1781, 2 deelen in 4 banden.

Geslacht- en Wapen-Kunde.

IN QUARTO.

In Q°.

N°. 1.

CHARLES (THÉOPHILE) GUICHARDT (né à *Magdebourg* 1713, Capitaine au service des États Généraux, depuis, ayant adopté le nom de *QUINTUS ICILIUS*, Colonel d'Infanterie au service du Roi de *Prusse FRÉDÉRIC II*, décédé 1775), MÉMOIRES MILITAIRES SUR LES GRECS ET LES ROMAINS, avec une dissertation sur l'attaque et la défence des places des Anciens, la traduction d'*ONOSANDER*, et de *la Tactique* d'*ARRIEN* et l'analyse de la campagne de *JULES CÉSAR* en *Afrique*, avec des planches et des figures. à *la Haye*, chez *Pierre de Hondt*, 1758, 2 tom. 1 vol.

N°. 2.

CONRADI LEEMANS (Musei antiquarii *Lugduno-Batavi* Administratoris), PAPYRI GRAECI MUSEI ANTIQUARII PUBLICI LUGDUNO-BATAVI, cum interpretatione Latinâ, annotatione, indice et tabulis. *Lugd. Bat.*, apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1843.

N°. 3.

——————————— ANIMADVERSIONES IN MUSEI ANTIQUARII LUGDUNO-BATAVI INSCRIPTIO-

In Q°.
N°. 3. NES GRAECAS ET LATINAS a *LEONARDO JOANNE FRANCISCO JANSSEN* editas, cum tabulâ. *Lugd. Bat.*, apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1842.

N°. 4.

Geslacht- en Wapenkunde

G. L. DE ROCHEMONT en *J. BISSCHOFF*, GESCHIEDKUNDIGE BESCHRIJVING DER OUDERE EN NIEUWERE THANS BESTAANDE RIDDERORDEN, zoo in, als buiten *Europa*. *Amst.*, bij *Jacob da Cunha* en comp., 1843, met een atlas van gekleurde afbeeldingen der beschreven Ridderorden.

IN OCTAVO.

In 8°.

N°. 1.

C. LEEMANS, ROMEINSCHE OUDHEDEN TE ROSSEM IN DEN ZALT-BOMMELERWAARD, afgebeeld en opgehelderd door 2 kaarten en 16 platen in 4°. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg*, 1842.

N°. 2.

——————— ROMEINSCHE OUDHEDEN TE MAASTRICHT, met een kaart en platen. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1843.

N°. 3.

——————— BEREDENEERDE BESCHRIJVING DER ASIATISCHE EN AMERICAANSCHE MONUMENTEN VAN HET MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEIDEN. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1842.

N°. 4.

LEONARDUS JOANNES FREDERICUS JANSSEN, (Conservator bij het Museum van Oudheden te *Leiden*), OUDHEIDKUNDIGE MEDEDEELIN-

In 8°.
N°. 4.

GEN, 4 stuks, met gekleurde platen. *Leiden*, bij *S.* en *J. Luchtmans*, 1842—1846.

N°. 5.

LEONARDUS JOANNES FREDERICUS JANSSEN, NEDERLANDSCH-ROMEINSCHE DACTYLIOTHEEK, of verzameling der gegraveerde steenen van *Romeinsche* afkomst, in het koninkrijk der *Nederlanden* gevonden, met platen en een supplement. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1844 en 1846, 2 stuks.

N°. 6.

DE GRIEKSCHE, ROMEINSCHE EN ETRURISCHE MONUMENTEN VAN HET MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEIDEN, kort beschreven. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1843.

N°. 7.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST, behoorende bij de kaart van de, in *Nederland*, *Belgie* en een gedeelte der aangrenzende landen gevonden, *Romeinsche*, *Germaansche* of *Gallische* OUDHEDEN, benevens de *Romeinsche* en andere OUDE WEGEN, begonnen door *CASPAR JACOB CHRISTIAAN REUVENS*, Hoogleeraar in de Oudheidkunde te *Leiden*, en voortgezet en uitgegeven door *CONRADUS LEEMANS* en *LEONARDUS JOÄNNES FREDERICUS JANSSEN*. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1845, met genoemde kaart.

N°. 8.

Mr. *L. PH. C. VAN DEN BERGH*, PROEVEN VAN EEN KRITIESCH WOORDENBOEK DER NEDERLANDSCHE MYTHOLOGIE. *Utrecht*, bij *L. E. Bosch* en Zoon, 1846.

In 8°.

Vaderlandsche Geschiedenis.

N°. 9.

MATTHEUS BROUËRIUS VAN NIDEK en *ISAÄC LE LONG*, KABINET VAN NEDERLANDSCHE EN KLEEFSCHE OUDHEDEN, met 300 platen door *RADEMAKER*, vermeerderd en met platen van latere meesters verrijkt, door *J. H. REISIG* en *A. B. STRABBE*. *Amst.*, bij *J. A. Craijenschot*, 1792—1803. 8 deelen.

Idem.

N°. 10.

D. BUDDINGH, OVER HET WESTLAND TER OPHELDERING DER LOO-EN, WOERDEN EN HOVEN, benevens de Natuurdienst der Friesen en Batavieren. *Leiden*, bij *A. Arnz* en Comp., 1844.

Geslacht- en Wapen- kunde

N°. 11.

JOUFFROY D'ESCHEVANNES, (Secretaire archiviste de la Société orientale de *Paris*), ARMORIAL UNIVERSEL, précédé d'un traité *de la science du Blason* et suivi d'un supplement. *Paris*, imprimerie de *L. Curmer* et *Ch. Micolci*, 1844—1848, avec des planches coloriées et dorées et quantité de gravures sur bois, 2 vol.

Idem.

N°. 12.

FELIX DE VIGNE, RECHERCHES HISTORIQUES SUR LES COSTUMES CIVILS ET MILITAIRES DES GILDES ET DES CORPORATIONS DE MÉTIERS, leurs drapeaux, leurs armes, leurs blasons etc. à *Gand*, chez *F.* et *E. Gijselynck*, 1847, avec des planches coloriées.

Vaderlandsche Geschiedenis.

N°. 13.

Mr. *P. SCHELTEMA*, DE IJZEREN KAPEL DER OUDE OF ST. NICOLAAS KERK TE AMSTERDAM. *Amst.*, bij *J. D. Sybrandi*, 1848.

In 8°.

No. 14.

A. J. PLUYM, Hoogleeraar in het Seminarium te *Warmond*, WILLEM VAN HILDEGAERSBERCH VAN DEN SACRAMENTE VAN AMSTERDAM, met aanteekeningen. Te *'s Gravenhage*, bij *A. P. van Langenhuysen*, 1845.

Geschonken door den Schrijver.

Vaderlandsche geschiedenis

ORATORES, RHETORES ET EPISTOLARUM SCRIPTORES.

IN QUARTO.

In Q°.

THEODORI RIJCKII, ***JOHANNIS GEORGII GRAEVII***, et ***NICOLAÏ HEINSII*** ad ***ADRIANUM BLIJENBURGUM*** et ***ADRIANI BLIJENBURGI*** ad diversos EPISTOLAE INEDITAE, cum commemoratione meritorum gentis *Blijenburgicae* in patriam literasque et annotationibus *GILLESII DIONYSII JACOBI SCHOTEL*. *Hagae Comitum*, apud *H. G. Noordendorp*, 1843.

IN OCTAVO.

In 8°.

No. 1.

ISOCRATIS, OPERA, QUAE EXSTANT, OMNIA, Gr., ad optimorum codicum fidem emendata, cum varietate lectionis, animadversionibus criticis, summario et indice, curâ *WILHELMI LANGII*, Bibliothecae Academicae *Halensis* Bibliothecarii, *Halis Saxonum*, in librariâ *Hermerdianâ*, 1803.

No. 2.

M. TULLII CICERONIS, DE LEGIBUS libri 3, e recensione et cum varietate lectionis atque ānnota-

In 8°.
N°. 2. tione *JOHANNIS BAKII*, literarum Graecarum in Academia *Leidensi* Professoris. *Lugd. Bat.*, apud *S.* et *J. Luchtmansios*, 1842.

N°. 3.

TIMON (*LOUIS-MARIE DE LA HAYE DE CORMENIN*, né à *Paris* 1788), LIVRE DES ORATEURS, orné, de 16 portraits. Les orateurs, mentionnés et jugés par l'auteur, sont: sous la Constituante *MIRABEAU*, sous la Constitution *DANTON*, sous l'Empire *NAPOLÉON BONAPARTE*, sous la Restauration *MANUËL*, *DE SERRE*, *DE VILLÈLE*, *FOY*, *DE MARTIGNAC*, *BENJAMIN CONSTANT*, *ROYER COLLARD*, depnis la Revolution de 1830, *GARNIER PAGÈS*, *CASIMIR PÉRIER*, *DE FITZ-JAMES*, *SAUZET*, *LA FAYETTE*, *MAUGUIN*, *LAFFITTE*, *ODILON BARROT*, *DU PIN*, *BERRYER*, *ARAGO*, *DE LAMARTINE*, *GUIZOT*, *THIERS*, *JAUBERT* et *O'CONNEL*. *Bruxelles*, chez *Riga*, 1843.

POËTAE.

IN QUARTO.

In Q°.
N°. 1.

MARCI ANNAEI LUCANI, (*Cordubensis*), PHARSALIA, cum commentario *PETRI BURMANNI*. *Leidae*, apud *Conradum Wishoff*, cet., 1740.

N°. 2.

DECIMI JUNII JUVENALIS, SATYRAE, cum scholiis Veterum et Commentario variorum et *AULI PERSII FLACCI Satyrae*, ex rec. et cum comm. *ISAÄCI CASAUBONI*, curâ *MERICI CASAUBONI*

In Q°. N°. 2.

(*ISAACI* filii). *Lugd. Bat.*, apud *Petrum van der Aa*, 1695.

N°. 3.

CLAUDII CLAUDIANI (*Alexandrini* sec. IV°), OPERA OMNIA, cum notis integris *MARTINI ANTONII DELRII*, *STEPHANI CLAVERII* et *THOMAE DEMPSTERI*, auctioribus *NICOLAI HEINSII*, ineditis *PETRI BURMANNI* et editoris *PETRI BURMANNI SECUNDI*, variantibus lectionibus et ***LACTANTII*** Elegiâ *de Phoenice*, vulgo *CLAUDIANO* adscriptâ. *Amst.*, ex off. *Schoutenianâ*, 1760.

N°. 4.

POËTAE LATINI, REI VENATICAE SCRIPTORES ET BUCOLICI ANTIQUI, SC.: ***GRATII FALISCI*** (aetate *OVIDII* aequalis) *Cynegeticon* et *Halieuticon*, ***MARCI AURELII OLYMPII NEMESIANI*** (*Carthaginiensis* sec° III°) *Cynegeticon*, *Bucolicon* et *de Aucupio*, ***TITI CALPURNII*** (*Siculi* item sec° III°) *Eclogae Bucolicae* et ***JOANNES CAJUS BRITANNUS*** (*Nordvicensis Anglus* sec° XVI°) *de canibus Britannicis*, cum notis variorum et obss. editoris *GERARDI KEMPHERI* in 3 priores *CALPURNII* Eclogas. *Lugd. Bat.*, apud *Johannem Arnoldum Langerak*, 1728.

N°. 5.

DECII MAGNI AUSONII (*Burdigalensis* sec° IV° sub *VALENTINIANO* et *GRATIANO*) OPERA, cum interpretatione et notis *JULIANI FLORIDI*, in usum Delphini, e recensione *JOANNIS BAPTISTAE SOUCHAY* et cum hujus emendationibus, animadversionibus et diss. *de vitâ et scriptis Ausonii*. *Parisiis*, typis *Jacobi Guerin*, 1730.

IN OCTAVO.

In 8°.

N°. 1.

HESIODI, THEOGONIA, Gr., cum librorum MSS. et veterum editionum lectionibus commentarioque *DAVIDIS JACOBI VAN LENNEP.* *Amst.*, apud *Joannem Muller*, 1843.

N°. 2.

——————— OPERA ET DIES, Gr., cum librorum MSS. et veterum editionum lectionibus et commentario *D. J. VAN LENNEP.* *Amst.*, apud *J. Muller*, 1847.

N°. 3.

EURIPIDIS, PHOENISSAE, Gr., cum Commentario *JACOBI GEEL* et *CAROLI GABRIËLIS COBETII* e Codice *Marciano* et *Vaticano*, scholiis antiquis in *EURIPIDIS* tragoedias, partim ineditis, partim integrioribus. *Lugd. Bat.*, apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1846.

N°. 4.

PUBLII VIRGILII MARONIS, AENEIS, edita et annotatione illustrata *PETRI HOFMANNI PEERLKAMP*, Professoris Historiae et Antiquitatum in Academiâ *Leidensi.* *Leidae*, apud *H. W. Hazenberg*, 1843, 2 tom. 1 vol.

N°. 5.

JANI GERARDI FREDERICI ESTRÉ, mortui 1846, HORATIANA PROSOPOGRAPHIA. *Amst.*, apud *Fridericum Muller*, 1846.

N°. 6.

J. J. F. NOORDZIEK, Onderbibliothekaris der koninklijke bibliotheek in *'s Hage*), IETS OVER DE

REDERIJKERS. *'s Gravenhage*, bij de Gebroeders *Giunta d'Albani*, 1843. In 8°. N°. 6.

Geschonken door den Schrijver.

GRAMMATICI, CRITICI ET LITERATORES.

IN QUARTO.

In Q°.

AULI GELLII, (*Romani* sub *ANTONINO PIO*,) NOCTES ATTICAE, cum *JOÄNNIS FREDERICI* et *JACOBI GRONOVIORUM* aliorumque notis. *Lugd. Bat.*, apud *Cornelium Bontesteyn*, et *Joännem du Vivié*, 1706.

IN OCTAVO.

N°. 1.

In 8°.

WERKEN DER MAATSCHAPPIJ VAN VLAEMSCHE BIBLIOPHILEN. *Gent*, bij *J. van der Haeghe-Hulin* en *C. Annoot Braeckman*, 1839—1849, 16 stukken.

namelijk :

I^ste serie.

WETTEN DER MAATSCHAPPIJ VAN VLAEMSCHE BIBLIOPHILEN. *Gent*, ter drukkerij van *J. van der Haeghe-Hulin*, 1839.

1. HET BEKLACH VAN JONCHEER JAN VAN HEMBYSE, dichtstuk der XVIe eeuw, met aanteekeningen. *Gent*, ter zelfder drukkerij, 1839.
2. DAGVERHAAL VAN DEN OPROER TE ANTWERPEN IN 1659, ter plaatse en drukkerij als voren, 1839.
3. KRONIJK VAN VLAENDEREN van 580 tot 1467, gedrukt als voren, 1839 en 1840, 2 deelen.
4. LEVEN VAN SINT AMAND (Patroon der *Nederlanden*, Abt van verscheiden kloosters in *Vlaanderen* in de VIIe eeuw) dichtstuk der XIVe eeuw, met eene voorrede en aanteekeningen van *PHILIPPUS BLOMMAERT*, register en verklarende woordenlijst. Gedrukt, als voren, 1842 en 1843, 2 deelen.

Over gebracht naar Nieuw

In 8°.
N°. 1.

IIde serie.

1. HET BELEG VAN GENT TEN JARE 965, naar een HS. van *GILLIS DE VOOCHT* (XVIe eeuw), met eene voorrede van *PH. BLOMMAERT*. *Gent*, ter drukkerij van *C. Annoot Braeckman*, 1845.
2. HET KEURBOEK VAN ANTWERPEN. Ter plaatse en drukkerij, als voren, 1849.
3. DER VROUWEN HEIMELIJKHEID, dichtwerk der XIVe eeuw, gevolgd naar de Latijnsche Verhandeling van *ALBERTUS MAGNUS de Secretis mulierum* uit de XIIIe eeuw, met eene voorrede en verklarende woordenlijst van *PH. BLOMMAERT*. *Gent*, ter drukkerij als voren, 1845.
4. VERHAEL VAN DE REFORMATIE VAN DE ABDIJ VAN MAEGDENDALE, vrouwen klooster te *Audenaerde*, in 1468, naar een oorspronkelijk HS., gedrukt ter plaatse en drukkerij, als voren, 1845.
5. GEWOONTEN, VRIJHEDEN EN PRIVILEGIEN DER STAD SINT TRUIJEN (XIVe eeuw). Ter zelfder plaatse en drukkerij, als voren, 1845.
6. HET SPEL VAN DE VIJF VROEDE ENDE VAN DE VIJF DWAEZE MAEGDEN, rijmschrift, naar een HS. van het begin der XVIe eeuw, met eene voorrede van *J. KETELE* te *Audenaerde*. Ter zelfder plaats en drukkerij als voren, 1846.
7. HET BOEC VAN CATONE, een Dietsch leerdicht, uit het Latijn naar een HS. van het einde der XIIIe eeuw, met het oorspronkelijk Latijn en eene voorrede van *D. J. VAN DER MEERSCH* te *Audenaerde*. Ter zelfder plaats en drukkerij, 1846.
8. POLITIEKE BALLADEN, REFEREINEN, LIEDEREN EN SPOTGEDICHTEN DER XIVe EEUW, naar een gelijktijdig HS. met eene voorrede van *PH. BLOMMAERT*. Ter zelfder plaatse en drukkerij, 1847.
9. OUD-VLAEMSCHE LIEDEREN EN ANDERE GEDICHTEN DER XIVe EN XVe EEUWEN, met eene voorrede van *C*, en de muzyk der voornaamste liederen. Ter zelfder plaatse en drukkerij, 1849.

N°. 2.

WERKEN, UITGEGEVEN DOOR DE VEREENIGING TER BEVORDERING DER OUDE NEDERLANDSCHE LET-

In 8°.
N°. 2.

TERKUNDE. *Leiden*, bij *D. du Mortier* en Zoon, 1844—1848. 5 jaargangen, 17 stuks.

waarin:

DER LEKEN SPIEGHEL, leerdicht van 1330 van *JAN BOENDALE*, gezegd *JAN DE CLERC*, te voren toegekend aan *JAN DECKERS*, met eene inleiding, aanteekeningen en woordenlijst van *M. DE VRIES*, 6 stuks.

D' BOEC VAN DEN HOUTE van *JACOB VAN MAERLANT*, met eene inleiding, aanteekeningen en woordenlijsten van *J. TIDEMAN*.

ROMAN VAN KAREL DEN GROOTEN EN ZIJNE 12 PAIRS, met eene inleiding, aanteekeningen en woordenlijst van *W. J. A. JONCKBLOET* en een Brief van *M. DE VRIES* over dien Roman aan *JONCKBLOET*, 2 st.

DER MINNEN LOEP VAN *DIRC POTTER*, met eene inleiding, aanteekeningen en woordenlijst van *P. LEENDERTZ WZ.*, 4 st.

ROMAN VAN WALEWEIN door *PENNINC* en *PIETER VOSTAERT*, met collatie der HSS. en gemengde aanteekeningen van *W. J. A. JONCKBLOET*, 2 st. met een pl.

LEVEN VAN SINT FRANCISCUS van *JACOB VAN MAERLANT*, uitgegeven door *J. TIDEMAN*, met inleiding, verbeteringen, aanteekeningen en woordenlijst, 3 stuk.

N°. 3

VERSLAGEN EN BERIGTEN VAN DE VEREENIGING TER BEVORDERING DER OUDE NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE. *Leiden*, bij *D. du Mortier* en Zoon, 1844—1848. 5 jaargangen.

waarin:

I. *J. TIDEMAN*, INLEIDING TOT DE WERKEN DER VEREENIGING.

——— BERIGT WEGENS DE OUDE NEDERLANDSCHE FRAGMENTEN, gevonden te *Schwerin*, *Güstrow* en *Rostock*.

——— BERIGT WEGENS OUDE NEDERLANDSCHE HSS. in het *Britsch Museum* te *Londen*.

M. DE VRIES, BERIGT WEGENS EEN FRAGMENT VAN DEN *Rijmbijbel* van *J. VAN MAERLANT*.

In 8°.
N°. 3. *J. G. DE HOOP SCHEFFER*, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT *over Vriendschap en Liefde.*

II. *M. DE VRIES*, FRAGMENT EENER NEDERLANDSCHE VERTALING VAN HET REISVERHAAL VAN *JOÄNNES DE HESE.*

R. P. A. DOZY, BRIEF AAN *M. DE VRIES*, over Nederlandsche HSS. in het *Britsch Museum* te *Londen* en de Bibliotheek te *Oxford.*

M. DE VRIES, FRAGMENT VERMOEDELIJK VAN *JANS TEESTIJE.*

III. *W. J. A. JONCKBLOET* en *M. DE VRIES*, OVERZIGT VAN VERSPREIDE MIDDELNEDERLANDSCHE GEDICHTEN, FRAGMENTEN EN LETTERKUNDIGE MEDEDEELINGEN.

M. DE VRIES, BERIGT OMTRENT FRAGMENTEN UIT HET XIIe EN XIIIe BOEK VAN *MAERLANTS Naturen bloeme.*

W. J. A. JONCKBLOET en *M. DE VRIES*, FRAGMENTEN VAN EEN DICHTWERK, betreffende *de Geschiedenis der Apostelen.*

——————— FRAGMENTEN VAN EEN TWEEDE HS. van *VELTHEM.*

——————— NOG IETS OVER DEN ROMAN DER *Lorreinen.*

IV. *M. DE VRIES*, die CRACHT DER MANE door *HEYNRIC VAN HOLLANT.*

M. T. A. G. CAMPBELL, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT AAN DE *H. MARIA.*

M. DE VRIES, NEDERLANDSCHE HSS. te *Hamburg*, uit een brief van den Archivarius *J. M. LAPPENBERG.*

——————— SPREUKEN uit een Haagsch HS.

J. TIDEMAN, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT BETREFFENDE DE ZAMENKOMST VAN KEIZER *FREDERIK III.* MET *KAREL VAN BOURGONDIE* te *Trier* in 1473.

V. *M. T. A. G. CAMPBELL*, FRAGMENT VAN EEN GEDICHT VAN DEN *Vaghevier*, dat Sente *PATRICIUS* vertoghet wás.

M. DE VRIES, een KLOOSTERSERMOEN, OORSPRONG VAN DEN DOBBELSTEEN en HIJ IS DOET DIE CONINCK.

——————— FRAGMENT EENER OUDE KEUR der stad *Leiden.*

In 8°.

N°. 4.

MATTHIAS DE VRIES, DE HISTORIÂ POLYBII PRAGMATICÂ. *Lugd. Bat.*, apud *H. W. Hazenberg* et socios, 1843.

Donum Auctoris.

N°. 5.

———————————— PIETER CORNELISZOON HOOFTS WARENAR, met eene inleiding en aanteekeningen. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg* en comp., 1843.

Mede, gelijk ook de drie volgende nommers, geschonken door den schrijver.

N°. 6.

———————————— DE NEDERLANDSCHE TAALKUNDE, IN HARE VROEGERE GESCHIEDENIS, TEGENWOORDIGEN TOESTAND EN EISCHEN VOOR DE TOEKOMST. *Haarlem*, bij *A. C. Kruseman*, 1849.

N°. 7.

———————————— DE HEERSCHAPPIJ OVER DE TAAL, HET BEGINSEL DER WELSPREKENDHEID. *Groningen*, bij *S. de Waard*, 1850.

N°. 8.

———————————— ONTWERP VAN EEN NEDERLANDSCH WOORDENBOEK, verslag der commissie, in de vergadering van het derde *Nederlandsch* letterkundig Congres te *Brussel*, 30 Aug. 1851 voorgedragen. *Groningen*, bij *K. de Waard*, 1852.

N°. 9.

WILLEM JOSEPH ANDRIES JONCKBLOET, Hoogleeraar te *Deventer*, NALEZING OP HET, door de Tweede Klasse van het Koninklijk Ne-

In 8°.
N°. 9. derlandsch Instituut uitgegeven IVe DEEL VAN JACOB VAN MAERLANTS SPIEGEL HISTORIAEL. *Deventer*, bij *J. de Lange*, 1849.

N°. 10.

JOOST HIDDE HALBERTSMA, Leeraar der Doopsgezinden te *Deventer*, AANTEEKENINGEN OP HET IVe DEEL VAN DEN SPIEGEL HISTORIAEL VAN JACOB VAN MAERLANT. *Deventer*, bij *J. de Lange*, 1851.

VARII ARGUMENTI SCRIPTORES.

In F°.

IN FOLIO.

JOHANNIS JACOBI HOFMANNI, *Basileënsis* theologi, LEXICON UNIVERSALE, Historiam, Chronologiam, Geographiam, Regum et Principum Genealogiam, Mythologiam, Antiquitates, Virorum celebrium fata et facta, nec non Physiologiam explanans, editio auctior. *Lugd. Bat.*, apud *Jacobum Hackium* cet., 1698, 4 vol.

IN QUARTO.

In Q°.

N°. 1.

SCRIPTORUM VETERUM NOVA COLLECTIO, E VATICANIS CODD. edita ab *ANGELO MAJO*, bibliothecae *Vaticanae* Praefecto, Graece cum versione Latinâ, notis et indicibus editoris et codicum tabulis palaeographicis, 2 vol. I^um *Romae*, in collegio Urbano apud *Burliaeum*, 1825, II^um ibid., typis *Vaticanis*, 1827.

continentur:

I° vol. *EUSEBII Caesariensis* scripta inedita, sc.: *Quaestiones* 20 *Evangelicae* cum supplementis ex ejus 3 de hoc argumento libris, et *Commentarii* in *LUCAM* pars.

In Q°.

N°. 1.

Apolinaris (Presbyteri *Laödiceni* sec°. IV°.) *Commentariorum* in *lucam* fragmenta.

Photii (Patriarchae *Constantinopolitani* sec°. IX°) in eundem *Commentarii* specimen.

——— *Amphilochia* s. ad *amphilochum*, *Cyzici* metropolitam, *Sacrorum Sermonum collectio.*

——— *Responsa Canonica* ad *leonem*, *Calabriae* Archiepiscopum.

Anastasii, Presbyteri *Sinaïtae* sec°. VII°, scripta quaedam.

Chronicon breviatum ex *eusebii* lucubrationibus.

Theodori, *Antiocheni* Episcopi *Mopsuesteni*, sec°. IV° et V°. *Commentarii* in *amosum*, *zachariam*, *haggaeum*, *jonam*, *nahumum*, *abdiam* et *oseam*.

Polychronii, *Apamensis*, Episcopi *Antiocheni* (*theodori Mopsuesteni* fratris), *Commentarii* in *danïelem* pars.

Variorum in *danïelem* Commentarii.

Aristidis Oratio adversus *demosthenem de Immunitate*.

Leontii (*Byzantini*), Presbyteri sec°. VII°, et *joännis* Monachi *Rerum Sacrarum* lib. II[i] Index et ipsius operis titulus I[us] *di hominis creatione*.

IIe vol. Historicorum Graecorum partes novae, sc.:

Diodori siculi, *dionis cassii*, *eunapii*, *Sardiani* sec°. IV°, *dexippi herennii*, *Atheniensium* Ducis bello *Gothico* sec°. III°, *jamblichi* senioris, Erotici, sec°. II°, *menandri*, *CPolitani*, Protectoris, sec°. VI°, *appiani alexandrini*, *dionysii halicarnassensis*, *petri*, Officiorum Magistri, sec°. VI°, *nicephori blemmydis*, Monachi sec°. XIII°, *eubuli*, Platonici, scholae *Atheniensis* rectoris sec°. IV° ante Chr., *juliani*, *Laödicensis Chaldaei* sec°. II°. post. Chr., *basilii Macedonis*, Imperatoris *CPolitani* sec°. IX°, *germani*, Patriarchae *CPolitani*, sec°. VIII°, et *theodori metochitae*, Magni Logothetae, sec°. XIV°.

N°. 2.

Rei accipitrariae scriptores, acc. liber de

In Q°.

N°. 2. CURÂ CANUM, Gr. et Lat., curâ *Nicolai Rigaltii. Lutetiae*, ex off. *Nivellianâ*, sumtibus *Sebastiani Cramoisy*, 1612.

continentur libro:

DEMETRIUS CONSTANTINOPOLITANUS et Anonymus auctor *de re accipitrariâ*, Gr., Latine redditi a *PETRO GILLIO*, - libellus *de curâ canum* ad *MICHAELEM PALAEOLOGUM*, Gr. cum Latinâ versione *Andreae AURIFABRI*, *Vratislaviensis*, - Epistola, falso inscripta *AQUILAE*, *SYMMACHI* et *THEODOTIONIS* ad *PTOLEMAEUM*, Aegypti regem, *de re accipitrariâ*, linguâ *Catalonicâ*, - *De diversis falconum generibus eorumque infirmitatibus et medicinis* secundum eosdem in eâdem Epistolâ ex incerti auctoris libro *de naturâ rerum*, - *JACOBI AUGUSTI THUANI* Poëma *de re accipitrariâ* lib. 3 et *Somnium*, et *HIERONYMI FRACASTORII Alcon*, s. de *canum venaticorum curâ* carmen.

Vak: Grieksche en Latijnsche Schrijvers.

N°. 3.

VERSLAGEN DER OPENBARE VERGADERINGEN VAN DE TWEEDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT,

van 28 Nov. 1816. *Amst.*, bij *Pieper* en *Ipenbuur*, 1817.
— 10 Nov. 1820. ——— 1820.
— 27 Aug. 1822. ——— 1822.
\+ — 29 Nov. 1824. ——— 1827.
— 29 Aug. 1826. ——— 1826.
— 13 Nov. 1828. ——— 1828.
— 1 Sept. 1830. ——— 1830.
— 13 Maart 1835. ——— 1835.

Overgebracht naar nieuw Vak: Genootschaps werken.

N°. 4.

Mr. *JACOBUS VAN HALL*, Hoogleeraar in de Rechtsgeleerdheid te *Amsterdam*, Redevoering over HET DOEL DER INSTELLING VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT EN DE WIJZE, WAAROP DAARAAN DOOR DE LEDEN IS BEANTWOORD, uitge-

Idem

In Q°. N°. 4.

sproken bij de viering van het 25jarig bestaan dier instelling op 27 Aug. 1833. *Amst.*, bij *Pieper* en *Ipenbuur*, 1833.

N°. 5.

VERHANDELINGEN, UITGEGEVEN DOOR TEYLERS TWEEDE GENOOTSCHAP, XXIVe—XXVIIe deel, ten vervolge van pag. 648, n°. 23 van den Catalogus. *Haarlem*, bij de Erven *François Bohn*, 1845—1852.

Deel XXIV. JACOBUS MOLESCHOT, *Over Liebig's theorie omtrent de wijze, waarop de planten gevoed worden.*

— XXV. H. SCHLEGEL, *Over de vereischten van natuurkundige afbeeldingen*, met pl.

— XXVI. PIETER OTTO VAN DER CHYS, *Over de munten onzer voormalige Hertogen, Graven, Heeren en Steden.*

I^e^ deel. *De munten der voormalige Hertogdommen van Braband en Limburg, van de vroegste tijden tot aan de Pacificatie van Gend*, met pl.

— XXVII. HERMANN GUSTAV HASSE, *üeber die Vereinigung der geistlichen und weltlichen Obergewalt im Roemischen Kirchenstaate.*

Geschonken door Bestuurders van Teylers Stichting.

Overgebracht naar nieuw Vak. Genoot. Schaps Werken.

N°. 6.

HISTORISCHE EN LETTERKUNDIGE VERHANDELINGEN VAN DE HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ DER WETENSCHAPPEN TE HAARLEM. 1ste deel, behelzende de met goud bekroonde verhandeling van Mr. ***JERONIMO DE BOSCH KEMPER***, OVER DE ARMOEDE IN ONS VADERLAND, HARE OORZAKEN EN DE MIDDELEN TOT HARE VERMINDERING. *Haarlem*, bij de Erven *Loosjes*, 1851, met statistische tabellen.

Overgebracht naar nieuw Vak. Genoot. Schaps Werken.

IN OCTAVO.

N°. 1.

ANDREAS CONRADUS BONN, DE PICTURÂ

Nieuw

In 8°.

N°. 1. VETERUM. *Amstelaedami*, apud *Petrum den Hengst*, 1800.

Donum Bibliothecarii.

N°. 2.

JOÄNNES CONRADUS HACKE, DE BESSARIONIS, CARDINALIS, AETATE, VITÂ, MERITIS ET SCRIPTIS. *Harlemi*, apud heredes *F. Bohn*, 1840.

Donum Auctoris.

N°. 3.

LEVENS VAN GELEERDE EN BEROEMDE MANNEN, met hedendaagsche sterfgevallen en andere, wetenschap en letteren betreffende, nieuwigheden. *Amst.*, bij *Adam Wor* en de Erve *Onder de linden*, 1730—1733, 6 deelen, met portretten.

N°. 4.

Mr. ***JERONIMO DE VRIES***, HET LEVEN EN DE GEVOELENS VAN DEN WIJSGEER ANAXAGORAS. *Amst.*, bij *Jan ten Brink Gz.*, 1806.

Geschenk van den Schrijver.

N°. 5.

——————————————— OVER HET EENVOUDIGE. *Amst.*, 1818.

N°. 6.

——————————————— OVER DEN KUNSTSCHILDER WOUTER JOÄNNES VAN TROOSTWIJK, overl. 20 Sept. 1810. *Amst.*, 1816. – OVER DEN GEEST VAN ONZEN LEEFTIJD. *Amst.* 1821. – OVER HET GEBREK AAN GEMATIGDHEID EN ACHTING JEGENS HET PUBLIEK VAN OPENBARE SCHRIJVERS EN SPREKERS. *Amst.* 1835. – VERSLAG VAN DEN STAAT DER ARMENSCHOLEN TE AMST. IN 1832. *Amst.*, 1835. – BESCHOU-

In 8°.
N°. 6.

WING DER TENTOONSTELLING VAN KUNSTWERKEN VAN NOG LEVENDE MEESTERS TE AMST. IN 1813. *Amst.*, 1813. - OVER DE ILIAS VAN HOMERUS, met eene vertaling van het VIe boek in Nederduitsch DICHT DOOR HERMANNUS GERARDUS OOSTERDIJK. *Amst.*, 1813, in één band.

N°. 7.

Mr. ***DAVID JACOBUS VAN LENNEP***, LOFREDE OP JERONIMO DE BOSCH, uit het Latijn vertaald door *CORNELIS WILLEM WESTERBAAN*, Leeraar der Remonstranten te *Amsterdam*, met aanteekeningen en bijvoegsels van Mr. *Jo. DE VRIES*, den persoon en de familie van *Jo. DE BOSCH* betreffende. *Dordrecht*, bij *Bluseé en van Braam*, 1820.

Geschonken door den Bibliothekaris.

Vaderlandsche Geschiedenis.

N°. 8.

SAMUËL MULLER en ***JERONIMO DE VRIES***, HULDE AAN RINSO KOOPMANS, Hoogleeraar aan het Seminarium der Doopsgezinden te *Amst.*, overl. 5 Sept. 1826. *Amst.*, bij *P. Meijer Warnars*, 1827.

Idem.

N°. 9.

Stukken bij gelegenheid der VIERING OP 14 JUNIJ 1803 VAN HET 25JARIG BESTAAN DER NATIONALE NEDERLANDSCHE HUISHOUDELIJKE MAATSCHAPPIJ, *Haarlem*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1803.

Idem. Geschiedkundige Werken, (Maatsch., enz. bijeenkomst.)

N°. 10.

JOÄNNES ROEMER, Leeraar der Remonstranten te *Leiden*, BESCHRIJVING VAN HET VIJFDE HALVE EEUWFEEST VAN DE STICHTING DER HOOGE SCHOOL TE LEIDEN, gevierd 8 Febr. 1825 en volgende dagen, met pl. *Leiden*, bij *C. C. van der Hoek*, 1825.

Idem.

In 8°.

Vaderlandsche Geschiedenis

N°. 11.

HENRICI GUILIELMI TYDEMAN, Professoris Juris in Academiâ *Lugduno-Batavâ*, FRAGMENTA SERMONIS, quum Rectoris Magnifici magistratum deponeret, habiti IX° februarii 1846. *Lugd. Bat.*, 1846.

Donum Auctoris.

Nieuw Vak: Onderwijs

N°. 12.

Verzameling van stukjes over HET MIDDELBAAR ONDERWIJS, als:

1. *PHILALETHES*, GYMNASIËN EN INSTITUTEN. *Leiden*, bij *H. W. Hazenberg & comp.*, 1838.
2. *B.*, INSTITUTEN EN GYMNASIËN. *Leiden*, bij *P. H. van den Heuvell*, 1838.
4. HET GYMNASIUM ALS STEDELIJKE INRIGTING BEOORDEELD. *Leiden*, bij *P. H. van den Heuvell*, 1839.
4. *W(ILLEM) G(ERRIT) B(RILL)*, de Brochure: HET GYMNASIUM ALS STEDELIJKE INRIGTING BEOORDEELD, BEANTWOORD. *Leiden*, bij *C. C. van der Hoek*, 1839.
5. De schrijver van het *Gymnasium als stedelijke inrigting beoordeeld* AAN DEN HEER *W. G. B.*, TEN ANTWOORD op het voorgaande. *Leiden*, bij *P. H. van den Heuvell*, 1839.

Idem.

N°. 13.

Mr. *JACOBUS VAN LENNEP*, Bedenkingen tegen het Koninklijk besluit van 23 Mei 1845, betrekkelijk HET STAATSEXAMEN VOOR DE BEVOEGDHEID TOT DE HOOGERE SCHOLEN. *Amst.*, bij *P. Meijer Warnars*, 1845.

Idem.

N°. 14.

D. VAN LANKEREN MATTHES, OORSPRONG EN VERMOEDELIJKE GEVOLGEN VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 23 MEI 1844 OMTRENT DE TOELATING VAN STUDENTEN TOT DE HOOGE SCHOLEN EN ATHENAEA. *Amst.*, bij *P. N. van Kampen*, 1846.

In 8°.

N°. 15.

LEON DE LA BORDE, HISTOIRE DE LA GRAVURE EN MANIÈRE NOIRE. *Paris*, imprimerie de *Jules Didot*, l'ainé, 1839.

N°. 16.

COLLIN DE PLANCY, DICTIONNAIRE INFERNAL, ou Bibliothèque universelle sur les êtres, les Personnages, les Livres, les Faits et les Choses, qui tiennent aux apparitions, à la magie, au commerce de l'Enfer, aux divinations, aux sciences secrètes, aux grimoires, aux prodiges, aux erreurs et aux préjugés, aux traditions et aux contes populaires, aux superstitions diverses et généralement à toutes les croyances merveilleuses, mystèrieuses et surnaturelles. 2e édition réfondue. *Paris*, à la librairie de *P. Mongie* ainé, 1825 et 1826, 4 vol. avec des planches.

N°. 17.

Observations SUR LE COMMERCE DE LA MER NOIRE et des pays, qui la bordent, avec 2 Memoires SUR LE COMMERCE DE SMYRNE ET DE L'ISLE DE CANDIE. à *Amst.*, *Leide*, *Rotterd.* et *Utrecht*, chez les libraires associés, 1787.

Don du Bibliothecaire.

N°. 18.

CAROLINE RUDOLPHI, TAFEREELEN VAN VROUWELIJKE OPVOEDING, uit het Hoogduitsch vertaald. *Haarlem*, bij *François Bohn*, 1807 en 1808, 2 deelen.

Geschonken door den uitgever.

N°. 19.

JOHN MOORE, MORDAUNT, Levens- en Cha-

In 8°.
N°. 19. racterschetsen en beschrijving van onderscheidene gebruiken in verschillende landen, met een levensberigt van den schrijver, uit het Engelsch vertaald door *MATTHIJS VAN GEUNS JANSZ.*, leeraar der Doopsgezinden te *Haarlem*. *Haarl.*, bij *A. Loosjes Pz.*, 1803, 3 deelen.

Geschiedenis.

Geschonken door den uitgever.

ERRATA.

Pag. 17 lin. 8 legitur: *LAURENT JEAN COSTER*, legendum: *LAURENT FILS DE JEAN COSTER.*

— 96 — 5 ante ultimam legitur: 1492, legendum: 1502.

— 107 — 19 legitur: *ANTI CHRISTI*, legendum: *ANTICHRISTI.*

— 165 — 17 N. 5. post *BRUGIÈRE* addendum: *DE BARANTE.* (*Quo titulo magis innotuit auctor, quam gentilitio nomine.*)

— 170 — 1 legitur: *HAZAEI*, legendum: *HARAEI.*

— 173 — ult. post *MIRTEI* addendum: *ONATINI.*